САМҰРЫҚ ҚАЗЫНА

ЖЫЛДЫҚ ЕСЕП 2019

ҚОСЫМША

«САМҰРЫҚ-ҚАЗЫНА»
ҰЛТТЫҚ ӘЛ-АУҚАТ ҚОРЫ»
АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін,
тәуелсіз аудитордың есебімен бірге

САМҰРЫҚ
ҚАЗЫНА

МАЗМҰНЫ

Тәуелсіз аудитордың есебі **4-9**

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп 10-11
Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп 12-13
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп 14-15
Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп 16-17

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер

1. Жалпы ақпарат 18
2. Қаржылық есептілікті дайындау негізі 19
3. Есеп саясатының маңызды аспектілеріне шолу 22
4. Маңызды бухгалтерлік бағалаулар мен пайымдаулар 46
5. Бизнесті біріктіру 60
6. Есептен шығарулар және сатуға арналған деп жіктелген активтер 65
7. Негізгі құралдар 69
8. Материалдық емес активтер 73
9. Барлау және бағалау бойынша активтер 74
10. Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар 75
11. Берілген қарыздар және қаржылық жалдау бойынша берешек 81
12. Кредиттік мекемелердегі қаражат 82
13. Өзге де қаржы активтері 83
14. Өзге де ұзақ мерзімді активтер 83
15. Қорлар 84
16. Сауда дебиторлық берешек және өзге де ағымдағы активтер 84
17. Ақша қаражаты мен оның баламалары 85
18. Капитал 86
19. Қарыздар 92
20. Қазақстан Республикасы үкіметінің қарыздары 94
21. Мұнайды жеткізу шарттары бойынша алдын ала төлем 95
22. Жалдау бойынша міндеттемелер 95
23. Резервтер 97
24. Жұмыскерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер 98
25. Сауда және басқа да кредиторлық берешек және өзге де ағымдағы міндеттемелер 99
26. Түсім 100
27. Өткізілген өнімнің және көрсетілген қызметтердің өзіндік құны 100
28. Жалпы және әкімшілік шығыстар 101
29. Тасымалдау және сату бойынша шығыстар 101
30. Құнсыздану шығыны 101
31. Қаржылық шығындар 104
32. Қаржылық кіріс 104
33. Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы үлес, нетто 104
34. Табыс салығы бойынша шығыстар 105
35. Шоғырландыру 108
36. Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашу 108
37. Қаржы құралдары, қаржы тәуекелдерін басқарудың мақсаты мен саясаты 109
38. Шартты және шарттық міндеттемелер 114
39. Сегменттік есептілік 119
40. Есепті күннен кейінгі оқиғалар 121

«Эрнст энд Янг» ЖШС
Әл-Фараби д-лы, 77/7
«Есентай Тауэр» ғимараты
Алматы қ., 050060
Қазақстан Республикасы
Тел.: +7 727 258 5960
Факс: +7 727 258 5961
www.ey.com

ТОО «Эрнст энд Янг»
пр. Аль-Фараби, 77/7
здание «Есентай Тауэр»
г. Алматы, 050060
Республика Казахстан
Тел.: +7 727 258 5960
Факс: +7 727 258 5961

Ernst & Young LLP
Al-Farabi ave., 77/7
Esentai Tower
Almaty, 050060
Republic of Kazakhstan
Tel.: +7 727 258 5960
Fax: +7 727 258 5961

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ-ның Акционері мен Басшылығына

Пікір

Біз «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ мен оның еншілес ұйымдарының (бұдан әрі - «Топ») шоғырландырылған қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, әрі оған 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп, жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп, көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін меншікті капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп және ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп, сондай-ақ есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша шолуды қоса алғанда, қаржылық есептілікке жасалған ескертпелер жатады.
Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік барлық елеулі аспектілерде 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың шоғырландырылған қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнге аяқталған жыл ішіндегі ақша қаражатының шоғырландырылған қозғалысы мен шоғырландырылған қаржылық нәтижелерін Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес дұрыс бейнелейді.

Пікірді білдіру негізі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз одан әрі біздің есебіміздің *«Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі»* бөлігінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары жөніндегі кеңестің Кәсіпқой бухгалтерлер этикасының кодексіне (*БХЭСК Кодексі*) (халықаралық тәуелсіздік стандарттарын қоса алғанда) сәйкес Топқа қатысты біз тәуелсізбіз және біз БХЭСК Кодексіне сәйкес басқа да этикалық міндеттерді орындадық. Біз алынған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылады деп пайымдаймыз.

Аудиттің шешуші мәселелері

Аудиттің шешуші мәселелері - біздің кәсіптік пайымдауымызға сай ағымдағы кезең үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін барынша маңызды болып табылған мәселелер. Бұл мәселелер шоғырландырылған қаржылық есептілік аудитіміздің контекстінде және осы есептілік туралы пікірімізді қалыптастыру кезінде қарастырылған және біз бұл мәселелер жөнінде бөлек пікірімізді білдірмейміз. Төменде көрсетілген әрбір мәселеге қатысты тиісті мәселенің аудитіміздің барысында қалай қарастырылғанының сипаты осы контекстіде келтіріледі.

Building a better working world

Біз қорытындымыздың *«Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі»* бөлімінде сипатталған міндеттерді, оның ішінде осы мәселелерге де қатысты міндеттерді орындадық. Тиісінше, аудитімізге шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін бағалауымызға жауап ретінде әзірленген рәсімдерді орындау жатады. Аудиторлық процедураларымыздың, соның ішінде төменде көрсетілген мәселелерді қарастыру барысында орындалған процедуралардың нәтижелері қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы аудиторлық пікірімізді білдірудің негізі болады.

Аудиттің шешуші мәселесі	***Тиісті шешуші мәселе ретінде аудитіміздің барысында қарастырылды***
Ұзақ мерзімді активтердің құнсыздануы	
Біз бұл мәселе құнсыздануды талдау негізінде жатқан жорамалдар субъективтілігінің жоғары деңгейіне, сондай-ақ басшылық қабылдаған елеулі пайымдаулар мен бағалауларға орай аудитіміз үшін барынша маңыздылардың бірі болып табылады деп есептейміз. Сонымен бірге, қарыз алу құнының ұлғаюы және келешек экономикалық өсімге қатысты белгісіздік Топ қызметінің перспективаларына әсер етеді және Топ активтерінің құнсыздануына әкеп соқтыра алады. Елеулі жорамалдарға дисконттау мөлшерлемелері, табиғи ресурстарға болжамды бағалар, тарифтер, инфляцияның болжамды мөлшерлемелері мен валюталарды айырбастау бағамдары жатады. Елеулі бағалауға өндіру және өндіріс деңгейінің жоспары, келешек күрделі шығындар және барлау мен өндіруге қолжетімді ресурстар қорлары кіреді. Ұзақ мерзімді активтер мен құнсыздануға орындалған тесттер туралы ақпарат шоғырландырылған қаржылық есептіліктің *4-ескертпесінде* келтірілген.	Біз Басшылықтан, индикаторлар мен құнсыздануды тестілеу модельдерін талдауды қоса алғанда, құнсыздануды талдауды алдық. Біз құнсызданудың талдауын тестілеу және басшылық дайындаған өтелетін құн есебі үшін бағалау мәселелері бойынша мамандарды тарттық. Біз басшылық жасаған болжамның негізінде жатқан жорамалдарды сараладық. Біз өтелетін құн есебінде пайдаланылған табиғи ресурстар мен тауарлардың бағаларын қолжетімді нарықтық болжамдармен салыстырдық. Біз дисконттау мөлшерлемелерін және ұзақ мерзімді өсім мөлшерлемелерін нарықтың жалпы көрсеткіштерімен және басқа да қолжетімді ақпаратпен салыстырдық. Біз құнсыздану модельдерінің математикалық дәлдігін тексердік және және олардың жорамалдардың өзгеруіне сезімталдылықты талдадық. Біз құнсыздану туралы ақпараттың шоғырландырылған қаржылық есептілікте ашылып көрсетілуін сараладық.

Кредиттік келісімдердің шеңберіндегі шарттық талаптарды сақтау

Кредиттік келісімдердің талаптарына сәйкес Топ белгілі бір шарттық талаптарды сақтауы тиіс. Бұл талаптардың бұзылуы қаржыландыру дефицитімен қатар, айтарлықтай айыппұлдар мен өсімпұлдарға әкеп соқтыра алады. Сонымен бірге, кросс-дефолт туралы ережелер Топтың көптеген кредиттік келісімдері бойынша қолданылады. Шарттық талаптарды сақтау аудит үшін барынша маңызды мәселе болып табылады, өйткені шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде пайдаланылатын қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалға, сондай-ақ қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі пайыздық міндеттемелердің жіктелуіне зор ықпалы бар.

Кредиттік келісімдердің шеңберінде шарттық талаптарды сақтау туралы ақпарат шоғырландырылған қаржылық есептіліктің *19-ескертпесінде* ашылып көрсетілген.

Біз кросс-дефолт туралы қосымша ережелерді қоса алғанда, қарыз шартының талаптарын зерделедік.

Біз есептеулерде қолданылатын деректерді қаржылық есептілікпен салыстырдық.

Біз қаржылық көрсеткіштер бойынша есептеулердің математикалық дәлдігін бағаладық.

Біз 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бекітілген бюджеттерге сай болжамды сараладық, егер кредиттік келісімдердің талаптары бұзылса, біз қызметтің үздіксіздік қағидатына ықтимал ықпалға қатысты Басшылық жасаған бағалауды алып, сараладық.

Біз 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шарттық талаптардың сақталуына қатысты кредиторлардан алынған түсіндірмелерді талдадық.

Біз шоғырландырылған қаржылық есептілікте ашылып көрсетілген ақпаратты бағаладық.

Топтың 2019 жылғы Жылдық есебіне қосылған басқа да ақпарат

Басқа да ақпаратқа Топтың жылдық есебінде қамтылған ақпарат жатады, бірақ шоғырландырылған қаржылық есептілік пен сол туралы біздің аудиторлық есебіміз жатпайды. Басқа да ақпарат үшін жауапкершілікті басшылық көтереді. Топтың жылдық есебі, жорамалмен, бізге осы аудиторлық есеп күнінен кейін ұсынылады.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікіріміз басқа ақпаратқа таралмайды және біз бұл ақпаратқа қатысты қандай да бір нысанда сенімділікті білдіретін тұжырымды ұсынбаймыз.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке аудитті жүргізуімізге орай біздің міндетіміз жоғарыда аталған басқа ақпаратпен, ол бізге ұсынылған кезде танысу және бұл ретте басқа да ақпарат пен шоғырландырылған қаржылық есептіліктің немесе аудитті жүргізу барысында ие болған біліміміз арасында елеулі сәйкессіздіктердің болуы және басқа да ақпарат өзге елеулі бұрмалануларды қамтымайтындығы мәселесін қарастыру болып табылады.

Басшылықтың және Аудит жөніндегі комитеттің шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ХҚЕС-ке сәйкес жасалуы және шынайы ұсынылуы үшін әрі басшылық шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілік көтереді.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыра алу қабілетін бағалау үшін, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтердің ашылып көрсетілуі үшін және басшылық Топты таратқысы келген, басшылықтың қызметін тоқтатқысы келген жағдайларды немесе оның мұндай әрекеттерге іс жүзіндегі баламасы болмай қалған жағдайларды қоспағанда, есептіліктің қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалдың негізінде жасалуы үшін жауапкершілік көтереді.

Аудит жөніндегі комитет Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігінің дайындалу процесін қадағалау үшін жауапкершілік көтереді.

Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз шоғырландырылған қаржылық есептілік бүтіндей адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық қорытындыны шығаруда елеулі бұрмалануларды қамтымайды деген ақылға қонымды сенімдікке қол жеткізу болып табылады. Ақылға қонымды сенімділік сенімділіктің жоғары дәрежесін білдіреді, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит елеулі бұрмалану бола қалғанда оны әрдайым анықтайтындығының кепілдігі болып табылады. Бұрмаланулар адал емес әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке-жеке немесе жиынтығында осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің негізінде қолданылатын пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізделген күйде пайымдауға болса, елеулі болып есептеледі.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудиттің шеңберінде біз кәсіпқой пайымдауды қолданып, бүкіл аудиттің бойына кәсіптік скептицизмді сақтап қаламыз. Сонымен бірге, біз келесіні орындаймыз:

- адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан болған шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтап, бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық процедураларды жасаймыз; өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін аудиторлық дәлелдерді аламыз. Қателердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмауы тәуекеліне қарағанда, жоғарыдағы адал емес әрекеттердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмай қалу тәуекелі, өйткені адал емес әрекеттерге сөз байласу, алдау, қасақана жіберіп қою, ақпараттың дұрыс ұсынылмауы немесе ішкі бақылау жүйесін айнала жасалған амалдар кіруі мүмкін.

- Топтың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатында емес, жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық процедураларды әзірлеу мақсатында, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін түсінеміз.
- қолданылатын есеп саясатының лайықты сипатын және басшылық айқындаған бухгалтерлік бағалау және тиісті ақпараттың ашылып көрсетілу негізділігін бағалаймыз.
- басшылықтың қызметтің үздіксіздік қағидатын қолдану мақсатына лайықтығы туралы тұжырым жасаймыз және түскен аудиторлық дәлелдердің негізінде Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінде айтарлықтай күмән туғыза алатын оқиғаларға немесе талаптарға орай елеулі белгісіздіктің бар екендігі туралы тұжырым жасаймыз. Егер де біз елеулі белгісіздіктің болуы туралы тұжырым жасасақ, біз өзіміздің аудиторлық есебімізде шоғырландырылған қаржылық есептілікте ақпараттың тиісінше ашылып көрсетілуіне назар аудартуымыз керек немесе егер ақпараттың осылайша ашылып көрсетілуі лайықты болып табылмаса, пікірімізді түрлендіру керек. Біздің тұжырымдар аудиторлық есебіміз жасалған күнге түскен аудиторлық дәлелдерге негізделген. Дегенмен келешек оқиғалар немесе талаптар Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылып қалуына әкеп соқтыра алады;
- шоғырландырылған қаржылық есептіліктің бүтіндей ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын бағалаймыз, оған қоса ақпаратты ашып көрсету, сондай-ақ шоғырландырылған қаржылық есептіліктің оның негізінде болған операциялар мен оқиғаларды олардың шынайы ұсынылуын қамтамасыз ететіндей етіп ұсынылатындығын бағалаймыз.
- шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікірді білдіру үшін ұйымның қаржылық ақпаратына және Топ ішіндегі шаруашылық қызметке қатысты жеткілікті болатын лайықты аудиторлық дәлелдерді аламыз. Біз жалпы басшылық ету, бақылау және Топ аудитінің жүргізілуі үшін жауап береміз. Біз аудиторлық пікіріміз үшін жеке дара жауапкершілік көтереміз.

Біз Аудит жөніндегі комитеттің назарына, өзгесінен басқа, аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер туралы, оның ішінде егер біз аудит процесінде ондайларды анықтасақ, ішкі бақылау жүйесінің едәуір кемшіліктері туралы ақпаратты жеткізе отырып, онымен ақпараттық өзара әрекеттесуді жүзеге асырамыз.

Сондай-ақ біз Аудит жөніндегі комитетке тәуелсіздікке қатысты барлық тиісті этикалық талаптарды сақтағандығымыз туралы мәлімдеме жасадық және бұл тұлғаларға барлық өзара қарым-қатынастар мен аудитордың тәуелсіздігіне әсер етеді деп негізделген түрде есептеуге болатын басқа да мәселелер туралы, ал қажетті жағдайларда - тиісті сақтық шаралары туралы хабардар еттік.

Building a better working world

Біз Аудит жөніндегі комитеттің назарына жеткізген мәселелерден біз ағымдағы кезең үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін барынша маңызды болған және тиісінше, аудиттің шешуші мәселелері болып табылатын мәселелерді айқындаймыз. Біз бұл мәселелерді аудиторлық есебімізде сипаттаймыз, тек бұл мәселелер туралы ақпаратты жария ету заңмен немесе нормативтік актімен тыйым салынған жағдайдан немесе қандай да бір мәселе туралы ақпарат біздің қорытындымызда хабарланбауы тиіс екендігі туралы тұжырымға келген сирек жағдайлардан басқа, өйткені мұндай ақпаратты хабарлаудың теріс салдары оның хабарлануынан қоғамдық маңызы бар пайдадан асады деп жорамал жасауға болады.

Соның нәтижелері бойынша тәуелсіз аудитордың осы аудиторлық қорытынды шығарылған, аудиттің жүргізілуіне жауапты басшы - Пол Кон.

„Эрнст энд Янг" ЖШС

Пол Кон
Аудит жөніндегі партнер

Альберт Асматулаев
Аудитор

Гульмира Турмагамбетова
«Эрнст энд Янг» ЖШС-тің
Бас директоры

Аудитордың 2017 жылғы 6 ақпандағы № - 0000461 біліктілік куәлігі

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі 2005 жылғы 15 шілдеде берген сериясы МФЮ-2 № 0000003 болатын Қазақстан Республикасында аудиторлық қызметпен айналысуға арналған мемлекеттік лицензия

050060, Қазақстан Республикасы, Алматы қ.
Әл-Фараби даңғылы, 77/7, «Есентай Тауэр» ғимараты

2020 жылғы 6 сәуір

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

31 желтоқсандағы жағдай бойынша

Миллион теңгемен	*Ескерт.*	*2019 жыл*	*2018 жыл (қайта есептелгені)**
Активтер			
Ұзақ мерзімді активтер			
Негізгі құралдар	7	**13.141.006**	12.692.464
Материалдық емес активтер	8	**2.000.417**	1.688.235
Барлау және бағалау бойынша активтер	9	**371.894**	431.848
Инвестициялық жылжымайтын мүлік		**24.888**	42.388
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар	10	**4.242.871**	3.701.451
Берілген қарыздар және қаржылық жалдау бойынша берешек	11	**370.556**	431.276
Кредиттік мекемелердегі қаражат	12	**169.792**	176.360
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	34	**91.229**	131.192
Өзге де ұзақ мерзімді қаржы активтері	13	**336.245**	291.374
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	14	**768.673**	628.539
		21.517.571	20.215.127
Ағымдағы активтер			
Қорлар	15	**654.452**	611.863
Өтелуге жататын ҚҚС		**191.260**	151.750
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем		**81.894**	68.858
Сауда дебиторлық берешек	16	**620.388**	747.873
Берілген қарыздар және қаржылық жалдау бойынша берешек	11	**150.273**	201.656
Кредиттік мекемелердегі қаражат	12	**593.974**	623.612
Өзге де қысқа мерзімді қаржы активтері	13	**74.669**	57.257
Өзге де ағымдағы активтер	16	**396.166**	413.097
Ақша қаражаты мен оның баламалары	17	**1.993.962**	2.487.553
		4.757.038	5.363.519
Сатуға арналған деп жіктелген активтер	6	**130.487**	166.279
Активтердің жиыны		**26.405.096**	25.744.925

18-121 бет аралығындағы есеп саясаты мен ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

31 желтоқсандағы жағдай бойынша

Миллион теңгемен	*Ескерт.*	*2019 жыл*	*2018 жыл (қайта есептелгені)**
Капитал және міндеттемелер			
Негізгі компанияның акционеріне жататын капитал			
Жарғылық капитал	18.1	**5.229.112**	5.133.766
Қосымша төленген капитал		**17.303**	17.303
Есептілік валютасын қайта есептеу резерві	18.9	**1.319.406**	1.349.799
Өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестицияларды қайта бағалау резерві		**29.354**	28.806
Хеджирлеу резерві	18.10	**(46.726)**	(67.163)
Өзге де күрделі резервтер		**(16.984)**	(16.807)
Бөлінбеген пайда		**6.171.964**	5.100.419
		12.703.429	11.546.123
Бақыланбайтын қатысу үлесі	18.8	**1.634.047**	1.407.152
Капитал жиыны		**14.337.476**	12.953.275
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар	19	**6.103.443**	6.035.456
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	20	**622.322**	630.433
Жалдау бойынша міндеттемелер	22	**340.029**	–
Қаржылық жалдау бойынша міндеттемелер	22	**–**	130.640
Резервтер	23	**350.863**	269.123
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	34	**1.064.128**	937.119
Жұмыскерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	24	**111.840**	94.243
Мұнайды жеткізу шарттары бойынша алдын ала төлем	21	**357.902**	1.153.761
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер		**111.659**	120.575
		9.062.186	9.371.350
Ағымдағы міндеттемелер			
Қарыздар	19	**737.950**	817.319
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	20	**5.238**	22.973
Жалдау бойынша міндеттемелер	22	**84.138**	–
Қаржылық жалдау бойынша міндеттемелер	22	**–**	25.853
Резервтер	23	**119.367**	151.793
Жұмыскерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	24	**12.983**	7.278
Төленуге жататын табыс салығы		**16.124**	18.699
Сауда және өзге де кредиторлық берешек	25	**1.046.047**	995.322
Мұнайды жеткізу шарттары бойынша алдын ала төлем	21	**158.162**	527.402
Өзге де ағымдағы міндеттемелер	25	**739.639**	760.604
		2.919.648	3.327.243
Сатуға арналған ретінде жіктелген активтермен байланысты міндеттемелер	6	**85.786**	93.057
Міндеттемелер жиыны		**12.067.620**	12.791.650
Капитал мен міндеттемелер жиыны		**26.405.096**	25.744.925

** Осы бағанда келтірілген кейбір сомалар 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі сомаларға сәйкес келмейді, өйткені жасалған түзетулерді көрсетеді, олар туралы ақпарат 2ескертпеде келтірілген.*

Экономика және қаржы жөніндегі басқарушы директор – Басқарма мүшесі

Бейбіт Қарымсақов

Бас бухгалтер

Алмаз Әбдірахманова

18-121 бет аралығындағы есеп саясаты мен ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Миллион теңгемен	*Ескерт.*	*2019 жыл*	*2018 жыл (қайта есептелгені)**
Жалғасатын қызмет			
Түсім	26	**10.648.913**	10.116.427
Мемлекеттік субсидиялар		**54.788**	31.217
		10.703.701	10.147.644
Өткізілген өнім мен көрсетілген қызметтің өзіндік құны	27	**(7.988.684)**	(7.798.575)
Жалпы пайда		**2.715.017**	2.349.069
Жалпы және әкімшілік шығыстар	28	**(469.857)**	(488.633)
Тасымалдау және сату бойынша шығыстар	29	**(779.807)**	(721.582)
Құнсызданудан болған шығын	30	**(355.693)**	(197.406)
Еншілес ұйымдардың шығуынан түскен пайда		**24.179**	26.432
Бизнесті біріктіруден түскен пайда	5	**80.143**	347.479
Операциялық қызметтен түскен пайда		**1.213.982**	1.315.359
Қаржылық шығындар	31	**(639.363)**	(633.155)
Қаржылық кіріс	32	**280.949**	206.520
Өзге де операциялық емес шығын		**(66.843)**	(110.763)
Өзге де операциялық емес кіріс		**111.320**	44.176
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы үлес, нетто	33	**914.757**	754.901
(Теріс) / оң бағамдық айырма, нетто		**(16.814)**	123.888
Табыс салығы есепке алынғанға дейінгі пайда		**1.797.988**	1.700.926
Табыс салығы бойынша шығыстар	34	**(382.382)**	(403.816)
Бір жылдағы жалғасатын қызметтен түскен таза пайда		**1.415.606**	1.297.110
Тоқтатылған қызмет			
Табыс салығын шегергендегі тоқтатылған қызметтен болған шығын		**–**	(3.542)
Бір жылғы таза пайда		**1.415.606**	1.293.568
Мыналарға тиесілі бір жылғы таза пайда:			
Негізгі компанияның акционеріне		**1.243.050**	1.185.508
Бақыланбайтын қатысу үлесіне		**172.556**	108.060
		1.415.606	1.293.568

18-121 бет аралығындағы есеп саясаты мен ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Миллион теңгемен	*Ескерт.*	*2019 жыл*	*2018 жыл (қайта есептелгені)**
Өзге де жиынтық кіріс			
Келесі кезеңдерде пайда немесе шығын құрамында қайта жіктелуге жататын өзге де жиынтық кіріс			
Есептілік валютасын қайта есептеу	18.9	**(34.256)**	431.034
Өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестицияларды қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс/(шығын)		**102**	(367)
Қауымдасқан компаниялар мен бірлескен кәсіпорындардың өзге де жиынтық кірісіндегі үлес		**128**	4.356
Ақша ағындарын хеджирлеу құралдары бойынша кіріс/(шығын)	18.10	**23.249**	(10.279)
Шетелдік еншілес кәсіпорындар кеткен кезде шетел валютасын қайта есептеу бойынша резервті пайдаға немесе шығынға қайта жіктеу		**–**	(476)
Ақша ағындарын хеджирлеудің салықтық әсері	18.10	**753**	(750)
Өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялар бойынша таза өткізілген пайда		**23**	119
Табыс салығын шегере отырып, келесі кезеңдерде пайданың немесе шығынның құрамына қайта жіктелуге жататын өзге де жиынтық (шығын)/кіріс		**(10.001)**	423.637
Келесі кезеңдерде пайда немесе шығын құрамында қайта жіктелуге жатпайтын өзге де жиынтық кіріс			
Қауымдасқан компаниялар мен бірлескен кәсіпорындардың өзге де жиынтық кірісіндегі/(шығынындағы) үлес		**188**	(155)
Өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялар бойынша таза өткізілген пайда		**–**	14.509
Белгіленген төлемдермен жоспарлар бойынша актуарлық шығын	24	**(7.667)**	(7.577)
Жиынтық шығын құрамдауыштарының салықтық әсері		**–**	404
Келесі кезеңдерде пайда немесе шығын құрамында қайта жіктелуге жатпайтын өзге де жиынтық (шығын)/кіріс		**(7.479)**	7.181
Табыс салығын шегере отырып, бір жылғы өзге де жиынтық (шығын)/кіріс		**(17.480)**	430.818
Табыс салығын шегере отырып, бір жылғы жиынтық кірістің жалпы сомасы		**1.398.126**	1.724.386
Бір жылғы жиынтық кірістің жалпы сомасы:			
Негізгі компанияның акционеріне		**1.227.532**	1.560.810
Бақыланбайтын қатысу үлесіне		**170.594**	163.576
		1.398.126	1.724.386

* *Осында келтірілген кейбір сомалар 2018 жыл ішіндегі шоғырландырылған қаржылық есептілікке сәйкес келмейді, өйткені жүргізілген қайта есептеулерді көрсетеді, олар туралы нақты ақпарат 2-ескертпеде келтіріледі.*

Экономика және қаржы жөніндегі басқарушы директор – Басқарма мүшесі

Бейбіт Қарымсақов

Бас бухгалтер

Алмаз Әбдірахманова

18-121 бет аралығындағы есеп саясаты мен ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

За год, закончившийся 31 декабря

		Негізгі компания акционеріне тиесілі									
Миллион теңгемен	*Ескерт.*	*Жарғылық капитал*	*Қосымша төлеген капитал*	*Өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағалнатын инвестици-яларды қай-та бағалау резерві*	*Есептілік валтасын қайта есептеу резерві*	*Хежир-леу резерві*	*Өзге де күрделі резерв-тер*	*Бөлінбе-ген пайда*	*Жиыны*	*Бақылан-байтын қатысу үлесі*	*Жиыны*
2017 жылғы 31 желтоқсандағы сальдо (қайта есептелгені)*		5.133.476	13.189	26.177	941.704	(54.666)	(16.742)	3.959.512	10.002.650	1.821.720	11.824.370
Жаңа 9, 15 ҚЕХС-ті қолданудан болған әсер		–	–	2.835	–	–	–	(51.042)	(48.207)	(4.191)	(52.398)
2018 жылғы 1 қаңтардағы сальдо		5.133.476	13.189	29.012	941.704	(54.666)	(16.742)	3.908.470	9.954.443	1.817.529	11.771.972
Кезеңдегі жиынтық кіріс		–	–	(55)	398.780	(12.497)	26	1.174.556	1.560.810	163.576	1.724.386
Акцияларды шығару		290	–	–	–	–	–	–	290	–	290
Акционердің өзге де салымдары		–	4.114	–	–	–	–	–	4.114	–	4.114
Дивидендтер		–	–	–	–	–	–	(12.732)	(12.732)	(25.276)	(38.008)
Акционермен жасалатын өзге де операциялар		–	–	–	–	–	–	(31.340)	(31.340)	–	(31.340)
Акционерге өзге де бөлулер		–	–	–	–	–	–	(111.267)	(111.267)	(643)	(111.910)
Үкіметтен алынған қарыздар бойынша дисконт		–	–	–	–	–	–	(10.477)	(10.477)	–	(10.477)
Еншілес компаниялардың сатып алуы		–	–	–	–	–	–	–	–	184.409	184.409
Еншілес ұйымдардағы қатысу үлестерінің өзгеруі – бақыланбайтын қатысу үлесін сату		–	–	(405)	423	–	–	36.268	36.286	124.137	160.423
Еншілес ұйымдардағы қатысу үлестерінің өзгеруі – бақыланбайтын қатысу үлесін сатып алу		–	–	–	5.938	–	–	150.212	156.150	(855.371)	(699.221)
Капиталдағы өзге де өзгерістер		–	–	254	2.954	–	(91)	(3.271)	(154)	(1.209)	(1.363)
2018 жылғы 31 желтоқсандағы сальдо (қайта есептелгені)*		5.133.766	17.303	28.806	1.349.799	(67.163)	(16.807)	5.100.419	11.546.123	1.407.152	12.953.275

* *Осында келтірілген кейбір сомалар 2018 жыл ішіндегі шоғырландырылған қаржылық есептілікке сәйкес келмейді, өйткені жүргізілген қайта есептеулерді көрсетеді, олар туралы нақты ақпарат 2-ескертпеде келтіріледі.*

18-121 бет аралығындағы есеп саясаты мен ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

За год, закончившийся 31 декабря

В миллионах тенге	*Ескерт.*	*Негізгі компания акционеріне тиесілі*								*Бақылан-байтын қатысу үлесі*	*Жиыны*
		Жарғылық капитал	*Қосымша төлеген капитал*	*Өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағалнатын инвестици-яларды қай-та бағалау резерві*	*Есептілік валтасын қайта есептеу резерві*	*Хежир-леу резерві*	*Өзге де күрделі резерв-тер*	*Бөлінбе-ген пайда*	*Жиыны*		
2018 жылғы 31 желтоқсандағы сальдо (қайта есептелгені)		5.133.766	17.303	28.806	1.349.799	(67.163)	(16.807)	5.100.419	11.546.123	1.407.152	12.953.275
Жаңа 16 ҚЕХС-ті қолданудан болған әсер		–	–	–	–	–	–	(8.932)	(8.932)	(6.227)	(15.159)
2019 жылғы 1 қаңтардағы сальдо		5.133.766	17.303	28.806	1.349.799	(67.163)	(16.807)	5.091.487	11.537.191	1.400.925	12.938.116
Кезеңдегі жиынтық кіріс		–	–	328	(30.736)	20.721	–	1.237.219	1.227.532	170.594	1.398.126
Акцияларды шығару	18.1	95.346	–	–	–	–	–	–	95.346	2.028	97.374
Дивидендтер	18.2	–	–	–	–	–	–	(63.750)	(63.750)	(53.212)	(116.962)
Акционермен жасалатын өзге де операциялар	18.3	–	–	–	–	–	–	(2.501)	(2.501)	–	(2.501)
Акционерге өзге де бөлулер	18.4	–	–	–	–	–	–	(71.904)	(71.904)	–	(71.904)
Активтерді Акционерге беру	18.5	–	–	–	–	–	167	(39.509)	(39.342)	–	(39.342)
Үкіметтен алынған қарыздар бойынша дисконт	18.6	–	–	–	–	–	–	5.107	5.107	–	5.107
Еншілес компаниялардың сатып алуы	5	–	–	–	–	–	–	–	–	85.804	85.804
Еншілес ұйымдардағы қатысу үлестерінің өзгеруі – бақыланбайтын қатысу үлесін сату	18.7	–	–	(103)	59	–	–	13.854	13.810	35.078	48.888
Еншілес ұйымдардағы қатысу үлестерінің өзгеруі – бақыланбайтын қатысу үлесін сатып алу		–	–	–	–	–	(313)	(1.800)	(2.113)	(1.012)	(3.125)
Капиталдағы өзге де өзгерістер		–	–	323	284	(284)	(31)	3.761	4.053	(6.158)	(2.105)
2019 жылғы 31 желтоқсандағы сальдо		5.229.112	17.303	29.354	1.319.406	(46.726)	(16.984)	6.171.964	12.703.429	1.634.047	14.337.476

Экономика және қаржы жөніндегі басқарушы директор – Басқарма мүшесі

Бейбіт Қарымсақов

Бас бухгалтер

Алмаз Әбдірахманова

18-121 бет аралығындағы есеп саясаты мен ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Миллион теңгемен	*Ескерт.*	*2019 жыл*	*2018 жыл*
Операциялық қызметтен болған ақша ағындары			
Сатып алушылардан түскен ақша түсімдері		**10.720.229**	11.139.592
Өнім берушілерге ақша төлемдері		**(6.738.690)**	(6.820.267)
Жұмыскерлерге ақша төлемдері		**(1.033.538)**	(945.284)
Өзге де салықтар мен төлемдер		**(1.588.817)**	(1.497.177)
Қаржы құралдарымен операциялар (Қор КО және Қазпошта)		**23.776**	(149.711)
Бюджеттен ҚҚС-ты қайтару		**67.180**	84.096
Өзге де төлемдер		**(206.101)**	(114.872)
Төленген табыс салығы		**(270.127)**	(261.221)
Төленген пайыздар		**(473.695)**	(534.690)
Алынған пайыздар		**170.486**	180.128
Операциялық қызметтен ақша қаражатының таза түсімі		**670.703**	1.080.594

Инвестициялық қызметтен түсетін ақша ағындары			
Негізгі құралдар мен барлау және бағалау бойынша активтерді сатып алу		**(975.610)**	(854.977)
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардан алынған дивидендтер	10	**235.983**	250.499
Сатып алынған еншілес ұйымдардың ақшалай қаражаты шегерілген еншілес ұйымдарды сатып алу		**(248.813)**	(161.682)
Банк депозиттерін алу/(орналастыру), нетто		**10.055**	1.468.343
Қарыздар беру		**(9.167)**	(32.809)
Шыққан компаниялардың ақшалай қаражаты шегерілген еншілес ұйымдарды сатудан түскен түсімдер		**63.870**	10.122
БТА және Forte Bank акцияларын сатудан түскен дебиторлық берешекті өтеуден түскен түсімдер		**57.473**	5.000
Материалдық емес активтерді сатып алу		**(17.024)**	(15.795)
Қауымдасқан компаниялар мен бірлескен кәсіпорындарды сатып алу		**(8.131)**	(50.510)
Берілген қарыздарды өтеу		**59.686**	109.420
Борыштық құралдарды сатып алу		**(123.589)**	(17.861)
Өзге де түсімдер		**198.073**	124.274
Инвестициялық қызметте ақша қаражатының таза (жұмсалуы)/түсімі		**(757.194)**	834.024

18-121 бет аралығындағы есеп саясаты мен ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Миллион теңгемен	*Ескерт.*	*2019 жыл*	*2018 жыл*
Қаржылық қызметтен түскен ақша ағындары			
Қарыздар бойынша түсімдер		**1.406.455**	1.870.800
Қарыздарды өтеу		**(1.538.093)**	(2.981.551)
Еншілес компаниялардың өз акцияларын сатып алу		**(2.979)**	(642.524)
Жалдау бойынша міндеттемелерді өтеу		**(103.644)**	(19.335)
Негізгі компания Акционерінің жарғылық капиталға жасаған жарналары	18.1	**95.196**	–
Бақыланбайтын қатысу үлесінің жарғылық капиталға жасаған жарналары		**120**	–
Акционерге бөлу		**(131.518)**	(57.051)
Еншілес ұйымдардағы бақыланбайтын қатысу үлестеріне төленген дивидендтер		**(53.240)**	(24.632)
Бақыланбайтын қатысу үлесін сату		**49.145**	160.423
Солтүстік Каспий жобасында бөлінбейтін қатысу үлесіндегі қосымша үлесті сатып алу бойынша негізгі борышты төлеу		**–**	(185.570)
Акционерге төленген дивидендтер	18.2	**(63.750)**	(12.732)
Бақыланбайтын қатысу үлесін сатып алу		**–**	(56.700)
Өзге де төлемдер		**(48.364)**	(793)
Қаржылық қызметте ақша қаражатының таза жұмсалуы		**(390.672)**	(1.949.665)
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза азаюы		**(477.163)**	(35.047)
Айырбас бағамдары өзгерістерінің ақша қаражаты мен оның баламаларына әсері		**(23.375)**	244.566
Сатуға арналған активтерге қайта топталған еншілес ұйымдардың ақша қаражатындағы өзгеріс		**7.399**	14.962
Күтілетін кредиттік шығындардың резервіндегі өзгеріс		**(452)**	(866)
Жыл басындағы ақша қаражаты мен оның баламалары		**2.487.553**	2.263.938
Жыл соңындағы ақша қаражаты мен оның баламалары	17	**1.993.962**	2.487.553

Экономика және қаржы жөніндегі басқарушы директор – Басқарма мүшесі

Бейбіт Қарымсақов

Бас бухгалтер

Алмаз Әбдірахманова

18-121 бет аралығындағы есеп саясаты мен ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

Корпоративтік ақпарат

«Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Қор» немесе «Самұрық-Қазына») Қазақстан Республикасы Президентінің 2008 жылғы 13 қазандағы Жарлығына және Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2008 жылғы 17 қазандағы қаулысына сәйкес 2008 жылғы 3 қарашада құрылды. Құрылу «Қазына» орнықты даму қоры» акционерлік қоғамы (бұдан әрі – «Қазына») мен «Самұрық» мемлекеттік активтерді басқару жөніндегі қазақстандық холдингі» акционерлік қоғамын (бұдан әрі – «Самұрық») біріктіру және Мемлекеттің Қорға Қазақстан Республикасы Үкіметіне (бұдан әрі – «Мемлекет» немесе «Үкімет») тиесілі кейбір кәсіпорындардағы өзінің қатысу үлесін қосымша беру жолымен жүзеге асырылды. Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті ұсынған Үкімет Қордың жалғыз акционері (бұдан әрі – «Акционер») болып табылады.

Осы қайта ұйымдастыру кезіндегі Үкіметтің негізгі мақсаты менеджменттің тиімділігін арттыру және Үкіметтің тиісті бағдарламаларында белгіленген стратегиялық міндеттерін табысты орындау мақсатында Қордың еншілес ұйымдарындағы ұйымдық құрылымдарды оңтайландыру болып табылады.

Қор 35-ескертпеде санамаланған бірқатар мемлекеттік кәсіпорындарды біріктіретін холдинг (бұдан әрі – «Топ») болып табылады. Қордың қызметі 2012 жылғы 1 ақпанға дейін «Ұлттық әл-ауқат қоры туралы» Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 13 ақпандағы № 134-4 Заңымен реттелген және ел экономикасының тұрақты дамуын қамтамасыз етуге жәрдемдесуге; экономиканы жаңғыртуға және әртараптандыруға; Топ компаниялары қызметінің тиімділігін арттыруға бағытталған болатын. 2012 жылғы 1 ақпанда «Ұлттық әл-ауқат қоры туралы» Қазақстан Республикасының 2012 жылғы 1 ақпандағы № 550-4 Заңы қабылданды, оған сәйкес Қордың қызметі Топқа кіретін ұйымдардың ұзақ мерзімді құнын (құндылығын) ұлғайту және Топ активтерін тиімді басқару арқылы Қазақстан Республикасының ұлттық әл-ауқатын арттыруға шоғырлануы тиіс.

Басқарушылық мақсаттар үшін Топтың қызметі өндірілетін өнімнің түріне және көрсетілетін қызметтің түріне сәйкес 8 (сегіз) операциялық сегментке бөлінеді (39-ескертпе):

- Мұнай-газ сегменті мұнай мен газды барлау және өндіру, мұнай мен газды тасымалдау, шикі мұнай, газ және қайта өңделетін өнімдерді өңдеу және сату бойынша операцияларды қамтиды.
- Тасымалдау сегменті жүктер мен жолаушыларды темір жолмен және әуе көлігімен тасымалдау жөніндегі операцияларды қамтиды.
- Коммуникация сегменті жергілікті, қалааралық және халықаралық байланысты қоса алғанда (ТМД-ға кіретін және кірмейтін елдерді қоса алғанда), тіркелген байланыс қызметтері; сондай-ақ байланыс арналарын жалдау, деректерді беру және сымсыз байланыс қызметтері бойынша операцияларды қамтиды.
- Энергетикалық сегмент электр энергиясын өндіру және беру жөніндегі, электр энергетикалық жүйеге электр энергиясын беруді және импортталатын электр энергиясын тұтынуды техникалық диспетчерлеу жөніндегі операцияларды, Қазақстан Республикасының Бірыңғай электр энергетикасы жүйесінің объектілерін орталықтандырылған шұғыл-диспетчерлік басқару функцияларын қамтиды.
- Тау-кен сегменті минералды ресурстарды барлау, өндіру, қайта өңдеу, сату және геологиялық барлау жөніндегі операцияларды қамтиды.
- Өнеркәсіптік сегментке химия саласын дамыту кәсіпорындары мен жобалары жатады.
- Корпоративтік орталық сегменті Қордың инвестициялық және қаржы операцияларын, оның ішінде байланысты және бөгде ұйымдарға қарыздар беруді қамтиды.
- Өзгелері сегменті мемлекетке тұрғын үй құрылысына инвестицияларды салу арқылы халық үшін тұрғын үйдің қолжетімділігін арттыруда қолдау көрсету операцияларын және өзге де операцияларды қамтиды.

Қордың тіркелген офисі Қазақстан Республикасы, Нұр-Сұлтан қаласы, Е10 көшесі, 17/10 мекенжайында орналасқан.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті шығаруға 2020 жылғы 6 сәуірде Қордың Экономика және қаржы жөніндегі басқарушы директоры – Басқарма мүшесі мен бас бухгалтері бекітті және дәл осы күні Қордың Директорлар кеңесінің Аудит комитеті алдын ала бекітті. Бұл шоғырландырылған қаржылық есептілікті кейіннен Директорлар кеңесі мен Жалғыз акционер бекітуі тиіс.

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

Жекешелендіру жоспары

2014 жылғы 30 сәуірде Үкімет 2014-2016 жылдарға арналған бастапқы Жекешелендіру жоспарын бекітті. 2015 жылғы 30 желтоқсанда Үкімет, алдындағы 2014-2016 жылдарға арналған Жекешелендіру жоспарын (бұдан әрі − «Жекешелендіру жоспары») ауыстырып, 2016-2020 жылдарға арналған жаңа кешенді Жекешелендіру жоспарын, сондай-ақ Қордың кейбір еншілес ұйымдарын қоса алғанда, жекешелендіруге жататын мемлекетке тиесілі активтер тізбесін бекітті.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік есеп саясатында және осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелерде сипатталған жағдайларды қоспағанда, бастапқы құн қағидаты негізінде дайындалды.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік теңгемен берілген және арнайы шарттасқан жағдайларды қоспағанда, ақша сомалары миллион теңгеге дейін дөңгелектелген.

Сәйкестік туралы мәлімдеме

Қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттары жөніндегі кеңес (бұдан әрі – «ҚЕХС жөніндегі кеңес») бекіткен редакцияда Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарына (бұдан әрі – «ҚЕХС») сәйкес әзірленді.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті ҚЕХС-ке сәйкес дайындау белгілі бір сыни есептемелік бағалауды талап етеді, сондай-ақ басшылықтан есеп саясатын қолдану барысында жол берулер бойынша пікірлер қолдануды талап етеді. Жоғары күрделілік деңгейі мен жол берулерді қолдануды қамтитын қолданылу саласы, сондай-ақ бағалау мен жол берулерді қолдану шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін елеулі болып табылатын салалар 4-ескертпеде ашып көрсетілген.

Салыстырмалы ақпаратқа әсер ететін түзету

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ («ҚАӨ» ҰАК»)

«Байкен-U» ЖШС сатып алу

2018 жылғы желтоқсанда Топ «Байкен-U» ЖШС-на бақылауға ие болды. 2018 жылғы 31 желтоқсанда Топ сатып алынған активтер мен міндеттемелерді есепке алу үшін баланстық құнды қолданды, өйткені бағалау жөніндегі есеп есепті кезең соңына аяқталмай қалды. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша тәуелсіз бағалаушы сатып алынған активтер мен міндеттемелердің әділ құнын бағалауды аяқтады және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша салыстырмалы ақпарат қайта есептелді.

Sekerbank TAS-қа салынған инвестициялар

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған он екі айдың ішінде Топ Sekerbank TAS-тағы инвестицияларды сатуға арналған активтерден қауымдасқан компанияларға инвестициялар құрамына аударды. 5 ҚЕХС-ке сәйкес тиісті түзетулер ретроспективті түрде жасалды.

«Самұрық-Энерго» АҚ («Самұрық-Энерго»)

«Тегіс Мұнай» ЖШС қайта жіктеу

Жекешелендіру жоспарына сәйкес «Тегіс Мұнай» ЖШС, Топтың еншілес ұйымы, оның «Маңғышлақ Мұнай» («Тегіс Мұнай») еншілес компаниясын қоса алғанда, Топтың 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептілігінде сату үшін ұсталатын актив ретінде жіктелді.

Қазақстан Республикасының экономикасын жаңғырту мәселелері жөніндегі мемлекеттік комиссияның 2019 жылғы 14 қазандағы шешімімен Топтың «Тегіс Мұнай» компаниясын Топ активтерінің бірыңғай тізіміне кері қосу туралы ұсынысы мақұлданды.
5 ҚЕХС-ке сәйкес егер бұрын сатуға арналған деп жіктелген айналымнан тыс активтер мен есептен шығару топтары жіктеудің қажетті өлшемшарттарын қанағаттандырмаса, Топ оларды сатуға арналған деп ескеруді тоқтатады. Нәтижесінде, Тегіс Мұнай активтері мен міндеттемелері сатуға арналған активтерден қайта жіктелді. Тиісті түзетулер ретроспективті түрде енгізілді.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Салыстырмалы ақпаратқа әсер ететін түзету (жалғасы)

«Қазақтелеком» АҚ («ҚТК»)

«Кселл» АҚ-ны сатып алу

2018 жылғы 21 желтоқсанда Топ «Кселл» АҚ компаниясында дауыс беруші акциялардың 75%-ын сатып алды. 2018 жылғы 31 желтоқсанға Топ сатып алынған активтер мен міндеттемелерді есепке алу үшін баланстық құнды қолданды, өйткені бағалау жөніндегі есеп есепті кезең соңына аяқталмай қалды. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша тәуелсіз бағалаушы сатып алынған активтер мен міндеттемелердің әділ құнын бағалауды аяқтады және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша салыстырмалы ақпарат қайта есептелді.ъ

Қайта есептеудің 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы есепке әсері

Миллион теңгемен	*2018 жылғы 31 желтоқсан (аудит жүргізілген)*	*ҚАӨ ҰАК*	*Sekerbank TAS-қа инвестициялар*	*Теңіз Мұнай*	*«Кселл» АҚ*	*2018 жылғы 31 желтоқсанда (қайта есептелген)*
Активтер						
Негізгі құралдар	12.669.551	7.811	–	15.481	(379)	12.692.464
Материалдық емес активтер	1.611.163	73.851	–	–	3.221	1.688.235
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға салынған инвестициялар	3.664.897	18.568	17.986	–	–	3.701.451
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	627.917	–		622	–	628.539
Қорлар	611.094	765	–	4	–	611.863
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем	68.857	–	–	1	–	68.858
Өзге де қысқа мерзімді активтер	417.362	–	–	3	(4.268)	413.097
Ақша қаражаты мен оның баламалары	2.487.533	–	–	20	–	2.487.553
Сатуға арналған деп жіктелген активтер	200.396	–	(17.986)	(16.131)	–	166.279
Активтердің жиыны	**25.645.356**	**100.995**	**–**	**–**	**(1.426)**	**25.744.925**
Капитал						
Есептілік валютасын қайта есептеу резерві	1.333.529	–	16.270		–	1.349.799
Бөлінбеген пайда	5.078.098	38.591	(16.270)		–	5.100.419
Негізгі компанияның акционеріне жататын капитал	11.507.532	38.591			–	11.546.123
Бақыланбайтын қатысу үлесі	1.364.353	42.859			(60)	1.407.152
Капитал жиыны	**12.871.885**	**81.450**			**(60)**	**12.953.275**
Ұзақ мерзімді міндеттемелер						
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	915.415	19.545	–	–	2.159	937.119
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	118.675	–	–	1.900	–	120.575
Жұмыскерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	7.267	–	–	11	–	7.278
Өзге де ағымдағы міндеттемелер	764.021	–	–	108	(3.525)	760.604
Сатуға арналған ретінде жіктелген активтермен байланысты міндеттемелер	95.076	–	–	(2.019)	–	93.057
Міндеттемелер жиыны	**12.773.471**	**19.545**	**–**	**–**	**(1.366)**	**12.791.650**
Капитал мен міндеттемелер жиыны	**25.645.356**	**100.995**	**–**	**–**	**(1.426)**	**25.744.925**

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Салыстырмалы ақпаратқа әсер ететін түзету (жалғасы)

Қайта есептеудің 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін жиынтық кіріс туралы есепке әсері:

Миллион теңгемен	*2018 жыл (аудит жүргізілген)*	*ҚАӨ ҰАК*	*Sekerbank TAS-қа инвестициялар*	*2018 жыл (қайта есептелген)*
Құнсызданудан болған шығын, нетто	(208.426)	–	11.020	(197.406)
Бизнесті біріктіруден түскен пайда	313.517	33.962	–	347.479
Операциялық қызметтен түскен пайда	**1.270.377**	**33.962**	**11.020**	**1.315.359**
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы үлес, нетто				
Табыс салығы есепке алынғанға дейінгі пайда	**1.650.574**	**44.422**	**5.930**	**1.700.926**
Кезеңдегі таза пайда	**1.243.216**	**44.422**	**5.930**	**1.293.568**
Мыналарға келетін кезеңдегі таза пайда				
Негізгі компанияның акционеріне	1.140.896	38.682	5.930	1.185.508
Бақыланбайтын қатысу үлесіне	102.320	5.740	–	108.060
Салықтар шегерілген өзге де жиынтық кіріс				
Есептілік валютасын қайта есептеу	437.322	–	(6.288)	431.034
Өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестицияларды қайта бағалаудан іске асырылмаған шығын	-260	-107	–	-367
Қауымдасқан және бірлескен компаниялардың өзге де жиынтық кірістегі үлесі	3.998	–	358	4.356
Табыс салығын шегере отырып, келесі кезеңдерде пайданың немесе шығынның құрамына қайта жіктелуге жататын өзге де жиынтық кіріс/(шығын)	**429.674**	**-107**	**(5.930)**	**423.637**
Табыс салығын шегере отырып, кезеңдегі өзге де жиынтық кіріс/(шығын)	**436.855**	**-107**	**(5.930)**	**430.818**
Табыс салығын шегере отырып, кезеңдегі жиынтық кірістің жалпы сомасы	**1.680.071**	**44.315**	**–**	**1.724.386**
Табыс салығын шегергенде мыналарға тиесілі кезеңдегі жиынтық кірістің жалпы сомасы				
Негізгі компанияның акционеріне	1.522.219	38.591	–	1.560.810
Бақыланбайтын қатысу үлесіне	157.852	5.724	–	163.576

Шетел валютасын қайта есептеу

Функционалдық валюта және ұсыну валютасы

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке енгізілген Топ кәсіпорындарының әрқайсысының қаржылық есептілік элементтері кәсіпорын өз қызметін жүзеге асыратын негізгі экономикалық ортаның валютасы (бұдан әрі – «функционалдық валюта») пайдаланыла отырып, бағаланады. Шоғырландырылған қаржылық есептілік теңгемен көрсетілген, әрі ол Топтың есептілігін ұсыну валютасы болып табылады.

Операциялар және шоттар сальдосы

Шетелдік валютадағы операциялар операциялар жүзеге асырылған күндегі валюта бағамы пайдаланыла отырып, функционалдық валютаға қайта есептеледі. Осындай операциялар бойынша есептеулер нәтижесінде және жыл соңындағы бағамдар бойынша шетелдік валютада берілген монетарлық активтер мен міндеттемелерді қайта есептеуден туындаған бағамдық айырмадан пайда болатын кірістер мен шығындар пайдалар мен шығындар болып танылады.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Шетел валютасын қайта есептеу (жалғасы)

Операциялар және шоттар сальдосы (жалғасы)

Тарихи құнның негізінде шетелдік валютада бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелер жасалған күні қолданыста болған бағамдар бойынша қайта есептеледі. Әділ құны бойынша шетелдік валютада бағаланатын монетарлық емес баптар әділ құн белгіленген күні қолданыста болған бағамдар бойынша қайта есептеледі.

Топтың кәсіпорындары

Функционалдық валютасы ұсыну валютасынан ерекшеленетін Топтың барлық еншілес ұйымдарының, бірлескен кәсіпорындары мен қауымдасқан компанияларының (олардың бір де бірі гиперинфляциялы экономикалардың валютасында операция жасамайды) кірістері, шығыстары және қаржылық жағдайы ұсыну валютасына мынадай түрде қайта есептеледі:

- қаржылық жағдай туралы ұсынылған есептердің әрқайсысы бойынша активтер мен міндеттемелер есепті күндердегі бағамдар бойынша қайта есептеледі;
- жиынтық кіріс туралы есептердің әрқайсысы бойынша кірістер мен шығыстар кезеңдегі орташа бағамдар бойынша қайта есептеледі (орташа бағам бағамдардың жиынтық әсерінің операция жүзеге асырылған күндегі бағамға ақылға қонымды жақындауы болып табылмайтын жағдайлардан басқа; бұл жағдайда кірістер мен шығыстар операциялар жүзеге асырылған күндегі бағам бойынша қайта есептеледі); және
- барлық бағамдық айырмалар өзге жиынтық кірісте жеке құрамдауыш ретінде танылады.

Валюталарды айырбастау бағамдары

Қазақстан Қор Биржасында (бұдан әрі – «ҚҚБ») белгіленген орташа өлшенген валюта айырбастау бағамы Қазақстан Республикасында ресми валюта айырбастау бағамы ретінде қолданылады.

Мына кестеде шетелдік валютаның теңгеге айырбастау бағамы ұсынылған:

	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан	2019 жылғы орташа алынған бағам	2018 жылғы орташа алынған бағам	2020 жылғы 6 сәуір
АҚШ доллары	**382,59**	384,2	**382,87**	345,04	**439,01**
Еуро	**429**	439,37	**428,61**	406,88	**474,61**
Ресей рублі	**6,16**	5,52	**5,92**	5,5	**5,75**

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде қабылданған есепке алу қағидаттары, 2019 жылдың 1 қаңтарында күшіне енген қабылданған жаңа стандарттар мен түсіндірмелерді қоспағанда, 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Топтың жылдық шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау кезінде қолданылған қағидаттарға сәйкес келеді. Топ шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген қандай да бір басқа стандарттарды, түсіндірмелерді және түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер (жалғасы)

Топ алғаш рет 2019 жылы кейбір түзетулер мен түсіндірмелерді қолданды, бірақ олар Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізбейді:

- 23 «Пайдаға салынатын салықты есептеу қағидаларына қатысты белгісіздік» КРМФО (IFRIC) түсіндіру.
- 9 «Әлеуетті теріс өтеумен мерзімінен бұрын өтеу туралы талаптар» ҚЕХС-ке (IFRS) түзетулер.
- 19 «Бағдарламаға өзгерістерді енгізу, бағдарламаны қысқарту немесе бағдарлама бойынша міндеттемелерді өтеу» ҚЕХС-ке (IAS) түзетулер.
- 28 «Қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға ұзақ мерзімді салымдар» ҚЕХС-ке (IAS) түзетулер.
- ҚЕХС-ті жыл сайынғы жетілдірулер:
  - 3 «Бизнестерді біріктіру» ҚЕХС (IFRS);
  - 11 «Бірлескен кәсіпкерлік» ҚЕХС (IFRS);
  - 12 «Пайда салықтары» ҚЕХС (IAS);
  - 23 «Қарыздар бойынша шығындар» ҚЕХС (IAS).

Барлық көрсетілген түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

Топ 16 «Жалдау» ҚЕХС-ті (IFRS) 2019 жылы алғаш рет қолданды. Мұндай өзгерістердің сипаты мен әсері туралы ақпарат төменде ашылып көрсетілген.

16 «Жалдау» ҚЕХС (IFRS)

16 ҚЕХС (IFRS) 17 «Жалдау» ҚЕХС-ті (IAS) ауыстырады, 4 ХҚЕТК (IFRIC) «Келісімде жалдау белгілерінің болуын айқындау» түсіндірмесі, 15 ТТК (SIC) «Операциялық жалдау – стимулдар» түсіндірмесі және 27 ТТК (SIC) «Заңгерлік жалдау нысаны бар операциялардың мәнін айқындау» түсіндірмесі. Стандарт жалдау туралы ақпаратты тану, бағалау, ұсыну және ашып көрсету қағидаттарын белгілейді және жалға алушылардың балансta барлық жалдау шарттарын көрсетуін талап етеді.

16 ҚЕХС-ке (IFRS) сәйкес жалға беруші үшін есепке алу тәртібі 17 ҚЕХС-пен (IAS) салыстырғанда іс жүзінде өзгермейді. Жалға берушілер 17 ҚЕХС (IAS) сияқты дәл сондай жіктеу қағидаттарын пайдалана отырып жалдауды жіктеуді жалғастыратын болады, бұл ретте екі жалдау түрін бөліп көрсетеді: операциялық және қаржылық. Осылайша, 16 ҚЕХС (IFRS) қолдану Топ жалға беруші болып табылатын жалдау шарттарының есепке алынуына әсерін тигізбеді.

Топ 16 ҚЕХС-ті (IFRS) 2019 жылғы 1 қаңтардан бастап түрлендірілген ретроспективті пайдалану әдісімен қолданды. Бұл әдіске сәйкес стандарт бастапқы қолдану күнінде стандартты бастапқы қолданудың жалпы әсерін тани отырып ретроспективті түрде қолданылады. Стандартқа өту кезінде Топ бастапқы қолдану күнінде 17 ҚЕХС-ті (IAS) және 4 КРМФО (IFRIC) Түсіндірмелерін қолдана отырып стандартты жалдау шарттары ретінде бұрын сәйкестендірілген шарттарға ғана қолдануға мүмкіндік беретін іс жүзіндегі сипаттағы жеңілдетуді пайдалануды шешті. Сондай-ақ Топ солар бойынша жалдау мерзімі жалдаудың басталу күнінде 12 айдан артық емес мерзімді құрайтын және сатып алу опционын (қысқа мерзімді жалдау) қамтитын жалдау шарттары үшін, сондай-ақ солар бойынша базалық активтің төмен құны бар (төмен құны бар активтерді жалдау) жалдау шарттары үшін танудан босатуды пайдалануды шешті.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер (жалғасы)

16 ҚЕХС (IFRS) «Жалдау» (жалғасы)

16 ҚЕХС-ті (IFRS) қолданудың қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепке әсері:

Миллион теңгемен	*2019 жылғы 1 қаңтарда*
Активтер	
Негізгі құралдар	222.374
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	2.345
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	(2.647)
Өтелуге жататын ҚҚС	144
Өзге де ағымдағы активтер	(184)
Сатуға арналған деп жіктелген активтер	208
Активтер жиыны	**222.240**
Капитал	
Бөлінбеген пайда	(8.932)
Бақыланбайтын қатысу үлесі	(6.227)
	(15.159)
Міндеттемелер	
Жалдау бойынша міндеттемелер	237.122
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	(156)
Сауда және өзге де кредиторлық берешек	(123)
Резервтер	348
Сатуға арналған ретінде жіктелген активтермен байланысты міндеттемелер	208
Міндеттемелердің жиыны	**237.399**
Капитал мен міндеттемелер жиыны	**222.240**

Шарттың жасалу сәтіне Топ жалдау келісімі жалдау болып табылатындығын не болмаса белгілерін қамтитындығын бағалайды. Өзгеше айтқанда, Топ шарт сәйкестендірілген активті белгілі бір уақыт кезеңінің ішінде өтемақының орнына пайдаланылуын бақылау құқығын беретіндігін айқындайды.

(a) 16 ҚЕХС-ті (IFRS) қолдану әсерінің сипаты

Топтың ғимараттар мен құрылыстарды, түрлі қондырғыларды, машиналарды, көлік құралдары мен өзге де негізгі құралдарды жалдау шарттары бар. 16 ҚЕХС (IFRS) қолданғанға дейін Топ жалдау қатынастарының басталу күніндегі әрбір жалдау шартын (сол бойынша жалға алушы болған) қаржылық жалдау ретінде немесе операциялық жалдау ретінде жіктеді. Егер Топқа жалға алынған активті иелік етумен байланысты барлық тәуекелдер мен пайда іс жүзінде берілген болса, жалдау шарты қаржылық жалдау ретінде жіктелді; кері жағдайда жалдау шарты операциялық жалдау ретінде жіктелді. Қаржылық жалдау жалға алынған мүліктің әділ құны бойынша жалдау мерзімінің басталу күнінде капиталдандырылады немесе егер бұл сома аз болса, жалдау қатынастарының басталу күнінде айқындалған ең аз жалдау төлемдерінің келтірілген құны бойынша. Жалдау төлемдері пайыздар (қаржыландыру шығындары ретінде танылған) мен жалдау бойынша міндеттемелерді азайту арасында бөлінді. Операциялық жалдау жағдайында жалға алынған мүліктің құны капиталданбады, ал жалдау төлемдері жалдау шығыстары ретінде пайданың немесе шығынның құрамында жалдау мерзімінің бойына тікжелілік әдіспен танылды. Барлық аванстық жалдау төлемдері мен есептелген жалдау төлемдері алынған аванстар, сауда кредиторлық берешек және тиісінше өзге де ағымдағы міндеттемелер ретінде танылды.

16 ҚЕХС-ті (IFRS) қолданудың нәтижесінде Топ, қысқа мерзімді жалдаудан және құны төмен активтерді жалдаудан басқа, барлық жалдау шарттарын тануға және бағалауға бірыңғай тәсілді пайдалануды бастады. Топ стандартта көзделген іс жүзіндегі сипаттағы айрықша ауыспалы талаптар мен жеңілдіктерді қолданды.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер (жалғасы)

16 «Жалдау» ҚЕХС (IFRS) (жалғасы)

(а) 16 ҚЕХС-ті (IFRS) қолдану әсерінің сипаты (жалғасы)

Бұрын қаржылық жалдау ретінде жіктелген жалдау

Бұрын қаржылық жалдау ретінде жіктелген жалдау үшін Топ бастапқы тану күнінде танылған активтер мен міндеттемелердің баланстық құнын өзгерткен жоқ (яғни жалдау бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтер мен міндеттемелер 17 ҚЕХС-ті (IAS) қолдана отырып танылған жалдау бойынша активтердің және жалдау бойынша міндеттемелердің көлеміне тең сомада бағаланды). 16 ҚЕХС (IFRS) талаптары мұндай жалдауға 2019 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданылды.

Бұрын операциялық жалдау ретінде жіктелген жалдау

Топ, қысқа мерзімді жалдаудан және құны төмен активтерді жалдаудан басқа, бұрын операциялық жалдау ретінде жіктелген жалдау үшін пайдалану құқығы нысанындағы активтер мен жалдау үшін жалдау бойынша міндеттемелерді таныды. Жалдау шарттарының көпшілігі бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтер, егер стандарт әрдайым қолданылған, бірақ бастапқы қолдану күнінде қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін пайдалана отырып дисконтталған болса, баланстық құны бойынша бағаланды. Кейбір жалдау шарттарында пайдалану құқығы нысанындағы активтер бұрын танылғантаны мұндай жалдауға орай күні бұрын жүзеге асырылған немесе есептелген жалдау төлемдерінің көлеміне түзете отырып, жалдау бойынша міндеттемелерге тең көлем бойынша танылды.

Жалдау бойынша міндеттемелер бастапқы қолдану күніндегі қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін пайдалана отырып дисконтталған қалған жалдау төлемдерінің келтірілген құны бойынша танылды.

Төменде 2019 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша жалдау міндеттемелері 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша операциялық жалдаудың шарттық міндеттемелерімен салыстырып тексеру көрсетілген:

В миллионах тенге	
2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша операциялық жалдау бойынша шарттық міндеттемелер	**280.683**
2019 жылғы 1 қаңтардағы қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесі бойынша дисконттаудың әсері	(58.528)
2019 жылғы 1 қаңтардағы операциялық жалдау бойынша дисконтталған шарттық міндеттемелер	**222.155**
Қысқа мерзімді жалдаумен байланысты шарттық міндеттемелерді шегере отырып	(9.414)
Бұрын қаржылық жалдау ретінде жіктелген жалдаумен байланысты шарттық міндеттемелерді қоса	156.493
2018 жылғы 31 желтоқсанда танылмаған, ұзарту опционымен көзделген кезеңдердегі төлемдер	24.381
2019 жылғы 1 қаңтардағы жалдау бойынша міндеттемелер	**393.615**

Топ 2019 жылғы 1 қаңтардағы жалдау бойынша міндеттемелерге қолданған қосымша қарыз қаражатын тартудың орташа алынған мөлшерлемесі 5-14,3%-ды құрады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер (жалғасы)

16 «Жалдау» ҚЕХС (IFRS) (жалғасы)

(б) Жаңа есеп саясатының негізгі ережелері

Төменде бастапқы қолдану күнінен бастап пайдаланылған 16 ҚЕХС (IFRS) қабылдау нәтижесіндегі Топтың жаңа есеп саясатының негізгі ережелері берілген:

Пайдалану құқығы нысанындағы активтер

Топ жалға алу басталған күніндегі (яғни базалық актив пайдалану үшін қолжетімді болатын күн) пайдалану құқығы нысанындағы активтерді таниды. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер жинақталған амортизацияны және құнсызданудан жинақталған шығындарды шегере отырып, жалдау бойынша міндеттемелерді қайта бағалауға түзете отырып, бастапқы құны бойынша бағаланады.

Пайдалану құқығы нысанындағы активтің бастапқы құнына жалдау бойынша танылғантаны міндеттемелердің көлемі, болған бастапқы тікелей шығындар және жалдаудың басталу күніндегі немесе жалдау бойынша алынған ынталандырушы төлемдерді шегере отырып жасалған жалдау төлемдері жатады. Егер Топтың ол жалдау мерзімінің соңында жалға алынған активке меншік құқығын алатындығына жеткілікті сенімділігі болмаса, пайдалану құқығы нысанындағы танылған актив келесі кезеңдердің ең қысқасының бойына желілік әдіспен амортизацияланады: активтің пайдалы қызмет етуінің болжамды мерзімі немесе жалдау мерзімі. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер құнсыздану тұрғысынан тексеріледі.

Жалдау бойынша міндеттемелер

Жалдаудың басталу күнінде Топ жалдау мерзімінің ішінде жүзеге асырылатын жалдау төлемдерінің келтірілген құны бойынша бағаланатын жалдау міндеттемелерін таниды. Жалдау төлемдеріне алынуға жататын жалдау бойынша кез келген ынталандыратын төлемдерді, индекске немесе мөлшерлемеге тәуелді болатын құбылмалы жалдау төлемдерін және тарату құнының кепілдіктері бойынша төленетін сомаларды шегере отырып белгіленген төлемдер (оның ішінде іс мәні бойынша белгіленген төлемдер) жатады. Жалдау төлемдеріне, егер Топтың бұл опционды орындайтындығына жеткілікті сенімділік болса, сатып алу опционын орындау бағасы немесе егер жалдау мерзімі Топтың жалдауды тоқтату опционын әлеуетті орындауын көрсететін болса, жалдауды тоқтату үшін айыппұлдарды төлеу жатады. Индекске немесе мөлшерлемеге тәуелді болмайтын құбылмалы жалдау төлемдері мұндай төлемдердің жүзеге асырылуына әкеп соқтыратын оқиға немесе талап орын алатын кезеңде шығыстар ретінде танылады.

Жалдау төлемдерінің келтірілген құнын есептеу үшін Топ, егер жалдау шартында көзделген пайыздық мөлшерлеме оңай айқындала алмаса, жалдаудың басталу күніндегі қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін пайдаланады. Жалдаудың басталу күнінен кейін жалдау бойынша міндеттемелер көлемі пайыздардың есептелуін көрсету үшін ұлғайтылады және жүзеге асырылған жалдау төлемдерін көрсету үшін азайтылады. Сонымен бірге, жалдау мерзімі түрлендірілген, өзгертілген, іс мәні бойынша белгіленген жалдау төлемдері өзгертілген немесе базалық активті сатып алу опционын бағалау амалы өзгертілген жағдайда жалдау бойынша міндеттемелердің баланстық құны қайта бағаланады.

Қысқа мерзімді жалдау және құны төмен активтерді жалдау

Топ қысқа мерзімді жалдауға қатысты танутанудан босатуды негізгі құралдарды өзінің қысқа мерзімді жалдау шарттарына (яғни жалдаудың басталу күнінде көзделген жалдау мерзімі 12 айдан аспайтын мерзімді құрайтын және сатып алу опционын қамтымайтын шарттарға) қолданады. Сондай-ақ Топ құны төмен активтерді жалдауға қатысты танудан босатуды құны төмен деп есептелетін активтерді жалдау шарттарына қолданады. Қысқа мерзімді жалдау мен құны төмен активтерді жалдау бойынша жалдау төлемдері жалдау мерзімінің ішінде желілік әдіспен шығыс ретінде танылады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер (жалғасы)

16 «Жалдау» ҚЕХС (IFRS) (жалғасы)

(б) Жаңа есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Ұзарту опционымен жасалған шарттарда жалдау мерзімін айқындау кезіндегі елеулі пайымдаулар
Топ жалдау мерзімін соларға қатысты жалдауды ұзарту опционы көзделген кезеңдермен бірге, егер ол орындалады деген толық сенімділік болса немесе егер ол орындалмайды деген сенімділік болса, соған қатысты жалдауды тоқтату опционы көзделген кезеңдермен бірге жалдау кезеңі мерзімінен бұрын тоқтатылуға жатпайтын ретінде айқындайды.

Топ осы пайымдауды ол ұзартуға арналған бұл опционды орындайтындығына жеткілікті сенімділіктің болуын айқындау үшін қолданады. Бұл ретте ол жалдауды ұзарту опционын орындау үшін экономикалық ынтаның пайда болуына әкеп соқтыратын барлық орынды факторларды ескереді. Жалдаудың басталу күнінен кейін Топ маңызды оқиға туындаған кезде не Топқа бағынышты болатын және оның жалдауды ұзарту опционын орындау (немесе орындай алмау) қабілетіне әсер ететін жағдайлар өзгерген кезде (мысалы, бизнес-стратегияның өзгеруі) жалдау мерзімін қайта бағалайды.

(в) 16 ҚЕХС-тің (IFRS) ақша қаражатының қозғалысы туралы есепке ықпалы

16 ҚЕХС (IFRS) талаптарына сәйкес жалдау төлемдері жалдау міндеттемесінің пайыздық бөлігі мен оның негізгі бөлігін өтеу бойынша ақшалай төлемдерге бөлінеді. Топ қаржылық қызметтен болған ақша ағындарындағы негізгі борыштың өтелуін жіктеді және Топтың Есеп саясатына сәйкес, төленген пайыздар операциялық қызметтен болған ақша қаражаты ағындарының бір бөлігі ретінде жіктеледі. Қысқа мерзімді жалдау бойынша төлемдер, құны төмен активтерді жалдау төлемдері мен жалдау міндеттемесін бағалауға қосылмаған ауыспалы жалдау төлемдері операциялық қызметтің бір бөлігі ретінде көрсетілген.

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін шығару күнінде жарияланған, бірақ күшіне енбеген жаңа және өзгертілген стандарттар мен түсіндірмелер төменде келтіріледі. Топ жаңа стандарттар мен түсіндірмелерді олар күшіне енген күнінен бастап қолдануға ниет білдіріп отыр.

Көрсетілген жаңа стандарттар мен түзетулер шоғырландырылған қаржылық есептілікке айтарлықтай әсерін тигізбейді.
- 17 «Сақтандыру шарттары» ҚЕХС (IFRS);
- 3 «Бизнесті айқындау» − ҚЕХС-ке (IFRS) түзетулер;
- 1 «Маңыздылықты айқындау» − ҚЕХС-ке (IAS) және 8 ҚЕХС-ке (IAS) түзетулер.
- 7 «Базалық пайыздық мөлшерлеме реформасы» − «Қаржы құралдары: ақпаратты ашып көрсету» ҚЕХС-ке (IFRS) және 9 «Қаржы құралдары» ҚЕХС-ке (IFRS) түзетулер;
- «Қаржылық міндеттемелерді қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді ретінде жіктеу» − 1 «Қаржылық есептілікті ұсыну» БЕХС-ке (IAS) түзету.

Топ қолданыстағы стандарттарға, соларға қатысты мүмкін болатын жоғарыда көрсетілген жаңа стандарттар мен түзетулер бойынша мерзімінен бұрын қолдануды жоспарлап отырған жоқ.

Шоғырландыру қағидаттары

Шоғырландырылған қаржылық есептілік Қордың және ол бақылайтын еншілес ұйымдардың қаржылық есептілігін қамтиды (35-ескертпе).

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Шоғырландыру қағидаттары (жалғасы)

Еншілес ұйымдар

Еншілес ұйымдар – бұл Топ бақылайтын кәсіпорындар. Бақылау, егер Топтың инвестициялардан ауыспалы қайтарымдылыққа құқығы болса немесе оның өзгеруіне байланысты тәуекелге ұшыраса және инвестициялар объектісіне қатысты өз өкілеттіктері салдарынан осы қайтарымға ықпал ете алған жағдайда жүзеге асырылады. Атап айтқанда, тек келесі талаптар орындалса:

- Топтың инвестициялар объектісіне қатысты өкілеттіктерінің болуы (яғни, инвестициялар объектісінің тиісті қызметін ағымдағы басқару мүмкіндігін қамтамасыз ететін қолдағы құқықтар);
- Топтың инвестициялардан ауыспалы қайтарымдылыққа құқығы болған немесе оның өзгеруіне байланысты тәуекелге ұшыраған;
- Топтың инвестициялардан ауыспалы қайтарымдылыққа ықпал ету мақсатында инвестициялар объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін пайдалану мүмкіндігі болған жағдайда Топ инвестициялар объектісін бақылайды.

Топтың инвестициялар объектілеріне қатысты дауыстың көпшілігіне қарағанда аз дауыс беру құқығы немесе ұқсас құқықтар болған кезде, Топ осы инвестициялар объектісіне қатысты өкілеттіктердің болуын бағалау кезінде барлық орынды фактілер мен мән-жайларды ескереді:
- инвестициялар объектісінде дауыс беру құқықтары бар басқа тұлғалармен келісім;
- басқа келісімдермен негізделген құқықтар;
- Топқа тиесілі дауыс беру құқықтары және әлеуетті дауыс беру құқықтары.

Егер фактілер мен жағдайлар бақылаудың үш құрамдауышы бірінің немесе бірнешеуінің өзгеруін растаса, Топ инвестициялар объектісіне қатысты бақылаудың болуын қайтадан талдайды. Топ еншілес ұйымға бақылауды алған кезде еншілес ұйымның шоғырлануы басталады және Топ еншілес ұйымға бақылаудан айырылғанда тоқталады.

Сатып алу немесе шығару бір жылдың ішінде болған еншілес ұйымның активтері, міндеттемелері, кірістері және шығыстары Топ бақылауды алған күннен бастап жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепке және қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепке енгізіледі және Топ еншілес ұйымды бақылаудан айырылған күнге дейін көрсетіледі.

Жалпы бақылаудағы кәсіпорындар арасындағы мәміледе сатып алуды қоспағанда, еншілес ұйымдар оларды сатып алған сәттен бастап, Топтың оларды бақылауды алған күні болып табылады, осындай бақылау аяқталған күнге дейін шоғырландырылады. Еншілес ұйымдарды сатып алған кезде сатып алу құны олардың сатып алу күнінде әділ құны негізінде активтер мен міндеттемелерге бөлінеді. Еншілес ұйымдардың қаржылық есептілігі келісілген есеп саясаты пайдаланыла отырып, Қордың қаржылық есептілігі дайындалатын есепті кезеңге дайындалады.

Мәмілелер бойынша барлық топішілік сальдо мен топішілік мәмілелер бойынша туындайтын іске асырылмаған пайданы қоса алғандағы мәмілелер шоғырландырылған қаржылық есептіліктен толығымен шығарылады. Іске асырылмаған шығындар, олар құнсыздану туралы куәлік болмағандай дәрежеде ғана алып тасталатынын қоспағанда, іске асырылмаған пайда сияқты алып тасталады.

Бақыланбайтын қатысу үлесі Топқа тиесілі емес еншілес ұйымдар капиталының бір бөлігін білдіреді және Акционерге жататын капиталдан бөлек, қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі капиталдың құрамында жеке көрсетіледі. Еншілес ұйымның шығындары, тіпті егер бұл теріс сальдоға әкелген жағдайда да бақыланбайтын қатысу үлесіне жатады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Шоғырландыру қағидаттары (жалғасы)

Еншілес ұйымдар (жалғасы)

Бақылаудан айырылмастан еншілес ұйымға қатысу үлесінің өзгеруі капиталмен болған операция ретінде ескеріледі. Егер Топ еншілес ұйымның үстінен бақылаудан айырылып қалса, ол:

- еншілес ұйымның активтері мен міндеттемелерін тануды тоқтатады (оның ішінде оған жататын гудвилді);
- бақыланбайтын қатысу үлесінің баланстық құнын тануды тоқтатады;
- капиталда көрсетілген жинақталған бағам айырмаларын танудытану тоқтатады;
- алынған сыйақының әділ құнын танидытани;
- қалған инвестицияның әділ құнын танидытани;
- операцияның нәтижесінде пайда болған артықшылықты немесе тапшылықты пайда немесе шығын ретінде танидытани;
- бұрын өзге де жиынтық кірістің құрамында танылған құрамдауыштардағы негізгі компанияның үлесін, егер Топтың тиісті активтерді немесе міндеттемелерді тікелей шығаруды жүзеге асырғаны сияқты, пайданың немесе шығынның немесе бөлінбеген пайданың құрамына қайта жіктейді.

Кәсіпорындарды біріктіру

Кәсіпорындарды (бизнесті) біріктіру сатып алу әдісі пайдаланыла отырып ескеріледі. Сатып алу құны сатып алу күніндегі әділ құн бойынша бағаланған берілген сыйақы сомасы және сатып алынатын компаниядағы бақыланбайтын қатысу үлесі ретінде бағаланады. Бизнесті біріктіру жөніндегі әрбір мәміле үшін сатып алатын тарап сатып алынатын компаниядағы бақыланбайтын қатысу үлесі әділ құн бойынша, не сатып алынатын компанияның сәйкестендірілетін таза активтеріндегі теңбе-тең үлес бойынша бағалайды. Сатып алуға байланысты болған шығындар жалпы және әкімшілік шығыстардың құрамына енгізіледі.

Егер Топ бизнесті сатып алса, ол сатып алынған қаржы активтері мен қабылданған міндеттемелерді тиісті түрде шарттың талаптарына, экономикалық жағдайға және сатып алу күніндегі тиісті жағдайларға байланысты жіктейді. Бұған компания сатып алатын негізгі шарттарға қосылған туынды құралдарды бөлу қажеттілігі мәніне талдау жасау жатады.

Бизнес кезең-кезеңімен біріктірілген жағдайда Топқа бұрын тиесілі болған сатып алынатын компанияның қатысу үлесі пайда немесе шығын арқылы бақылауды сатып алу күніндегі әділ құны бойынша қайта бағаланады.

Сатып алатын тарап беруге тиіс шартты сыйақы сатып алу күніндегі әділ құн бойынша танылуға тиіс. Қаржы құралы болып табылатын және 9 ҚЕХС-тің қолданылу аясына сай келетін актив немесе міндеттеме ретінде жіктелетін шартты өтемақы әділ құны бойынша бағаланады, ал әділ құнның өзгеруі 9 ҚЕХС-ке сәйкес пайда немесе шығын құрамында танылады. Егер шартты сыйақы 9 ҚЕХС-тің қолданылу аясына сай келмесе, ол пайда немесе шығын құрамында әділ құны бойынша бағаланады. Егер шартты өтеу меншікті капитал ретінде жіктелетін болса, ол кейіннен қайта бағаланады және оны өтеу меншікті капитал құрамында көрсетіледі. Гудвилл бастапқыда берілген сыйақы және танылған бақыланбайтын қатысу үлесі сомасының және сатып алушыға бұрын тиесілі болған қатысу үлестерінің Топ сатып алған таза сәйкестендірілетін активтердің және ол қабылдаған міндеттемелердің сомасынан асып түсуі ретінде айқындалатын бастапқы құны бойынша бағаланады. Егер сатып алынған таза активтердің әділ құны берілген өтемақы сомасынан асатын болса, Топ барлық сатып алынған активтердің және барлық қабылданған міндеттемелердің анықталу дұрыстығын, сондай-ақ сатып алу күнінде танылуы тиіс болған сомаларды бағалау кезінде пайдаланылған рәсімдерді қайталап талдайды. Егер қайталап жасалған талдаудан кейін берілген өтемақы сатып алынған таза активтердің әділ құнынан кем болып қалса, пайда немесе шығын құрамында танылады.

Кейіннен гудвилл құнсызданудан болған жинақталған шығындар шегеріліп, бастапқы құн бойынша бағаланады. Бизнесті біріктіру кезінде сатып алынған гудвилді құнсыздану тұрғысынан тексеру мақсаттары үшін, гудвилл компаниялар Тобы сатып алған күннен бастап Топтың сатып алынатын компанияның басқа активтері немесе міндеттемелері көрсетілген бөлімшелерге жататын-жатпайтындығына қарамастан, бизнестің бірігуінен пайда алады деп болжанатын ақша ағындарын біріктіретін әрбір бөлімшесіне бөлінеді.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Шоғырландыру қағидаттары (жалғасы)

Кәсіпорындарды біріктіру (жалғасы)

Егер гудвилл ақша ағындарын генерациялайтын бөлімшенің бір бөлігін құраса және осы бөлімшенің бір бөлігі шығып қалса, тоқтатылған қызметке жататын гудвилл оның шығарылуынан келетін пайданы немесе шығынды анықтау кезінде осы қызметтің баланстық (ағымдағы) құнына қосылады. Осындай жағдайларда шығып қалған гудвилл тоқтатылған қызметтің құны мен ақша ағындарын генерациялайтын бөлімшенің қалған бөлігі құнының қатынасы негізінде бағаланады.

Кезең-кезеңмен болатын бизнесті біріктіру

Сатып алу күніндегі сатып алынатын ұйымдағы бақыланбайтын қатысу үлесі тиісті кірісті немесе шығысты пайданың немесе шығынның құрамында танитани отырып әділ құнына дейін қайта бағаланады.

Кезең-кезеңмен болатын бизнесті біріктіру кезінде сатып алушы сатып алу күніндегі гудвилді төменде көрсетілгендей (а)-ның (б)-дан асып түсуі ретінде есептейді:
(а) Мына:

- берілген сыйақы сомасы, ол әдетте, 3 «Бизнесті біріктіру» ҚЕХС-ке (IFRS) сәйкес сатып алу күніндегі әділ құн бойынша бағаланады;
- 3 ҚЕХС-ке (IFRS) сәйкес сатып алынатын ұйымдағы бақыланбайтын қатысу үлесі құнының сомасы;
- бұрын сатып алатын тарапқа тиесілі болған сатып алынатын ұйымдағы қатысу үлесін сатып алу күніндегі әділ құн сомасы.

(б) Сатып алынған активтерді және қабылданған міндеттемелерді сатып алу күніндегі таза әділ құн.

Жалпы бақылаудағы тараптардан еншілес ұйымдарды сатып алу

Жалпы бақылаудағы тараптардан еншілес ұйымдарды (Мемлекет бақылайтын кәсіпорындар) сатып алуды есепке алу үлестерді біріктіру әдісі бойынша жүргізіледі.

Берілген еншілес ұйымның жалпы бақылаудағы активтері мен міндеттемелері берілген күніндегі беруші компанияның (алдыңғы иесі) есептілігіндегі олардың баланстық құны бойынша осы шоғырландырылған қаржылық есептілік нысандарында көрсетіледі. Алдыңғы иесі ұйымды бастапқы сатып алған кезде пайда болған гудвилл де осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі. Алдыңғы иесінің гудвилін қоса алғанда, таза активтердің жалпы баланстық құны мен төленген қаражат сомасы арасындағы айырма осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте капиталды түзету ретінде ескерілді.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік, егер осындай еншілес ұйымды Топ оны бастапқыда алдыңғы иесі сатып алған күні сатып алған күндегідей дайындалды.

Бар еншілес ұйымдардағы қатысу үлесінің өзгеруі

Бақылауды сақтай отырып, бар еншілес ұйымдағы қатысу үлесінің бір бөлігі сатылатын немесе сатып алынатын мәмілелерде еншілес ұйымның таза активтеріндегі иеліктен шығарылатын немесе сатып алынатын үлестің баланстық құны мен осы үлесті өткізу немесе сатып алу құнының арасындағы айырма бөлінбеген пайданың ұлғаюы немесе азаюы ретінде көрсетіледі.

Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға салынған инвестициялар

Қауымдасқан компания – оған қатысты Топтың айтарлықтай ықпалы бар компания. Айтарлықтай ықпал – бұл инвестициялар объектісінің қаржылық және операциялық саясатына қатысты шешімдерді қабылдауға қатысу өкілеттіктері, бірақ мұндай саясатқа қатысты бақылау немесе бірлескен бақылау емес.

Бірлескен кәсіпорын – бұл бірлескен қызмет туралы келісім, оған сәйкес келісімге қатысты бірлескен бақылауды жүзеге асыратын тараптардың бірлескен кәсіпорынның таза активтеріне құқықтары бар. Бірлескен бақылау – бұл шартпен негізделген бақылауды бірлесіп жүзеге асыру, әрі ол тек маңызды қызметке қатысты шешімдердің қабылдануы бірлескен бақылауды жүзеге асыратын тараптардың бірауызды келісімін қажет еткен жағдайларда ғана орын алады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Шоғырландыру қағидаттары (жалғасы)

Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға салынған инвестициялар (жалғасы)

Айтарлықтай ықпалдың немесе бірлескен бақылаудың болуын анықтау кезінде ескерілетін факторлар еншілес компанияларға бақылаудың болуын анықтау кезінде ескерілетін факторларға ұқсас келеді.

Топтың бірлескен қызметке қатысушылар олардың экономикалық қызметіне бірлескен бақылауды белгілейтін шарттық келісімге кірген, бірлесіп бақыланатын компаниялар нысанындағы бірлескен кәсіпорындарда қатысу үлестері бар. Сондай-ақ Топтың олардың экономикалық қызметіне елеулі ықпал ете алатын қауымдасқан компанияларда да үлесі бар. Топтың бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялары үлестік қатысу әдісі бойынша ескеріледі.

Қатысу үлесі әдісіне сәйкес бірлескен кәсіпорындарға/қауымдасқан компанияларға инвестициялар қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте бастапқы құны бойынша ескеріледі плюс Топқа тиесілі бірлескен кәсіпорынның/қауымдасқан компанияның таза активтері үлесінде сатып алғаннан кейін туындаған өзгерістер. Бірлескен кәсіпорынға/қауымдасқан компанияға тиесілі гудвилл инвестицияның баланстық құнына енгізіледі және амортизацияланбайды, сондай-ақ құнсыздану тұрғысынан жеке тексеруге ұшырамайды.

Кірістер мен шығындар туралы шоғырландырылған есеп бірлескен кәсіпорын/қауымдасқан компания қызметінің қаржылық нәтижелерінің үлесін көрсетеді. Егер бірлескен кәсіпорынның/қауымдасқан компанияның капиталында тікелей танылғантаны өзгерістер болса, Топ осындай өзгерістегі өз үлесін танидытани және оны капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте қолдануға болатын болса, бұл фактіні ашады. Топтың бірлескен кәсіпорынмен/қауымдасқан компаниямен операциялары бойынша туындаған, іске асырылмаған пайдалары мен шығындары бірлескен кәсіпорында/қауымдасқан компанияда Топтың үлесі бар дәрежеде шығарылады.

Бірлескен кәсіпорындағы/қауымдасқан компаниядағы пайдадағы үлесі тікелей кірістер мен шығындар туралы шоғырландырылған есепте берілген. Ол бірлескен кәсіпорынның/қауымдасқан компанияның акционерлеріне келетін пайданы білдіреді және сондықтан бірлескен кәсіпорындардың/қауымдасқан компаниялардың еншілес ұйымдарындағы салық салу мен бақыланбайтын қатысу үлесін есептегеннен кейін пайда ретінде айқындалады. Бірлескен кәсіпорынның/қауымдасқан компанияның қаржылық есептілігі негізгі компанияның қаржылық есептілігі кезеңіндегі есепті кезеңге жасалады. Қажет болған жағдайда, есеп саясатын Топтың есеп саясатына сәйкес келтіру мақсатында түзетулер енгізіледі.

Үлестік қатысу әдісі қолданылғаннан кейін Топ Топтың бірлескен кәсіпорындарға/қауымдасқан компанияларға инвестициялары бойынша құнсызданудан болған қосымша шығынын тану қажеттігін айқындайды. Әрбір есепті күнге Топ бірлескен кәсіпорындарға/қауымдасқан компанияларға инвестициялардың құнсыздануының объективті куәсі болуын анықтайды. Осындай куәлар болған жағдайда, Топ құнсыздану сомасын бірлескен кәсіпорынның/қауымдасқан компанияның өтелетін құны мен оның баланстық құны арасындағы айырма ретінде есептейді және бұл соманы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте құнсызданудан болған шығынды танитаниды. Бірлескен кәсіпорынды бірлескен бақылаудан/қауымдасқан компанияға елеулі ықпалынан айырылған жағдайда, Топ қалған инвестицияларды әділ құны бойынша бағалайды және таниды. Бірлескен бақылаудан елеулі ықпалынан айырылған сәттегі бірлескен кәсіпорынға/қауымдасқан компанияға инвестицияның баланстық құны және қалған инвестицияның әділ құны мен шығудан түскен түсімдердің арасындағы айырма пайдада немесе шығындарда танылады.

Активтер мен міндеттемелерді қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді етіп жіктеу

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте Топ активтер мен міндеттемелерді олардың қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді етіп жіктелуінің негізінде ұсынады. Актив егер:

- оны сату болжанса немесе ол әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде сатуға және тұтынуға арналса;
- ол негізінен сауда жасау мақсаттарына арналса;
- оны есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі айдың ішінде өткізу болжанса; немесе
- есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде он екі айдың ішінде міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға немесе айырбастауға шектеулер болған жағдайларды қоспағанда, ол ақша қаражатын немесе оның баламаларын білдірсе қысқа мерзімді ретінде жіктеледі.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Активтер мен міндеттемелерді қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді етіп жіктеу (жалғасы)

Барлық өзге активтер ұзақ мерзімді ретінде жіктеледі.

Міндеттеме , егер:
- оны әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде өтеу болжанса;
- ол негізінен сауда жасау мақсаттары үшін ұсталса;
- ол есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі айдың ішінде өтелуге тиіс болса; немесе
- компанияның есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде он екі айдың ішінде міндеттемелердің өтелу мерзімін ұзартуға сөзсіз құқығы болмаса, қысқа мерзімді болып табылады.

Топ барлық өзге міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді. Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

Сатуға арналған ретінде жіктелген активтер және тоқтатылған қызмет

Сатуға арналған деп жіктелген активтер мен шығу топтары сатуға арналған шығындар шегеріліп тасталғанда, екі мәннің – баланстық құны мен әділ құнының азы бойынша бағаланады. Активтер мен шығу топтары, егер олардың баланстық құны жалғасқан пайдалану нәтижесінде емес, сату бойынша мәміле арқылы өтелуге жатса, сатуға арналған болып жіктеледі. Бұл шарт егер сату мүмкіндігі жоғары, ал актив немесе шығу тобы өзінің ағымдағы жағдайында жедел сатылуы мүмкін болса, сақталған болып саналады. Басшылықтың, оған қатысты жіктелген күннен бастап 1 (бір) жыл ішінде аяқталған сату мәмілесі ретінде тану өлшемшарттарына сәйкестігі күтілуге тиіс, сауда-саттық жасауға бекем ниеті болуы тиіс.

Есепті кезеңдегі, сондай-ақ өткен жылдың салыстырмалы кезеңіндегі пайдалар және шығындар туралы шоғырландырылған есепте тоқтатылған қызметтен түскен кірістер мен шығыстар, егер тіпті сатқаннан кейін де Топ еншілес ұйымдағы бақыланбайтын қатысу үлесін сақтап қалса да, әдеттегі кірістер мен шығыстардан жеке ескеріледі. Табыс салығы есептелгеннен кейін пайда немесе шығын пайдалар мен шығындар туралы шоғырландырылған есепте жеке ұсынылады.

Сатуға арналған ретінде жіктелгеннен кейін негізгі құралдар мен материалдық емес активтер амортизациялауға жатпайды.

Кен орындарын барлауға, бағалауға және әзірлеуге байланысты шығыстар

Жер қойнауын пайдалану құқықтарын (лицензияларды) алғанға дейін болған шығындар

Лицензияларды алғанға дейін болған шығындар келтірілген кезеңдегі шығындарға жатқызылады. Қазақстан Республикасының Үкіметі тиісті келісімге қол қойғаннан кейін болған шығындар капиталдандырылады.

Жер қойнауын пайдалану құқығын сатып алу жөніндегі шығындар

Жер қойнауын пайдалану (барлау және өндіру) құқығын сатып алу жөніндегі шығындар қол қою бонустарын, тарихи шығындарды, экологиялық және әлеуметтік бағдарламаларға жұмсалатын міндетті шығыстарды қамтиды және материалдық емес активтердің құрамында кен орны бойынша барлау және бағалау сатысында жер қойнауын пайдалану құқығы ретінде капиталдандырылады.

Жер қойнауын пайдалану құқықтарын сатып алу шығындарын есепке алу кен орындары бөлінісінде жүргізіледі. Әрбір кен орны жыл сайын құнсыздану тұрғысынан қаралады. Егер объект бойынша болашақта жұмыстар жоспарланбаған жағдайда, жер қойнауын пайдалану құқығын сатып алу шығындарының қалған сальдосы есептен шығарылады. Кен орындарында коммерциялық өндіру басталғаннан бастап жер қойнауын пайдалану құқығы (қалған шығындар) негізгі құралдар құрамына көшіріледі және дәлелденген қорлардың жалпы сомасына сүйене отырып, іс жүзіндегі өндіру бойынша өндірістік әдіс бойынша амортизацияланады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Кен орындарын барлауға, бағалауға және әзірлеуге байланысты шығыстар (жалғасы)

Барлау және бағалау жөніндегі шығындар (аяқталмаған құрылыс)

Барлау және бағалау жөніндегі шығындар геологиялық және геофизикалық шығыстарды; барлау ұңғымаларына тікелей жататын шығындарды; ашу жұмыстарын; әкімшілік нақты кен орнына жатқызуға болатын барлау және бағалау жөніндегі өзге де шығыстарды қамтиды. Мұндай шығындар жалақыны, материалдар мен жанармайды, бұрғылау станоктарының құны мен мердігерлерге төлемдерді қамтиды. Геологиялық және геофизикалық шығыстарды қоспағанда, барлау және бағалау бойынша шығындар барлау және бағалау бойынша материалдық емес әрі материалдық активтердің құрамында капиталдандырылады және жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар бөлінісінде ескеріледі және амортизацияланбайды. Егер минералдық ресурстар немесе көмірсутегілер табылмаса, бұл құнсызданудың дәлелі болуы мүмкін. Барлық капиталдандырылған шығындар табылған затты коммерциялық өндіру немесе одан пайда алудың қандай да бір басқа тәсілі туралы ниетті растау үшін, кемінде жылына бір рет техникалық, коммерциялық және басқарушылық тексеруге жатады. Керісінше жағдайда шығындар шығысқа есептен шығарылады. Минералдық ресурстардың қорлары дәлелденгенде және өндіруді жалғастыруға шешім қабылданғанда, тиісті шығындар мұнай-газ немесе тау-кен активтерінің кіші сыныптарына көшіріледі.

Барлау және өндіру шығындары (мұнай-газ және тау-кен активтері)

Барлауға және өндіруге жұмсалатын шығындар бұрын капиталдандырылған (және игерудің басында қайта жіктелген) жер қойнауын пайдалану құқығын сатып алу шығындарын және барлау және бағалау шығындарын; бұрғылау нәтижелеріне қарамастан пайдалану ұңғымаларын бұрғылауға; полигондар салуға; кен орындарындағы көміртегілер мен минералдық ресурстарды өндіру, жинау және дайындау үшін қажетті жерүсті технологиялық құрылыстар салуға арналған шығыстарды; кен орындарында коммерциялық өндіруді ұйымдастыру барысында жұмсалған өзге де шығындарды; ұңғымаларды консервациялауға және учаскелерді қалпына келтіруге арналған капиталдандырылған дисконтталған шығындарды қамтиды. Әзірлеуге және өндіруге жұмсалған шығындар негізгі құралдардың (мұнай-газ және тау-кен активтері) құрамында капиталдандырылады, есеп кен орындары бөлінісінде жүргізіледі.

Мұнай-газ және тау-кен активтерінің тозуы (негізгі құралдар мен материалдық емес активтер құрамында)

Мұнай-газ және тау-кен активтері кен орындарында коммерциялық өндіру басталғаннан бастап іс жүзіндегі өндіру бойынша тозуды есептеудің өндірістік әдісі пайдаланыла отырып амортизацияланады. Мұнай-газ және тау-кен активтерінің кен орындарының пайдалы қызмет мерзімінен айтарлықтай ерекшеленетін пайдалы қызмет мерзімі бар кейбір объектілері (жерүсті технологиялық құрылыстар мен жабдықтар) түзу сызықты әдіс пайдаланыла отырып, пайдалы қызмет мерзімі ішінде амортизацияланады. Кен орындарын пайдаланудан шығаруға жұмсалған дисконтталған шығындарды қамтитын жер қойнауын пайдалану құқығын алуға жұмсалатын шығындар, дәлелденген қорлардың жалпы сомасы бойынша амортизацияланады. Кен орындарын игеруге жұмсалған қалған шығындар дәлелденген әзірленген қорларға есептеле отырып, амортизацияланады.

Негізгі құралдар (мұнай-газ және тау-кен активтерінен басқа)

Бастапқы танутану кезінде негізгі құралдар бастапқы құн бойынша бағаланады. Кейін негізгі құралдар жинақталған тозуды, таусылуды және құнсыздануды шегергенде ескеріледі. Шаруашылық тәсілмен құрылған активтердің құны материалдардың құнын, тікелей еңбек шығындарын және өндірістік жүктеме шығыстарының тиісті үлесін қамтиды.

Мұнай-газ активтерінен басқа негізгі құралдар негізінен мынадай негізгі құралдардың кластарын қамтиды, олар мына пайдалы қызмет мерзімі ішінде түзу сызық әдісімен амортизацияланады:

ҰЭЖ электрді тарату желілері	50 жыл
МӨЗ активтері	4-100 жыл
Құбырлар	2-30 жыл
Ғимарат және құрылыстар	2-100 жыл
Темір жолдар мен инфрақұрылым	10-80 жыл
Машиналар мен жабдықтар және көлік құралдары	2-50 жыл
Басқа	2-20 жыл

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Негізгі құралдар (мұнай-газ және тау-кен активтерінен басқа) (жалғасы)

Негізгі құралдардың объектілері ірі ауқымды техникалық тексеру нысаны болып табылғанда, тиісті шығындар 16 БЕХС-те белгіленген танутану өлшемшарттары сақталған жағдайда құрамдауыш бөлігін ауыстыру ретінде негізгі құралдардың баланстық құнында танытанылады.

Негізгі құралдар объектісін танутану ол істен шыққаннан кейін немесе оны пайдаланудан не шығуынан болашақ экономикалық пайда алу күтілмейтін болса, тоқтатылады. Активті тану тоқтатылған кезде пайда болған кез келген пайда немесе шығын (шығу мен активтің қалдық құнынан түскен таза түсімдер арасындағы айырма ретінде есептелген) активті танутану тоқтатылған есепті кезеңдегі пайдалар мен шығындарға қосылады.

Активтің қалдық құны, қажет болған жағдайда пайдалы қызмет мерзімі және амортизациялау әдістері әрбір қаржы жылының соңында қайта қаралады және түзетіледі.

Материалдық емес активтер

Бөлек сатып алынған материалдық емес активтер бастапқы танутану кезінде сатып алу құны бойынша ескеріледі. Ұйымдарды біріктіру бойынша операциялар шеңберінде сатып алынған материалдық емес активтердің құны сатып алу күніндегі әділ құнды білдіреді. Материалдық емес активтер бастапқы танытанылғаннан кейін кез келген жинақталған амортизацияны және құнсызданудан болатын кез келген жинақталған шығын шегеріле отырып, сатып алу құны бойынша ескеріледі. Әзірлеуге жұмсалған капиталдандырылған шығындарды қоспағанда, өз күштерімен құрылған материалдық емес активтер капиталдандырылмайды және тиісті шығыстар, шығыстар туындаған кезеңдегі пайдалар мен шығындарда танытанылады.

Материалдық емес активтердің пайдалы қызмет мерзімі шектеулі немесе шектеусіз ретінде айқындалады. Пайдалы қызмет мерзімі шектелген материалдық емес активтер қызметтің осы мерзімі ішінде амортизацияланады және материалдық емес актив құнсыздануы мүмкін көрсеткіш болған кезде құнсыздану тұрғысынан бағаланады. Амортизациялау кезеңі және пайдалы қызмет мерзімі шектелген материалдық емес активтер үшін амортизация әдісі кем дегенде әрбір есепті жылдың соңында қайта қаралады. Пайдалы қызметтің күтілетін мерзіміне немесе материалдық емес активтен түсетін болашақ экономикалық пайданың күтілетін көлеміне өзгерістер амортизация кезеңіне өзгерістер немесе мән-жайлар бойынша амортизация әдісі арқылы ескеріледі және бухгалтерлік бағалаудағы өзгерістер ретінде қаралады.

Қызмет мерзімі шектелген материалдық емес активтерді амортизациялау бойынша шығыстар материалдық емес активтің мақсатына сәйкес шығыстар құрамында кірістер мен шығындар туралы шоғырландырылған есепте танытанылады.
Пайдалы қызмет мерзімі шектелген материалдық емес активтер негізінен мынадай пайдалы қызмет мерзімі ішінде түзу сызық әдісімен амортизацияланатын активтердің мынадай сыныптарын қамтиды:

Лицензиялар	3-20 жыл
Бағдарламалық жасақтама	1-14 жыл
Өзгесі	2-15 жыл

Қызмет мерзімі шектеусіз материалдық емес активтер амортизацияланбайды, бірақ жыл сайын немесе құнсыздану көрсеткіштері болған кезде құнсыздану тұрғысынан тексеріледі және қажет болған кезде өтелетін шамаға дейін есептен шығарылады.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік

Инвестициялық жылжымайтын мүлік алғашқыда, мәміле бойынша шығындарды қоса алғанда, бастапқы құны бойынша бағаланады.

Топ бастапқы құн бойынша есепке алу әдісін қолданатындықтан, бастапқы танытанылғаннан кейін инвестициялық жылжымайтын мүлік 16 «Негізгі құралдар» ҚЕХС сәйкес қабылданған әдіс бойынша, яғни жинақталған құнсыздану және жинақталған амортизация ескеріле отырып, есепке алынады.
Инвестициялық жылжымайтын мүлік 2 жылдан 100 жылға дейінгі пайдалы қызмет ету мерзімінің ішінде тік желілік әдіспен амортизацияланады.
Инвестициялық жылжымайтын мүліктің танылуы ол шыққан кезде (қаржылық жағдай туралы есепте элиминация кезінде) не болмаса егер ол пайдаланудан шығарылса және оның шығуынан келешекте экономикалық пайда күтілмесе, тоқтатылады. Шығудан туындайтын таза түсімдер мен активтің баланстық құны арасындағы айырма оны танутану тоқтатылған кезең ішіндегі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танытанылады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы)

Топ қаржылық емес активтерді немесе активтер тобын оқиғалар немесе жағдаяттардағы өзгерістер активтің баланстық құны өтелмейтіндігін көрсеткен жағдайларда, құнсыздану тұрғысынан бағалайды. Жекелеген активтер негізінен басқа активтер топтары өндіретін ақша ағындарынан тәуелсіз сәйкестендірілетін ақша ағындары бар ең төменгі деңгейде құнсыздануға бағалау мақсаттары үшін топтастырылады. Егер құнсызданудың осындай көрсеткіштері болған жағдайда немесе активтер топтарын құнсыздану тұрғысынан жыл сайын тестілеу талап етілген кезде, Топ активтің өтелетін құнын бағалауды жүзеге асырады.

Активтің немесе ақша ағындарын генерациялайтын бірліктің («ААГБ») өтелетін құны оларды өткізуге шығатын шығыстарды және пайдалану құнын шегере отырып әділ құнынан ең көбі болып табылады. Активтердің немесе ААГБ баланстық құны оның өтелетін құнынан артық болған жағдайда, активтер немесе ААЖБ құнсыздануға жатады және активті өтеу құнына дейін төмендетуге арналған резерв құрылады. Пайдалану құндылығын бағалау кезінде күтілетін ақша ағындары активтер немесе ААГБ үшін тән тәуекелдерге түзетіледі және ақшаның уақытша құнын ағымдағы нарықтық бағалауды көрсететін салық салуға дейінгі дисконт мөлшерлемесін пайдалана отырып, оның ағымдағы құнына дейін дисконтталады. Бағалау бұрын танытанылған құнсыздану жөніндегі резервтер енді жоқ немесе азайды деген қандай да бір көрсеткіштің бар-жоқтығына қатысты әрбір есепті күні жүргізіледі. Егер ондай көрсеткіштер бар болса, онда өтелетін құн бағаланады.

Құнсызданудан болған, бұрын танытанылған резерв, тек егер құнсызданудан болған соңғы шығын танылған сәттен бастап активтің өтелетін құнын айқындау үшін пайдаланылған бағалауларда өзгеріс болса ғана түзетіледі. Мұндай жағдайда активтің қалдық құны өтелетін құнға дейін ұлғайтылады. Активтің ұлғайтылған құны, егер алдыңғы кезеңдерде құнсызданудан болған шығын танылмаса, тозуды немесе амортизацияны шегере отырып, айқындалған баланстық құнынан аспауы мүмкін емес. Мұндай түзету пайдалар мен шығындарда танылады. Түзетілген жазба жасалғаннан кейін кейінгі кезеңдерде, қалдық құнын шегере отырып, қалған пайдалы қызмет мерзімінің ішінде жүйелі негізде активтің қайта қаралған баланстық құнын бөлу үшін тозу/амортизация бойынша шығыстар келешек кезеңдерде түзетіледі.

Гудвилдің құнсыздануын бағалау кезінде мынадай процесс қолданылады:

- гудвилл 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жыл сайын жағдайлар баланстық құнның құнсыздануы мүмкіндігін көрсеткен кезде құнсыздану белгілерінің болуына тестіленеді;
- гудвилдің құнсыздануы, гудвилл жататын ақша ағындарын қалыптастыратын өтелетін бірліктер сомасын бағалау арқылы айқындалады. Егер оған гудвилл жататын ақша ағындарын қалыптастыратын өтелетін бірліктер сомасы оның баланстық құнынан аз болса, онда құнсызданудан болған шығын танылады. Құнсызданудан болған шығынды болашақ кезеңдерде қалпына келтіру мүмкін емес.

Барлау және бағалау бойынша активтердің құнсыздануы

Топ барлау және бағалау бойынша активтерді құнсыздану мәніне тексереді, әрі мұндай активтер әзірлеу бойынша материалдық және материалдық емес активтердің құрамына немесе активтердің құнсыздануын білдіретін фактілер мен жағдайлар болғанда аударылады. Бір немесе одан да көп төмендегі фактілердің және жағдайлардың болуы Топ барлау және бағалау жөніндегі өз активтерін құнсыздану мәніне тексеруге міндетті екендігін білдіреді (тізбесі толық болып табылмайды):

- Топ компаниясы белгілі бір учаскеге барлау жүргізуге құқылы болатын,, өтіп кеткен немесе таяу арада өтіп кететін және оның ұзартылуы күтілмейтін кезең;
- белгілі бір учаскеде минералды ресурстарды одан әрі барлауға және бағалауға едәуір шығыстар бюджетке қосылмаған және жоспарланбайды;
- белгілі бір учаскеде минералды ресурстарды барлау және бағалау минералды ресурстардың коммерциялық тиімді көлемдерін анықтауға әкеліп соқтырмады және Топ белгілі бір учаскеде мұндай қызметті тоқтату шешімін қабылдады;
- топтың белгілі бір учаскені әзірлеу ықтималдылығына қарамастан барлау және бағалау жөніндегі активтің ағымдағы құны нәтижелі әзірлеудің немесе өткізудің нәтижесінде толық шамада өтелмейді деген жеткілікті деректері бар.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Қаржы активтері

Бастапқы тану және бағалау

Қаржы активтері алғаш рет танылғанда кейіннен амортизацияланған құны бойынша, өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны (ӨЖКӘҚ) бойынша және пайда немесе шығын арқылы әділ құны (ПШӘҚ) бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі.

Қаржы активтерінің бастапқыда танылған кездегі жіктелуі келісімшартта көзделген қаржы активі мен Топ бұл активтерді басқару үшін қолданатын бизнес-модель бойынша ақша ағындарының сипаттамаларына тәуелді болады. Қаржыландырудың едәуір құрамдауышын қамтымайтын немесе соған қатысты Топ іс жүзіндегі сипаттың жеңілдетілуін қолданған сауда дебиторлық берешекті қоспағанда, Топ қаржы активтерін бастапқыда пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын қаржы активтері жағдайында мәміле бойынша шығындар сомасына ұлғайтылған әділ құны бойынша бағалайды. Қаржыландырудың едәуір құрамдауышын қамтымайтын немесе соған қатысты Топ іс жүзіндегі сипаттың жеңілдетілуін қолданған сауда дебиторлық берешек 15 ҚЕХС-ке (IFRS) сәйкес айқындалған мәміленің бағасы бойынша айқындалады.

Қаржы активін амортизацияланған құны бойынша немесе ӨЖКӘҚ бойынша жіктеу және бағалау үшін осы активтің шарттық талаптары борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне «борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың есебінен төлемдер ғана» болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздеуі қажет. Мұндай бағалау SPPI-тест деп аталады және әрбір құралдың деңгейінде жасалады.

Топ қаржы активтерін басқару үшін пайдаланатын бизнес-модель ақша ағындарын әкелу мақсатында Топ өзінің қаржы активтерін басқаратын тәсілді сипаттайды. Бизнес-модель ақша ағындарының шартта көзделген ақша ағындарын алудың, қаржы активтерін сатудың немесе екеуінің де салдары болатындығын айқындайды. Заңнамада немесе белгілі бір нарықта (стандартты талаптарда жасалатын сауда-саттық) қабылданған қағидалармен белгіленген мерзімде активтерді жеткізуді талап етуші қаржы активтерін сатып алу немесе сату бойынша барлық операциялар ол жасалған күнінде, яғни Топ активті сатып алуға немесе сатуға өзіне міндеттеме қабылдаған күні танылады.

Одан кейінгі бағалау

Кейіннен бағалау мақсаттары үшін қаржы активтері үш санатқа жіктеледі:
- амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар);
- өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері;
- пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері.

Амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар)

- Топ қаржы активтерін амортизацияланған құны бойынша бағалайды, егер мына талаптардың екеуі де орындалса:
- қаржы активі бизнес-модельдің шеңберінде ұсталады, оның мақсаты қаржы активтерін шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін ұстау болып табылады; және
- қаржы активінің шарттық талаптары көрсетілген күндерге борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың есебінен төлемдер ғана болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздейді.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып бағаланады және оларға құнсыздануға қатысты талаптар қолданылады. Пайда немесе шығындар активтің танылуы тоқтаған, ол түрлендірілген немесе құнсызданған жағдайда пайданың немесе шығынның құрамында танылады.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санатына Топ сауда және өзге де дебиторлық берешекті, үшінші және байланысты тараптарға берілген қарыздар мен банк салымдарын жатқызады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Қаржы активтері (жалғасы)

Одан кейінгі бағалау (жалғасы)

Өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері

Топ қаржы активтерін ӨЖКӘҚ бойынша бағалайды, егер төмендегі екі өлшемшарт сақталса:
- бизнес-модельдің мақсаты барлық шарттық ақша ағындарын алу үшін, сол сияқты қаржы активін сату арқылы қаржы активін ұстап қалу болып табылады; және
- шарттық ақша ағындары тек пайыздық сыйақы мен негізгі борыш бойынша төлемдермен ғана білдірілген. Сыйақы ақшаның уақытша құны мен белгілі бір уақыт кезеңінде өтелуге жататын негізгі борышпен байланысты кредит тәуекелі үшін ақы төлеуді білдіреді.

ӨЖКӘҚ бойынша бағаланатын қаржы активтеріне негізінен үшінші және байланысты тараптардың борыштық бағалы қағаздары жатады.

Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері

ПШӘҚ бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санатына Топ байланысты тараптарға берген және әділ құны бойынша міндетті түрде бағаланатын өзге де қаржы активтерінің құрамына қосылған туынды қаржы құралдары мен купондық облигацияларды қамтитын кейбір қарыздар жатады. Олар бойынша ақша ағындары борыштың негізгі сомасының және пайыздардың есебінен тек төлемдер болып табылмайтын қаржы активтері пайдаланылатын бизнес-модельге қарамастан ПШӘҚ бойынша жіктеледі және бағаланады. Борыштық құралдарды амортизацияланған құны немесе ӨЖКӘҚ бойынша жоғарыда сипатталғандай жіктеуге арналған өлшемшарттарға қарамастан, борыштық құралдар бастапқыда танылған кезінде, егер осы сияқты жіктеу есептегі сәйкессіздікті жойса немесе айтарлықтай азайтса, ПШӘҚ бойынша ескерілетін ретінде жіктелуі мүмкін.
ПШӘҚ бойынша бағаланатын қаржы активтері қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте әділ құны бойынша ескеріледі, ал олардың әділ құнының таза өзгеруі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

ПШӘҚ бойынша бағаланатын қаржы активтеріне негізінен ноттар, берілген қарыздар, үшінші және байланысты тараптардың борыштық және үлестік бағалы қағаздары жатады.

Тануды тоқтату

Қаржы активі, егер:
- активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса; не
- Топ активтен ақша ағымын алу құқығын берсе не болмаса үшінші тарапқа түсетін ақша ағымдарын толық көлемде және «транзиттік» келісім бойынша ешбір елеулі кідірусіз төлеу бойынша өз мойнына міндеттеме алса; және не болмаса (а) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы берсе; не болмаса (б) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы бермей, оларды сақтамаса, бірақ осы активтің бақылауын берсе танылуын тоқтатады (қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептен алынып тасталады).

Егер Топ өзінің активтен ақша ағынын алудағы барлық құқығын берсе не транзиттік келісім жасаса, ол меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен табысты сақтап қала алған-алмағанын және егер сақтап қала алған болса, онда қандай көлемде екендігін бағалайды. Егер Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сақтамаса, сондай-ақ активке бақылауды бермесе, Топ берілген активке өзінің қатысуын жалғастыруы дәрежесінде тануын жалғастырады. Бұл жағдайда Топ тиісті міндеттемені де таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Топ сақтаған құқық пен міндеттемені көрсететін негізде бағаланады.

Берілген актив бойынша кепілдік түрін қабылдайтын жалғасатын қатысу келесі шамалардың: активтің бастапқы баланстық құны немесе төленуін Топ талап етуі мүмкін өтемақының ең көп сомасының ең азы бойынша бағаланады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Қаржы активтері (жалғасы)

Қаржы активтері (жалғасы)

Топ пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын барлық борыштық қаржы активтеріне қатысты күтілетін кредит шығындарына (ККШ) бағалау резервін таниды.

ККШ шартқа сәйкес Топқа тиесілі болатын ақша ағындары мен Топ бұл актив бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемеге шамамен тең болатын мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған алуды күтіп отырған барлық ақша ағындарының арасындағы айырма ретінде есептеледі.

Күтілетін ақша ағындарына ұсталатын қамтамасыз етуді сатудан немесе шарттық талаптардың ажырамас бөлігі болып табылатын кредит сапасын арттырудың басқа тетіктерінен болатын ақша ағындары жатады.

ККШ екі кезеңде танылады. Бастапқы танылған сәттен бастап кредит тәуекелі айтарлықтай ұлғаймаған қаржы құралдары бойынша келесі 12 айдың (12 айлық ККШ) ішінде мүмкін болатын дефолттардың салдарынан туындауы мүмкін кредит шығындарына қатысты шығындарға бағалау резерві құрылады. Солар бойынша бастапқы танылған сәттен бастап қаржы құралдары үшін кредит тәуекелі айтарлықтай ұлғайған дефолттың орын алу мерзімдеріне қарамастан (бүкіл мерзім үшін ККШ) осы қаржы құралының қалған қолданылу мерзімінің ішінде күтілетін кредит шығындарына қатысты шығындарға бағалау резерві құрылады.

Сауда және өзге де дебиторлық берешекке қатысты Топ ККШ-ны есептеу кезінде жеңілдетілген тәсілді қолданады. Тиісінше, Топ кредит тәуекелінің өзгерістерін қадағаламайды, ал оның орнына әрбір есепті күнге бүкіл мерзім үшін күтілетін кредит шығындарына тең сомада шығындарға бағалау резервін таниды. Топ қарыз алушылар мен жалпы экономикалық талаптарға тән болатын болжамды факторларды ескере отырып түзетілген кредит шығындарына пайда болуының өткен тәжірибесіне сүйене отырып бағалау резервтерінің матрицасын пайдаланды.

Егер шартта көзделген төлемдердің мерзімі 90 күнге өтіп кетсе, Топ қаржы активі бойынша дефолт болды деп есептейді. Дегенмен, белгілі бір жағдайларда Топ, егер ішкі немесе сыртқы ақпарат Топ ұстап қалатын кредит сапасын арттыру тетіктерін ескерместен, Топтың шартта көзделген қалған төлемдердің барлық сомасын алатындығына нұсқаса, қаржы активі бойынша дефолт болды деген қорытындыға келе алады. Егер Топтың шартта көзделген ақша ағындарының өтелуіне қатысты негізделген үміттері болмаса, қаржы активі есептен шығарылады.

Хеджирлеуді есепке алу

Топ валюталық тәуекелдер бойынша хеджирлеудің жекелеген құралдарын ақша ағындарын хеджирлеу немесе таза инвестицияларды шетелдік бөлімшеге хеджирлеу ретінде айқындайды.

Топ тәуекелдерді басқару және хеджирлеу стратегиясына сәйкес хеджирлеу құралдары мен хеджирленетін баптардың арасындағы қатынастарды олар белгіленген сәттен бастап құжаттамалы түрде ресімдейді. Бұдан басқа, хеджирлеу қатынастары белгіленген сәтте және одан әрі Топ әділ құнның немесе хеджирленетін тәуекелге жататын хеджирленетін баппен байланысты ақша ағындарының өзгерістерін өтеу тұрғысынан хеджирлеу құралының тиімділігін тұрақты түрде құжаттайды.

Бұрын жиынтық кірісте танылған сомалар хеджирленетін позиция пайдалар мен шығындарға әсер ететін кезеңдердегі пайдаға және шығынға, хеджирленетін позицияны есептен шығару көрсетілетін бапқа қайта жіктеледі.

Хеджирлеу:

а) Топ хеджирлеу қатынастарын тоқтатқан;
б) хеджирлеу құралын қолдану, сату, бұзу немесе оны орындау мерзімі өткен; немесе
в) қаржы құралы хеджирлеу құралы ретінде есепке алу талаптарын қанағаттандыруды тоқтатқан күнінде есепке алынбайды.

Өзге де жиынтық кірістің құрамында және капиталда көрсетілген пайда немесе шығын болжанатын мәміле танылғаннан кейін пайдалар мен шығындарда көрсетіледі. Егер болжанатын мәмілені жасау енді күтілмесе, капиталда жинақталған пайда немесе шығын дереу пайдалар мен шығындарға жатқызылады. Тиімді емес бөлікке жататын пайда немесе шығын да дереу пайдалар мен шығындарға жатқызылады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Хеджирлеуді есепке алу (жалғасы)

Таза инвестицияларды шетелдік бөлімшеге хеджирлеу

Валюталық тәуекелдерді хеджирлеу құралдары бойынша есеп айырысулардың нәтижесінде туындайтын бағамдық айырмадан туындайтын кірістер мен шығындар есепті күнгдегі бағам бойынша шетелдік валютада көрсетілген активтер мен міндеттемелерді қайта есептеу кезінде пайдалар мен шығындар туралы шоғырландырылған есепте есептілік валютасын қайта есептеу жөніндегі резервтің құрамында танылады.

Ақша ағындарын хеджирлеу

Қаржы құралдарын қайта есептеу кезінде туындайтын және ақша ағындарын хеджирлеу құралдары болып табылатын бағамдық айырмадан болған пайдалар мен шығындар пайдалар мен шығындар туралы шоғырландырылған есепте хеджирлеу резервінің құрамында танылады.

Қорлар

Қорлар өзіндік құнының ең аз мәні немесе таза өткізу құны бойынша бағаланған. Өзіндік құн қорларды жеткізуге және ағымдағы жағдайға келтіруге байланысты шығындарды қамтиды. Таза өткізу құны аяқтауға жұмсалған шығындарды және өткізуге жұмсалған есеп айырысу шығындарын шегере отырып, әдеттегі қызмет барысында қорларды өткізу бағасын бағалауды білдіреді. Шығындарды есептеп шығарудың ұқсас формуласы сипаттамасы мен мақсаты ұқсас барлық қорлар үшін пайдаланылады. Операциялық мұнай-газ және энергетикалық сегменттердің қорлары ФИФО әдісі негізінде бағаланады. Барлық қалған қорлар орташа өлшенген құн негізінде бағаланады.

Ақша қаражаты мен оның баламалары

Ақша қаражаты мен оның баламалары кассадағы қолма-қол ақшаны, мерзімді депозиттерді, алдын ала келісілген ақша қаражаты сомасына еркін айырбасталатын және олардың құнының өзгеруіне байланысты елеусіз тәуекел деңгейіне ұшырайтын өтеу мерзімі 3 (үш) айдан аспайтын қысқа мерзімді және өтімділігі жоғары инвестицияларды қамтиды.

Қаржылық міндеттемелер

Бастапқы тану және бағалау

Қаржылық міндеттемелер бастапқы тану кезінде пайда немесе шығын, кредиттер, қарыздар мен берешек немесе туынды құралдар арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі. Қаржылық міндеттемелер бастапқыда кредиттер мен қарыздар болған жағдайда тікелей солармен байланысты мәміле бойынша шығындарға көбейтілген әділ құны бойынша танылады.
Топтың қаржылық міндеттемелеріне сауда және өзге де кредиторлық берешек, кредиттер мен қарыз алулар, сондай-ақ туынды қаржы құралдары кіреді.

Қаржылық міндеттемелерді кейіннен бағалау

Қаржылық міндеттемелерді кейінгі бағалау оларды былай жіктеуге байланысты:

Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер

«ПШӘҚ бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер» санатына саудаға арналған қаржылық міндеттемелер және бастапқыда танылған кезде пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын деп айқындалған қаржылық міндеттемелер жатады.

Қаржылық міндеттемелер жақын болашақта сату мақсатында сатып алынған жағдайда саудаға арналған деп жіктеледі. Бұл санатқа Топ шарт бойынша бір жақ болып табылатын, олар 9 ҚЕХС айқындалғандай хеджирлеу операциясында хеджирлеу құралдары ретінде айқындалмаған туынды қаржы құралдары жатады.
Бөлініп көрсетілген ендірілген туынды құралдар тиімді хеджирлеу құралдары ретінде айқындалған жағдайларды қоспағанда, саудаға арналған деп жіктеледі.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Қаржылық міндеттемелер (жалғасы)

Қаржылық міндеттемелерді кейіннен бағалау (жалғасы)

Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер (жалғасы)

Саудаға арналған міндеттемелер бойынша кірістер мен шығыстар пайда мен шығындарда танылады. Топтың ПШӘҚ бойынша қайта бағаланатын ретінде бастапқыда танылған кезде ол айқындаған қаржы міндеттемелері жоқ.

Сауда және өзге де кредиторлық берешек

Сауда кредиторлық берешек бастапқыда әділ құны бойынша көрсетіледі және кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады.

Кредиттер мен қарыздар

Бастапқыда танылғаннан кейін пайыздық кредиттер мен қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша кірістер мен шығыстар, оларды тануды тоқтатқанда, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалану арқылы амортизацияның есептелуіне қарай жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

Амортизацияланған құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын комиссиялық немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме амортизациясы қаржылық шығындар құрамына енгізіледі.

Егер Топ төлемді есепті күннен кейін кем дегенде 12 айға кейінге қалдыруға сөзсіз құқылы болмаса, қарыздар ағымдағы міндеттемелер ретінде жіктеледі. Жіктелетін активті сатып алуға, оның құрылысына немесе өндірісіне тікелей жататын қарыздар бойынша шығындар осындай актив құнының бір бөлігі ретінде капиталдандырылады. Қарыздар бойынша басқа шығындар пайда болу сәтіне кезең шығыстары ретінде танылады.

Қаржылық кепілдік шарттары

Топ шығарған қаржы кепілдігі шарттары осы шарт иесі белгілі бір борышкердің борыш құралдары шарттарына сәйкес уақтылы төлеуді жүзеге асыруға қабілетсіздігінің салдарынан шеккен шығындарды өтеу үшін төлем жасауды талап етуші шарттарды білдіреді. Қаржылық кепілдік шарттары ең алдымен кепілдік шығарылымына тікелей байланысты мәміле бойынша шығындарды ескере отырып әділ құн бойынша міндеттеме ретінде танылады. Кейіннен міндеттеме келесі шамалардың ең үлкені бойынша: қажет болған жағдайда 15 «Сатып алушылармен шарттар бойынша түсім» ҚЕХС-ке (IFRS) сәйкес кірістің жинақталған сомасын/амортизациясын шегере отырып, бастапқыда танылған соманың және шығындар бойынша бағалау резерві сомасының құны бойынша бағаланады.

Қаржылық міндеттеменің танылуы, егер міндеттеме өтелсе, күші жойылса, немесе оның әрекет ету мерзімі аяқталған жағдайда тоқтатылады.

Егер қолданыстағы қаржылық міндеттеме дәл сол кредитордың алдында едәуір ерекшеленетін талаптарда басқа міндеттемеге ауыстырылса немесе егер қолданыстағы міндеттеменің талаптары едәуір өзгертілсе, мұндай ауыстыру немесе өзгеріс бастапқы міндеттеменің танылуын тоқтату ретінде және жаңа міндеттемені танудың басталуы ретінде ескеріледі, ал олардың ағымдағы құнындағы айырмасы пайда мен шығындарда танылады.

Қаржы құралдарының өзара есепке алынуы

Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алынуы тиіс, ал нетто-сомасы қазіргі сәтте танылған сомаларды өзара есепке алуға, сондай-ақ нетто-негізде есеп айырысу ниетіне не болмаса активтерді өткізуге және осымен бірге міндеттемелерді өтеуге заңгерлік құқық болғанда ғана қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте ұсынылуы тиіс.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Қаржы құралдарының әділ құны

Әрбір есепті күнге белсенді нарықтарда саудалануы жүзеге асырылып отырған қаржы құралдарының әділ құны мәміле бойынша шығасылар шегерілмей нарықтық баға белгілеулерге немесе дилерлердің баға белгілеулеріне сүйене отырып (ұзақ позицияларды сатып алуға арналған баға белгілеу және қысқа позицияларды сатуға арналған баға белгілеу) анықталады.

Олармен сауда белсенді нарықта жүзеге асырылмайтын қаржы құралдары үшін әділ құн тиісті бағалау әдістемелерін қолдану жолымен анықталады. Мұндай әдістемелер мыналарды қамтуы мүмкін:
- жақында коммерциялық негізде жүргізілген мәмілелердің бағаларын пайдалануды;
- ұқсас құралдардың ағымдағы әділ құнын пайдалануды;
- дисконтталған ақша ағындарын талдау не болмаса бағалаудың басқа да үлгілері.

Қаржы құралдарының әділ құнын талдау және оны айқындау әдістері туралы қосымша ақпарат 37-ескертпеде келтіріледі.

Жалдау (салыстырмалы есепті кезең үшін 17 «Жалдау» ҚЕХС-ке сәйкес есепке алу)

Келісім жалға алу болып табылатындығын немесе онда жалға алу белгілері бар екендігін анықтау жалдау қатынастарының басталу күні келісім мазмұнын талдауға негізделеді. Келісім жалдау болып табылады немесе жалдау белгілерін қамтиды, егер келісімнің орындалуы нақты активті (немесе активтерді) пайдаланудан тәуелді болса және мұндай келісімнің нәтижесінде активті немесе активтерді пайдалану құқығы бір тараптан басқа тарапқа өтсе, тіпті егер бұл актив (немесе бұл активтер) келісімде анық көрсетілмесе.

Топ жалға алушы ретінде

Жалдау қаржылық немесе операциялық ретінде жалдау қатынастарының басталу күнінде жіктеледі. Топқа иелік етумен байланысты іс жүзіндегі барлық тәуекелдер мен пайдалар өтетін жалдау қаржылық жалдау ретінде жіктеледі. Жалдаудың басқа түрлері операциялық жалдау ретінде жіктеледі.

Қаржылық жалдау жалға алынған мүліктің әділ құны бойынша жалдау мерзімінің басталу күнінде капиталдандырылады немесе егер бұл сома аз болса, − ең аз жалдау төлемдерінің дисконтталған құны бойынша. Жалдау төлемдері өтелмеген міндеттеме сомасына тұрақты пайыздық мөлшерлеме пайда болатындай етіп қаржыландыру шығындары мен жалдау бойынша міндеттеменің негізгі сомасының азаюы арасында бөлінеді. Қаржыландыру шығындары тікелей жиынтық кіріс туралы есепте көрсетіледі.

Жалға алынған актив активтің пайдалы қызмет ету мерзімінің ішінде амортизацияланады. Дегенмен егер Топқа жалдау мерзімінің соңында активке меншік құқығы өтеді деген негізделген сенімділік болмаса, актив келесі кезеңдердің ең қысқасының ішінде амортизацияланады: активтің пайдалы қызмет етуінің есепті мерзімі және жалдау мерзімі.

Операциялық жалдау қаржылық жалдаудан ерекшеленетін жалдау ретінде айқындалады. Операциялық жалдау төлемдері жиынтық кіріс туралы есепте бүкіл жалдау мерзімінің бойына тікжелілік әдіспен операциялық шығыстар ретінде танылады.

Топ жалға беруші ретінде

Қаржылық жалдау шарттары бойынша жалға алушыдан алынуға жататын қаражат Топтың жалдаудағы таза инвестицияларының сомасында дебиторлық берешек ретінде көрсетіледі. Қаржылық жалдаудан түскен кіріс Топтың жалдауға қатысты таза инвестициялары бойынша пайданың тұрақты мерзімді нормасын көрсету үшін есепті кезеңдерге бөлінеді.

Операциялық жалдау шарттары бойынша жалдаудан түскен кіріс тиісті жалдаудың қолданылу мерзімінің ішінде тікелей көрсетіледі. Операциялық жалдау шарттарын жасау және жүргізу кезінде болған бастапқы тікелей шығындар жалға алынатын активтің баланстық құнына қосылады және жалдау мерзімінің ішінде тепе-тең көрсетіледі.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Резервтер

Активтің шығуы бойынша міндеттеме (пайдаланудан шығару)

Пайдаланудан шығаруға арналған резервтер Топтың объектіні немесе негізгі құралды демонтаждау мен көшіру бойынша және объект тұрған учаскені қалпына келтіру бойынша міндеттемесі болған кезде, сондай-ақ мұндай резервті пайымды бағалауды жүзеге асыру мүмкін болған кезде, дисконттау негізінде толық көлемде танылады. Танылатын сома жергілікті шарттар мен талаптарға сәйкес анықталған бағаланған болашақ шығындардың ағымдағы құнын білдіреді. Сондай-ақ сомасы резервтің мөлшеріне балама, тиісті болатын негізгі құралдардың баланстық құнының тиісінше ұлғаюы танылады. Соның салдарынан, бұл шығындар тиісті амортизациялау әдісі негізінде өндірістік құралдар мен тасымалдау құралдары бойынша күрделі шығындар шеңберінде амортизацияланады.

Есепті мерзімдегі немесе міндеттемелерді өтеуге қажетті экономикалық пайданың негізіндегі ресурстардың ағып кету сомасындағы өзгерістердің нәтижесі болған пайдаланудан шығару бойынша қолдағы резервті бағалаудағы өзгерістер немесе дисконттау мөлшерлемесіндегі өзгеріс былайша ескеріледі:

а) резервтегі өзгерістер ағымдағы кезеңде тиісті активтің баланстық құнына қосылады немесе шегерілетіндей;
б) актив құнынан шегерілген сома оның теңгерім құнынан асып кетпеуі қажет. Егер резервтегі кему активтің баланстық құнынан асып кетсе, онда асып кету пайдалар мен шығындар туралы шоғырландырылған есепте дереу танылады; және
в) егер активтің құны ұлғаюға әкелсе, Топ активтің жаңа теңгерім құны толығымен өтелмейтіні осы көрсеткіш болып табылатындығын қарастырады. Егер бұл мұндай көрсеткіш болып табылса, Топ активтің өтелетін құнын бағалау арқылы оны құнсыздануға тестілейді және 36 БЕХС-ке сәйкес құнсыздану бойынша кез келген шығынды ескереді.

Өзге де резервтер

Резервтер Топтың өткен шақта болған оқиғалардың нәтижесінде ағымдағы (құқықтық немесе іс-тәжірибеден туындаған) міндеттемесі болса, сондай-ақ міндеттемелерді өтеу үшін экономикалық пайдаларға байланысты қаражат ағыны болатын ықтималдық болғанда және осы міндеттеменің тиісті дұрыс бағасы жүргізілгенде шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі. Егер Топ резерв өтеледі деп күтсе, мысалы, сақтандыру шарты бойынша, өтеу жеке актив ретінде көрсетіледі, бірақ өтеу іс жүзінде кепілді болып табылғанда ғана. Егер ақша қаражатының уақытша құнының әсері мәнді болып табылса, резервтер ақша қаражатының уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін және онда міндеттемеге тән тәуекелдер орынды салықтарды төлегенге дейін мөлшерлеме бойынша ақша қаражатының күтілетін болашақ қозғалысын дисконттау арқылы есептеледі. Дисконттауды пайдалану кезінде резервтің ұлғаюы уақыттың өтуі салдарынан қаржылық шығындар ретінде танылады.

Қызметкерлерге сыйақы

Зейнетақы қорларына аударымдар

Топ аударымдар ретінде өзінің жұмыскерлерінің жалақысынан олардың зейнетақы қорларына аударымдар ретінде 10% ұстайды. Заңнамаға сәйкес қызметкерлер өздерінің зейнетақы қорларына зейнетақы төлемдеріне өздері жауапты болады және Топтың жұмыскерлерге олар зейнеткерлікке шыққаннан кейін бұл төлемдер бойынша ағымдағы және болашақтағы міндеттемелері жоқ.

Әлеуметтік салық

Топ Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес әлеуметтік салық төлейді. Әлеуметтік салық есептелуіне қарай шығыстарға жатқызылады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Қызметкерлерге сыйақы (жалғасы)

Төлемдер мөлшері белгіленген зейнетақы жоспары

Кәсіптік одақтармен жасалған ұжымдық шарттарға және өзге де сыйақылар туралы ережелерге сәйкес Топтың кейбір еншілес ұйымдары өздерінің жұмыскерлеріне еңбек қызметін аяқтағанда («Төлемдердің белгіленген мөлшерімен зейнетақы жоспары») белгілі бір сыйақылар төлейді.

Топ олар өзге де жиынтық пайда мен шығындардың құрамында анықталған кезеңде жұмыскерлерге сыйақы төлеу бойынша міндеттемелерді қайта бағалаудан туындаған актуарлық пайдалар мен шығындарды таниды және «Жұмыскерлерге берілетін сыйақы» 19 БЕХС-те айқындалған бағаға сәйкес сыйақы бойынша шығыстарды және міндеттемені таниды.

Төлемдер мөлшері белгіленген зейнетақы жоспарына сәйкес міндеттемелер мен сыйақы бойынша шығыстар болжамдалған шартты бірлік әдісінің көмегімен анықталады. Бұл әдіс әрбір жұмыс істелген жылды сыйақы алу құқығына қосымша бірлігіне өсу ретінде қарастырады және жиынтық міндеттемені көрсету үшін әрбір бірлікті жеке өлшейді. Сыйақылар беру бойынша шығыстар, белгіленген төлемдер мөлшерімен зейнетақы жоспары бойынша сыйақы формуласына сәйкес жұмыскерлердің жұмыс өтілі ішінде жиынтық сыйақыны бөлу үшін пайдалар мен шығындар туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі. Бұл міндеттеме валютасы мен шарттары төлемдер мөлшері белгіленген зейнетақы жоспары бойынша міндеттемелер валютасымен және бағаланған шарттарымен салыстыруға болатын мемлекеттік облигациялар бойынша сыйақы мөлшерлемесіне ұқсас дисконт мөлшерлемесін қолдана отырып, болашақтағы есеп айырысу ақша қозғалысының ағымдағы құны бойынша өлшенеді.

Топтың еншілес ұйымдарының төлемдер мөлшері белгіленген зейнетақы жоспарлары қаржыландырылмайтын болып табылады.

Капитал

Жарғылық капитал

Жай акциялар капитал ретінде жіктеледі. Ұйымдарды біріктіру жағдайларынан басқа, жаңа акциялар шығаруға тікелей қатысы бар сыртқы шығындар капиталға түсімдер сомасынан шегерім ретінде көрсетіледі. Шығарылған акциялардың номиналды құнынан алынған қаражаттың әділ құнының кез келген асып түсуі бөлінбеген пайданың ұлғаюы ретінде танылады.

Бақыланбайтын қатысу үлесі

Бақыланбайтын қатысу үлесі қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте Акционерге қатысты капиталдан бөлек меншікті капиталдың құрамында көрсетілген. Еншілес ұйымның шығындары, тіпті егер бұл теріс сальдоға әкеп соқтырған жағдайда да бақыланбайтын қатысу үлесіне жатады.

Дивидендтер

Дивидендтер есепті мерзімге дейін жарияланған жағдайда ғана міндеттемелер ретінде танылады және есепті мерзімдегі капитал сомасынан шегеріледі. Дивидендтер туралы ақпарат, егер олар есепті күнге дейін ұсынылса, сондай-ақ есепті күннен кейін, бірақ шығаруға қаржылық есептіліктің шоғырландырылған нысандары бекітілген күнге дейін ұсынылса немесе жарияланса, қаржылық есептіліктің шоғырландырылған нысандарында ашып көрсетіледі.

Акционерге өзге де бөлулер

Бөлінбеген пайданың азаюы ретінде танылатын Акционерге өзге де бөлулер болған шығындармен немесе активтердің акционер бұйрығы бойынша бөлулермен білдірілген, оған қоса негізгі құралдар объектілері, басқа кәсіпорынға қатысу үлестері, өзге де шығу топтары, ақша қаражаты және Топтың корпоративтік есеп саясатының анықтамасына сәйкес өзге де активтер жатады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Түсімді тану

Егер Топ экономикалық пайда алады деген ықтималдық болса және, егер пайданың сенімді бағалануы мүмкін болса, түсім танылады.

Тауарларды сату

Топ уәде етілген тауарды немесе қызметті (яғни активті) сатып алушыға бере отырып, атқару бойынша міндеттемені орындаған кезде (немесе қалайша) түсім танылады. Сатып алушы бұл активке бақылауды алғанда (немесе ретінде) актив беріледі, бұл әдетте келісімшарттың бағасы белгіленген немесе айқындалатын болып табылуы, ал дебиторлық берешекті алу мүмкіндігі негізделген түрде қамтамасыз етілген деген талаппен меншік құқығын беру кезінде орын алады. Атап айтқанда, сатудан түскен кірістер, әдетте, оларға меншік құқығы өткен кезде танылады. Экспортқа сату үшін меншік құқығы, әдетте, Қазақстан Республикасының шекарасында өтеді. Түсім кез келген сауда жеңілдіктерінің сомаларын, көлемі үшін жеңілдіктер мен өтелетін салықтарды ескере отырып, алынған немесе алынуға жататын сыйақының әділ құны бойынша бағаланады.

Қосалқы қызметтерді сату қызметтің бағасы айқындалуы мүмкін және кірістердің алынуына қатысты елеулі белгісіздіктің жоқ екендігі талабымен қызметтердің көрсетілу шамасына қарай танылады.

Қызметтерді көрсету

Қызметтер көрсетуден түсетін кірістер қызметтер көрсетілген сәтте танылады.
Тасымалдауға жататын қызметтерге қатысты, аяқталу дәрежесі мен кіріс сомасының жеткілікті түрде дәл анықталған жағдайда есепті күнгі тасымалдаудың аяқталу дәрежесі бойынша танылады. Әлі көрсетілмеген көлік қызметтері үшін тапсырыс берушілерден алынған алдын ала төлем сомалары алу сәтінде тапсырыс берушілерден алынған аванстар құрамында көрсетіледі. Болашақ кезеңдердің кірістері қызмет көрсетілуіне қарай ағымдағы кірістерге жатады.

Кері жалдаумен сату операциялары

Топ кері жалдаумен сату операцияларында активтің берілуін тек егер берілу 15 «Сатып алушылармен шарттар бойынша түсім» ҚЕХС-тің (IFRS) талаптарына сәйкес келсе ғана сату ретінде ескереді.
15 ҚЕХС-ке (IFRS) сәйкес, егер жалға алушы-сатушы сатуды танитын болса, жалға алынатын активті пайдалану құқығы жалға алушы-сатушы сақтап қалатын пайдалану құқығымен байланысты активтің алдыңғы баланстық құнының бөлігі ретінде бағаланады. Жалға алушы-сатушы тек жалға беруші-сатып алушыға берілген құқықтарға жататын пайданың немесе шығынның сомасын ғана таниды.
Егер жалға алушы-сатушының активті беруі активті сату ретінде есепке алу үшін 15 ҚЕХС-тің (IFRS) талаптарына сәйкес келмесе, жалға алушы-сатушы берілген активтің танылуын жалғастырады және қаржылық міндеттемені 9 «Қаржы құралдары» ҚЕХС (IFRS) қолдана отырып берілуден болған түсімдердің мөлшерінде таниды.

Пайыздық кірістер мен шығыстар

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын барлық қаржы құралдары мен ӨЖКӘҚ бойынша ескерілетін инвестициялар ретінде жіктелген пайыздық қаржы құралдары бойынша пайыздық кірістер немесе шығыстар дисконттау кезіндегі тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша көрсетіледі, ол бойынша қаржылық құралды пайдаланудың болжалды мерзімі ішінде немесе қолданылуына қарай қысқарақ мерзім ішінде күтілетін болашақ ақша төлемдері немесе түсімдері дәлдікпен қаржылық активтің немесе қаржылық міндеттеменің таза баланстық құнында келтіріледі.

Сауда дебиторлық берешек

Дебиторлық берешек шартсыз (яғни мұндай өтемақы төленуге жататын сәттің орын алуы тек уақыт өтуімен ғана негізделген) болып табылатын өтемақы сомасын сатып алушы төлеуі тиіс болғанда танылады.

Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттеме

Шарт бойынша міндеттеме, егер сатып алушыдан төлем Топ тиісті тауарларды бермейінше немесе қызметтерді көрсетпейінше алынса немесе төленуге жататын болса (қайсысының бұрын орын алатындығына қарай), танылады. Шарт бойынша міндеттемелер Топ шарт бойынша өз міндеттерін орындағанда (яғни тиісті тауарларға немесе қызметтерге бақылауды сатып алушыға бергенде), түсім ретінде танылады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Түсімді тану (жалғасы)

Шартты жасау шығындары

Топ Тұтынушыға арналған Бизнес (B2C) сегментінде жаңадан қосылған абоненттер үшін агенттерге сатулар бойынша комиссиялық сыйақыны төлейді. Сату жөніндегі агенттерге комиссиялық сыйақы қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте сату жөніндегі агенттерге төленген шығындар ретінде капиталдандырылды. Келісімшартты алу шығындары қызмет тапсырыс берушіге көрсетілген кезең ішінде амортизацияланады.

Тарифтер белгілеу

Топтың бірқатар еншілес ұйымдары Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігінің Табиғи монополияларды реттеу, бәсекелестікті және тұтынушылардың құқықтарын қорғау комитеті (бұдан әрі – «ТМРК») тарапынан реттеу объектілері болып табылады. ТМРК негізінде еншілес ұйымдар өз кірістерінің айтарлықтай бөлігін алатын тарифтерді және тариф мөлшерлемелерін есептеу әдістемелерін бекітуге жауапты.

Мемлекеттік субсидиялар

Қазақстан Республикасының Үкіметі Қордың жалғыз акционері болып табылатындығына байланысты Топ Үкімет қандай жағдайларда ең алдымен Акционер ретінде, ал қандай жағдайларда реттеуші ретінде әрекет ететіндігін бағалай отырып, Үкіметпен жасасқан барлық мәмілелерді талдайды. Егер нақты операция кезінде Үкіметтің акционер ретінде әрекет ететіндігі анықталса, Топтың мұндай операцияның нәтижесінде алған кез келген пайдасы немесе шеккен шығыны тікелей капиталда жарна немесе Акционердің капиталын алып қою ретінде танылады.

Егер Үкіметтің ерекше операциясы Акционер ретіндегі әрекет ретінде анықталмаса, мұндай операциялар 20 «Мемлекеттік субсидияларды есепке алу және мемлекеттік көмек туралы ақпаратты ашу» БЕХС ережелеріне сәйкес ескеріледі. Мұндай жағдайларда мемлекеттік субсидиялар субсидиялардың алынатындығы және онымен байланысты барлық қажетті жағдайлардың орындалатындығына ақылға қонымды сенімділік болған кезде олардың әділ құны бойынша танылады. Егер субсидия шығыс бабына қатысты болған жағдайда, ол жүйелі негізде өтеуі тиіс тиісті шығыстармен салыстыру үшін қажетті кезең ішіндегі кіріс ретінде танылады. Субсидия активке қатысты болған кезде оның әділ құны болашақ кезеңдердің кірісіне жатқызылады және тиісті активтің пайдалы қызмет етуінің күтілетін кезеңі ішінде пайдалар мен шығындар туралы шоғырландырылған есепте тең бөліктермен жыл сайын көрсетіледі. Кіріске жататын субсидиялар пайдалар мен шығындар туралы шоғырландырылған есепте операциялық қызметтен түсетін кірістердің құрамында жеке ұсынылған.

Шығыстарды тану

Шығыстар пайда болуына қарай танылады және олар есептеу әдісінің негізінде, жатқызылған кезеңдегі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі.

Табыс салығы

Бір жылғы табыс салығы ағымдағы және кейінге қалдырылған салықты қамтиды. Табыс салығы өзге жиынтық кірісте немесе капиталда көрсетілетін баптарға жататын сомаларды қоспағанда, пайдалар мен шығындарда көрсетіледі, бұл жағдайда, ол тиісінше өзге жиынтық кірісте немесе капиталда танылады. Салық бойынша ағымдағы шығыстар – бұл бір жылғы салық салынатын кіріс бойынша төлеуге күтілетін салық және алдыңғы жылдарға қатысты төленетін салыққа қатысты кез келген түзетулер.

Үстеме пайдаға салынатын салық табыс салығы ретінде қаралады және табыс салығы бойынша шығыстардың бір бөлігін құрайды. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарға сәйкес Топ белгілі бір мәндерден асатын пайданың ішкі нормасы кезінде қолданылатын жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа сәйкес белгілі бір шегерімдер сомасына түзетуге жататын салық салынғаннан кейін пайда сомасынан көрсетілген мөлшерлеме бойынша үстеме пайдаға салық есептейді және төлейді.

Кейінге қалдырылған салық корпоративтік табыс салығы («КТС») үшін, сол сияқты үстеме пайда салығы үшін есептеледі. Үстеме пайдаға салынатын кейінге қалдырылған салық келісімшарт бойынша төлеуге жататын, үстеме пайдаға салынады деп күтілетін салық мөлшерлемесі бойынша жер қойнауын пайдалану келісімшарттарына жатқызылған активтер үшін уақытша айырмалар бойынша есептеледі.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Табыс салығы (жалғасы)

Кейінге қалдырылған салық қаржылық жағдай туралы есептегі активтер мен міндеттемелердің баланстық құны және салық салу мақсаты үшін пайдаланылған сома арасындағы уақытша айырмалар бойынша баланстық әдіспен ескеріледі. Мыналардың:

- компанияларды біріктіру болып табылмайтын мәміледе және мәміле жасасу сәтінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе шығынға да әсер етпейтін активті немесе міндеттемені бастапқы тану нәтижесінде; және
- уақыт айырмасын азайту уақытындағы бөлуді бақылауға болатын және уақытша айырма жақын болашақта азаймайды деген айтарлықтай ықтималдылық бар жағдайда еншілес ұйымдарға, қауымдасқан компанияларға салынатын инвестицияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке қатысу үлестеріне байланысты салық салынатын уақытша айырмаларға қатысты туындаған уақытша айырмалар танылмайды.

Табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер мен міндеттемелер қолданылған немесе есепті күні іс жүзінде қолданысқа енгізілген салық мөлшерлемелері (және салық заңнамасы) негізге алына отырып, актив алынған немесе міндеттеме төленген кезеңге қолданылатын салық мөлшерлемелері бойынша есептеледі. Кейінге қалдырылған салық бойынша актив оның есебінен актив өткізілуі мүмкін, салық салынатын пайданы алу ықтималдығы бар көлемде ғана танылады. Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша активтер тиісті салық жеңілдігін іске асыру ықтималдығы бұдан әрі болмайтын көлемде азаяды.

Қосылған құн салығы («ҚҚС»)

Салық органдары нетто негізде сату мен сатып алу бойынша ҚҚС-ны өтеуге мүмкіндік береді. Өтелуге жататын ҚҚС, ішкі нарықтағы сатулар бойынша ҚҚС-ны шегере отырып, ішкі нарықтағы сатып алулар бойынша ҚҚС ныы білдіреді. Экспорт сатылымдарына нөлдік мөлшерлеме бойынша салық салынады.

Байланысты тараптар

Байланысты тараптар Топтың акционерін, негізгі басқарушы персоналды, қауымдасқан компаниялар мен бірлескен кәсіпорындарды және дауыс беретін акцияларының елеулі үлесі тікелей немесе жанама түрде Топтың акционерлеріне немесе негізгі басқарушы персоналына тиесілі ұйымдарды қамтиды.

Шартты міндеттемелер мен шартты активтер

Шартты міндеттемелер шоғырландырылған қаржылық есептілікте танылмайды. Мұндай міндеттемелер туралы деректер, экономикалық пайдаларды құрайтын ресурстардың шамадан тыс кету ықтималдығы аз болып табылатын жағдайларды қоспағанда, шоғырландырылған қаржылық есептілік нысандарына ескертпелерде (38 ескертпе) ашылып көрсетіледі.

Шартты түрдегі активтер шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілмейді. Егер мұндай активтерге байланысты экономикалық пайда алудың жеткілікті ықтималдығы болған жағдайда көрсетілген активтер туралы деректер ескертпелерде ашып көрсетіледі.

Есепті күннен кейінгі оқиғалар

Есепті жыл аяқталғанда болған және есепті күнгі Топтың қаржылық жағдайы туралы қосымша ақпаратты қамтитын оқиғалар (түзетуші оқиғалар) шоғырландырылған қаржылық есептілік нысандарында көрсетіледі. Есепті жыл аяқталғанда болған және түзетуші оқиғалар болып табылмайтын оқиғалар, егер олар елеулі болып табылса, шоғырландырылған қаржылық есептілік нысандарына ескертпелерде ашылып көрсетіледі.

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР

ҚЕХС-қа сәйкес шоғырландырылған қаржылық есептілік нысандарын дайындау басшылықтан есептілікте көрсетілген активтерге, міндеттемелерінің және есепті күнгі шартты түрдегі активтер мен міндеттемелерге ықпал ететін бағалар мен жол берулерді, сондай-ақ есептілікте көрсетілген активтерді, міндеттемелерді, кірістерді, шығыстарды және есепті кезеңдегі шартты түрдегі активтер мен міндеттемелерді пайдалануды талап етеді. Іс жүзіндегі нәтижелер осы бағалаулардан ерекшеленуі мүмкін.

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)

Болашақ туралы негізгі болжаулар және есепті күнгі бағалаулардағы келесі қаржы жылы ішінде активтердің баланстық құны мен міндеттемелерін айтарлықтай түзетуге себеп болуы мүмкін айқынсыздықтың басқа да негізгі көздері төменде қаралады:

Мұнай мен газдың қорлары

Мұнай мен газдың қорларын бағалау мұнай сегментінің тозуы, ескіруі және амортизациясы бойынша есеп айырысуда маңызды фактор болып табылады. Топ Қоғамның мұнай-газ инженерлерінің әдістемесіне сәйкес өзінің мұнай мен газ қорларын бағалайды. Мұнай-газ инженерлері қоғамының әдістемесі бойынша қорларды бағалау кезінде Топ ұзақ мерзімді жоспарлы бағаларды пайдаланады. Дәлелденген қорларды бағалау үшін жоспарлық бағаларды пайдалану жыл соңындағы споттық бағаны пайдалануға тән тұрақсыздықтың ықпалын жояды. Басшылық ұзақ мерзімді жоспарлы бағалар бойынша болжаулар өндіру қызметінің ұзақ мерзімді сипатына көбірек сәйкес келеді және мұнай мен газдың қорларын бағалау үшін барынша лайықты негізді білдіреді деп есептейді. Мұнай мен газ қорларына жүргізілген барлық бағалаулар кейбір белгісіздік дәрежесін білдіреді. Белгісіздік негізінен мұндай деректерді бағалау және түсіндіру сәтіне қолжетімді болатын геологиялық және инженерлік деректердің көлеміне тәуелді болады.

Салыстырмалы түрдегі белгісіздік деңгейі қорларды екі негізгі санаттың біріне: дәлелденген немесе дәлелденбеген қорларға жатқызу арқылы көрсетілуі мүмкін. Дәлелденбеген қорлармен салыстырғанда дәлелденген қорларды өндіруде үлкен айқындылық бар және дәлелденген қорлар оларды өндіру мүмкіндігіне қатысты белгісіздіктің прогрессивті өсуін белгілеу үшін әзірленген және әзірленбеген қорларға бөлінуі мүмкін.

Баға жыл сайын талданады және түзетіледі. Түзетулер қолдағы геологиялық деректерді, өндіру туралы өнеркәсіптік параметрлерді немесе деректерді бағалау немесе қайта бағалау; жаңа деректердің; немесе бағалар бойынша жорамалдардағы өзгерістердің салдарынан туындайды. Қорларды бағалау сондай-ақ кері әрекетті арттыру үшін жобалардың қолданылуы, пласт өнімділігіндегі өзгерістердің немесе әзірлеу стратегиясындағы өзгерістердің салдарынан қайта қаралуы мүмкін. Дәлелденген әзірленген қорлар тозуды, таусылуды және амортизацияны есептеу үшін өндіру көлеміне тепе-тең етіп амортизация мөлшерлемелерін есептеу үшін пайдаланылады. Топ бастапқы дәлелденген қорларға жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың қолданылу кезеңі ішінде өндірілетін болады деп күтілетін көлемді ғана қосты. Бұл ұзарту бойынша рәсім нәтижесіне қатысты белгісіздікке байланысты, өйткені жер қойнауын пайдалану келісімшарттарын ұзарту ең соңында Үкіметтің қалауы бойынша жүзеге асырылады.

Топтың лицензиялық кезеңдерін ұзарту және қорлардың көрсетілген қорларын тиісінше ұлғайту, әдетте, тозу бойынша неғұрлым төменгі шығысқа әкеледі және кірістерге біршама әсер етуі мүмкін. Дәлелденген өндірілген қорлардағы төмендеу тозуға, сарқылуға және амортизацияға (өндіру деңгейі тұрақты болған кезде) аударымдардың ұлғаюына, кірістің төмендеуіне әкеледі және сонымен қатар мұнай-газ активтерінің ағымдағы құнының тікелей төмендеуіне де әкелуі мүмкін. Салыстырмалы түрде пайдаланылатын кен орындарының саны болған кезде өткен жылмен салыстырғанда қорларды бағалауға кез келген өзгерістер тозуға, ескіруге және амортизацияға аударымдарға біршама әсер етуі мүмкіндігі болады.

Тау-кен қорлары

Тау-кен қорлары активтердің өтелетін құнын, сондай-ақ тау-кен өндіретін сегменттің тозуы және амортизациясы бойынша аударымдарды анықтау үшін пайдаланылатын ақша қаражатының болжанатын қозғалысын бағалаудың негізгі құрамдауышы болып табылады. Топ қорларды әдетте кен орнын егжей-тегжейлі барлау нәтижелері бойынша бағалайды, әрі оны Қазақстан Республикасы Геология комитетінің Қорлар жөніндегі мемлекеттік комиссиясы («ҚМК») қарастырып, бекітеді. Әдетте, әрбір тыңайтылған жер бойынша өндіру сатысында олар ҚМК бекіткен геологиялық қорлардан көп немесе аз жағына қарай ерекшеленеді.

JORC қорлары

2019 және 2018 жылдары Топ геологиялық барлау жұмыстарының нәтижелері, минералды ресурстар мен кен қорлары туралы есепті (2012) жасау үшін Австралазиялық кодекске (бұдан әрі – «JORC кодексі») сәйкес Топтың қорлары мен ресурстарын бағалау үшін SRK Consulting (UK) Limited компаниясын (бұдан әрі – «SRK») тартты. Қорлар мен ресурстарды бағалау 2019 жылғы 31 желтоқсандағы және тиісінше 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша орындалды. SRK қорларды бағалау кезінде «ҚАӨ» ҰАК» компаниясы өндіруші активтерінің минералды ресурстары мен кен қорларының соңғы рет бағалануы оған негізделген барлық түйінді ақпаратты саралады.

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)

Ұзақ мерзімді активтердің өтелуі

Әрбір есепті кезеңде Топ құнсыздану индикаторларының болуын анықтау үшін ақша қаражатын әкелетін («әкелуші бірлік») әрбір активті немесе активтер тобын бағалайды. Егер мұндай индикатор бар болып шықса, өткізу шығыстарын және пайдалану құнын шегере отырып әділ құнынан барынша жоғары мән ретінде қарастырылатын өтелетін құнның лайықты бағалануы жүргізіледі. Мұндай есептеулер мұнайдың ұзақ мерзімді бағалары (ағымдағы және тарихи бағаларды, бағаның өзгеруіндегі үрдістерді және ілеспе факторларды ескере отырып), дисконт мөлшерлемелері, операциялық шығындар, капиталға деген келешек мұқтаждық, пайдаланудан шығару шығындары және пайдалану сипаттамалары, резервтер мен операциялық қызмет (бұған өндіру және сату көлемдері кіреді) сияқты бағалаулар мен ұйғаруларды пайдалануды талап етеді. Егер активтің немесе активтер тобының баланстық құны олардың өтелетін құнынан асатын болса, актив немесе активтер тобы құнсызданған болып есептеледі, олардың баланстық құны өтелетін құнға дейін азаяды.

Өтелетін құнды бағалау кезінде келешекте күтілетін ақша ағындары активтер тобына тән болатын тәуекелдерге түзетіледі және ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағалауын және активке тән тәуекелдерді көрсететін дисконттау мөлшерлемесі бойынша келтірілген құнға дейін дисконтталады.

Әділ құн хабардар және мұндай мәмілені жасауға дайын тараптардың арасында активті және/немесе әкелуші бірлікті нарық жағдайында сатудан түсуі мүмкін сома ретінде айқындалады және онда компанияға тән болуы мүмкін факторлардың әсері ескерілмейді.

36 БЕХС-ке (IAS) сәйкес Топ қызметін жүзеге асыратын технологиялық, нарықтық, экономикалық немесе құқықтық жағдайда кезең ішінде болған немесе таяу болашақта немесе актив арналған нарықта күтілетін, Топ үшін жағымсыз салдары болған елеулі өзгерістердің болуы құнсыздану белгілерінің бірі болып табылады.

Гудвил

«Павлодар мұнай-химия зауыты» ЖШС (ПМХЗ)

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың ПМХЗ-ны 88.553 миллион теңге сомаға сатып алуымен байланысты елеулі гудвилі бар.

2019 және 2018 жылдардың желтоқсанында Топ ПМХЗ-ны сатып алумен байланысты гудвилге жыл сайынғы тестілеуді өткізді. ПМХЗ-ның құнсыздану индикаторларын талдау кезінде Топ шикі мұнайды қайта өңдеу көлемдерінің болжамын, мұнайды қайта өңдеу тарифтерін, күрделі шығындарды және басқа да факторларды ескерді.

ПМХЗ өтелетін құнды дисконтталған ақша ағындарының үлгісін пайдалана отырып есептеді. 2019 жылы 9,7% (2018: 9,7%) дисконттау мөлшерлемесі салықтар ұсталғанға дейінгі капиталдың орташа алынған құнының негізінде есептелді. Капиталдың орташа алынған құнында қарызға алынған қаражат және меншікті капитал ескеріледі. Меншікті капиталдың құны инвестициялардан болатын түсімге негізеделеді. Қарыз капиталының құны пайыздық қарыздарға негізделген. Ажырамайтын тәуекел жеке бета-факторды қолдану арқылы енгізілді. Бета-фактор ортақ қолжетімді нарықтық деректердің негізінде бағаланды. 2028 жылға дейінгі болжамды ақша ағындары басшылықтың ықтимал операциялық және күрделі шығындар бойынша ағымдағы бағалауын болжайтын, ПМХЗ-ның 2020-2024 жылға дейінгі бес жылдық бизнес-жоспарына негізделген. 2024 жылдан кейінгі бұл ақша ағындарының едәуір бөлігі бағалау күні басқарудың ең үздік бағалауына негізделген күрделі шығындарды шегере отырып, 2019 жылы күтілетін 5,49% (2018 жыл: 3,53%) инфляция деңгейін қолдану арқылы болжанды.

2019 және 2018 жылғы 31 желтоқсанда пайдалану құндылығының негізінде есептелген гудвилдің өтелетін құны оның баланстық құнынан артық болды, тиісінше, ПМХЗ гудвилінің құнсыздануы танылмады.

Болжамдардағы өзгерістерге сезімталдық

ПМХЗ өтелетін құнын бағалау нәтижелері негізгі жол берулерді, атап айтқанда, дисконттау мөлшерлемесін өзгертумен, сондай-ақ терминалдық кезеңде жоспарланған EBITDA мәндерін өзгертумен байланысты жол берулерді өзгертуге сезімтал болып табылады. Дисконттау мөлшерлемесінің 9,7%-дан 10,7%-ға дейін 1,0%-ға артуы және EBITDA жоспарланған мәнінің терминалды кезеңде 35%-дан 36%-ға дейін 1%-ға төмендеуі ПМХЗ – өндіруші бірлігінің өтелетін құнының азаюына әкелмейді.

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)

Гудвил (жалғасы)

«Орталық ЕК» ЖШС, «Ақбастау» БК» АҚ және «Қаратау» ЖШС

2019 жылғы 31 желтоқсанға Топтың үш өндіруші бірлікке қатысты елеулі гудвилі бар: 5.166 миллион теңге «Орталық ЕК» ЖШС-ның «Орталық Мыңқұдық» кен орнында жер қойнауын пайдалану операцияларына жатады, 24.808 миллион теңге «Қаратау» ЖШС-ға жатады және 18.520 миллион теңге «Ақбастау» АҚ-ға жатады, олар «Буденовское» кен орны учаскелерінде жер қойнауын пайдалану операцияларын тәуелсіз жүзеге асырады. Өтелетін құн жер қойнауын пайдалану келісімшарттарының қолданылу мерзімі ішінде болжамды ақша ағындарының негізінде есептелген пайдалану құндылығы ретінде айқындалған. Ақша ағындарының болжамдары барланған қорлардың бекітілген көлемдерінің, өндірудің есепті көлемдерінің және басшылық бекіткен кен орындарын пайдалану мерзімдерінің және 2019 жылы жылдық 11,97% (2018 жыл: жылдық 12,33%) дисконттау мөлшерлемесінің негізінде айқындалған.

Өндіріс көлемдері құзырлы органмен келісілген көлемге және SRK есебіне сәйкес келеді, сондай-ақ өндіруші бірліктердің өндірістік қуаттылықтарына негізделген. Есептеулерде пайдаланылған негізгі жол берулерге өткізу бағасындағы болжанатын өзгерістер мен кезеңнің тікелей шығындары жатады. Болжамды ақша ағындарын есептеуде пайдаланылатын өткізу бағалары 2019 жылғы төртінші тоқсанда жарияланған «Ux Consulting LLC» тәуелсіз ресми көзін пайдалана отырып айқындалады. Кезеңнің тікелей шығындары 2020-2024 жылдарға бекітілген бюджетке және есептеулерде көзделген 3-4% өсімге негізделген, бұл шамамен ұзақ мерзімді орта болжамға сәйкес келеді.

Есептелген өтелетін құн өндіруші бірліктердің баланстық құнынан едәуір асады, сондықтан негізгі жол берулердегі елеулі өзгерістер құнсыздануға әкелмейді.

«Хан Тенгри Холдинг Б.В.», «Кселл» АҚ және IP TV

2019 жылғы 31 желтоқсанға Топтың үш өндіруші бірлікке қатысты елеулі гудвилі бар: 100.398 миллион теңге «Хан Тенгри Холдинг Б.В.»-ге жатады, 55.580 миллион теңге «Кселл» АҚ-ға (2018 жыл: 55.580 миллион теңге) жатады және 2.706 миллион теңге IP TV-ге жатады (2018 жыл: 2.706 миллион теңге).

Топ 2019 және 2018 жылдардың желтоқсанында жыл сайынғы құнсыздану тестін өткізді.

«Хан Тенгри Холдинг Б.В.» мен «Кселл» АҚ АҚГБ өтелетін құны есептен шығару шығындарын шегере отырып әділ құнды есептеудің негізінде айқындалды, өйткені ол барынша сенімді нәтиже береді деп есептелді. Салық салынғаннан кейін «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» болжамды ақша ағындарына қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі 16,96% (2018 жыл: 12%) болды, ал бес жылдық мерзімнен тыс ақша ағындары 1,5% (2018 жылы: 1,5%) өсу қарқынын ескере отырып экстраполяцияланды. Салық салынғаннан кейін «Кселл» АҚ-ның болжамды ақша ағындарына қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі 16,71% болды, ал бес жылдық мерзімнен тыс ақша ағындары 1,5% өсу қарқынын ескере отырып экстраполяцияланды.

IP TV АҚГБ өтелетін құны басшылық бес жылдық мерзімге бекіткен қаржы жоспарларына негізделген болжамды ақша ағындарының негізінде активтерді пайдалану құндылығын есептеу арқылы айқындалды. Салық салынғанға дейін болжамды ақша ағындарына қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі 15,14% (2018 жыл: 13,10%) болды, ал бес жылдық мерзімнен тыс ақша ағындары 1,5% (2018 жыл: 0%) өсу қарқынын ескере отырып экстраполяцияланды.

Активтерді пайдалану құндылығын есептеу кезінде пайдаланылатын негізгі жол берулерге болжамды кезең ішіндегі клиенттік база және түсім өсімінің қарқынына тікелей әсер ететін абоненттен кіретін орта кіріс, қаржы жоспарында көзделетін күрделі салымдар деңгейі, қаржы жоспарында көзделетін EBITDA маржасы, болжамды кезең шегінен тыс ақша ағындарын экстраполяциялау үшін өсу қарқындары және дисконттау мөлшерлемесі жатады.

Бұл талдаудың нәтижесінде 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басшылық бұл АҚГБ-ке жататын гудвилдің құнсыздану белгілерін анықтамады.

Жорамалдардағы өзгерістерге сезімталдылық – «Хан Тенгри Холдинг Б.В.»:
Басшылық Топқа тиесілі нарықтағы үлес қаржы жоспарына сәйкес болжамды кезең ішінде өспейді деп күтсе де, клиенттік база өсімінің бәсеңдеуі немесе түсім өсімінің 9,54%-дан артық бәсеңдеуіне әкелмейтін бір клиентке орта түсімнің төмендеуі «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» АҚГБ-тегі 4.531 миллион теңге сомаға құнсыздану шығынына әкеледі.

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)

Гудвил (жалғасы)

«Хан Тенгри Холдинг Б.В.», «Kсeлл» АҚ және IP TV (жалғасы)

Күрделі салымдардың 72,39%-дан артық ұлғаюы «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» АҚГБ-тегі 4.514 миллион теңге сомаға құнсыздану шығынына әкеледі.

EBITDA маржасының 12,23%-дан артық төмендеуі «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» АҚГБ-тегі 4.467 миллион теңге сомаға құнсыздану шығынына әкеледі.

Топ технологиялық өзгерістердің жылдамдығы мен жаңа қатысушылардың пайда болу ықтималдылығы өсім қарқындары туралы болжамдарға айтарлықтай әсер ете алатынын таниды. «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» АҚГБ-тегі жылдық ұзақ мерзімді өсу қарқынының 21,39%-дан астам төмендеуі 4.503 миллион теңге сомаға құнсыздану шығынына әкеледі.

Салық салынғаннан кейін дисконттау мөлшерлемесінің 28,59%-ға дейін ұлғаюы «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» АҚГБ-тегі 4.538 миллион теңге сомаға құнсыздану шығынына әкеледі.

Жол берулердегі өзгерістерге сезімталдылық – «Kсeлл» АҚ және IP TV:
Есептелген өтелетін құн өндіруші бірліктердің баланстық құнынан едәуір асады, сондықтан негізгі жол берулердегі елеулі өзгерістер елеулі құнсыздануға әкелмейді.

Мұнай-газ және мұнайды қайта өңдейтін активтердің және басқа активтердің өтелетіндігі

2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топ құнсыздану белгілерінің болуы салдарынан мұнай-газ активтерінің, мұнай өңдеуші және басқа да активтердің құнсыздануына жыл сайынғы тесттерді өткізді.
Топ құнсыздану белгілерін қарастыру кезінде басқа факторлармен қатар мұнай өңдейтін зауыттардың болжамды маржасын және өндіріс көлемдерін ескерді. Мұнай-газ активтерінің, мұнай өңдеуші және өзге де активтердің өтелетін құнның құнсыздануына жасалған талдаудың нәтижесінде құнсыздану шығыстары 2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдардағы шоғырландырылған қаржылық есептілікте танылды (30-ескертпе).

Энергия өндіруші активтер

2019 жылдың соңындағы жағдай бойынша жасалған талдаудың нәтижелері бойынша Топ «Болат Нұржанов атындағы Екібастұз МАЭС-1» ЖШС (бұдан әрі – «ЕМАЭС-1») және «Екібастұз МАЭС-2 станциясы» АҚ (бұдан әрі – «ЕМАЭС-2») негізгі құралдарының құнсыздану индикаторларын анықтады.

Топ «Активтердің құнсыздануы» 36 ҚЕХС-ке сәйкес өткізілген ЕМАЭС-1 және ЕМАЭС-2 активтерінің құнсыздану тестін өткізу үшін тәуелсіз сарапшыларды тартты.

Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің өтелетін құны күтілетін болашақ түсімдерді және активтерді пайдаланудан түскен ақша қаражаты ағындарын, дисконт мөлшерлемесін және өзге де көрсеткіштерді бағалауға сүйене отырып айқындалды.

Басшылық негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді ақша ағындарын әкелетін бірегей бірлікке жатқызады, өйткені бұл басқа активтер әкелетін ақша ағындарына қарамастан едәуір дәрежеде ақша қаражатының ағынын жасайтын активтердің мейлінше сәйкестендірілетін тобы және әрбір еншілес компания активтер құнының өтелуіне бақылау жасайтын барынша төмен деңгей болып табылады.

Басшылық негізгі құралдардың өтелетін сомасын Топ оларды пайдаланудан алуға үміттеніп отырған бағаланып дисконтталған келешек ақша ағындарының сомасы ретінде айқындалған пайдалану құндылығының негізінде бағалады.

ЕМАЭС-1 негізгі құралдары мен материалдық активтерінің құнсыздануына өткізілген тест

2018-2019 жылдары электр энергиясының және электр қуатының әзірлігін қолдау қызметінің бекітілген шекті тарифтеріне өзгерістер енгізуге бағытталған Қазақстан Республикасының Энергетика министрлігінің бірқатар бұйрықтары, сондай-ақ электр энергиясының шекті тарифін, теңгеруші электр энергиясының шекті тарифін және электр қуатының әзірлігін қолдау қызметінің шекті тарифін бекіту қағидалары шығарылды. Осыған орай, Топ жол берулерді қайта қарады және жасалған өзгерістерді ескере отырып, негізгі құралдар мен материалдық емес активтер құнының құнсыздануына тест өткізді.

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)

Энергия өндіруші активтер (жалғасы)

ЕМАЭС-1 негізгі құралдары мен материалдық активтерін құнсыздануға тест (жалғасы)

Құнсыздануға тест тиісті бағалау техникаларын қолданудың көмегімен, 2020-2025 жылдар кезеңі үшін дисконтталған ақша ағындарын есептеу үшін келесі негізгі жол берулерді:

- тарифтерді болжауды;
- көлемдерді болжауды;
- күрделі және өндірістік шығындарды болжауды;
- макроэкономикалық көрсеткіштерді болжауды;
- дисконт мөлшерлемесін (орташа алынған капитал құнының әдісімен (WACC) пайдалана отырып өткізілді.

Экономикалық құнсыздану тестісіне арналған болжамды кезең алты жылды құрайды, өйткені Топ № 1 энергоблокты қалпына келтіру жұмыстарын 2023 жылдың соңында аяқтауды жоспарлап отыр. № 1 энергоблок 2024-2025 жылдары жоспарлы деңгейге шығады. Топ № 1 энергоблок жұмысының нәтижелері дисконтталған ақша ағындарын есептеу үшін маңызды деп есептейді. 2019 жылғы 31 желтоқсанда № 1 энергоблоктың қалпына келтірілуі ішінара аяқталды.

«Электр энергетикасы туралы» ҚР Заңына сәйкес энергия өндіруші ұйым электр энергиясының босатылатын бағасын өз бетімен, бірақ электр энергиясын сататын энергия өндіруші ұйымдардың тиісті тобының электр энергиясының шекті тарифінен жоғары емес етіп белгілейді және қажет жағдайду түзетіліп отырады. Шекті тарифті ҚР Энергетика министрлігі электр станциялардың типі, белгіленген қуаттылық, пайдаланылатын жанармай түрі бойынша, жанармайдың орналасқан жерінен қашықтығына қарай қалыптасатын энергия өндіруші ұйымдардың топтары бойынша бекітеді.

Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің «Электр энергиясын сататын энергия өндіруші ұйымдардың топтарын бекіту туралы» 2018 жылғы 5 желтоқсандағы № 475 бұйрығымен Компания энергия өндіруші ұйымдардың 1-ші тобына айқындалды. Қазақстан Республикасының Энергетика министрінің 2019 жылғы 23 қыркүйектегі № 313 бұйрығымен өзгерістер мен толықтырулар енгізілген 2018 жылғы 14 желтоқсандағы № 514 бұйрығымен 1-ші топ үшін 5,76 теңге/кВтс мөлшерінде электр энергиясының шекті тарифі бекітілді және ол жылдар бойынша бөлінген, жеті жылға тең болатын мерзімге 2019 жылғы 1 қазаннан бастап қолданысқа енгізілді. Электр энергиясының қолданыстағы шекті тарифі оны өндіруге жұмсалатын шығындарды өтемеген жағдайда, Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің 2015 жылғы 27 ақпандағы № 147 бұйрығымен бекітілген Электр энергиясына шекті тарифті және электр қуатының әзірлігін ұстап тұру бойынша көрсетілетін қызметке шекті тарифті бекіту қағидаларына сәйкес, энергия өндіруші ұйымдар 1 қыркүйекке дейін уәкілетті органға растаушы құжаттарды, өткен жыл үшін қаржылық есептілікті, сондай-ақ Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамуының орта мерзімді жоспарларында қарастырылған, болжамды инфляция деңгейін есепке ала отырып жасалған есептерді қоса ұсына отырып, электр энергиясын өндірудің негізгі шығындарын болжамды ұлғайту туралы ақпаратты ұсынуға құқылы.

Тұтынушылар бағаларының индексі деңгейінде өндіріске жұмсалатын шығынның болжамды өсуіне және борыштық жүктеменің өсуіне, сондай-ақ «Жаңартылатын энергия көздерін пайдалануды қолдау туралы» Заңға сәйкес электр энергиясының жаңартылатын көздерінен электр энергиясын сатып алу шығыстарының жоспарлы өсуіне байланысты электр энергиясының есептік шекті тарифі 2021 жылдан бастап 2020-2025 жылдарға бекітілген тарифтен жоғары болады деп болжанып отыр.

Тиісінше, бірлік үшін электр энергиясының шекті тарифінің болжамы 2020 жылы кВт.с. үшін 5,76 теңге болатыны Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2019 жылғы 23 қыркүйектегі № 313 бұйрығымен бекітілген тарифке негізделген.

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)

Энергия өндіруші активтер (жалғасы)

ЕМАЭС-1 негізгі құралдары мен материалдық активтерінің құнсыздануына өткізілген тест (жалғасы)

2021 жылдан бастап болжамды тариф 2020-2024 жылдарға арналған Даму жоспарына сәйкес болжамды шығыстарға және 2021 жылға 6%, 2022 жылға 10% және 2023-2025 жылдарға 12% деңгейінде тіркелген пайданы есептеуге арналған түзетуші коэффициентке сүйене отырып, Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің 2017 жылғы 28 қарашадағы № 413 бұйрығымен бекітілген, 2018 жылғы 14 желтоқсандағы редакциясы бар, электр энергиясына шекті тарифті бекіту туралы қағидаларды, сондай-ақ тіркелген пайданы айқындау әдістемесін қолдана отырып, есептелді. Бастапқыда Тіркелген пайданы айқындау әдістемесінде 12%-ға дейінгі мөлшерде рентабельділікті қолдану мүмкіндігі болжанды. Дегенмен кейіннен рентабельділіктің нөлдік мөлшерлемесі айқындалды. 2019 жылы «Павлодарэнерго» АҚ нөлдік тіркелген пайданың белгіленуін заңсыз деп тану сотында жеңіп шықты. Осыған байланысты, Қазақстанның электр энергетикалық қауымдастығы энергия өндіруші ұйымдардың электр энергиясы шекті тарифтерінде тіркелген пайданың (рентабельділік) болуы мен көлемінің әдістемелік негіздемесін әзірлеуге кірісті. Осы мақсатпен жоғарыда аталған әдістемелік негіздеменің 2 баламалы нұсқасын әзірлеу үшін 2 халықаралық консалтингтік фирмасы тартылды.

Топ қарызға алынған қаражаттың есебінен «Жаңа электр сүзгілерін орната отырып № 1 энергоблокты қалпына келтіру» инвестициялық жобасын іске асыру аяқталады деп жоспарланып отыруына байланысты 2024 жылдан бастап электр қуатының әзірлігін қолдау қызметтеріне дербес тарифтің белгіленуін күтеді. Энергетика министрлігінің «Жаңғыртудың, кеңейтудің, реконструкциялаудың және (немесе) жаңартудың инвестициялық бағдарламаларын қарауға жіберу, оларды қарау және іріктеу, жаңғыртуға, кеңейтуге, реконструкциялауға және (немесе) жаңартуға арналған инвестициялық келісімдерді жасасу, электр қуатының әзірлігін ұстап тұру бойынша көрсетілетін қызметті сатып алу туралы шарттарды тиісінше жасасуды және осы шарттар үшін электр қуатының әзірлігін ұстап тұру бойынша көрсетілетін қызметке жеке тарифтерді, электр қуатының әзірлігін ұстап тұру бойынша көрсетілетін қызметті сатып алу көлемдері мен мерзімдерін белгілеу қағидаларына» сәйкес 2020 жылғы 30 қаңтарда нарық Кеңесіне өтінім берілді.

Сондай-ақ, ЕМАЭС-1-дің Қазақстанның Бірыңғай электр энергетикалық желісінің жиілік пен қуаттың автоматты реттелуіне қосылуына қатысты «Самұрық-Энерго» АҚ мен «KEGOC» АҚ арасында жасалған алдын ала шартқа орай 2021 жылдың ортасынан бастап тарифтің 800 теңге/кВтс деңгейіне дейін ұлғаюы күтілуде.
Электр энергиясын өткізуге және электр қуатының әзірлігін қолдау қызметінің болжамды көлемдері мен тарифтері.

Тарифтер	*Өлш. бірл.*	*2020 жыл*	*2021 жыл*	*2022 жыл*	*2023 жыл*	*2024 жыл*	*2025 жыл*
ЭЭ тарифі – Қазақстан	теңге/кВтс	5,76	6,51	6,78	7,06	7,62	7,79
Экспорт тарифі – Өзбекстан	теңге/кВтс	9,93	10,22	10,47	–	–	–
Қуаттылықты ұстап тұру қызметтерінің тарифі	млн теңге / (МВт*ай)	0,59	0,62	0,65	0,67	0,70	0,72
Қуаттылықты ұстап тұру қызметтерінің тарифі – жеке	млн теңге / (МВт*ай)	–	–	–	–	0,939	0,939
Қуаттылықты реттеу қызметтерінің тарифі	мың теңге /кВтс	0,69	0,72	0,76	0,79	0,82	0,84
Қуаттылықты реттеу қызметтерінің тарифі (KEGOC)	мың теңге /кВтс	0,69	0,80	0,84	0,87	0,90	0,93

Сатудың болжамды көлемі алдыңғы жылдар үшін ақпараттың және Компанияның 2020-2024 жылдарға арналған даму жоспарына сәйкес Басшылық болжалының негізінде жасалды. ЕМАЭС-1 электр қуатын өткізу көлемі 2020 2022 жылдары 5-7%-ға және одан әрі 2023-2025 жылдары 0-3%-ға өседі деп болжанды.

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы))

Энергия өндіруші активтер (жалғасы)

ЕМАЭС-1 негізгі құралдары мен материалдық активтерінің құнсыздануына өткізілген тест (жалғасы)

2020 жылы қуатты өткізу көлемі 2019 жылдың желтоқсанында өткізілген орталықтандырылған сауда-саттықтың қорытындылары бойынша қабылданды. 2021 жылдан бастап ЕМАЭС-1 сауда-саттықта қуатты өткізудің орташа нарықтық тарифі кезінде нарыққа негізгі қатысушылардың арасында тепе-тең етіп бөлінуді күтеді. Басшылық ЕМАЭС-1 қуаттың болжамды көлемдерін 2021 жылдан бастап өткізе алатындығына сенімді, өйткені қуатқа сұраныс бар және оны станцияның ағымдағы жүктемесі мен сату көлемі көрсетіп отыр.

Өткізу көлемі	*Өлш. бірл.*	*2020 жыл*	*2021 жыл*	*2022 жыл*	*2023 жыл*	*2024 жыл*	*2025 жыл*
Электр энергиясын өткізу – Қазақстан	млн кВтс	17.527	18.935	20.261	21.404	22.117	22.616
Электр энергиясын өткізу – Өзбекстан	млн кВтс	1.500	1.500	1.174	–	–	–
Электр қуатын өткізу	МВт/ай	1.562	2.150	2.187	2.256	2.338	2.397
- оның ішінде жеке тариф бойынша электр қуатының әзірлігін ұстап тұру қызметтерінің көлемі		–	–	–	–	500	500
Электр қуатын реттеу	МВт/жыл	1.654	2.154	2.754	2.754	2.754	2.754

Құнсыздануға өткізілген тестілеудің нәтижелері бойынша активтердің өтелетін құны 2019 жылдың 30 қарашасына 482.568 миллион теңге мөлшерінде айқындалды, бұл активтердің баланстық құнынан 30.459 миллион теңгеге артық. Тиісінше, Топ 2019 жылы құнсызданудан болған шығынды таныған жоқ.

Топ басшылығы 2019 жылғы 31 желтоқсандағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің әділ құны олардың баланстық құнына жақындатылған деп есептейді.

Егер электр энергиясының шекті тарифі 2019-2025 жылдарға 5,76 теңге/кВтс деңгейінде қалатын болса, онда компания активтерінің өтелетін құны олардың баланстық құнынан 263.045 миллион теңгеге аз болады.

Егер электр энергиясының шекті тарифі бұрынғы деңгейде қалып, бұл ретте Топ шығын шекпесе және пайда әкелмейтін болса (рентабельділік шегі), онда активтердің өтелетін құны олардың баланстық құнынан 109.241 миллион теңгеге аз болады.

Электр энергиясының шекті тарифі 10%-ға азайған жағдайда активтердің өтелетін құны олардың баланстық құнынан 112.714 миллион теңгеге аз болады.

Дисконттау мөлшерлемесі 1%-ға ұлғайған кезде активтердің өтелетін құны олардың баланстық құнынан 15.573 миллион теңгеге аз болады.

Терминалдық құнды есептеу үшін пайдаланылған ұзақ мерзімді инфляция мөлшерлемесі жылдық 2,31%-ды құрайды. Дисконттау мөлшерлемесі салаға тән болатын тәуекелдердің ағымдағы нарықтық бағалануын ескере отырып есептелген және 10,62% мөлшеріндегі әр компания капиталының орташа алынған құнының негізінде айқындалған.

ЕМАЭС-2-нің негізгі құралдары мен материалдық активтерінің құнсыздануына өткізілген тест

ЕМАЭС-2 құнсыздану индикаторларын талдау кезінде Топ, өзге факторлардың арасынан, электр энергиясы тарифтерінің серпінділігін және электр энергиясы нарығына негізгі қатысушылардың тарапынан болған сұранысты ескереді. № 3 энергия блогын салуды аяқтаумен мен ол түрлендіретін электр қуатын одан әрі өткізумен байланысты белгісіздік ЕМАЭС-2 негізгі құралдарының әлеуетті құнсыздануына нұсқады.

Нәтижесінде, Басшылық ақша қаражатын жасайтын бірыңғай бірліктің шеңберінде 2019 жылғы 30 қарашадағы жағдай бойынша ЕМАЭС-2 негізгі құралдарының құнсыздануына қатысты тестілеу өткізді.

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)

Энергия өндіруші активтер (жалғасы)

ЕМАЭС-2-нің негізгі құралдары мен материалдық активтерінің құнсыздануына өткізілген тест (жалғасы)

Топ барлық негізгі құралдары мен материалдық емес активтерін ақша ағындарын әкелетін бірыңғай бірлікке жатқызады, өйткені бұл басқа активтер әкелетін ақша ағындарына және ЕМАЭС-2 активтер құнының өтелуіне бақылау жасайтын барынша төмен деңгейге қарамастан едәуір дәрежеде ақша қаражатының ағынын жасайтын активтердің мейлінше төмен сәйкестендірілетін тобы болып табылады.
Өтелетін құн пайдалану құндылығының негізінде айқындалды. Бұл есептеулерде Басшылық 2020-2024 жылдар аралығындағы 5 жылдық кезеңге жаңартып бекіткен қаржылық бюджеттердің негізінде ақша қаражаты қозғалысының болжамдары пайдаланылды. Осылайша, есептелген негізгі құралдардың өтелетін құны 2019 жылғы 30 қарашадағы жағдай бойынша құнсыздану тестісінің нәтижелері бойынша олардың баланстық құнынан асып кетті.

Қаржылық емес активтердің өтелетін құнына қатысты негізгі жорамалдар төменде көрсетілген:

Тарифтер

Активтердің өтелетін құнын есептеу үшін Топ Басшылығы электр қуатына арналған келесі тарифтерді пайдаланды:

- 2019 жылғы орташа алынған тариф 1 кВт.с үшін 7,42 теңге болды, бұл 2019 жылы қолданылатын электр қуатын өткізудің іс жүзіндегі тарифін білдіреді және Энергетика министрлігі 2019-2025 жылдарға 1 кВтс үшін 7,73 теңге мөлшерінде бекіткен және белгілеген шекті тарифтен аспайды.
- Кейінгі кезеңдер үшін болжамды орташа алынған тарифтер былайша көрсетілген:

ЕМАЭС-2		2020 жыл	2021 жыл	2022 жыл	2023 жыл	2024 жыл	2025 жыл	2026 жыл	2027 жыл	2028 жыл
Электр қуатының тарифі	1 кВт/с үшін теңге	7,73	7,73	7,73	7,73	7,73	7,73	7,96	8,18	8,39
Қуаттың тарифі	1 МВт/ай үшін млн теңге	0,59	0,62	0,65	0,67	0,70	7,30	7,30	6,73	6,29

Тарифтің болжамы 2020 жылы № 3 энергия блогын салу жобасының қалпына келтірілетініне байланысты Басшылықтың болжалы негізінде жасалды. 2025 жылы қуат тарифінің айтарлықтай ұлғаюы № 3 энергия блогы пайдалануға беріледі деп күтілуге және Қазақстан Республикасында электр қуаты нарығының жұмысқа енгізілуі себепті тарифті белгілеу құрылымының өзгеруіне байланысты.

«Электр энергетикасы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес, Топтың электр қуатын сатудың жеке тарифін белгілеу мүмкіндігі бар. Жеке тарифті белгілеу қуаттылығы 630 МВт болатын № 3 энергия блогы құрылысы аяқталып, уәкілетті органмен инвестициялық келісім жасалған жағдайда ғана мүмкін болады. Жеке тарифті есептеу кезінде операциялық шығыстардан басқа, № 3 энергия блогының құрылысын аяқтау үшін шеккен, инвестициялық құрамдауыш бөлікке байланысты шығындарды өтеу үшін қажетті өлшем ескеріледі. Топ 2025-2034 жылдардан бастап № 3 энергоблок қуатының жеке тарифі болатынын болжайды, бұл жобаны аяқтау мақсатында тартылған қарыз қаражатын өтеудің жоспарланған кезеңіне сәйкес келеді. Электр энергиясын өткізу тарифін және қуат тарифін рұқсат етілген шекте 10%-ға азайту 33.105 миллион теңгеден және тиісінше 36.947 миллион теңгеден артық емес сомада құнсызданудан болатын қосымша шығынға әкеп соқтырады.

Өндірістің және электр қуатын өткізудің болжамды көлемдері

Активтердің өтелетін құнын есептеу үшін Топ № 3 энергия блогының электр қуатын өндірудің/сатудың болжамды көлемдерін және құрылысты аяқтауға қажетті тиісті инвестицияларды ескерді. Басшылық активтердің өтелетін құнын есептеу үшін электр қуатын сатудың келесі көлемдерін пайдаланды:

ЕМАЭС-2		2020 жыл	2021 жыл	2022 жыл	2023 жыл	2024 жыл	2025 жыл	2026 жыл	2027 жыл	2028 жыл
Электр қуатын сату көлемі	млн. кВт.с	4.252	5.248	5.462	5.686	5.924	5.924	5.924	5.924	5.924
Қуатты сату көлемі	МВт	761	731	744	767	795	1.408	1.433	1.459	1.486

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)

Энергия өндіруші активтер (жалғасы)

ЕМАЭС-2 негізгі құралдары мен материалдық активтерінің құнсыздануына өткізілген тест (жалғасы)

Басшылық № 3 энергия блогы пайдалануға берілгенге дейінгі болжамды кезең ішінде өндіру және өткізу көлемдері тұрақты болады деп болжап отыр. № 3 энергоблок іске қосылғаннан кейін ЕМАЭС-2 электр энергиясы көлемінің айтарлықтай ұлғаюы болжанбайды, бірақ электр энергиясын өндіру көлемдері компанияның үш блогының арасында бөлінеді.

Басшылықтың электр энергиясын өткізу көлемі немесе тариф болжамды кезең ішінде ұлғаяды деп күтуіне қарамастан, электр энергиясын өткізу көлемдері мен қуатты рұқсат етілген 10% мөлшерінде өткізу көлемдерін азайту 33.105 миллион теңгеден және тиісінше 36.947 миллион теңгеден артық емес сомада құнсызданудан болатын шығынға әкеледі.

Дисконттау мөлшерлемесі

12,67%-ға тең дисконттау мөлшерлемесі ЕМАЭС-2-ге тән тәуекелдердің ағымдағы нарықтық бағалануын ескере отырып есептелген және сала үшін капиталдың орташа алынған құнының негізінде бағаланды. Келешекте салаға тән болатын құбылмалы тәуекелдерді және капиталдың орташа алынған құнының өзгеруін көрсету үшін дисконттау мөлшерлемесінің одан кейінгі өзгеруі қажет болуы мүмкін. Дисконттау мөлшерлемесінің 1%-ға ұлғаюы 23.480 миллион теңге мөлшеріндегі құнсыздануынан болатын шығынға әкеледі.

Теміржол активтері

Теміржол активтерінің құнсыздану индикаторларының болуын айқындау теміржол индустриясының күтілетін өсіміндегі өзгеріс, болжамды ақша ағындары, келешекте қаржыландырудың қолжетімділігінің өзгеруі, сондай ақ технологиялық ескіру, қызметтерді көрсетудің тоқтатылуы, алмастыруға арналған ағымдағы шығындар және талаптардың басқа да өзгерістері сияқты көптеген факторларға негізделеді.

Егер мұндай индикаторлар болса, активтердің өтелетін құны бағаланады және активтердің баланстық құнымен салыстырылады. Егер баланстық құн активтердің өтелетін құнынан асатын болса, онда құнсыздану танылады. Өтелетін құн мынадай екі мәннің ең үлкені ретінде айқындалады, олар – сату шығыстары шегерілген, активтердің әділ құны және пайдалану құны.

Пайдаланудан болған құндылықты бағалау кезінде, ақша қаражатының есепті келешек ағындары ақшаның және активтерге тән тәуекелдердің уақытша құнының Топ Басшылығының пікірінше ағымдағы нарықтық бағалауын көрсететін капиталдың орташа алынған құнының базасында есептелген (WACC түзетілген мөлшерлеме) салық салынғанға дейінгі дисконт мөлшерлемесін пайдалана отырып, олардың ағымдағы құнына дейін дисконтталады. Бағаланған өтелетін құндағы өзгеріс қосымша құнсыздануға немесе оның келешек кезеңдерде қалпына келтірілуіне әкеліп соқтыруы мүмкін.

Топ құнсыздану индикаторларының болуына орай 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің құнсыздануына тест өткізді.

Ақша ағындарын бағалауға көптеген субъективті, оның ішінде ең үздік қолжетімді дәлелдерді пайдалана отырып, операциялық және қаржы факторлары енгізілді.

Тест кезінде пайдаланылған операциялық жорамалдар тасымалдаудың барынша ықтимал көлемдерін, оның ішінде сұраныстың жоспарланған көлемінің және транзиттік қатынаста жүк тасымалы өсімінің тарихи серпінділігінің негізінде транзит көлемін көрсетеді.

Қаржы болжауларына тарифтердің болжамды деңгейімен және өсуімен, ұсынылатын жеңілдіктермен, сондай-ақ теңгенің швейцария франкісіне қатысты болжамды бағамымен байланысты едәуір бағалаулар жатады. Топтың негізгі құралдары мен материалдық емес активтерін пайдалану құндылығын есептеуде пайдаланылған дисконттау мөлшерлемесі (WACC) 10,5% болды.
2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың негізгі құралдары мен материалдық емес активтерін пайдалану құндылығын есептеудің негізінде құнсыздану анықталған жоқ. Бұл ретте пайдалану құндылығының есебі келесі болжауларға:

- транзиттік ара қатынаста жүк тасымалының көлемдеріне;
- кірістілік мөлшерлемесіне, оған қоса тарифтердің өсуіне, тасымалданатын жүк түрлеріне, жүк тасымалдауының қашықтығына; және
- дисконттау мөлшерлемесіне (WACC) сезімтал келеді.

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)

Теміржол активтері (жалғасы)

Топ сезімталдылықты талдап, қалған жеке және өзгермейтін параметрлердегі шешуші болжаулардағы келесі негізделген ықтимал өзгерістер кезінде құнсыздану болмайды деген тұжырымға келді:

- транзиттік қатынаста жүк тасымалының көлемдері – есепті көлеммен салыстырғанда көлемнің 10%-ға төмендеуі;
- республикаішілік, экспорттық және импорттық бағыттар бойынша тарифтер – жүкті теміржол көлігімен тасымалдау тарифтерінің жыл сайынғы жоспарланған өсімінің 6,3%-ға тең болатын соңғы жылдар үшін тарифтердің тарихи орта өсіміне дейін азаюы;
- дисконттау мөлшерлемесі (WACC) – дисконттау мөлшерлемесінің 10,5%-дан 11,5%-ға дейін ұлғаюы.

Дегенмен, жоғарыда аталған шешуші болжаулардың әрқайсысы едәуір өзгерген кезде немесе бірнеше фактордың бір мезгілде негативті ықпалы кезінде, Топтың ұзақ мерзімді активтерінің баланстық құны олардың өтелетін құнынан жоғары болып қалуы мүмкін, бұл құнсыздануды келешекте тану қажеттілігіне әкеп соқтыра алады.

Уран өнімін өндірумен байланысты активтер

Уран өнімінің өндірісімен байланысты активтерге негізгі құралдар, өндіріске дайындық бойынша шығындар, жер қойнауын пайдалану құқықтары, барлау және бағалау активтері, қауымдасқан кәсіпорындарға инвестициялар, бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар және басқа да инвестициялар жатады.

Құнсыздануды бағалау үшін активтер ең төменгі деңгейлерге топтастырылады, олар бойынша басқа активтерден немесе активтер топтарынан (тудыратын бірліктерден) ақша ағындары ағынынан едәуір дәрежеде тәуелсіз болатын жеке сәйкестендірілетін ақша ағындары бар.

Топ әрбір кен орнын (келісімшарттық аумақты) бөлек өндіруші бірлік ретінде айқындады. Егер бірнеше кен орны бір қайта өңдеуші зауытпен технологиялық тұрғыдан байланысты болса, Топ мұндай кен орындарын бірегей өндіруші бірлік ретінде қарастырады.

2019 жылғы 31 желтоқсанға Топ Басшылығы талдау жасап, уран өнімін өндірумен байланысты активтердің (өндіруші бірліктердің) құнсыздану белгілерін анықтаған жоқ.

Активтердің шығуы бойынша міндеттемелер

Мұнай-газ активтерінің шығуы бойынша міндеттемелер

Жер қойнауын пайдалануға арналған белгілі бір келісімшарттардың талаптары бойынша заңнамаға және нормативтік-құқықтық актілерге сәйкес Топтың негізгі құралдарды демонтаждау және жою және кез келген кен орындарындағы жер учаскелерін қалпына келтіру бойынша заңды міндеттемелері болады. Атап айтқанда, Топтың міндеттемелеріне барлық өндірістік емес ұңғымаларды біртіндеп жабу және құбырларды, ғимараттарды демонтаждау және келісімшарттық аумақты рекультивациялау сияқты қызметті түпкілікті тоқтату, сондай-ақ пайдаланудан шығару әрекеттері және әрбір өндірістік учаскеде қоршаған ортаны ластағаны үшін міндеттемелер жатады. Жер қойнауын пайдалану келісімшартының қолданылу мерзімі Топтың қалауы бойынша ұзартылмайтындықтан, түпкілікті жабу бойынша кен орнында міндеттемелерді өтеудің есептік мерзімі әрбір жер қойнауын пайдалану келісімшартының кезеңі аяқталған күн болып табылады. Егер активтерді жою бойынша міндеттемелер кен орындарын экономикалық тұрғыдан негізделген пайдалануды аяқтау өткенде өтелуі тиіс болса, онда көрсетілген міндеттеме ұңғымаларды жою бойынша барлық шығыстар мен жабу бойынша түпкілікті шығындарды енгізу салдарынан елеулі өскен болар еді. Ұңғымаларды жоюды қаржыландыру бойынша Топтың міндеттемелерінің және түпкілікті жабу бойынша шығыстардың көлемі тиісті келісімшарттардың және қолданыстағы заңнаманың талаптарына байланысты.

Жер қойнауын пайдалану келісімшартының қолданылу кезеңінің соңында түпкілікті жою және түпкілікті жабу жөніндегі мұндай шығыстарды қаржыландыру бойынша келісімшарт та, заңнама да белгілі бір міндеттемені білдірмеген жағдайларда міндеттемелер танылмайды. Мұндай шешімді қабылдау кейбір айқындылықтың болмауымен және біршама пайымдаулармен түсіндіріледі. Басшылықтың мұндай міндеттемелердің болуына немесе болмауына қатысты бағасы Үкіметтің саясаты мен тәжірибесіндегі немесе жергілікті салалық тәжірибеге өзгерістермен бірге өзгеруі мүмкін.

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)

Активтердің шығуы бойынша міндеттемелер (жалғасы)

Мұнай-газ активтерінің шығуы бойынша міндеттемелер (жалғасы)

Топ активтердің істен шығуы бойынша міндеттемелерді әрбір келісімшарт бойынша бөлек есептейді. Міндеттемелердің сомасы инфляцияның күтілетін деңгейіне түзетілген және қазақстандық нарыққа тән тәуекелдерге түзетілген өтпелі экономикамен елдің мемлекеттік борышы бойынша орташа тәуекелсіз пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған міндеттемелерді өтеу үшін күтілетін, талап етілетін ретіндегі бағаланған шығындардың ағымдағы құны болып табылады

Активтердің істен шығуы бойынша міндеттеме әрбір есепті күнге қайта қаралады және «Негізгі құралдардың объектісін пайдаланудан шығару, олар орналасқан учаскедегі табиғи ресурстарды қалпына келтіру бойынша міндеттемелерге және өзге де осыған ұқсас міндеттемелерге өзгерістер» 1 КРМФО түсіндірмесіне сәйкес ең үздік бағаны көрсету үшін түзетіледі.

Активтерді жабуға және есептен шығаруға болашақтағы шығындарды бағалау кезінде мәнді бағалар мен басшылық жасаған пайымдаулар пайдаланылды. Бұл міндеттемелердің көпшілігі алыс болашаққа жатқызылады және заңнама талаптарындағы түсініксіздіктен басқа, Топтың бағасына активтерді демонтаждау технологиясындағы, шығындардағы және салалық тәжірибедегі өзгерістер әсер етуі мүмкін. Активтерді түпкілікті жабу және есептен шығару шығындарына қатысты белгісіздік күтілетін ақша ағындарын дисконттаудың әсер етуі есебінен кемітіледі. Топ ағымдағы жылдың бағасын және ұзақ мерзімді инфляция деңгейінің орташа мәнін пайдалана отырып, ұңғымаларды болашақтағы жою құнын бағалайды.

Ұзақ мерзімді инфляция және Топ кәсіпорындары бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепке сәйкес міндеттемені айқындау үшін пайдаланылған дисконттау мөлшерлемелері 2019 жылғы 31 желтоқсанда тиісінше 2,01%-дан 5,49%-ға дейінгі және 4,43%-дан 8,95%-ға дейінгі аралықта болды (2018 жылы: 2,02%-дан 5,96%-ға дейін және 5,5%-дан 10,00%-ға дейін). 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың мұнай-газ активтерін жою міндеттемесіне резервтің баланстық құны 114.205 миллион теңгені құрады (2018 жылғы 31 желтоқсанға: 67.485 миллион теңге) (23-ескертпе).

Магистральды мұнай құбырлары мен газ құбырлары

2012 жылғы 4 шілдеде күшіне енген «Магистральды құбыр туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес, Топтың екі еншілес ұйымы – «ҚазТрансОйл» АҚ мен «Интергаз Орталық Азия» АҚ-ның пайдалануды аяқтағаннан кейін магистральды құбырды жою және кейіннен қоршаған ортаны қалпына келтіру, оның ішінде жерді қайта өңдеу бойынша шаралар жүргізу бойынша заңды міндеттемесі бар. Мұнай құбырларын жою және топырақ құнарлығын қалпына келтіру бойынша міндеттеменің резерві Топ есептеген демонтаждау және топырақ құнарлығын қалпына келтіру жұмыстарының құны негізінде бағаланады. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша құбырларды жою және топырақтың құнарлылығын қалпына келтіру міндеттемесі бойынша Қор тобы резервінің теңгерімдік құны 100.229 миллион теңгені (2018 жылғы 31 желтоқсанға: 79.948 миллион теңге) құрады (23-ескертпе).

Өндірістік уран активтері

Табиғатты қорғау заңнамасына және жер қойнауын пайдалану келісімшарттарына сәйкес Топтың өз операциялық қызметінің нәтижесінде қоршаған ортаға келтірілген зиянды жою және кен орындары мен қалдықтарды орналастыру полигондарын жою, құрал-жабдықтарды демонтаждау және жұмыстар аяқталғаннан кейін жер құнарлығын қалпына келтіру бойынша заңды міндеттемесі бар. Резервтер бұрынғы операциялық қызметтің салдарынан міндеттемелердің пайда болуына қарай жою және қалпына келтіру бойынша шығындардың дисконтталған құнының негізінде қалыптасады.

Кен орындарын жою және қалпына келтіру бойынша міндеттеменің резервтері Топтың Қазақстан Республикасының қолданыстағы табиғатты қорғау заңнамасын және келісімшарттық аумақтарда жер қойнауын пайдалану салдарын жою бойынша байланысты бағдарламалардың және жер құнарлығын қалпына келтіру жұмыстарын қалпына келтірудің әрі жасаудың ағымдағы нормалары мен әдістеріне сәйкес техникалық-экономикалық негіздемемен және инженерлік зерттеулермен тиянақталған басқа да операциялық қызметті түсіндіруі негізінде айқындалады.

Залалды жою жөніндегі шығындарды бағалау табиғатты қорғау талаптары мен заңнаманың интерпретацияларында ықтимал өзгерістерге ұшырағыш келеді. Кен орындарын жою бойынша міндеттемелер олардың пайда болу ықтималдылығы кезінде және олардың сомасын мүмкіндігінше негізделген бағалау кезінде танылады.

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)

Активтердің шығуы бойынша міндеттемелер (жалғасы)

Өндірістік уран активтері (жалғасы)

Мұндай бағалауды жүргізу кезіндегі елеулі пайымдауға дисконт мөлшерлемесі және ақша қаражатының сомалары мен қозғалыс мерзімдерін бағалау кіреді. Дисконт мөлшерлемесі Басшылық кен орындарын келешекте жоюға және қалпына келтіруге жұмсалады деп күтіп болжап отырған жұмыстардың номиналды құнына қолданылады. Тиісінше, Басшылықтың ағымдағы бағалар бойынша жасалған есепті бағалаулары 5,30% мөлшеріндегі инфляцияның (2018 жыл: 5,30%) болжамды ұзақ мерзім деңгейін пайдалана отырып ұлғайтылды және кейіннен ақша қаражатының уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағалауын, сондай-ақ шығындарды ең үздік бағалауда ескерілмеген міндеттемелер бойынша тәуекелдерді көрсететін дисконт мөлшерлемесінің негізінде дисконтталған. Дисконт мөлшерлемесі өтеу мерзімдері жер қойнауын пайдалану келісімшарттарының мерзімдерімен сай келетін мемлекеттік облигациялардың кірістілігі ретінде айқындалған тәуекелсіз мөлшерлемеге негізделеді. Топ компаниялары 2019 жылғы 31 желтоқсанға резервті есептеу үшін қолданған дисконт мөлшерлемесі 7,13% (2018 жыл: 7,45%) болды.

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кен орындарын қалпына келтіру бойынша міндеттеме резервінің баланстық құны 36.505 миллион теңгені құрады (2018 жылғы 31 желтоқсанға: 29.607 миллион теңге) (23 ескертпе). Басшылықтың бағалауы бойынша негізгі болжаулардағы ықтимал өзгерістер жою міндеттемесінің танылған резервінде едәуір өзгерістерге әкеп соқтырмайды.

Қоршаған ортаға келтірген зияны үшін міндеттемелер бойынша резервтер

Топ сонымен қатар бағалаулар жүргізеді және экологиялық тазарту жұмыстары мен оңалту міндеттемелері бойынша резервтер қалыптастыруға қатысты пайымдау шығарады. Қоршаған ортаны қорғауға жұмсалатын шығындар капиталдандырылады немесе олардың болашақ экономикалық пайдасына қарай шығыстарға жатқызылады. Өткен қызметте пайда болған қазіргі жағдайға жатқызылатын және болашақ экономикалық пайдасы жоқ шығындар шығыстарға жатқызылады.

Міндеттемелер шығындар туралы ағымдағы ақпарат және қалпына келтіру жөніндегі күтілетін жоспарлар негізінде анықталады және егер рәсімдер мерзімі тиісті органдармен келісілмесе, дисконтталмаған негізде ескеріледі. Топтың экологиялық оңалту резерві оның қолданыстағы қазақстандық және еуропалық нормативтік базалардың талаптарын сақтауына қажетті, күтілетін шығындарды тәуелсіз бағалауға негізделген басшылықтың үздік бағасын білдіреді. Экологиялық оңалту жөніндегі резервтерге қатысты іс жүзіндегі шығындар заңнамадағы және нормативтік-құқықтық актілердегі өзгерістер салдарынан бағалардан, қоғамдық күтулерден, тазарту технологияларындағы аумақтық жағдайлар мен өзгерістерді анықтау мен талдаудан ерекшеленуі мүмкін. Қоршаған ортаны қалпына келтіру міндеттемелеріндегі ықтимал өзгерістер 38-ескертпеде көрсетілген. Экологиялық оңалтудағы міндеттемелер бойынша резервтегі өзгерістер 23-ескертпеде ашылып көрсетілген.

Салықтар бойынша резервтер

Күрделі салық заңнамасын интерпретациялауға, салық заңнамасындағы өзгерістерге, сондай-ақ болашақтағы салық салынатын пайда алу сомалары мен мерзімдеріне қатысты белгісіздік бар. Топтың халықаралық операцияларының елеулі әр алуандығын, сондай-ақ шарттық қатынастардың ұзақ мерзімді сипаты мен күрделілігін ескере отырып, іс жүзіндегі нәтижелер мен қабылданған жол берілімдердің арасындағы айырма, немесе осындай жол берілімдердің болашақтағы өзгерістері табыс салығы бойынша шығыстардың немесе кірістердің көрсетілген есептілігіне болашақта түзетулерге әкелуі мүмкін. Негізделген болжауларды негізге ала отырып, Топ өз қызметін жүзеге асыратын елдердің салық органдары жүргізетін салық аудитінің ықтимал салдарына резервтер жасайды.

Осындай резервтердің шамасы әр түрлі факторларға, мысалы, алдыңғы тексерулердің нәтижелеріне және салық төлеуші компанияның және тиісті салық органының салық заңнамасының әртүрлі интерпретацияларына байланысты. Интерпретациядағы осындай айырмашылықтар Топтың тиісті компаниясы тіркелген елде басым болатын жағдайларға байланысты көптеген мәселелер бойынша туындауы мүмкін.

Салық тәуекелдерін бағалау кезінде Топ басшылығы, егер қосымша салықтарды салық органдары есептейтін болса, Топ қарсы бола алмайтын немесе ойдағыдай шағымдана алады деп санамайтын салық заңнамасын сақтамаудың белгілі салаларын ықтимал міндеттемелер ретінде қарайды. Мұндай анықтау елеулі пайымдауларды шығаруды талап етеді және салық заңнамасы мен нормативтік құқықтық актілердегі өзгерістер, Топтың жер қойнауын пайдалану келісімшарттарында салық салу талабына түзетулер, өзі шешімін күтіп отырған салық талқылаулары бойынша күтілетін нәтижелерді және сәйкестікті тексеруге салық органдары жүзеге асыратын нәтижені анықтау нәтижесінде өзгеруі мүмкін. 23-ескертпеде ашылып көрсетілген салықтар бойынша резерв, негізінен, Топтың трансферттік баға белгілеу туралы қазақстандық заңнаманы қолдануына қатысты. Салық салуға қатысты қалған айқындылықтың болмауы 38-ескертпеде ашылған.

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)

Әлеуметтік объектілерді салу резервтері

Үкімет Топқа демеушілікпен және қаржыландырумен байланысты түрлі міндеттемелерді жүктейді. Топ басшылығы мұндай міндеттемелер конструктивті болып табылады және ҚР Үкіметінің шешімдеріне сәйкес танылуы тиіс деп есептейді. Үкімет Топтың түпкі акционері болып табылғандықтан, мұндай міндеттемелерді орындаумен байланысты шығыстар «Акционердің пайдасына өзге де бөлулер» ретінде шоғырландырылған қаржылық есептілікте капитал құрамында танылады.

Негізгі құралдар объектілерінің пайдалы қызмет мерзімі

Топ әрбір есепті күнге негізгі құралдардың пайдалы қызметінің қалған мерзімін қайта қарайды, егер болжал өткен бағалаудан ерекшеленген жағдайда, өзгерістер «Есеп саясаты, есеп бағаларындағы өзгерістер және қателер» 8 БЕХС-ке сәйкес есеп бағалауларындағы өзгерістер ретінде ескеріледі.

Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер

Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер салық салынатын уақытша айырмалар мен осындай шығыстардың коммерциялық сипатының негізделетіндігі мүмкіндігі бар дәрежеде барлық резервтер мен ауыстырылған салық шығындары бойынша танылады. Басшылықтың елеулі пайымдаулары жоспарланатын деңгей мен кірістілік уақытының негізінде танылуы мүмкін кейінге қалдырылған салық жөніндегі активтерді бағалау үшін талап етіледі. Кейінге қалдырылған салық жөніндегі танылған активтер сомасы 2019 жылғы 31 желтоқсанда 91.229 миллион теңгені құрады (2018 жылғы 31 желтоқсан: 131.192 миллион теңге). Барынша толық ақпарат 34-ескертпеде қамтылған.

Қаржы құралдарының әділ құны

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте танылған қаржы құралдарының және қаржы міндеттемелерінің әділ құны осы активті нарықтар негізінде анықталмайтын жағдайларда, ол дисконтталған ақша ағындарының моделін қоса алғанда, бағалау әдістерін пайдалана отырып, анықталады. Мүмкіндігіне қарай осы модельдер үшін бастапқы деректер ретінде бақылаушы нарықтардан түсетін ақпарат пайдаланылады, алайда, бұл іс жүзінде жүзеге асыру мүмкін болмаған жағдайларда әділ құнды белгілеу үшін пайымдаудың белгілі бір үлесі талап етіледі. Пайымдаулар өтімділік тәуекелі, кредиттік тәуекел және өзгермелілік сияқты бастапқы деректердің есепке алынуын қамтиды. Осы факторларға қатысты болжамдарға өзгерістер шоғырландырылған қаржылық есептілік нысандарында көрсетілген қаржы құралдарының әділ құнына ықпал етуі мүмкін. Барынша толық ақпарат 37-ескертпеде ашылып көрсетілген.

Қызметкерлерге берілетін сыйақылар бойынша міндеттеме

Топ зейнеткерлікке шыққаннан кейінгі белгіленген төлемдер бойынша міндеттемелердің ағымдағы құнын және осыған байланысты көрсетілетін ағымдағы қызметтердің құнын анықтау үшін бағалаудың актуарлық әдісін пайдаланады (24-ескертпе). Бұл сыйақы төленуі тиіс жұмыс істеп жатқан және жұмыстан кеткен қызметкерлердің болашақтағы мінездемелеріне қатысты демографиялық жорамалдарды (жұмыста немесе одан кейін қайтыс болуы, персонал санының өзгеруі бойынша статистика және өзгелер), сондай-ақ қаржылық жорамалдарды (дисконттау мөлшерлемесі, болашақтағы жылдық материалдық көмек, болашақтағы жылдық ең төменгі жалақы, темір жол билетінің болашақтағы орташа құны) пайдалануды талап етеді. Пайдаланылған жол берулер туралы толық ақпарат 24-ескертпеде ашып көрсетілген.

Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау

9 ҚЕХС-ке (IFRS) сәйкес қаржы активтерінің барлық санаттары бойынша шығындарды бағалау пайымдауды қолдануды қажет етеді, атап айтқанда, құнсыздану шығындарын айқындау және кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюын бағалау кезінде келешек ақша ағындарының көлемі мен пайда болу мерзімдерін және қамтамасыз ету құнын бағалау қажет. Мұндай есепті бағалаулар бірқатар факторларға байланысты болады, солардағы өзгерістер құнсызданудың бағалау резервтерінің түрлі сомаларына әкеп соқтыра алады. Топтың ККЗ есептеулері ауыспалы бастапқы деректер мен олардың өзара тәуелділіктерін таңдауға қатысты бірқатар базалық жорамалдар кіретін күрделі модельдердің нәтижесі болып табылады. Пайымдаулар мен есепті бағалаулар болып есептелетін ККЗ есептеу модельдерінің элементтеріне мыналар жатады:

- Топ дефолт ықтималдылығын (PD) айқындау үшін пайдаланатын ішкі кредиттік рейтингіні тағайындау жүйесі;
- олар бойынша ККЗ топішілік негізде бағаланғанда қаржы активтерін топтарға біріктіру;
- ККЗ-ны есептеу модельдерін әзірлеу, оған қоса түрлі формулалар және бастапқы деректерді таңдау;

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)

Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау (жалғасы)

- макроэкономикалық сценарийлер мен экономикалық деректер арасындағы өзара байланыстарды, мысалы, бір жылға шегінгендегі мұнай бағасын, сондай-ақ ықтималдылық көрсеткішіне дефолттың (PD), дефолт тәуекеліне ұшырайтын көлемнің (EAD) және дефолт кезіндегі шығындар деңгейінің (LGD) әсерін айқындау.

Своп мәмілелері

Топ уран өнімінің бір бөлігін своп (swap) талаптарымен өткізеді. Топ талаптарды келісіп, бір контрагентпен екі бөлек шартты бір мезгілде жасасады, біреуі – жеткізуге, екіншісі – уранның бір көлемін екі түрлі жеткізу орнында бірдей бағаға сатып алуға арналған. Нәтижесінде өзінің (өндірілген немесе Топ кәсіпорындарынан сатып алынған) ураны және сатып алынған уран ауыстырылады. Әдетте, своп операциялары кезінде Топ уранды бір жеткізу орнына нақты жеткізеді және түпкі сатып алушыларға одан кейін сату үшін уранның дәл сондай көлемін бөгде конвертордан сатып алады. Своп мәмілелері бірінші кезекте уранды Қазақстаннан түпкі тұтынушыларға жеткізу бойынша көлік шығыстарын азайту үшін жасалады.

Своп мәмілелері бойынша шарттардың бір бірімен формальды түрде байланысты еместігіне қарамастан, басшылық бұл мәмілелер байланысты болып табылады және нарықтағы сұраныс пен ұсынысты түсіну амалдарына сүйене отырып, оқшауланып жүзеге асырылар еді деген тұжырымға келді. Басшылықтың пікірінше, біртекті тауарды (уранды) бірдей көлемде бірдей бағамен жеткізу іс жүзінде тауарды ауыстыру болып табылады, әрі ол бұл транзакцияның экономикалық мәнін көрсете отырып, қаржылық есептілікте ашық негізде көрсетілуі тиіс. Своп операциялардың талаптарын және оларды көрсету тәсілін түсіну пайымдауды қажет етеді.
2019 жылы Топ 41.741 миллион теңге сомаға своп операцияларынан түскен түсімді, 43.091 миллион теңге сомаға өткізудің өзіндік құнын таныған жоқ. 2018 жылы Топ 65.052 миллион теңге сомаға своп операцияларынан түскен түсімді, 68.112 миллион теңге сомаға өткізудің өзіндік құнын таныған жоқ және 1.585 миллион теңгеге қорлар балансын түзетті.

5. БИЗНЕСТІ БІРІКТІРУ

«Хан Тенгри Холдинг Б.В.»

2016 жылғы 29 ақпанда Топ Қазақстан Республикасында GSM және LTE стандартында мобильді телекоммуникациялық байланыс қызметтерін көрсететін «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» компаниясында акционерлік капиталдың 51%-ы мен дауыс беруші акциялардың 49,48%-ын сатып алды. «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» − биржада бағасы белгіленбейтін жеке ұйым. «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» 2019 жылғы 28 маусымға дейін Топтың қауымдасқан компаниясы болды.

Топ пен Tele2 арасындағы келісімге сәйкес Топтың Tele2-ден «Хан Тенгри Холдинг Б.В.»-дегі қатысу үлесінің 49%-ын 2016 жылғы 29 ақпанда мәміле аяқталған күннен кейін үш жыл өткен соң кез келген уақытта сатуды сөзсіз талап ету құқығы болды («колл» опционы). Tele2-нің Топтан «Хан Тенгри Холдинг Б.В.»-ға қатысу үлесінің 49%-ын сатып алуды симметриялық сөзсіз талап ету құқығы болды («пут» опционы).

«Кселл» АҚ акцияларының 75%-ын 2018 жылғы желтоқсанның соңында сатып алу мәмілесінің аяқталуына орай 2018 жылғы 28 желтоқсанда Топ Tele2 A.B.-дан «пут» опционының орындалуы туралы хабарламаны алды.
2019 жылғы 1 наурыздан бастап Tele2-ден «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» акцияларының 49%-ын сатуды талап ету құқығын беретін Топтың «колл» опционы кез келген сәтте орындалуы мүмкін. 2019 жылғы 1 наурыздағы жағдай бойынша «колл» опционы, сол сияқты «пут» опционы да Топқа «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» едәуір қызметін басқаруға құқық бермеді, өйткені Топ «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» акцияларын тәуелсіз компанияның сенімді басқаруына Tele2-ден 49%-ын сатып алу мәмілесі жабылғаннан кейін 12 айдың ішінде беруге міндетті, оны таңдау амалын Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігінің Табиғи монополияларды, бәсекелестікті және тұтынушылардың құқықтарын қорғау комитеті бекітуі тиіс. 2019 жылғы 1 наурыздағы жағдай бойынша Топтың «Хан Тенгри Холдинг Б.В.»-ға бақылауы болмады.

2019 жылғы 23 мамырда Топ Tele2-мен «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» акционерлік капиталының қалған 49%-ын және айналыстағы барлық акциялар бойынша дауыс беруші акциялардың 50,52%-ын сатып алуға арналған келісімді жасасты және сатып алу процесін 2019 жылғы 28 маусымда аяқтады. 101.119 миллион теңге мөлшерінде төленген ақша қаражаты мен сатушыға – Tele2-ге сыйақыны төлеу мақсатында 80.416 миллион теңге мөлшерінде «Мобайл Телеком-Сервис» ЖШС берген қарызды қоса алғанда, Топ сатып алған үлестің қалған 49% үшін берілген сыйақы 181.535 миллион теңгені құрады.

5. БИЗНЕСТІ БІРІКТІРУ (жалғасы)

«Хан Тенгри Холдинг Б.В.» (жалғасы)

2019 жылғы маусымда Топ Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігінің Табиғи монополияларды реттеу, бәсекелестікті және тұтынушылардың құқықтарын қорғау комитетінен сенімгерлік басқару туралы келісімнің талаптарын мақұлдауын алды, бұл талаптар Топтың «Хан-Тенгри Холдинг Б.В.»-ны бақылайтындығына нұсқайды.
2016 жылғы 25 ақпанда Топ «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» қауымдасқан ұйымының міндеттемелері бойынша, 2024 жылғы 19 желтоқсанға дейінгі мерзімге 10.009 миллион теңгеге дейінгі кредит лимитімен «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ-дағы кредит желісі бойынша кепілдігін берді. 937 миллион теңге мөлшерінде берілген кепілдік «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» қауымдасқан ұйымындағы қалған акцияларды сатып алуға орай бизнесті біріктіру мәмілесінің құнына қосылды.
Топтың «Хан-Тенгри Холдинг Б.В.»-ға қатысу үлесі бақылауды алу күніне дейінгі үлестік қатысу әдісін пайдалана отырып шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілді.
Сатып алу күніне «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» компаниясының сәйкестендірілетін активтері мен міндеттемелерінің алдын ала әділ құны мынадай түрде ұсынылған:

Миллион теңгемен	*Сатып алу күніне*
Активтер	
Ұзақ мерзімді активтер	
Негізгі құралдар	126.230
Материалдық емес активтер	112.272
Өзге де ұзақ мерзімді қаржы активтері	78
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	2.060
Қысқа мерзімді активтер	
Қорлар	909
Өтелуге жататын ҚҚС	1.160
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем	614
Сауда дебиторлық берешек	15.801
Өзге де қысқа мерзімді активтер	3.312
Ақша қаражаты мен оның баламалары	5.392
Активтердің жиыны	**267.828**
Міндеттемелер	
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	
Қарыздар	7.551
Жалдау бойынша міндеттемелер	21.530
Резервтер	4.527
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	9.058
Қысқа мерзімді міндеттемелер	
Қарыздар	2.705
Жалдау бойынша міндеттемелер	5.383
Резервтер	299
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	26.747
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер	10.617
Міндеттемелер жиыны	**88.417**
Таза активтер жиыны	**179.411**
Минус:	
49%-дық қатысу үлесі үшін берілген сыйақы	181.535
Бастапқы 51%-дық қатысу үлесінің әділ құны	99.211
	280.746
Сатып алу күніне сатып алынған сәйкестендірілетін активтердің әділ құны	(179.411)
«Мобайл Телеком Сервис» ЖШС-ға берілген кепілдік	(937)
Гудвил	**100.398**
Сатып алу кезіндегі ақша ағындарын талдау	
Еншілес ұйымда сатып алынған ақша қаражатының таза сомасы	5.392
Берілген сыйақы	(181.535)
Ақша қаражатының таза кетуі	**(176.143)**

5. БИЗНЕСТІ БІРІКТІРУ (жалғасы)

«Хан Тенгри Холдинг Б.В.» (жалғасы)

2019 жылғы 31 желтоқсанға шоғырландырылған қаржылық есептілікте танылған таза активтер олардың әділ құнын алдын ала бағалауға негізделеді, сол мезетте Топ «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» компаниясының меншігіндегі активтерге тәуелсіз бағалауды жүргізеді. Бұл бағалау амалы 2019 жылғы 31 желтоқсанға шоғырландырылған қаржылық есептілікті шығару сәтінде аяқталмады.

Материалдық емес активтердің негізгі құрамдауыштары лицензиялар, тауар белгілері, бағдарламалық жасақтама және абоненттік база болып табылады.

Сатып алу күніне сауда дебиторлық берешектің барлық шартты сомалары толық көлемде өндіріліп алынуы мүмкін.
Топ сатып алу күніне қалған жалдау төлемдерінің келтірілген құнын пайдалана отырып, жалдау бойынша сатып алынған міндеттемелерді бағалады. Пайдалану құқығымен байланысты активтер жалдау бойынша міндеттемелерге тең болатын сомада бағаланды және нарықтық талаптарға қатысты жалдаудың қолайлы талаптарын ескере отырып түзетілді.

Кейінге қалдырылған салық міндеттемесіне ең алдымен, салық салу мақсатында негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің жеделдетілген амортизациясынан болған салық әсері себеп болды.

100.398 миллион теңгеге тең болатын гудвил сомасы сатып алудан күтілетін синергетикалық әсердің құнын қамтиды. Гудвилдің барлық сомасы мобильді телекоммуникациялық байланыс сегментіне жатқызылды. Танылған гудвил салық салу мақсатында толық көлемде де, ішінара да есептен шығарылмайды деп күтіледі.

2019 жылдың ішінде Топ бақылауды алу күні 99.212 миллион теңгені құраған әділ құнына дейін үлестік қатысу әдісімен айқындалған және 81.902 миллион теңгені құраған қазіргі қатысу үлесін қайта бағалау нәтижесінде, 17.310 миллион теңге сомасындағы үлестік қатысу әдісімен ескерілетін, қауымдасқан ұйымға бастапқы қатысу үлесін қайта бағалаудан түскен кірісті таныды.

«Хан Тенгри Холдинг Б.В.»-ны сатып алу күнінен бастап, Топтың сатып алуын ескере отырып түсім 75.553 миллион теңгені құрады, ал Топтың салық салынғанға дейінгі таза пайдасы 13.212 миллион теңгені құрады. Егер ұйымдардың бірігуі 2019 жылдың басында болса, Топ түсімі 468.651 миллион теңгені, ал салық салынғанға дейінгі пайдасы 80.653 миллион теңгені құраған болар еді.

«БК «Хорасан-U» ЖШС

Топ «БК «Хорасан-U» ЖШС-ға бақылауды 2019 жылғы 20 ақпанда алды. Топ сәйкестендірілетін активтердің, міндеттемелер мен шартты міндеттемелердің әділ құнын «Бизнесті сатып алу» 3 ҚЕХС-тің талаптарына сәйкес бағалады. Сатып алынған активтер мен міндеттемелердің әділ құнын тәуелсіз кәсіпқой бағалаушы бағалады.

Топ әділ құнды бағалады:

Миллион теңгемен	*Сатып алу күні*
Ақша қаражатының төленген сомасы	–
Бұрын болған қарым-қатынастар бойынша міндеттемелер	(1.948)
Берілген сыйақының жиыны	**(1.948)**
Сатып алу күніне дейін қауымдасқан компанияға салынған инвестицияның әділ құны	85.804
Берілген сыйақының жиыны және сатып алынған ұйымда бұрын тиесілі болған үлестің құны	**83.856**

Бұрын болған қатынастар бойынша міндеттемелер Топтан, негізінен, уранды жеткізу үшін «БК «Хорасан-U» ЖШС-ның дебиторлық берешегін білдіреді.

5. БИЗНЕСТІ БІРІКТІРУ (жалғасы)

«БК «Хорасан-U» ЖШС (жалғасы)

Төменде осы сатып алуға байланысты туындаған, сатып алынған активтер мен міндеттемелердің әділ құны туралы ақпарат көрсетілген:

Миллион теңгемен	*Сатып алу күніне*
Активтер	
Ұзақ мерзімді активтер	
Негізгі құралдар	22.808
Материалдық емес активтер	178.856
Өзге де ұзақ мерзімді қаржылық активтері	3.409
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	882
Қысқа мерзімді активтер	
Қорлар	8.873
Өтелуге жататын ҚҚС	1.736
Сауда дебиторлық берешек	10.038
Өзге де қысқа мерзімді активтер	62
Ақша қаражаты мен оның баламалары	5.563
Активтердің жиыны	**232.227**
Міндеттемелер	
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	
Резервтер	712
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	36.873
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	528
Қысқа мерзімді міндеттемелер	
Қарыздар	17.441
Сауда және өзге де кредиторлық берешек	4.526
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер	539
Міндеттемелер жиыны	**60.619**
Сатып алынған таза сәйкестендірілетін активтердің әділ құны (топішілік берешектер алынып тасталғанға дейін)	**171.608**
Минус: топішілік берешектерді алып тастау	(1.948)
Сатып алынған таза сәйкестендірілетін активтердің әділ құны	**169.660**
Минус:	
Бақыламайтын иелік ету үлесі	(85.804)
Берілген сыйақының жиыны және сатып алынған ұйымда бұрын тиесілі болған үлестің құны	**83.856**

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы жиынтық кіріс туралы есепте және өзге де жиынтық кірісте танылған бизнесті сатып алудан болған таза нәтиже 2.150 миллион теңге мөлшеріндегі бизнесті сатып алудан болған таза пайда, сондай-ақ 52.500 миллион теңге мөлшерінде қауымдасқан кәсіпорынға салынған инвестицияның әділ құнының баланстық құннан асып кетуінен түскен кірісті қамтиды.

Миллион теңгемен	
Сатып алу күніне қауымдасқан компанияға салынған инвестицияның әділ құны	85.804
Сатып алу күніне қауымдасқан компанияға салынған инвестицияның әділ құны	(31.154)
«Хорасан-U» ЖШС бизнесін сатып алудан болған таза пайданың жиыны	**54.650**

5. БИЗНЕСТІ БІРІКТІРУ (жалғасы)

ЕМАЭС-2

2018 жылғы 27 желтоқсандағы сатып алу-сату шартына сәйкес 2019 жылғы 12 желтоқсанда «Интер РАО П» ЖШҚ-дан Топ ЕМАЭС-2 акцияларының 50%-ын сатып алды. Сатып алу бағасы 25.000 мың АҚШ долларын құрады (сатып алу күніне баламасы 9.616 миллион теңге).

Топтың ЕМАЭС-2-дегі қатысу үлесінің 50% бақылауды алу күніне дейін үлестік қатысу әдісін пайдалана отырып шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілді.

Төменде сатып алу күніне ЕМАЭС-2-нің сатып алынған активтері мен міндеттемелерінің әділ құны туралы ақпарат көрсетілген:

Миллион теңгемен	*Сатып алу күніне*
Активтер	
Ұзақ мерзімді активтер	
Негізгі құралдар	85.632
Материалдық емес активтер	23
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	41.300
Қысқа мерзімді активтер	
Қорлар	2.650
Корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлем	1.744
Сауда дебиторлық берешек	2.602
Өзге де қысқа мерзімді активтер	1.007
Ақша қаражаты мен оның баламалары	1.579
Активтердің жиыны	**136.537**
Міндеттемелер	
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	
Қарыздар	93.224
Жұмыскерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	452
Резервтер	478
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	1.362
Қысқа мерзімді міндеттемелер	
Қарыздар	864
Резервтер	584
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	1.567
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер	2.420
Міндеттемелер жиыны	**100.951**
Таза активтер жиыны	**35.586**
Минус:	
50%-дық қатысу үлесі үшін берілген сыйақы	(9.616)
Бастапқы 50%-дық қатысу үлесінің әділ құны	(17.787)
Бизнесті біріктіруден түскен пайда	**8.183**

Топ ЕМАЭС-2 тиесілі активтерге тәуелсіз бағалауды жүргізіп жатқан кезде 2019 жылдың 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржылық есептілікте танылған таза активтер олардың әділ құнын алдын ала бағалауға негізделіп отыр. Бұл бағалау 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептілікті шығару кезде аяқталмаған болатын.

6. ВЕСЕПТЕН ШЫҒАРУЛАР ЖӘНЕ САТУҒА АРНАЛҒАН ДЕП ЖІКТЕЛГЕН АКТИВТЕР

Есептен шығару

«KMG Retail» ЖШС

2019 жылғы 8 ақпанда Топ есептен шығатын топ ретінде жіктелген «KMG Retail» ЖШС-тағы қатысу үлесінің 100%-ын 60.512 миллион теңгеге сатуды аяқтады .

Бақылаудан айырылу күніне «KMG Retail» ЖШС-ның таза активтері былай берілген:

Миллион теңгемен	*Есептен шығару күніне таза активтер*
Негізгі құралдар	34.266
Материалдық емес активтер	42
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	6.556
Өзге де қысқа мерзімді активтер	138
Ақша қаражаты мен оның баламалары	2.288
Активтердің жиыны	**43.290**
Сауда және өзге де кредиторлық берешек	203
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер	56
Міндеттемелер жиыны	**259**
Таза активтер жиыны	**43.031**

«KMG Retail» ЖШС-ның есептен шығарылуынан түскен пайда 17.481 миллион теңгені құрады.

«Қазақстан-Британ техникалық университеті» АҚ (ҚБТУ)

2019 жылғы қаңтарда «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ («ҚМГ ҰК»), Топтың еншілес ұйымы мен «Нұрсұлтан Назарбаев білім беру қоры» қоғамдық қоры арасында жасалған Топтың еншілес ұйымы – ҚБТУ-ға қатысу үлесінің 100%-ын сатып алу-сату шарты күшіне енді,. Сатып алу-сату шартының талаптарына сәйкес акциялардың берілуі және солар үшін 11.370 миллион теңгенің төленуі екі жылдың ішінде үш траншпен жүзеге асырылады. 2019 жылғы 6 ақпанда ҚМГ ҰК ҚБТУ-ды бақылаудан айырылды.

Бақылаудан айырылу күні ҚБТУ-дың таза активтері былайша көрсетілген:

Миллион теңгемен	*Есептен шығару күніне таза активтер*
Негізгі құралдар	6.367
Материалдық емес активтер	1.964
Кредиттік мекемелердегі қаражат	2.091
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	98
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	37
Қорлар	120
Өтелуге жататын ҚҚС	77
Корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлем	103
Сауда дебиторлық берешек	504
Өзге де қысқа мерзімді активтер	158
Ақша қаражаты мен оның баламалары	4.732
Активтердің жиыны	**16.251**
Сауда және өзге де кредиторлық берешек	267
Өзге де қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді міндеттемелер	5.082
Міндеттемелер жиыны	**5.349**
Таза активтер жиыны	**10.902**

ҚБТУ-дың 2019 жылғы 1 қаңтардан бастап есептен шығарылу күніне дейінгі кезеңде шеккен 143 миллион теңге сомадағы шығынын шегере отырып, ҚБТУ-дың есептен шығарылуынан түскен пайда 6 миллион теңгені құрады.

6. ЕСЕПТЕН ШЫҒАРУЛАР ЖӘНЕ САТУҒА АРНАЛҒАН ДЕП ЖІКТЕЛГЕН АКТИВТЕР (ЖАЛҒАСЫ)

Есептен шығарулар (жалғасы)

«Тараз химиялық паркі АЭА» БК» АҚ (бұдан әрі – «Хим парк»)

2019 жылғы сәуірде Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 26 наурыздағы қаулысының негізінде Топ Хим паркі акциялары пакетінің 90%-ын «ҚР Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті» ММ-нің пайдасына берді. Хим парк активтерінің таза сомасы 7.906 миллион теңгені құрады.

Бақылаудан айырылу күні Хим парктің таза активтері былайша берілген:

Миллион теңгемен	*Есептен шығару күніне таза активтер*
Негізгі құралдар	4.283
Материалдық емес активтер	5
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	1.878
Қорлар	25
Өтелуге жататын ҚҚС	265
Сауда дебиторлық берешек	19
Өзге де қысқа мерзімді активтер	12
Ақша қаражаты мен оның баламалары	1.980
Активтердің жиыны	**8.467**
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	132
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер	429
Міндеттемелер жиыны	**561**
Таза активтер жиыны	**7.906**

«МАЭК – Қазатомөнеркәсіп» ЖШС

2019 жылғы 4 желтоқсанда Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 14 қарашадағы қаулысына сәйкес Топ «МАЭК – Қазатомөнеркәсіп» ЖШС акцияларының бақылау пакетін «ҚР Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті» ММ-нің пайдасына берді. «МАЭК – Қазатомөнеркәсіп» ЖШС активтерінің таза сомасы 21.626 миллион теңгені құрады.

Бақылаудан айырылу күні «МАЭК – Қазатомөнеркәсіп» ЖШС-ның таза активтері былайша берілген:

В миллионах тенге	*Чистые активы на дату выбытия*
Негізгі құралдар	25.048
Материалдық емес активтер	26
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	543
Қорлар	2.630
Корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлем	386
Сауда дебиторлық берешек	8.255
Өзге де қысқа мерзімді активтер	257
Ақша қаражаты мен оның баламалары	1.218
Активтердің жиыны	**38.363**
Қарыздар	5.209
Жалдау бойынша міндеттемелер	110
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	1.247
Жұмыскерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	337
Резервтер	20
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	27
Сауда және өзге де кредиторлық берешек	6.117
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер	3.670
Міндеттемелер жиыны	**16.737**
Таза активтер жиыны	**21.626**

6. ЕСЕПТЕН ШЫҒАРУЛАР ЖӘНЕ САТУҒА АРНАЛҒАН ДЕП ЖІКТЕЛГЕН АКТИВТЕР (жалғасы)

Есептен шығарулар (жалғасы)

«Ақтөбе халықаралық әуежайы» АҚ, «Павлодар әуежайы» АҚ және «Атырау халықаралық әуежайы» АҚ

2019 жылғы 10 қыркүйекте Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 31 шілдедегі қаулысына сәйкес Қор үш әуежайдың – «Ақтөбе халықаралық әуежайы» АҚ, «Павлодар әуежайы» АҚ және «Атырау халықаралық әуежайы» АҚ акцияларының бақылау пакеттерін Ақтөбе, Павлодар және Атырау облыстары әкімдіктерінің пайдасына берді. Әуежайлардың таза активтерінің сомасы 9.810 миллион теңгені құрады.

Бақылаудан айырылу күніне әуежайлардың таза активтері былайша берілген:

	Есептен шығару күніне таза активтер		
Миллион теңгемен	*«Ақтөбе халықаралық әуежайы» АҚ*	*«Павлодар әуежайы» АҚ*	*«Атырау халықаралық әуежайы» АҚ*
Негізгі құралдар	4.895	1.091	3.550
Материалдық емес активтер	18	–	4
Қорлар	301	26	221
Өтелуге жататын ҚҚС	–	3	4
Корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлем	–	3	2
Сауда дебиторлық берешек	90	15	26
Өзге де ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді активтер	36	6	19
Ақша қаражаты мен оның баламалары	271	42	225
Активтердің жиыны	**5.611**	**1.186**	**4.051**
Алынған қарыздар	–		81
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	–	30	557
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	18	22	30
Өзге де қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді міндеттемелер	81	39	180
Міндеттемелер жиыны	**99**	**91**	**848**
Таза активтер жиыны	**5.512**	**1.095**	**3.203**

Сатуға арналған деп жіктелген активтер

Сатуға арналған ретінде жіктелген активтер былайша берілген:

Миллион теңгемен	*Сегмент*	*2019 жылғы 31 желтоқсан*	*2018 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелгені)*
«Транстелеком» АҚ	Тасымалдау	**106.247**	96.283
«KMG Retail» ЖШС	Мұнай-газ	**–**	43.632
«Қазақстан-Британ техникалық университеті» АҚ	Мұнай-газ	**–**	15.704
«Уранды байыту орталығы» АҚ (УБО)	Тау-кен өндіруші	**18.671**	–
Басқасы		**5.569**	10.660
		130.487	166.279

6. ЕСЕПТЕН ШЫҒАРУЛАР ЖӘНЕ САТУҒА АРНАЛҒАН ДЕП ЖІКТЕЛГЕН АКТИВТЕР (жалғасы)

Сатуға арналған деп жіктелген активтер (жалғасы)

Сатуға арналған ретінде жіктелген активтерге байланысты міндеттемелер былайша берілген:

Миллион теңгемен	*Сегмент*	*2019 жылғы 31 желтоқсан*	*2018 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелгені)*
«Транстелеком» АҚ	Тасымалдау	**85.656**	81.992
«KMG Retail» ЖШС	Мұнай-газ	**–**	375
«Қазақстан-Британ техникалық университеті» АҚ	Мұнай-газ	**–**	4.659
«Уранды байыту орталығы» АҚ (УБО)	Тау-кен өндіруші	**–**	–
Басқасы		**130**	6.031
		85.786	93.057

Топ «Уранды байыту орталығы» АҚ-дағы (УБО) акциялардың 50%-ын минус 1 (бір) акция мөлшерінде өзінің осы бірлескен кәсіпорын бойынша серіктесі – «ТВЭЛ» АҚ-ға (ТВЭЛ) сатуға кейінге қалдырылған талаппен келісімшарт жасады. Топ өзіне УБО-ның Топтың ТВЭЛ-мен алдын ала келісілген талаптарға сәйкес уранды байыту қызметтеріне қолжеткізу құқығын сақтап қалатын 1 акциясын қалдыруды жоспарлап отыр.. Инвестицияны іске асыру жоспарына сәйкес осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте Топ УБО бірлескен кәсіпорынның инвестициясын сатуға арналған актив ретінде жіктеді.

7. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР

Миллион теңгемен	*Мұнай-газ активтері*	*Құбыржол-даржәне МӨЗ активтері*	*Ғимараттар мен құрылыстар*	*Темір жолдар және инфраструктура құрылым*	*Машиналар, жабдық және көлік құралдары*	*Тау-кен активтері*	*Өзгесі*	*Аяқталмаған құрылыс*	*Жиыны*
2018 жылғы 1 қаңтарға қалдық құны (қайта есептелген)	3.860.494	1.770.380	1.020.028	992.446	2.639.909	55.470	78.116	1.086.570	11.503.413
Есептілік валютасын қайта есептеу	528.808	82.403	11.986	(34)	22.961	–	2.009	3.445	651.578
Есепті бағалаудағы өзгерістер	(13.144)	7.678	(107)	–	(107)	4.847	–	(519)	(1.352)
Түсімдер	58.489	27.434	36.172	56	105.036	25.936	10.161	839.359	1.102.643
Кәсіпорындарды біріктіру арқылы сатып алу	–	–	32.828	319	121.375	63.324	4.271	22.283	244.400
Есептен шығару	(17.128)	(5.351)	(16.897)	(976)	(30.061)	(146)	(7.710)	(3.650)	(81.919)
Тозу бойынша шығыстар	(219.379)	(127.089)	(48.406)	(34.662)	(231.948)	(19.252)	(13.342)	–	(694.078)
Тозу және есептен шығару бойынша құнсыздану	12.603	4.914	4.859	666	26.062	–	4.766	1.455	55.325
Түзету жасауды шегергендегі құнсыздануға арналған резерв, нетто	(3.650)	(3)	(13.169)	14	(17.647)	3.768	(899)	(3.586)	(35.172)
Резервті пайдалану	–	–	–	–	–	–	–	(1.251)	(1.251)
Тоқтатылған қызмет/сатуға арналған активтерге аударымдар	(9.847)	(356)	(29.659)	–	(6.970)	193	(2.517)	(1.691)	(50.847)
Материалдық емес активтерден/(ге) аударымдар	254	–	–	–	(20)	–	1	(5.947)	(5.712)
Барлау активтерінен/(не) / инвестициялық жылжымайтын мүліктен/(ке) аударымдар	9.487	–	(23.928)	–	–	–	–	7.278	(7.163)
Қорлардан/(ға) аударымдар, нетто	45	4.044	320	(3.580)	2.571	4.742	388	4.069	12.599
Өзге де аударымдар және қайта топтасулар	92.355	574.963	19.254	144.671	245.161	212	8.154	(1.084.770)	–
2018 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны (қайта есептелді)	4.299.387	2.339.017	993.281	1.098.920	2.876.322	139.094	83.398	863.045	12.692.464

7. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

Миллион теңгемен	*Мұнай-газ активтері*	*Құбыржол-даржәне МӨЗ актив-тері*	*Ғимарат-тар мен құрылыстар*	*Темір жолдар және инфра-құрылым*	*Машиналар, жабдық және көлік құралдары*	*Тау-кен активтері*	*Өзгесі*	*Аяқтал-маған құрылыс*	*Жиыны*
2019 жылғы 1 қаңтарға қалдық құны (қайта есептелген)	4.299.387	2.339.017	993.281	1.098.920	2.876.322	139.094	83.398	863.045	12.692.464
Сальдода 16 ҚЕХС-тің талаптарына сәйкес есепті кезең басындағы өзгерістер	47.124	5.559	45.024	–	112.983	–	11.684	–	222.374
(3-ескертпе)	(16.199)	(1.306)	(433)	85	(595)	–	205	(4)	(18.247)
Есептілік валютасын қайта есептеу	40.047	12.156	184	–	(643)	2.059	2.079	–	55.882
Есепті бағалаудағы өзгерістер	89.852	7.164	38.947	172	108.378	27.343	11.729	667.310	950.895
Түсімдер	3.468	90	4.245	–	114.763	–	2.771	–	125.337
Жалдау шарттары бойынша түсімдер	–	–	32.040	–	92.204	22.627	24.259	61.290	232.420
Кәсіпорындарды біріктіру арқылы сатып алу (5-ескертпе)	(24.598)	(6.261)	(23.331)	(804)	(68.729)	(1.529)	(8.857)	(40.607)	(174.716)
Есептен шығару	(224.885)	(150.601)	(59.724)	(35.828)	(299.658)	(30.875)	(20.109)	–	(821.680)
Тозу бойынша шығыстар	14.198	5.833	13.821	335	39.757	–	7.940	25.194	107.078
Тозу және есептен шығару бойынша құнсыздану	(4.910)	(86.719)	(29.081)	(189)	(83.043)	(2.099)	(1.181)	27.002	(180.220)
Түзету жасауды шегергендегі құнсыздануға арналған резерв, нетто	17	(81)	(24.002)	–	(37.927)	1.619	(1.452)	(7.657)	(69.483)
Тоқтатылған қызмет/сатуға арналған активтерге аударымдар	(342)	(64)	–	–	(15)	–	89	(9.944)	(10.276)
Материалдық емес активтерден/(ге) аударымдар	1.958	–	14.678	–	144	2.458	2.356	985	22.579
Барлау активтерінен/(не) / инвестициялық жылжымайтын мүліктен/(ке) аударымдар	36	4.400	7	(3.911)	769	3.869	(1.078)	2.507	6.599
Қорлардан/(ға) аударымдар, нетто	7.827	57.119	101.077	75.846	367.931	271	78.259	(688.330)	–
Өзге де аударымдар және қайта топтасулар	4.232.980	2.186.306	1.106.733	1.134.626	3.222.641	164.837	192.092	900.791	13.141.006
2019 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны									

7. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

Миллион теңгемен	*Мұнай-газ активтері*	*Құбыржолдаржәне МӨЗ активтері*	*Ғимараттар мен құрылыстар*	*Темір жолдар және инфра-құрылым*	*Машиналар, жабдық және көлік құралдары*	*Тау-кен активтері*	*Өзгесі*	*Аяқталмаған құрылыс*	*Жиыны*
Бастапқы құн	5.615.863	3.437.819	1.620.347	1.390.130	5.413.649	320.677	346.537	995.098	19.140.120
Жинақталған тозу және құнсыздану	(1.382.883)	(1.251.513)	(513.614)	(255.504)	(2.191.008)	(155.840)	(154.445)	(94.307)	(5.999.114)
2019 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	4.232.980	2.186.306	1.106.733	1.134.626	3.222.641	164.837	192.092	900.791	13.141.006
Бастапқы құн	5.633.741	3.367.096	1.442.640	1.321.816	4.685.438	203.821	192.088	1.016.339	17.862.979
Жинақталған тозу және құнсыздану	(1.334.354)	(1.028.079)	(449.359)	(222.896)	(1.809.116)	(64.727)	(108.690)	(153.294)	(5.170.515)
2018 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны (қайта есептелді)	4.299.387	2.339.017	993.281	1.098.920	2.876.322	139.094	83.398	863.045	12.692.464
Оның ішінде жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтер									
2019 жылғы 1 қаңтарға қалдық құны	–	–	–	–	128.242	–	194	–	128.436
Сальдода 16 ҚЕХС-тің талаптарына сәйкес есепті кезең басындағы өзгерістер (3-ескертпе)	47.124	5.559	45.024	–	112.983	–	11.684	–	222.374
Есептілік валютасын қайта есептеу	(230)	(19)	(105)	–	(547)	–	10	–	(891)
Есепті бағалаудағы өзгерістер	–	524	–	–	(819)	–	2.060	–	1.765
Жалдау шарттары бойынша түсімдер	3.468	90	4.245	–	114.763	–	2.771	–	125.337
Кәсіпорындарды біріктіру арқылы сатып алу (5-ескертпе)	–	–	2.926	–	–	–	20.740	–	23.666
Есептен шығару	–	–	(99)	–	(29.541)	–	–	–	(29.640)
Тозу бойынша шығыстар	(6.251)	(436)	(9.835)	–	(41.971)	–	(4.038)	–	(62.531)
Тозу және есептен шығару бойынша құнсыздану	–	–	–	–	6.444	–	–	–	6.444
Өзге де аударымдар және қайта топтасулар	(297)	(4.790)	(11.462)	–	4.803	–	11.746	–	–
2019 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны	43.814	928	30.694	–	294.357	–	45.167	–	414.960

7. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

Миллион теңгемен	*Мұнай-газ активтері*	*Құбыржолдаржәне МӨЗ активтері*	*Ғимараттар мен құрылыстар*	*Темір жолдар және инфра-құрылым*	*Машиналар, жабдық және көлік құралдары*	*Тау-кен активтері*	*Өзгесі*	*Аяқталмаған құрылыс*	*Жиыны*
Жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтердің бастапқы құны	50.061	1.364	40.979	–	420.362	–	49.384	–	562.150
Жинақталған тозу және жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтердің құнсыздануы	(6.247)	(436)	(10.285)	–	(126.005)	–	(4.217)	–	(147.190)
2019 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны	**43.814**	**928**	**30.694**	**–**	**294.357**	**–**	**45.167**	**–**	**414.960**

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша таза баланстық құны 1.101.686 миллион теңге сомадағы негізгі құралдар Топтың кейбір қарыздары бойынша қамтамасыз ету ретінде салынды (2018 жылғы 31 желтоқсан: 1.260.296 миллион теңге).

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың тозуы толық есептелген негізгі құралдарының бастапқы құны 1.088.767 миллион теңгені (2018 жылғы 31 желтоқсан: 826.144 миллион теңге) құрады.

2019 жылы Топ 24.913 миллион теңге сомаға 7,1% мөлшеріндегі орташа өлшенген пайыздық мөлшерлеме бойынша қарыздардың шығындарын (2018 жылы: 42.007 миллион теңге сомаға 5,8% мөлшерлемесі бойынша) капиталдандырды.

8. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

Миллион теңгемен	*Лицензия-лар*	*Жер қойнауын пайдалану құқықтары*	*Гудвилл*	*Маркетинг бойынша материалдық емес активтер*	*Бағдарла-малық жасақтама*	*Өзгесі*	*Жиыны*
2018 жылғы 1 қаңтарға қалдық құны	480.010	233.883	106.570	48.714	55.595	68.813	993.585
Есептілік валютасын қайта есептеу	70.602	27.308	1.356	5.509	669	2.092	107.536
Түсімдер	3.374	–	–	–	5.372	3.209	11.955
Кәсіпорындарды біріктіру арқылы сатып алу	100.182	463.047	98.968	–	2.881	7.609	672.687
Есептен шығару	(4.143)	–	–	–	(3.822)	(1.655)	(9.620)
Тоқтатылған қызмет/сатуға арналған активтерге аударымдар	(96)	6	–	350	(152)	(536)	(428)
Амортизация бойынша шығыстар	(28.294)	(20.731)	–	1.659	(13.468)	(5.716)	(66.550)
Есептен шығару бойынша тозу	4.128	–	–	–	3.774	1.593	9.495
(Құнсыздану)/құнсызданудан болған шығынды қалпына келтіру, нетто	(1.174)	–	(58)	(22.506)	(55)	(70)	(23.863)
Өзге де ұзақ мерзімді активтерге аударымдар	–	–	–	–	(12.274)	–	(12.274)
Негізгі құралдардан/(ға) аударымдар, нетто	316	(352)	–	–	5.922	(174)	5.712
Өзге аударымдар	762	–	–	(362)	1.086	(1.486)	–
2018 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны (қайта есептелді)	625.667	703.161	206.836	33.364	45.528	73.679	1.688.235
Есептілік валютасын қайта есептеу	**(2.107)**	**(833)**	**(1.493)**	**2.237**	**(60)**	**(491)**	**(2.747)**
Түсімдер	**6.517**	**3.845**	**–**	**–**	**12.359**	**3.244**	**25.965**
Кәсіпорындарды біріктіру арқылы сатып алу (5-ескертпе)	**108.506**	**178.856**	**100.398**	**–**	**1.913**	**1.876**	**391.549**
Есептен шығару	**(2.781)**	**(39)**	**–**	**–**	**(5.746)**	**(1.597)**	**(10.163)**
Амортизация бойынша шығыстар	**(38.164)**	**(35.507)**	**–**	**–**	**(16.826)**	**(7.259)**	**(97.756)**
Есептен шығару бойынша тозу	**1.966**	**–**	**–**	**–**	**5.485**	**248**	**7.699**
(Құнсыздану)/құнсызданудан болған шығынды қалпына келтіру, нетто	**(52)**	**(5.794)**	**–**	**(6.641)**	**(645)**	**448**	**(12.684)**
Тоқтатылған қызмет/сатуға арналған ретінде жіктелген активтерден/(ге) аударымдар	**(3)**	**4**	**–**	**–**	**(1.788)**	**(18)**	**(1.805)**
Негізгі құралдардан/(ға) аударымдар, нетто	**(125)**	**197**	**–**	**–**	**9.995**	**209**	**10.276**
Барлау және бағалау бойынша активтерге / инвестициялық жылжымайтын мүлікке аударымдар	**–**	**1.800**	**–**	**–**	**–**	**–**	**1.800**
Қорлардан/(ға) аударымдар, нетто	**–**	**–**	**–**	**–**	**43**	**5**	**48**
Өзге де аударымдар және қайта топтасулар	**947**	**–**	**–**	**–**	**1.380**	**(2.327)**	**–**
2019 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	**700.371**	**845.690**	**305.741**	**28.960**	**51.638**	**68.017**	**2.000.417**
Бастапқы құны	**806.886**	**912.221**	**422.649**	**57.921**	**161.183**	**131.846**	**2.492.706**
Жинақталған амортизация және құнсыздану	**(106.515)**	**(66.531)**	**(116.908)**	**(28.961)**	**(109.545)**	**(63.829)**	**(492.289)**
2019 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны	**700.371**	**845.690**	**305.741**	**28.960**	**51.638**	**68.017**	**2.000.417**
Бастапқы құны	695.592	731.414	282.439	58.164	143.393	122.203	2.033.205
Жинақталған амортизация және құнсыздану	(69.925)	(28.253)	(75.603)	(24.800)	(97.865)	(48.524)	(344.970)
2018 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны (қайта есептелді)	625.667	703.161	206.836	33.364	45.528	73.679	1.688.235

9. БАРЛАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ АКТИВТЕРІ

Барлау және бағалау активтеріндегі қозғалыс былайша берілген:

Миллион теңгемен	*Материалдық*	*Материалдық емес*	*Жиыны*
2018 жылғы 1 қаңтарға қалдық құны	406.329	45.453	451.782
Есептілік валютасын қайта есептеу	30.415	700	31.115
Есепті бағалаудағы өзгерістер	25	–	25
Түсімдер	48.767	1.249	50.016
Кәсіпорындарды біріктіру арқылы сатып алу	13.131	2.357	15.488
Есептен шығару	(1.314)	(1.975)	(3.289)
Құнсыздану резерві	(96.180)	(11.566)	(107.746)
Есептен шығару бойынша құнсыздану	957	5	962
Тоқтатылған қызмет/сатуға арналған активтерге аударымдар	(143)	(2.296)	(2.439)
Негізгі құралдардан/(ға) аударымдар, нетто	(3.600)	(200)	(3.800)
Қорлардан/(ға) аударымдар, нетто	(258)	(8)	(266)
2018 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	398.129	33.719	431.848
Есептілік валютасын қайта есептеу	**(870)**	**–**	**(870)**
Есепті бағалаудағы өзгерістер	**9**	**–**	**9**
Түсімдер	**56.052**	**3.144**	**59.196**
Есептен шығару	**(37.742)**	**(2.004)**	**(39.746)**
Құнсыздану резерві	**(99.267)**	**(5.522)**	**(104.789)**
Есептен шығару бойынша құнсыздану	**33.159**	**507**	**33.666**
Негізгі құралдардан/(ға) аударымдар, нетто	**(2.767)**	**(2.458)**	**(5.225)**
Материалдық емес активтерден/(ге) аударымдар, нетто	**–**	**(1.800)**	**(1.800)**
Қорлардан/(ға) аударымдар, нетто	**(389)**	**(6)**	**(395)**
Өзге де аударымдар және қайта топтасулар	**(5.449)**	**5.449**	**–**
2019 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	**340.865**	**31.029**	**371.894**
Бастапқы құны	**446.630**	**49.673**	**496.303**
Жинақталған құнсыздану	**(105.765)**	**(18.644)**	**(124.409)**
2019 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	**340.865**	**31.029**	**371.894**
Бастапқы құны	505.851	56.251	562.102
Жинақталған құнсыздану	(107.722)	(22.532)	(130.254)
2018 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	398.129	33.719	431.848

2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанына барлау және бағалау активтері келесі жобалармен көрсетілген:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл*
Қашаған	**169.069**	215.138
Жамбыл	**58.293**	50.178
ЕмбіМұнайГаз	**41.337**	22.022
Өріктау	**35.265**	30.469
ҚТГ жобалары	**13.206**	11.840
Жемчужина	**–**	36.486
Өзге де	**54.724**	65.715
	371.894	431.848

10. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға салынған инвестициялар былайша берілген:

			2019 жыл		2018 жыл (қайта есептелгені*)	
Миллион теңгемен	*Негізгі қызметі*	*Қызметті жүзеге асыру орны*	*Баланстық құны*	*Иелік ету үлесі*	*Баланстық құны*	*Иелік ету үлесі*
Бірлескен кәсіпорындар						
«Теңізшевройл» ЖШС	Мұнай мен газды әзірлеу және өндіру	Қазақстан	**2.377.207**	**20,00%**	1.970.533	20,00%
«Азиялық газқұбыры» ЖШС	Газ құбырын салу және пайдалану	Қазақстан	**168.086**	**50,00%**	–	50,00%
Мангистау Инвестментс Б.В.	Мұнай мен газды әзірлеу және өндіру	Қазақстан	**158.867**	**50,00%**	138.549	50,00%
«Бейнеу-Шымкент газ құбыры» ЖШС	Газ құбырын салу және пайдалану	Қазақстан	**101.766**	**50,00%**	34.411	50,00%
«ҚазРесГаз» ЖШС	Табиғи газды және газ өңдеу өнімдерін қайта өңдеу және сату	Қазақстан	**79.849**	**50,00%**	65.116	50,00%
Ural Group Limited BVI	Мұнай мен газ шығару және өндіру	Қазақстан	**47.662**	**50,00%**	70.874	50,00%
Forum Muider B.V.	Көмір өндіру		**33.938**	**50,00%**	37.008	50,00%
«АстанаГаз ҚМГ» АҚ	Газ құбырын салу	Қазақстан	**33.813**	**50,00%**	43.883	50,00%
Өзге де			**171.949**		208.277	
Бірлескен кәсіпорындардың жиыны			**3.173.137**		2.568.651	
Қауымдасқан компаниялар						
«Қазмырыш» ЖШС	Кендерді өндіру және байыту, аффинирленген металдарды алу	Қазақстан	**459.091**	**29,82%**	483.723	29,82%
«Каспий құбыр консорциумы» АҚ	Шикі мұнайды тасымалдау	Қазақстан/ Ресей	**359.173**	**20,75%**	289.586	20,75%
«ПетроКазахстан Инк.» («ПКИ»)	Мұнай мен газды барлау, өндіру және қайта өңдеу	Қазақстан	**95.320**	**33,00%**	116.577	33,00%
«КАТКО» БК» ЖШС	Уран өнімдерін өндіру, қайта өңдеу және экспорттау	Қазақстан	**61.642**	**49,00%**	49.704	49,00%
Khan Tengri Holding B.V.	Телекоммуникация	Қазақстан	**–**	**–**	76.071	51,00%
Өзге де			**94.508**		117.139	
Қауымдасқан компаниялардың жиыны			**1.069.734**		1.132.800	
			4.242.871		3.701.451	

10. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРҒА САЛЫНҒАН ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)

Төменде үлестік есепке алу әдісі бойынша түзетулер ескеріле отырып, ҚЕХС-ке сәйкес шығарылған 2019 жылғы осы кәсіпорындардың қаржылық есептілігіне негізделген маңызды бірлескен кәсіпорындар туралы қорытынды қаржылық ақпарат берілген:

Миллион теңгемен	*«Теңізшевройл» ЖШС*	*«Азиялық газқұбыры» ЖШС*	*Мангистау Инвестментс Б.В.*	*«Бейнеу – Шымкент газ құбыры» ЖШС*	*«ҚазРесГаз» ЖШС*	*Ural Group Limited BVI*	*Forum Muider B.V.*	*«АстанаГаз ҚМГ» АҚ*
Бірлескен кәсіпорындар								
Ұзақ мерзімді активтер	16.276.184	1.395.615	433.949	482.553	10.176	218.689	96.927	286.803
Ағымдағы активтер, мыналарды қоса алғанда	975.247	578.072	114.571	171.411	195.666	729	26.631	32.398
Ақша қаражаты мен оның баламалары	45.128	136.318	16.091	11.918	83.674	714	5.241	32.394
Ұзақ мерзімді міндеттемелер, мыналарды қоса алғанда	4.137.239	1.225.064	148.898	354.711	148	123.902	29.726	209.129
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	2.563.353	1.050.532	49.553	342.836	–	94.532	26.253	202.864
Ағымдағы міндеттемелер, мыналарды қоса алғанда	1.228.155	412.450	80.494	145.277	45.997	192	25.956	30.589
Ағымдағы қаржылық міндеттемелер	44.762	379.633	400	119.557	–	–	3.204	–
Капитал	11.886.037	336.173	319.128	153.976	159.697	95.324	67.876	79.483
Қатысу үлесі	20,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%
Құнсыздану	–	–	–	–	–	–	–	(9.474)
Шоғырландыру түзетулері	–	–	(697)	24.778	–	–	–	3.545
2019 жылғы 31 желтоқсандағы инвестициялардың баланстық құны	2.377.207	168.086	158.867	101.766	79.849	47.662	33.938	33.813
Түсім	6.231.720	785.250	836.474	172.894	306.259	–	105.278	–
Тозу және амортизация	(874.694)	(74.734)	(70.250)	(16.028)	(280)	(13)	(6.885)	(10)
Қаржылық кіріс	9.428	9.674	159	–	2.384	–	372	106
Қаржылық шығындар	(39.896)	(90.669)	(8.772)	(26.563)	–	(27.471)	(404)	(508)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(889.194)	(113.177)	(51.818)	–	(8.625)	(1.688)	(7.769)	–
Бір жылда жалғасып отырған қызметтен түскен пайда/(шығын)	2.074.701	428.204	165.766	112.387	30.311	(37.790)	24.620	(1.193)
Табыс салығын шегергендегі тоқтатылған қызметтен түскен пайда	–	–	–	–	–	–	–	–
Өзге де жиынтық кіріс/(шығын)	(41.327)	–	485	–	(846)	(627)	(134)	–
Жалпы жиынтық кіріс/(шығын)	2.033.374	428.204	166.251	112.387	29.465	(38.417)	24.486	(1.193)
мойындалмаған шығын үлесіндегі өзгеріс	–	46.016	–	–	–	–	–	–
Алынған дивидендтер	–	–	61.872	–	–	–	15.312	–

10. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)

Төменде үлестік есепке алу әдісі бойынша түзетулер ескеріле отырып, ҚЕХС-ке сәйкес шығарылған 2018 жылғы осы кәсіпорындардың қаржылық есептілігіне негізделген маңызды бірлескен кәсіпорындар туралы қорытынды қаржылық ақпарат берілген:

Миллион теңгемен	*«Теңізшевройл» ЖШС*	*«Азиялық газқұбыры» ЖШС*	*Мангистау Инвестментс Б.В.*	*«Бейнеу – Шымкент газ құбыры» ЖШС*	*«ҚазРесГаз» ЖШС*	*Ural Group Limited BVI*	*Forum Muider B.V.*	*«АстанаГаз ҚМГ» АҚ*
Бірлескен кәсіпорындар								
Ұзақ мерзімді активтер	12.922.782	1.460.389	407.889	441.703	11.563	239.907	76.505	119.108
Ағымдағы активтер, мыналары қоса алғанда:	1.057.016	548.679	72.748	198.892	141.406	216	26.797	48.776
Ақша қаражаты мен оның баламалары	203.864	14.907	15.318	139.385	19.910	183	6.393	48.767
Ұзақ мерзімді міндеттемелер, мыналарды қоса алғанда	2.780.571	1.710.805	125.106	496.648	133	98.145	12.978	85.425
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	1.536.800	1.642.324	49.946	487.373	–	73.500	10.782	85.425
Ағымдағы міндеттемелер, мыналарды қоса алғанда	1.346.564	390.294	77.576	104.498	22.604	230	16.309	1.783
Ағымдағы қаржылық міндеттемелер	36.671	363.250	451	93.024	–	–	3.480	1.752
Капитал	9.852.663	(92.031)	277.955	39.449	130.232	141.748	74.015	80.676
Қатысу үлесі	20,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%
Шығындарда жинақталған танылмаған үлес	–	46.016	–	–	–	–	–	–
Шоғырландыру түзетулері	–	–	(428)	14.686	–	–	–	3.545
2018 жылғы 31 желтоқсандағы инвестициялардың баланстық құны	1.970.533	–	138.549	34.411	65.116	70.874	37.008	43.883
Түсім	5.941.474	766.661	839.356	150.793	244.346	1	122.984	–
Тозу және амортизация	(685.434)	(83.523)	(60.373)	(15.540)	(134)	(14)	(3.522)	–
Қаржылық кіріс	19.426	7.480	857	303	1.255	–	563	–
Қаржылық шығындар	(136.761)	(100.922)	(8.006)	(28.277)	(377)	(9.031)	(717)	–
Табыс салығы бойынша шығыстар	(941.034)	–	(56.904)	–	(13.163)	(1.788)	(7.565)	–
бір жылда жалғасып отырған қызметтен түскен пайда/(шығын)	2.195.746	211.332	193.707	33.420	10.509	(37.645)	26.519	223
Табыс салығын шегергендегі тоқтатылған қызметтен түскен пайда	–	–	–	–	–	–	–	–
Өзге де жиынтық кіріс/(шығын)	1.270.679	–	(319)	–	17.231	22.023	(194)	–
Жалпы жиынтық кіріс/(шығын)	3.466.425	211.332	193.388	33.420	27.740	(15.622)	26.325	223
Шығынның мойындалмаған үлесіндегі өзгеріс	–	105.666	–	–	–	–	–	–
Алынған дивидендтер	64.671	–	–	–	14.181	–	8.086	–

10. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)

Төменде үлестік есепке алу әдісі бойынша түзетулер ескеріле отырып, ҚЕХС-қа сәйкес шығарылған 2019 жылғы осы кәсіпорындардың қаржылық есептілігіне негізделген маңызды қауымдасқан компаниялар туралы қорытынды қаржылық ақпарат берілген:

Миллион теңгемен	*«Қазмырыш» ЖШС*	*«Каспий құбыр консорциумы» АҚ*	*ПетроКазахстан Инк. («ПКИ»)*	*«КАТКО БК» ЖШС*	*Khan Tengri Holding B.V.*
Қауымдасқан компаниялар					
Ұзақ мерзімді активтер	1.513.171	1.992.522	330.021	63.374	–
Ағымдағы активтер	422.595	99.635	55.086	96.384	–
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	286.301	38.825	69.474	11.253	–
Ағымдағы міндеттемелер	110.028	499.392	26.785	7.961	–
Капитал	1.539.437	1.553.940	288.848	140.544	–
Қатысу үлесі	29,82%	20,75%	33,00%	49,00%	51,00%
Гудвилл	–	36.730	–	68	–
Қауымдасқан компаниялармен жүргізілген операциялардан түскен, мойындалмаған кіріс	–	–	–	(7.293)	–
2019 жылғы 31 желтоқсандағы инвестициялардың баланстық құны	459.091	359.173	95.320	61.642	–
Түсім	1.099.241	867.450	131.688	78.298	67.183
Бір жылда жалғасып отырған қызметтен түскен пайда/(шығын)	172.955	341.538	(55.286)	33.638	11.310
Өзге де жиынтық кіріс/(шығын)	–	(6.181)	(1.473)	–	–
Жалпы жиынтық кіріс/(шығын)	172.955	335.357	(56.759)	33.638	11.310
Өзгесі	–	–	–	(4.545)	–
Алынған дивидендтер	73.669	–	15.004	–	–

10. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)

Төменде үлестік есепке алу әдісі бойынша түзетулер ескеріле отырып, ҚЕХС-қа сәйкес шығарылған 2018 жылғы осы кәсіпорындардың қаржылық есептілігіне негізделген маңызды қауымдасқан компаниялар туралы қорытынды қаржылық ақпарат берілген:

Миллион теңгемен	*«Қазмырыш» ЖШС*	*«Каспий құбыр консорциумы» АҚ*	*ПетроКазахстан Инк. («ПКИ»)*	*«КАТКО БК» ЖШС*	*Khan Tengri Holding B.V.*
Қауымдасқан компаниялар					
Ұзақ мерзімді активтер	1.656.829	2.147.362	410.710	62.657	155.087
Ағымдағы активтер	373.229	105.910	91.815	60.478	23.059
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	310.018	350.304	45.218	9.778	104.124
Ағымдағы міндеттемелер	98.007	685.130	104.043	6.450	38.289
Капитал	1.622.033	1.217.838	353.264	106.907	35.733
Қатысу үлесі	29,82%	20,75%	33,00%	49,00%	51,00%
Гудвилл	–	36.885	–	68	57.847
Қауымдасқан компаниялармен жүргізілген операциялардан түскен, мойындалмаған кіріс	–	–	–	(2.749)	–
2018 жылғы 31 желтоқсандағы инвестициялардың баланстық құны	483.723	289.586	116.577	49.704	76.071
Түсім	1.081.320	757.734	163.263	71.441	120.803
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда/(шығын)	156.385	279.347	44.214	28.092	15.183
Өзге де жиынтық кіріс/(шығын)	–	176.034	40.885	–	–
Жалпы жиынтық кіріс/(шығын)	156.385	455.381	85.099	28.092	15.183
Өзге де	–	–	–	(2.565)	–
Алынған дивидендтер	67.312	–	24.914	–	–

Жоғарыда аталған бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялар Топтың бизнесі үшін стратегиялық болып табылады.

10. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)

Төменде дербес маңызды емес бірлескен кәсіпорындар туралы жиынтықталған қаржылық ақпараты көрсетілген (Топтың қатысу үлесіне тепе-тең):

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл (қайта есептелгені)*
31 желтоқсанға инвестициялардың баланстық құны	**171.949**	208.277
Бір жылда жалғасатын қызметтен түскен таза пайда	**121.528**	(171.048)
Табыс салығын шегергендегі тоқтатылған қызметтен түскен пайда	**–**	–
Өзге де жиынтық кіріс/(шығын)	**(324)**	4.817
Жалпы жиынтық кіріс	**121.204**	(166.231)

Төменде дербес маңызды емес қауымдасқан компаниялар туралы жиынтықталған қаржылық ақпарат берілген (Топтың қатысу үлесіне тепе-тең):

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл (қайта есептелгені)*
31 желтоқсанға инвестициялардың баланстық құны	**94.508**	117.139
Бір жылда жалғасатын қызметтен түскен таза пайда	**(20.041)**	17.296
Өзге де жиынтық кіріс	**–**	(152)
Жалпы жиынтық кіріс	**(20.041)**	17.144

2019 жылы жеке елеусіз бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардан алынған дивидендтер 70.126 миллион теңгені (2018 жылы: 71.335 миллион теңге) құрады.

2019 және 2018 жылдардағы бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға салынған инвестициялардағы өзгерістер былайша берілген:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл (қайта есептелгені)*
1 қаңтардағы сальдо	**3.701.451**	2.856.767
9 ҚЕХС-ке өтуден болған әсер	**–**	(3.615)
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың айдасындағы үлес, нетто (33-ескертпе)	**914.757**	754.901
Алынған дивидендтер	**(235.983)**	(250.499)
Алынуға жататын дивидендтердегі өзгеріс	**11.028**	9.732
Жұмсалмаған пайданы/(шығынды) түзету*	**(7.043)**	17.071
Иелік ету үлесін өзгертпестен капиталға қосымша салымдар	**9.765**	46.716
Иелік ету үлесін өзгертпестен капиталға салымдарды қайтару	**–**	(93.239)
Сатып алу	**4.305**	20.392
Есептен шығару	**(130.904)**	(80.092)
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге/(ден) аударымдар	**(18.671)**	23.076
Есептілік валютасын қайта есептеу	**(12.905)**	385.982
Есептілік валютасын қайта есептеуден басқа, өзге де жиынтық кіріс	**316**	3.843
Құнсыздануды қалпына келтіру/(құнсыздану), нетто (30-ескертпе)	**(413)**	6.488
Берілген қарыздар бойынша дисконт	**(4.003)**	653
Берілген кепілдіктердің әділ құны	**–**	3.545
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың капиталындағы өзге де өзгерістер	**11.171**	(270)
31 желтоқсандағы сальдо	**4.242.871**	3.701.451

* *Жұмсалмаған пайданы түзету үлестік қатысу әдісін пайдалану кезінде танылатын бірлескен кәсіпорынға Топтың тауарларды өткізуі кезінде туындайтын жұмсалмаған пайданың элиминациясын білдіреді.*

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың мойындалмаған жинақталған шығындарындағы үлесі 34.359 миллион теңгені (2018 жылғы 31 желтоқсан: 96.994 миллион теңге) құрады.

11. БЕРІЛГЕН ҚАРЫЗДАР ЖӘНЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАЛДАУ БОЙЫНША БЕРЕШЕК

31 желтоқсандағы жағдай бойынша берілген қарыздар мен қаржылық жалдау бойынша берешекке мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл*
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін берілген қарыздар	**244.802**	324.463
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша ескерілетін берілген қарыздар	**214.396**	287.046
Қаржылық жалдау бойынша берешек	**75.119**	45.244
Қарыздар мен қаржылық жалдау бойынша берешектің жалпы сомасы	**534.317**	656.753
Минус: күтілетін кредиттік шығындарға берілетін резерв	**(13.488)**	(23.821)
Берілген қарыздар және қаржылық жалдау бойынша берешек, нетто	**520.829**	632.932
Минус: ағымдағы бөлік	**(150.273)**	(201.656)
Ұзақ мерзімді бөлік	**370.556**	431.276

31 желтоқсанда аяқталған жылардағы қарыздар бойынша құнсыздануға берілген резервтегі қозғалыс былайша берілген:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл*
1 қаңтарға резерв	**23.821**	16.368
9 ҚЕХС-ке өтуден болған әсер	**–**	14.289
Есепті бағалаудағы өзгеріс	**–**	14
Есептелгені, нетто (30-ескертпе)	**(8.924)**	(7.563)
Кәсіпорындарды біріктіру	**–**	609
Резерв есебінен есептен шығарылған	**(1.402)**	(633)
Бағамдық айырма, нетто	**(7)**	737
31 желтоқсанға резерв	**13.488**	23.821

31 желтоқсандағы жағдай бойыншақаржылық жалдау бойынша таза инвестициялардың құрамдауыштары былайша берілген:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл*
Бір жыл ішінде	**12.662**	7.048
Бір жылдан артық, бірақ бес жылдан аспайтын	**47.585**	27.956
Бес жылдан жоғары	**57.567**	42.523
Жалдау төлемдері	**117.814**	77.527
Минус: еңбек сіңбеген қаржылық кіріс	**(42.695)**	(32.283)
Қаржылық жалдауға таза инвестициялар	**75.119**	45.244

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл*
Берілген қарыздар және теңгемен көрсетілген қаржылық жалдау бойынша берешек	294.237	326.115
АҚШ долларымен көрсетілген, берілген қарыздар	223.168	304.081
Шетел валюталарымен көрсетілген, берілген қарыздар	3.424	2.736
	520.829	632.932

12. КРЕДИТТІК МЕКЕМЕЛЕРДЕГІ ҚАРАЖАТ

31 желтоқсандағы жағдай бойынша кредиттік мекемелердегі қаражат мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл*
Банк депозиттері	**643.857**	655.787
Кредиттік мекемелерге берілген қарыздар	**127.393**	150.785
Минус: күтілетін кредиттік шығындарға берілетін резерв	**(7.484)**	(6.600)
Кредиттік мекемелердегі қаражат, нетто	**763.766**	799.972
Минус: ағымдағы бөлік	**(593.974)**	(623.612)
Ұзақ мерзімді бөлік	**169.792**	176.360

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл*
A+(A1)-дан A-(A3)-ға дейінгі рейтингтер	**207.078**	444.431
BBB-(Baa3)-дан BB-(Ba3)-ға дейінгі рейтингтер	**420.760**	211.250
B+(B1)-дан B-(B3)-ға дейінгі рейтингтер	**135.928**	144.291
	763.766	799.972

В миллионах тенге	*2019 жыл*	*Орташа алынған пайыздық мөлшерлеме*	*2018 жыл*	*Орташа алынған пайыздық мөлшерлеме*
АҚШ долларымен көрсетілген кредиттік мекемелердегі қаражат	546.639	1,06%	541.913	2,44%
Теңгемен көрсетілген кредиттік мекемелердегі қаражат	217.117	5,86%	255.151	4,85%
Өзге де валюталармен көрсетілген кредиттік мекемелердегі қаражат	10	4%	2.908	0,33%
	763.766		799.972	

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кредиттік мекемелердегі қаражат Топтың кейбір қарыздары бойынша қамтамасыз ету ретінде кепілге қойылған (2018 жылғы 31 желтоқсан: 13.806 миллион теңге)15.062 миллион теңге сомасындағы ақша қаражатты қамтыды.

13. ӨЗГЕ ДЕ ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ

31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де қаржы активтері мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл*
Мыналарды қоса алғанда, өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері	**52.984**	14.532
Қазақстанның қаржы мекемелерінің облигациялары	**35.268**	1.370
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің қазынашылық міндеттемелері	**11.475**	11.905
Шет мемлекеттердің қазынашылық вексельдері	**4.965**	–
Корпоративтік облигациялар	**1.214**	1.201
Үлестік бағалы қағаздар	**62**	56
Мыналарды қоса алғанда, амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржы активтері	**310.326**	281.693
Қазақстанның қаржы мекемелерінің облигациялары	**210.161**	197.179
Корпоративтік облигациялар	**101.885**	93.186
ҚРҰБ ноталары	**7.460**	–
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің еурооблигациялары	**1.676**	–
Минус: күтілетін кредиттік шығындарға берілетін резерв	**(10.856)**	(8.672)
Мыналарды қоса алғанда, пайда мен шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері	**47.604**	52.406
Үлестік бағалы қағаздар	**27.754**	23.451
Бірлескен кәсіпорынның қатысушысынан алынатын вексель	**13.627**	16.599
Корпоративтік облигациялар	**4.006**	6.812
Форвардтар мен фьючерстер	**952**	3.129
Қазақстанның қаржы мекемелерінің облигациялары	**722**	694
Опциондар	**543**	1.721
Қаржы активтерінің жиыны	**410.914**	348.631
Минус: ағымдағы бөлік	**(74.669)**	(57.257)
Ұзақ мерзімді бөлік	**336.245**	291.374

31 желтоқсанда туынды қаржы құралдарын қоспағанда, валюталар бөлінісіндегі өзге де қаржы активтері былайша берілген:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл*
Теңгемен көрсетілген қаржы активтері	**341.777**	327.122
АҚШ долларымен көрсетілген қаржы активтері	**67.642**	16.659
	409.419	343.781

14. ӨЗГЕ ДЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

По состоянию на 31 декабря прочие долгосрочные активы включали:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл (қайта есептелгені)*
Ұзақ мерзімді активтер үшін төленген аванстар	**434.486**	278.365
Өтелуге жататын ұзақ мерзімді ҚҚС	**235.573**	192.077
Пайдаланылуы шектелген ақша қаражаты	**98.188**	105.747
Ұзақ мерзімді қорлар	**24.024**	15.574
Келешек кезеңдердің шығыстары	**14.507**	16.404
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	**14.497**	38.171
Өзге де	**40.067**	49.963
Минус: құнсыздануға арналған резерв	**(92.669)**	(67.762)
	768.673	628.539

15. ҚОРЛАР

31 желтоқсандағы жағдай бойынша қорлар мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл (қайта есептелгені)*
Уран өнімдері	169.367	128.874
Қайта сатуға арналған тауарлар	70.604	48.450
Өндірістік материалдар мен қорлар	61.707	56.371
Шикі мұнай	61.100	43.293
Сатуға арналған мұнайды қайта өңдеу өнімдері	53.943	98.059
Газды қайта өңдеу өнімдері	52.566	57.762
Аяқталмаған өндіріс	44.913	39.400
Мұнай-газ саласының материалдары мен қорлары	35.744	33.691
Теміржол саласының материалдары мен қорлары	21.485	20.881
Отын	17.523	16.377
Авиациялық қосалқы бөлшектер	11.504	10.827
Электр энергиясын беру жабдығына арналған қосалқы бөлшектер	2.803	1.917
Телекоммуникациялық жабдыққа арналған қосалқы бөлшектер	2.100	2.344
Уран саласының материалдары мен қорлары	1.137	1.456
Өзге де материалдар мен қорлар	47.956	52.161
	654.452	611.863

16. САУДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ АҒЫМДАҒЫ АКТИВТЕР

31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда дебиторлық берешек мынаны қамтыды:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл*
Сауда дебиторлық берешек	666.464	804.834
Минус: күтілетін кредиттік шығындарға берілетін резерв	(46.076)	(56.961)
	620.388	747.873

31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де ағымдағы активтер мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл*
Төленген аванстар және болашақ кезеңдердің шығыстары	195.205	152.970
Өзге де дебиторлық берешек	109.307	149.407
Салықтар бойынша өзге де алдын ала төлем	97.818	70.802
Пайдаланылуы шектелген ақша қаражаты	53.262	77.270
Алынатын дивидендтер	12.708	24.986
Жұмыскерлердің берешегі	4.928	5.105
Акционерге бөлуге арналған қаржылық емес активтер	–	14.505
Өзге де қаржылық емес ағымдағы активтер	20.136	13.247
Өзге де қаржылық ағымдағы активтер	9.907	8.416
Минус: құнсыздануға берілетін резерв	(107.105)	(103.611)
	396.166	413.097

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың 71.401 миллион теңге мөлшеріндегі дебиторлық берешегі Топтың кейбір қарыздары бойынша қамтамасыз ету ретінде салынды (2018 жылғы 31 желтоқсан: 61.325 миллион теңге).

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін сауда дебиторлық берешектің құнсыздану резервіндегі қозғалыс былайша берілген:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл*
1 қаңтарға резерв	56.961	70.751
9 ҚЕХС-ке өтуден болған әсер	–	(2.611)
Есептелгені, нетто	11.571	4.376
Есептілік валютасын қайта есептеу, нетто	(918)	4.687
Бағалаудағы өзгеріс	(188)	17
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге аудару	(643)	1.496
Резерв есебінен есептен шығарылғаны, нетто	(20.707)	(21.755)
31 желтоқсанға резерв	46.076	56.961

16. САУДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ АҒЫМДАҒЫ АКТИВТЕР (жалғасы)

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін өзге де ағымдағы активтердің құнсыздану резервіндегі қозғалыс былайша берілген:

В миллионах тенге	*2019 год*	*2018 год*
1 қаңтарға резерв	**103.611**	125.937
9 ҚЕХС-ке өтуден болған әсер	**–**	2.425
Есептелгені, нетто	**17.361**	13.182
Есептілік валютасын қайта есептеу, нетто	**(224)**	6.448
Бағалаудағы өзгеріс	**(5.153)**	(155)
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге аудару	**4.335**	(1.123)
Резерв есебінен есептен шығарылғаны, нетто	**(12.825)**	(43.103)
31 желтоқсанға резерв	**107.105**	103.611

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың 313 миллион теңге (2018 жылғы 31 желтоқсан: 9.814 миллион теңге) мөлшеріндегі дебиторлық берешегі бойынша сыйақы есептелген жоқ. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша орташа алынған пайыздық мөлшерлеме 11,16%-ды (2018 жылғы 31 желтоқсан: 11,72%) құрады.

31 желтоқсандағы жағдай бойынша мерзімдер бөлінісіндегі сауда дебиторлық берешекті талдау былайша берілген:

Миллион теңгемен	*Жиыны*	*Мерзімі өтпеген және құнсыз-данбаған*	*Мерзімі өткен, бірақ құнсызданбаған*				
			<30 күн	*30-60 күн*	*60-90 күн*	*90-120 күн*	*>120 күн*
2019 жыл	**620.388**	**552.830**	**33.258**	**9.892**	**4.324**	**6.823**	**13.261**
2018 жыл	747.873	646.689	60.069	9.413	8.782	5.932	16.988

17. ДЕНЕЖНЫЕ СРЕДСТВА И ИХ ЭКВИВАЛЕНТЫ

По состоянию на 31 декабря денежные средства и их эквиваленты включали:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл (қайта есептелгені)*
Банктердегі ағымдағы шоттар – АҚШ доллары	1.116.492	998.733
Банктердегі ағымдағы шоттар – теңге	215.008	240.424
Банктердегі ағымдағы шоттар – өзге валюталар	33.392	21.232
Банк салымдары – АҚШ доллары	199.949	853.482
Банк салымдары – теңге	379.212	301.234
Банк салымдары – өзге валюталар	6.450	3.779
Жолдағы ақша қаражаты	23.555	12.934
Кассадағы ақша қаражаты	9.821	10.431
Өзге банктермен жасалған, бастапқы өтеу мерзімі үш айдан кем сатып алу және кері сату («кері репо») шарттары	10.735	46.011
Минус: күтілетін кредиттік шығындарға берілген резерв	(652)	(707)
	1.993.962	2.487.553

Қысқа мерзімді банк салымдары әртүрлі мерзімдерге –, Топтың қолма-қол ақша қаражатына қажеттіліктеріне байланысты 1 (бір) күннен 3 (үш) айға дейін енгізіледі. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банктердегі жедел салымдар бойынша және ағымдағы банктік шоттар бойынша орташа өлшенген пайыздық мөлшерлеме тиісінше 6,02%-ды және 0,87%-ды (2018 жылғы 31 желтоқсанда: 4,0% және 0,6%) құрады.

18. КАПИТАЛ

18.1 Акциялар шығару

2017 және 2018 жылдар ішінде Қор ақы төлеу былайша жүзеге асырылған жай акциялар эмиссиясын жүргізді:

Акцияларға ақы төлеу	*Шығаруға рұқсат етілген және шығарылған акциялардың саны*	*Бір акцияның номиналды құны, теңге*	*Жарғылық капитал, миллион теңге*
2017 жылғы 31 желтоқсанға	3.481.938.318		5.133.476
Мүлікпен салынған жарналар	1.000	290.037	290
2018 жылғы 31 желтоқсанға	3.481.939.318		5.133.766
Ақша қаражатымен салынған жарналар	**3.500**	**10.000.000; 70.196.400**	**95.196**
Мүлікпен салынған жарналар	**14.951**	**10.000**	**150**
2019 жылғы 31 желтоқсанға	**3.481.957.769**		**5.229.112**

2019 жылғы 31 желтоқсанда Қордың 3.481.957.769 акциясы толық төленді.

Ақша қаражатымен салынған ның жарналар

2019 жылы Акционер Қордың жарғылық капиталына жалпы сомасы 95.196 миллион теңге мөлшерінде жарналарды жүзеге асырды. Бұл қаражат Қордың еншілес компанияларын қаржыландыруға арналған.

Мүлікпен салынған жарналар

2019 жылғы 28 маусымда «ҚР Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті» ММ Қордың жарғылық капиталына мүліктік салым түрінде 150 миллион теңге мөлшерінде жарнаны жүзеге асырды. Бұл мүлік «Қазақстан темір жолы» ұлттық компаниясы» АҚ («ҚТЖ ҰК») еншілес ұйымының жарғылық капиталына берілді. 2018 жылғы 29 желтоқсанда «ҚР Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті» ММ Қордың жарғылық капиталына мүліктік салым түрінде 290 миллион теңге мөлшерінде жарнаны жүзеге асырды.

18.2 Дивидендтер

Негізгі компанияның Акционеріне келетін дивидендтер

2019 жылы Қор Үкіметтің 2019 жылғы 24 желтоқсандағы қаулысына сәйкес 2018 жылдың қорытындылары бойынша 63.750 миллион теңге мөлшерінде Акционерге дивидендтерді жария етті және төлеуді жүзеге асырды.

Бақыланбайтын қатысу үлесінің ұстаушыларына келетін дивидендтер

2019 жылы Топ «ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ («ҚМГ ҰК»), «Қазақтелеком» АҚ («ҚТК»), «ҚАӨ» ҰК және «Электр желілерін басқару жөніндегі Қазақстан компаниясы» АҚ («KEGOC») бақыланбайтын қатысу үлесін ұстаушыларға 53.212 миллион теңге сомаға дивидендтерді жария етті.

18.3 Акционермен жасалатын өзге де операциялар

Жасалған «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ облигацияларын сатып алу-сату шарты шеңберінде 2019 жылғы 17 қаңтарда 5.751 миллион теңге сомаға кезекті транш берілді. Облигациялардың айналымда болу мерзімі 0,15% купон мөлшерлемесімен 2026 жылға дейін. Қаражаттың Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2018 жылғы 22 маусымдағы қаулысымен бекітілген «Нұрлы жер» инфрақұрылымды дамытудың мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде Нұр-Сұлтан қаласының тұрғын үй құрылысын қаржыландыру және проблемалы тұрғын үй құрылысы объектілерін аяқтау мақсатында берілуіне орай 2.501 миллион теңге мөлшеріндегі номиналды құны мен әділ құны арасындағы айырма капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте Акционермен өзге де операциялар ретінде танылды.

18. КАПИТАЛ (жалғасы)

18.4 Акционерге өзге де бөлулер

Әлеуметтік жобаларды қаржыландыру

2019 жылы Акционердің өкімдеріне сәйкес Қор жалпы сомасы 36.263 миллион теңге түрлі әлеуметтік жобаларды қаржыландыру бойынша міндеттемелерді мойындады. Бұл міндеттемелер капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте Акционерге өзге де бөлулер ретінде танылды.

Әлеуметтік объектілер салу

2019 жылы Акционер өкімінің негізінде Қор 26.289 миллион теңге сомасында Нұр-Сұлтан қаласында Қазақ драма театрының құрылысын қаржыландыру міндеттемелерін мойындады. Бұл міндеттемелер капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте Акционерге өзге де бөлулер ретінде танылды.

2019 жылы Топ 7.000 миллион теңге сомаға Арыс қаласында зақымданған әлеуметтік объектілерді қалпына келтіруді қаржыландыру міндеттемелерін мойындады. Бұл міндеттемелер капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте Акционерге өзге де бөлулер ретінде танылды.

2019 жылы Топ 1.773 миллион теңге сомасында Түркістан облысын әлеуметтік-экономикалық дамыту шеңберінде Түркістан қаласында орналасқан әлеуметтік объектілердің құрылысын қаржыландыру міндеттемелерін мойындады. Бұл міндеттемелер капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте Акционерге өзге де бөлулер ретінде танылды.

18.5 Активтерді Акционерге беру

Хим парк акцияларын беру

2019 жылғы сәуірде Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 26 наурыздағы қаулысына сәйкес Топ 7.906 миллион теңге таза активтер сомасында «Хим парк» акцияларының 90%-ын «ҚР Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті» ММ-нің пайдасына берді және бұл операцияны капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте Акционерге өзге де бөлулер ретінде көрсетті (6-ескертпе).

«МАЭК-Қазатомөнеркәсіп» ЖШС акцияларын беру

2019 жылғы 4 желтоқсанда Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 14 қарашадағы қаулысына сәйкес Қор «МАЭК – Қазатомөнеркәсіп» ЖШС бақылау үлесін «ҚР Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті» ММ-нің пайдасына 21.626 миллион теңге таза активтер сомасында берді (6-ескертпе).

«Ақтөбе халықаралық әуежайы» АҚ, «Павлодар әуежайы» АҚ және «Атырау халықаралық әуежайы» АҚ акция-ларын беру

2019 жылғы 10 қыркүйекте Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 31 шілдедегі қаулысына сәйкес Қор үш әуежай: «Ақтөбе халықаралық әуежайы» АҚ, «Павлодар әуежайы» АҚ және «Атырау халықаралық әуежайы» АҚ акцияларының бақылау пакеттерін Ақтөбе, Павлодар және Аырау облыстары әкімдіктерінің пайдасына 9.810 миллион теңге таза активтер сомасында берді (6-ескертпе).

18.6 Үкімет берген қарыздар бойынша дисконт

2019 жылы Топ Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Ұлттық қор қаражаты есебінен сатып алған 53.662 миллион теңге сомасындағы облигацияларды ішінара мерзімінен бұрын өтеуді жүзеге асырды. Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі алдындағы міндеттемелерін мерзімінен бұрын өтеуге байланысты Топ Үкіметтен алған 21.064 миллион теңге мөлшеріндегі қарыздары бойынша дисконттың амортизациясын капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте мойындады.

Бұдан басқа, 2019 жылы Топ капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте 26.171 миллион теңге сомасында нарықтықтан төмен мөлшерлеме бойынша алынған қарыздар бойынша дисконтты мойындады.

18. КАПИТАЛ (жалғасы)

18.7 Еншілес ұйымдардағы қатысу үлестерінің өзгеруі – бақыланбайтын қатысу үлесін сату

«Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ

Жекешелендірудің 2016-2020 жылдарға арналған кешенді жоспары шеңберінде Топ «Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ акцияларының 3,8%-ын «Астана» халықаралық қаржы орталығының биржасында, сондай-ақ Лондонның қор биржасында сатты. Бір жаһандық депозитарлық қолхаттың (бұдан әрі – «ЖДҚ») құны 13 АҚШ долларын құрады.

Акцияларды шығару нәтижесінде Топ 812 миллион теңге сомаға мәміле бойынша шығыстарды шегере отырып, 49.700 миллион теңге мөлшеріндегі соманы алды, бақыланбайтын қатысу үлесі 35.078 миллион теңгеге өсті, ал 13.810 миллион теңге мөлшеріндегі айырма бөлінбеген пайданың ұлғаюы ретінде танылды.

18.8 Бақыланбайтын қатысу үлесі

Төменде 31 желтоқсандағы жағдай бойынша елеулі қатысу үлестерімен бақыланбайтын еншілес ұйымдар туралы ақпарат берілген:

	Бақыланбайтын қатысу үлесі			
	2019 жылы		*2018 жылы*	
	Үлесі	*Баланстық құны*	*Үлесі*	*Баланстық құны*
«ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ	**9,58%**	**819.830**	9,57%	756.369
«Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ	**18,80%**	**439.870**	15,00%	299.472
«Қазақтелеком» АҚ	**47,97%**	**240.512**	47,97%	216.595
«КЕГОК» АҚ	**10,00% – 1**	**23.989**	10.00% – 1	21.484
«Эйр Астана» АҚ	**49,00%**	**19.343**	49,00%	16.689
Өзгелері		**90.503**		96.543
		1.634.047		1.407.152

Бақыланбайтын қатысу үлесіне ие барлық елеулі еншілес ұйымдар Қазақстанда тіркелген.

18. КАПИТАЛ (жалғасы)

18.8 Бақыланбайтын қатысу үлесі (жалғасы)

Төменде 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және осы күні аяқталған жыл ішіндегі біршама бақыланбайтын қатысу үлестері бар еншілес ұйымдар туралы жиынтықталған қаржылық ақпарат берілген:

Миллион теңгемен	*«ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ*	*«Қазақтелеком» АҚ*	*«Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ*	*«КЕГОК» АҚ*	*«Эйр Астана» АҚ*
Қаржылық жағдай туралы жиынтықталған есеп					
Ұзақ мерзімді активтер	11.442.004	930.514	1.176.113	356.741	249.039
Ағымдағы активтер	2.639.911	148.536	498.020	97.812	130.718
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	4.446.817	467.709	246.885	170.330	217.903
Ағымдағы міндеттемелер	1.438.442	148.475	185.094	44.341	122.378
Капитал жиыны	8.196.656	462.866	1.242.154	239.882	39.476
Мынаған келетін					
Негізгі компанияның акционеріне	7.376.826	222.354	802.284	215.893	20.133
Бақыланбайтын қатысу үлесіне	819.830	240.512	439.870	23.989	19.343
Жиынтық кіріс туралы жиынтықталған есеп					
Бір жылда жалғасып отырған қызметтен түскен пайда	1.158.451	60.345	213.749	56.647	11.495
Бір жылда тоқтатылған қызметтен түскен пайда	6	–	–	–	–
Өзге де жиынтық (шығын)/кіріс	(37.622)	(1.145)	1.573	–	3.306
Табыс салығы шегергенде, бір жылдағы жиынтық кіріс жиыны	1.120.835	59.200	215.322	56.647	14.801
Мынаған келетін:					
Негізгі компанияның акционеріне	1.159.447	55.941	191.580	56.647	14.801
Бақыланбайтын қатысу үлесіне	(38.612)	3.259	23.742	–	–
Бақыланбайтын қатысу үлесінің пайдасына төленген дивидендтер	(7.681)	(5.658)	(35.935)	(3.164)	–
Ақша ағындары туралы жиынтықталған ақпарат					
Операциялық қызмет	123.801	141.122	159.529	69.698	49.382
Инвестициялық қызмет	(319.562)	(252.293)	(28.271)	(25.305)	4.328
Қаржылық қызмет	(270.371)	138.557	(159.103)	(42.210)	(36.851)
Ақша қаражаты және оның баламаларының таза ұлғаюы/(азаюы)	(466.132)	27.386	(27.845)	2.183	16.859

18. КАПИТАЛ (жалғасы)

18.8 Бақыланбайтын қатысу үлесі (жалғасы)

Төменде 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және осы күні аяқталған жылдағы елеулі бақыланбайтын қатысу үлестері бар еншілес ұйымдар туралы жиынтықталған қаржылық ақпарат берілген:

Миллион теңгемен	*«ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ*	*«Қазақтелеком» АҚ*	*«Қазатомөнеркәсіп» ҰАҚ» АҚ*	*«КЕГОК» АҚ*	*«Эйр Астана» АҚ*
Қаржылық жағдай туралы жиынтықталған есеп					
Ұзақ мерзімді активтер	10.748.329	662.364	1.019.146	375.775	113.347
Ағымдағы активтер	3.266.951	129.604	462.965	57.769	109.708
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	5.064.056	216.353	154.276	172.506	116.744
Ағымдағы міндеттемелер	1.808.156	160.834	283.375	46.198	72.251
Капитал жиыны	7.143.068	414.781	1.044.460	214.840	34.060
Мынаған келетін					
Негізгі компанияның акционеріне	6.386.699	198.186	744.988	193.356	17.371
Бақыланбайтын қатысу үлесіне	756.369	216.595	299.472	21.484	16.689
Жиынтық кіріс туралы жиынтықталған есеп					
Бір жылда жалғасып отырған қызметтен түскен пайда	694.699	42.883	423.584	48.842	1.845
Бір жылда тоқтатылған қызметтен түскен пайда	–	–	1.104	–	–
Өзге де жиынтық (шығын)/кіріс	474.817	(2.521)	(6.688)	–	7.387
Табыс салығы шегерілген, бір жылғы жиынтық кірістің жиыны	1.169.516	40.362	418.000	48.842	9.232
Мынаған келетін					
Негізгі компанияның акционеріне	1.162.195	40.546	411.065	48.842	9.232
Бақыланбайтын қатысу үлесіне	7.321	(184)	6.935	–	–
Бақыланбайтын қатысу үлесінің пайдасына төленген дивидендтер	(9.796)	(8.612)	(635)	(3.137)	(1.884)
Ақша ағындары туралы жиынтықталған ақпарат					
Операциялық қызмет	453.990	66.351	58.327	64.314	23.662
Инвестициялық қызмет	1.151.140	(120.277)	(40.279)	(52.390)	(6.548)
Қаржылық қызмет	(1.505.257)	77.277	(139.272)	(40.586)	(21.254)
Ақша қаражаты және оның баламаларының таза (азаюы)/ ұлғаюы	99.873	23.351	(121.224)	(28.662)	(4.140)

18. КАПИТАЛ (жалғасы)

18.9 Есептілік валютасын қайта есептеу бойынша резерв

Есептілік валютасын қайта есептеу бойынша резерв, функционалдық валютасы теңге болып табылмайтын және оның қаржылық есептілігі осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке енгізілген еншілес ұйымдардың қаржылық есептілігін қайта есептеуден пайда болатын бағам айырмаларын есепке алу үшін пайдаланылады. 2019 жылы есептілік валютасын қайта есептеу бойынша резерв 51.501 миллион теңгені құрады.

Топтың АҚШ долларымен берілген кейбір қарыздары шетелдік операцияларды жүзеге асыратын еншілес ұйымдарға таза инвестицияларды хеджирлеу құралы ретінде айқындалды . 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 17.245 миллион теңге сомасында осы қарыздарды қайта есептеуден бағам айырмасы бойынша жұмсалмаған кірістер өзге жиынтық кірісте есептілік валютасын қайта есептеу бойынша резервке ауыстырылған болатын.

18.10 Хеджирлеу бойынша резерв

ҚТЖ ҰК

Хеджирлеу бойынша резерв шетелдік валютада берілген хеджирлеу кірістерінің құралдарына қатысты әділ құн бойынша кез келген пайдаларды немесе шығындарды есепке алу үшін ақша қаражаты ағындарын хеджирлеуді есепке алудың ықпалын қамтиды. Осы пайдалар мен шығындардың кейін тікелей операцияларды жүргізу кезіндегі пайдалар мен шығындарда танылады.

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша хеджирлеу құралы 2019 жылғы 20 маусымда өтелуге тиіс Еурооблигациялар болған хеджирлеуді есепке алу ақша ағындарын хеджирлеу объектісі болып табылатын халықаралық (транзиттік) қатынастарда жүк тасымалынан түсім алынуына байланысты тоқтатылды және, тиісінше, осы хеджирлеу құралына келетін кумулятивтік кейінге қалдырылған шығын өзге де жиынтық шығыннан 19.005 миллион теңге мөлшерінде жүк тасымалынан алынған түсім ретінде қайта жіктелді.

2015 жылы ҚТЖ ҰК транзиттік тасымалдардан швейцар франкілерімен түскен түсімнің өзгеруі тәуекелін азайту мақсатында өтеу мерзімі 2019 және 2022 жылдардағы, швейцар франкілерінде берілген еврооблигациялар бойынша ақша ағынын хеджирлеуді бастады. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі компанияның Акционеріне келетін хеджирлеуден болған шығын 26 миллион теңгені құрады.

«Эйр Астана» АҚ

2015 жылы "Эйр Астана" АҚ АҚШ долларымен берілген сатудан түсімдердің өзгеру тәуекелін азайту үшін АҚШ долларымен берілген қаржылық жалдау бойынша ақша ағындарын хеджирлеуді бастады. Функционалдық валюта АҚШ долларына өтуге байланысты бұл хеджирлеу 2017 жылғы 31 желтоқсаннан бастап экономикалық тиімді болуын қойды.

«Эйр Астана» АҚ-ның функционалдық валютасының өзгеруі нәтижесінде хеджирлеу ара қатынастары 2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап айырбастау бағамдарының өзгеруінен болатын одан кейінгі пайдалар немесе шығындар пайда немесе шығын туралы есептен хеджирлеу резервіне ауыстырылмайтындай және 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша капиталда танылған хеджирлеу резерві болжамды ақша ағындары алынғанға дейін капиталдың құрамында қала беретіндей етіп тоқтатылады.

2019 жылдың ішінде хеджирлеу резервінен бағамдық айырмадан болған шығынға пайда немесе шығын туралы есептің құрамына есепті күнгедейінгі хеджирлеу операциялары есепке алынған күннен басталатын кезеңде ауыстырылған пайда 753 миллион теңге мөлшерінде салық есептен шығарылғанға дейін 4.270 миллион теңгені құрады. Қатысудың бақыланбайтын үлесіне келетін хеджирлеуден алынған пайда 2.092 миллион теңгені құрады.

18.11 Өзге де күрделі резервтер

Өзге де күрделі резервтер, негізінен, олар жұмыс істейтін еншілес ұйымның үлестік құралдарымен жұмыскерлерге төленетін көрсетілген қызметтері үшін сыйақылар сомасын қамтиды. Төлемдер бойынша шығыстар үлестік құралдар негізінде қызмет нәтижелеріне қол жеткізу талаптары және/немесе белгілі бір мерзімде қызмет атқарған талаптары орындалатын және жұмыскерлер сыйақыға толық құқық алған күні аяқталатын кезең ішінде өзге де күрделі резервтерде тиісті ұлғаюымен қатар танылады.

18. КАПИТАЛ (жалғасы)

18.12 Бір акцияның баланстық құны

«Қазақстан қор биржасы» АҚ (бұдан әрі – «ҚҚБ») Биржалық кеңесінің 2010 жылғы 4 қазандағы шешіміне сәйкес қаржылық есептілігі ҚҚБ бекіткен қағидаларға сәйкес есептелген есепті күні бір акцияның (жай және артықшылықты) баланстық құны туралы деректерді қамтуы тиіс.

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл (қайта есептелгені)*
Активтердің жиыны	**26.405.096**	25.744.925
Минус: материалдық емес активтер	**(2.000.417)**	(1.688.235)
Минус: міндеттемелер жиыны	**(12.067.620)**	(12.791.650)
Жай акциялар үшін таза активтер	**12.337.059**	11.265.040
31 желтоқсандағы жай акциялардың саны	**3.481.957.769**	3.481.939.318
Жай акцияның баланстық құны, теңге	**3.543**	3.235
Бір акцияға пайда		
Базалық және акцияға бөлінген пайданы есептеу үшін жай акциялардың орташа алынған саны	**3.481.948.779**	3.481.938.345
Кезеңге таза пайданың негізгі және көбейтілген үлесі	**357,00**	342,43
Жалғасатын қызметтен таза пайданың/(шығынның) негізгі және көбейтілген үлесі	**357,00**	343,45

19. ҚАРЫЗДАР

31 желтоқсандағы жағдай бойынша қарыздар, оның ішінде төленетін сыйақы мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл*
Тіркелген сыйақы мөлшерлемесі бар қарыздар	**5.519.465**	5.053.961
Құбылмалы сыйақы мөлшерлемесі бар қарыздар	**1.321.928**	1.798.814
	6.841.393	6.852.775
12 ай бойы өтеуге жататын соманы шегергенде	**(737.950)**	(817.319)
12 айдан кейін өтеуге жататын сомалар	**6.103.443**	6.035.456
	6.841.393	6.852.775

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл*
АҚШ долларында берілген қарыздар	**4.694.855**	5.369.190
Теңгемен көрсетілген қарыздар	**1.758.863**	1.116.301
Басқа валюталарда берілген қарыздар	**387.675**	367.284
	6.841.393	6.852.775

Қарыз шарттарының талаптары бойынша Топтың тиісті еншілес ұйымдары белгілі бір ковенанттарды сақтауға міндетті. Топ әрбір есепті күнгі Топтың барлық қарыз шарттары бойынша ковенанттардың сақталуын тексереді.

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ өзге де қарыздар бойынша барлық қаржылық және қаржылық емес ковенанттарды сақтайды.

19. ҚАРЫЗДАР (жалғасы)

Қарыздардағы өзгерістер былайша көрсетілген:

Миллион теңгемен	*2019 жыл**	*2018 жыл*
1 қаңтардағы сальдо	**6.852.775**	7.054.267
Ақшалай қаражатпен алынған	**1.391.993**	1.843.437
Есептелген сыйақы	**353.805**	379.168
Дисконт	**(42.355)**	(5.727)
Қарыздар есебінен негізгі құралдарды сатып алу	**50.648**	34.271
Капиталға айналдырылған сыйақы	**24.679**	43.100
Төленген сыйақы	**(426.079)**	(430.708)
Тоқтатылған операциялар/сатуға арналған активтерге аудару	**–**	(22.758)
Негізгі борышты төлеу	**(1.471.115)**	(3.010.630)
Дисконт амортизациясы	**33.822**	37.132
Қарыздарды есептен шығару	**(111.476)**	(53.714)
Бизнесті біріктіру	**119.464**	107.506
Облигацияларды мерзімінен бұрын өтеуге байланысты қаржылық шығындар (31-ескертпе)	**45.236**	89.612
Валютаны қайта есептеу	**(15.408)**	799.007
Өзгелер	**35.404**	(11.188)
31 желтоқсандағы сальдо	**6.841.393**	6.852.775

** Қордың Корпоративтік орталығының кейбір қарыздары бойынша ақша түсімдері мен төлемдері операциялық қызметтен түскен ақша ағындарына қосылған, өйткені бұл қарыздар активтерді басқару шеңберінде Қордың негізгі қызметінің бір бөлігі болып табылады. Бұл қарыздар қаржылық қызметпен негізделген міндеттемелердің құрамына қосылмаған.*

Облигациялар шығару және өтеу

2019 жылғы сәуірде Топ сыйлықақыларды, купондық төлемдерді және келісім үшін сыйақыны қоса алғанда, 31 миллион АҚШ доллары сомасында (өтеу күнгі баламасы 11.909 миллион теңге) өтеу мерзімі 2044 жылғы еурооблигацияларды мерзімінен бұрын өтеді.

2019 жылы Топ сыйақыны қоса алғанда, 43.868 миллион теңге сомаға ҚДБ пайдасына орналастырылған облигацияларды сатып алды (2009 жылы 16 миллион дана көлемінде ҚДБ облигациялары).

2019 жылғы 31 мамырда Топ өтеу мерзімі 2019 жылғы 20 маусымда болған 100.000.000 швейцар франкі мөлшеріндегі 2014 жылғы Еурооблигациялар шығарылымын өтеу мақсатында Швейцарияның қор биржасында жылдық 3,25% купондық мөлшерлемемен және өтеу мерзіміі 2023 жылғы 5 желтоқсандағы 80.000.000 швейцария франкі көлемінде Еурооблигациялар шығарды.

2019 жылғы 12 қыркүйекте Топ екінші облигациялық бағдарламаның шеңберінде Қазақстан қор биржасында жылдық 11,5% купондық мөлшерлемемен және 2034 жылғы 12 қыркүйекте өтеу күнімен 40.000 миллион теңге көлемінде облигациялар шығарды.

2019 жылғы қазанда Топ екінші облигациялық бағдарлама шеңберінде Қазақстан қор биржасында жылдық 11,50% купондық мөлшерлемемен және өтеу күні 2034 жылғы 3 қазандағы 300.000 миллион теңге көлемінде облигациялар шығарды.

2019 жылғы қарашада Топ 780.000 мың АҚШ доллары көлемінде 2017 жылы шығарылған Еурооблигацияларды мерзімінен бұрын өтеді. Есептелген 428 мың АҚШ доллары мөлшеріндегі (165 миллион теңгеге баламалы) сыйақыны, 116.240 мың АҚШ доллары мөлшерінде (44.988 миллион теңгеге баламалы) мерзімінен бұрын өтегені үшін сыйлықақыны және 642 АҚШ доллары мөлшерінде (248 миллион теңгеге баламалы) мерзімінен бұрын өтегені үшін комиссияны қоса алғандаТөлемдердің жалпы сомасы 897.310 мың АҚШ долларын құрады (347.360 миллион теңгеге баламалы),. Топ облигациялардың мерзімінен бұрын өтелгені үшін сыйлықақы мен комиссияны қаржылық шығындар құрамында мойындады (31-ескертпе).

Өзге де қарыздар

2019 жылғы желтоқсанда Топ ҚДБ-ден мұнай өңдеу зауытын жаңғыртуды қаржыландыру үшін 7,99% номиналды пайыздық мөлшерлемемен 7 жыл мерзімге 32.938 миллион теңге мөлшерінде ұзақ мерзімді қарыз алды.

19. ҚАРЫЗДАР (жалғасы)

Өзге де қарыздар (жалғасы)

2019 жылы Топ ҚДБ-ден жалпы сомасы 77.182 миллион теңгеге алған қарыздары бойынша қосымша төлемдер жүргізді.

2019 жылы Топ «Жемчужина» жобасы бойынша 3.543 миллион теңге мөлшеріндегі сыйақыны қоса алғанда, жалпы сомасы 110.930 миллион теңге болатын серіктестерден алған қарызын мойындауды тоқтатты, өйткені «Жемчужина» жобасының серіктестері даму жоспарын ұсынбауды шешті және «Жемчужина» ӨБК-ге берілген келісімшарттық аумақтан ерікті түрде бас тартуға келісті (32-ескертпе).

Қордың және Топтың еншілес ұйымдары қарыздарының баланстық құны төменде берілген:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл*
ҚМГ ҰК және оның еншілес ұйымдары	**3.777.706**	4.149.123
ҚТЖ ҰК және оның еншілес ұйымдары	**1.362.486**	1.272.129
Қор	**536.088**	535.712
БХК және оның еншілес ұйымдары	**277.685**	183.156
Қазақтелеком және оның еншілес ұйымдары	**263.782**	91.991
Самұрық-Энерго және оның еншілес ұйымдары	**205.063**	248.069
ҚАӨ ҰАК және оның еншілес ұйымдары	**159.964**	199.690
КЕГОК және оның еншілес ұйымдары	**150.326**	162.059
ЕМАЭС-2	**94.088**	–
Қордың өзге де еншілес ұйымдары	**14.205**	10.846
Барлық берілген қарыздар	**6.841.393**	6.852.775

20. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҮКІМЕТІНІҢ ҚАРЫЗДАРЫ

31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары мынаны қамтыды:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл*
Ұлттық қордың активтері есебінен Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі сатып алған облигациялар	**578.001**	588.226
Қазақстан Республикасының Үкіметінен қарыздар	**49.559**	65.180
	627.560	653.406
12 ай ішінде өтеуге жататын соманы шегергенде	**(5.238)**	(22.973)
12 айдан кейін өтеуге жататын сомалар	**622.322**	630.433

Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі сатып алған облигациялар

ҚР Үкіметінің 2018 жылғы 4 маусымдағы № 323 қаулысымен бекітілген Ұлттық басқарушы холдингтердің, ұлттық холдингтердің, ұлттық компаниялардың және олардың еншілес, тәуелді және олармен үлестес болып табылатын өзге де заңды тұлғалардың активтерін бәсекелес ортаға беруден ҚР Ұлттық қорына түсетін түсімдер қағидаларына сәйкес мемлекеттік активтерді сатудан түскен қаражат Қордың Ұлттық қор алдындағы міндеттемелерін өтеуге жұмсалуы мүмкін.

Осыған байланысты, 2019 жылы Қор қабылдаған корпоративтік шешімдерге сәйкес Қордың Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі сатып алған облигацияларының он бірінші шығарылымы шеңберінде номиналды құны бойынша 53.662 миллион теңге сома облигацияларды ішінара мерзімінен бұрын өтеді. Осыған байланысты Қор Үкіметтен 21.064 миллион теңге мөлшерінде алған қарыздары бойынша дисконттың амортизациясын капиталдағы өзгерістер туралы жеке есепте мойындады.

21. МҰНАЙ ЖЕТКІЗУ ШАРТТАРЫ БОЙЫНША АЛДЫН АЛА ТӨЛЕМ

ҚМГ ҰК

2016 жылы Топ алдын ала төлемді көздейтін мұнай мен сұйытылған мұнай газын («СМГ») жеткізу туралы ұзақ мерзімді келісім жасасты. Мұнай үшін бұл алдын ала төлемдер шарт бойынша міндеттемелерді білдіреді және 15 ҚЕХС-ке сәйкес ескерілген. Келісімде нарықтық баға белгілеулерге сілтеме жасай отырып, бағаларды есептеу көзделген, ал алдын ала төлемдер мұнай мен сұйытылған мұнай газын іс жүзінде жеткізу арқылы есептелген болатын. Жеткізудің жалпы ең аз көлемі келісімшарт күнінен бастап 2021 жылғы маусым мен тамыз аралығындағы кезеңде шамамен 38,4 миллион тонна шикі мұнайды және 1,25 миллион тонна сұйытылған мұнай газын құрайды.

Топ 19.541 миллион теңгеге (2018 жыл: 35.868 миллион теңге) пайыздарды есептеді (31-ескертпе).

Топ мұнайды 2019 жылғы 29 қарашада жеткізу арқылы алдын ала төлем бойынша толығымен есептесті.

ҚМГ Қашаған Б.В.

2018 жылдың ішінде ҚМГ Қашаған Б.В. 2016 жылы жасалған шикі мұнайды жеткізуге арналған шартқа екінші қосымша келісімге қол қойды. Қосымша келісімнің талаптарына сәйкес мұнайды жеткізу мерзімі 2025 жылдың желтоқсанына дейін ұзартылды, тиісінше Қашаған кен орнынан алынатын мұнайдың ең аз көлемі ұлғайтылып, 2018 2025 жылдар аралығындағы кезеңде 16,6 миллион тоннаны құрады.

Шартта бағаны ағымдағы нарықтық баға белгілеудің негізінде айқындау көзделген, ал алдын ала төлем шикі мұнайды нақты жеткізу арқылы өтеледі.

Шарт талаптарына сәйкес мұнайды жеткізу 2017 жылғы қаңтардан басталды. ҚМГ Қашаған Б.В. бұл шартты ҚМГ Қашаған Б.В. болжамдары мен сату талаптарына сәйкес қаржылық емес баптарды жеткізу мақсатында жасалған келісімшарт ретінде қарастырады.

2019 жылдың ішінде ҚМГ Қашаған Б.В. жеткізу кестесіне сәйкес жалпы көлемі 2.336.746 тонна жалпы сомасы 1.104 миллион АҚШ долларына шикі мұнайды жеткізді.

2019 жылғы 12 айда есептелген сыйақының жалпы сомасы 33.103 миллион теңгені құрады (2018 жыл: 31.666 миллион теңге) (31-ескертпе). Сыйақыны өтеу заттай нысанда – шикі мұнаймен жасалады.

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шикі мұнайды жеткізу шарты бойынша алдын ала төлемнің ағымдағы бөлігі өтеу кестесіне сәйкес 158.162 миллион теңгені (2018 жылғы 31 желтоқсан: 527.402 миллион теңгені) құрады. Шикі мұнайды жеткізу шарты бойынша алдын ала төлемнің ұзақ мерзімді бөлігі 357.902 миллион теңге (2018 жылғы 31 желтоқсан: 1.153.761 миллион теңге) құрады.

Шарт талаптарына сәйкес ҚМГ Қашаған Б.В. жеткізілетін шикі мұнайдың көлемі ауыртпалықсыз болатындығын қамтамасыз етуі тиіс.

Мұнайды жеткізу шарттары бойынша алдын ала төлем 15 ҚЕХС-ке (IFRS) сәйкес сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттеме ретінде мойындалады.

22. ЖАЛДАУ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Топ негізгі құралдардың бірқатар объектілері, көбіне әуе кемелері бойынша жалдау шарттарын жасады.

2012 және 2014 жылдары аралығында Топтың еншілес ұйымы «Эйр Астана» АҚ (бұдан әрі – «Эйр Астана») тіркелген пайыздық мөлшерлememен жалдау шартымен   10 (он) әуе кемесін сатып алды. Әрбір әуе кемесі бойынша жалдау мерзімі 12 (он екі) жылды құрайды. «Эйр Астана» АҚ-ның жалдау мерзімінің соңында әрбір әуе кемесін номиналды бағасы бойынша сатып алу мүмкіндігі бар.

Жаңа 6 (алты) Airbus-қа қатысты лизинг берушіге қаржы институттары берген қарыздар Еуропалық экспорттық кредит агенттіктерінің кепілдігімен қамтамасыз етілді; 3 (үш) Boeing-767 US Export Import Bank кепілдігінде, ал 2 (екі) Embraer Бразилия Даму Банкінің кепілдігінде. Эйр Астана жалдау бойынша міндеттемесін қамтамасыз ету ретінде баланстық құны 210.209 миллион теңгеге жалдаған активтерін кепілге берді (2018 жылғы 31 желтоқсан: 76.354 миллион теңге).

22. ЖАЛДАУ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Топтың жалдау бойынша міндеттемелеріне белгілі бір ковенанттар жатады. Бұл ковенанттар Топ берешегінің жалпы сомасын лимиттеуді қоса алғанда, бірақ оған шектелмей белгілі бір операцияларға қатысты тыйымдар салады. Бұл талаптар 2019 және 2018 жылдар бойы сақталды.

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша пайыз сомасын есептеу 4,7%-дан 14,0%-ға дейінгі (2018 жылғы 31 желтоқсан: 2,0%-дан 14,6%-ға дейін) тиімді пайыздық мөлшерлемелерге негізделеді.

31 желтоқсандағы жағдай бойынша таза ең төменгі жалдау төлемдерінің ағымдағы құнымен бірге жалдау бойынша алдағы ең төменгі жалдау төлемдері былайша берілген:

	Ең төменгі жалдау төлемдері		*Ең төменгі жалдау төлемдерінің ағымдағы құны*	
Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл*	*2019 жыл*	*2018 жыл*
Бір жыл ішінде	**101.784**	31.666	**84.138**	25.853
2 жылдан 5 жылды қоса алғанда	**293.864**	102.955	**236.087**	90.430
Бес жылдан жоғары	**146.158**	52.591	**103.942**	40.210
	541.806	187.212	**424.167**	156.493
Минус: қаржы төлемдерін білдіретін сомалар	**(117.639)**	(30.719)	**–**	–
Ең төменгі жалдау төлемдерінің ағымдағы құны	**424.167**	156.493	**424.167**	156.493
12 ай бойы өтеуге жататын соманы шегергенде			**(84.138)**	(25.853)
12 айдан кейін өтеуге жататын сомалар			**340.029**	130.640

Жалдау бойынша «Эйр Астана» АҚ-ның міндеттемелері АҚШ долларымен берілген.

Жалдау бойынша міндеттемелердегі өзгерістер былайша берілген:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл*
1 қаңтарға арналған сальдо	**156.493**	139.846
Сальдода 16 ҚЕХС-тің талаптарына сәйкес есепті кезең басындағы өзгерістер (3-ескертпе)	**237.122**	–
Төленген сыйақы	**(18.931)**	(5.623)
Сатуға арналған активтерге аударымдар	**(110)**	(492)
Негізгі борышты төлеу	**(102.165)**	(19.335)
Есептелген сыйақы	**27.760**	6.135
Бизнесті біріктіру	**23.879**	–
Валютаны қайта есептеу	**(1.655)**	16.267
Жаңа жалдау шарттары	**107.046**	17.050
Басқасы	**(5.272)**	2.645
31 желтоқсанға сальдо	**424.167**	156.493

23. РЕЗЕРВТЕР

31 желтоқсандағы жағдай бойынша резервтер мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	*Активтердің шығуы бойынша міндеттемелер*	*Қоршаған ортаға келтірген шығыны үшін міндеттемелер бойынша резерв*	*Салықтар бойынша резерв*	*Әлеуметтік объектілерді салу бойынша резервтер*	*Өзгесі*	*Жиыны*
2018 жылғы 1 қаңтардағы резерв	158.811	60.761	28.156	38.044	77.480	363.252
Есептілік валютасын қайта есептеу	6.474	5.492	10	–	7.643	19.619
Кәсіпорындарды біріктіру кезіндегі түсімдер	4.820	–	–	–	–	4.820
Сатуға арналған активтермен тікелей байланысты міндеттемелерге аударымдар	(333)	–	(474)	–	(175)	(982)
Есеп бағалауларын қайта қарау	(1.619)	697	(1.861)	–	5.516	2.733
Дисконт сомасына ұлғайту	13.626	2.483	–	–	192	16.301
Бір жылғы резерв	773	–	18.445	–	56.919	76.137
Резервті пайдалану	(745)	(3.319)	(25.802)	(4.374)	(20.996)	(55.236)
Пайдаланылмаған сомаларды түзету	(354)	(46)	–	–	(5.328)	(5.728)
2018 жылғы 31 желтоқсандағы резерв	181.453	66.068	18.474	33.670	121.251	420.916
16 ҚЕХС-ті қабылдаудан болған әсер (3-ескертпе)	**–**	**–**	**–**	**–**	**348**	**348**
Есептілік валютасын қайта есептеу	**(236)**	**(168)**	**(13)**	**–**	**(216)**	**(633)**
Кәсіпорындарды біріктіру кезіндегі түсімдер	**5.239**	**478**	**–**	**–**	**584**	**6.301**
Сатуға арналған активтермен тікелей байланысты міндеттемелерге аударымдар	**(42)**	**–**	**–**	**–**	**–**	**(42)**
Есеп бағалауларын қайта қарау	**56.731**	**264**	**2.342**	**–**	**(4.602)**	**54.735**
Дисконт сомасына ұлғайту	**15.091**	**3.872**	**–**	**–**	**171**	**19.134**
Бір жылғы резерв	**6.432**	**2.888**	**4.393**	**1.727**	**52.678**	**68.118**
Резервті пайдалану	**(3.812)**	**(4.571)**	**(1.147)**	**(30.493)**	**(28.005)**	**(68.028)**
Пайдаланылмаған сомаларды түзету	**(208)**	**(4.490)**	**(5.865)**	**–**	**(20.056)**	**(30.619)**
2019 жылғы 31 желтоқсандағы резерв	**260.648**	**64.341**	**18.184**	**4.904**	**122.153**	**470.230**

Резервтердің ағымдағы және ұзақ мерзімді бөлігі былайша берілген:

Миллион теңгемен	*Активтердің шығуы бойынша міндеттемелер*	*Қоршаған ортаға келтірген шығыны үшін міндеттемелер бойынша резерв*	*Салықтар бойынша резерв*	*Әлеуметтік объектілерді салу бойынша резервтер*	*Өзгесі*	*Жиыны*
Ағымдағы бөлік	2.220	6.199	18.474	33.670	91.230	151.793
Ұзақ мерзімді бөлік	179.233	59.869	–	–	30.021	269.123
2018 жылғы 31 желтоқсандағы резерв	181.453	66.068	18.474	33.670	121.251	420.916
Ағымдағы бөлік	**1.931**	**7.825**	**18.184**	**4.904**	**86.523**	**119.367**
Ұзақ мерзімді бөлік	**258.717**	**56.516**	**–**	**–**	**35.630**	**350.863**
2019 жылғы 31 желтоқсанға резерв	**260.648**	**64.341**	**18.184**	**4.904**	**122.153**	**470.230**

23. РЕЗЕРВТЕР (жалғасы)

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқа да резервтерге 34.916 миллион теңге сомаға (2018 жылғы 31 желтоқсан: 33.516 миллион теңге) әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету резерві, 27.965 миллион теңге сомаға (2018 жылғы 31 желтоқсан: 28.083 миллион теңге) газды тасымалдау резерві, 4.585 миллион теңге сомаға (2018 жылғы 31 желтоқсан: 26.070 миллион теңге) «ЕмбіМұнайГаз» АҚ экологиялық тексерудің нәтижелері бойынша резерв және «Ерсай Каспиан Контрактор» және «Caspian Offshore and Marine Construction LLP» ЖШС компаниялардың Консорциумымен сот ісі бойынша 34.132 миллион теңге мөлшеріндегі резерв жатады (38 ескертпе).

24. ЖҰМЫСКЕРЛЕРГЕ СЫЙАҚЫЛАР БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Мемлекеттік зейнетақымен қамтамасыз ету міндеттемелері

Топ Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасының талаптарына сәйкес әлеуметтік салық төлейді. Әлеуметтік салық және жалақы бойынша шығыстар олар туындаған сәттегі шығыстарға жатқызылады. Бұдан басқа, Топ жинақтаушы зейнетақы қорларына жұмыскерлер жарнасы ретінде төленетін жұмыскерлердің жалақысынан 10% ұстап қалады. Мұндай шығыстар олар орын алған кезеңде көрсетіледі.

Төлемдері белгіленген зейнетақы жоспары

Түрлі жоспарлар бойынша жұмыскерлерге төлемдер бойынша міндеттемелер Топтың кейбір еншілес ұйымдары (ҚМГ ҰК, ҚТЖ ҰК, «Қазақтелеком» АҚ, «Самұрық-Энерго» АҚ, ҚАӨ ҰАК және «Қазпошта» АҚ) мен кәсіподақ ұйымдары ұсынған осы еншілес ұйымдардың жұмыскерлері арасында жасалған ұжымдық шарттарға сәйкес төлеуге жатады.

31 желтоқсандағы жағдай бойынша төлемдері белгіленген зейнетақы жоспары бойынша Топтың жалпы міндеттемелері мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл (қайта есептелгені)*
Төлем мөлшерлері белгіленген зейнетақы жоспары бойынша міндеттемелердің ағымдағы құны	**124.823**	101.521
Өтеу мерзімі жыл ішінде болатын міндеттеме	**(12.983)**	(7.278)
Өтеу мерзімі бір жылдан кейін болатын міндеттеме	**111.840**	94.243

31 желтоқсандағы жағдай бойынша төлемдер мен тіркелген төлемдер мөлшерлері белгіленген зейнетақы жоспары бойынша міндеттемелердің ағымдағы құнын салыстыру былайша берілген:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл (қайта есептелгені)*
Міндеттемелердің жыл басындағы жалпы сомасы	**101.521**	88.055
Өзге де жиынтық кіріс құрамында кезең ішінде танылған актуарлық шығындар	**7.667**	7.577
Сыйақы шығындары	**8.019**	7.405
Ағымдағы көрсетілетін қызметтердің құны	**4.900**	4.407
Бұрынғы көрсетілетін қызметтердің құны	**8.760**	2.470
Сатуға арналған активтерге аударымдар	**(337)**	(27)
Шетел валюталарын қайта есептеу	**–**	7
Жыл ішінде жасалған төлемдер	**(8.757)**	(8.381)
Бұрынғы қызметтердің танылмаған құны	**3.383**	(72)
Кәсіпорындарды біріктіру кезіндегі түсімдер	**452**	–
Кірістер мен шығыстар құрамында кезең ішінде танылған актуарлық (кірістер)/шығыстар	**(785)**	80
Жыл соңындағы міндеттемелердің жалпы сомасы	**124.823**	101.521

Көрсетілетін қызметтердің ағымдағы құнын, пайыздар бойынша шығыстарды, актуарлық шығынды және бұрынғы көрсетілетін қызметтердің танылмаған құнын қамтитын көрсетілетін қызметтердің 31.955 миллион теңге мөлшеріндегі жалпы құны 2019 жылы тиісті баптарда жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылды (2018 жылы: 21.868 миллион теңге)

24. ЖҰМЫСКЕРЛЕРГЕ СЫЙАҚЫЛАР БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Төлемдері белгіленген зейнетақы жоспары (жалғасы)

Топ міндеттемелерін есептеулер өлім-жітім деңгейі бойынша жарияланған статистикалық деректер, сондай-ақ Топтың жұмыскерлер саны, жасы, жынысы мен өтілі бойынша нақты деректері негізінде дайындалды. Барлық жоспарлар үшін орташа сараланған мәндер ретінде есептелген есепті күнгі өзге де негізгі жол берулер төменде келтірілген:

	2019 жыл	2018 жыл
Дисконт мөлшерлемесі	**7,92%**	8,26%
Болашақтағы қаржылық көмектің күтілетін жылдық өсімі	**4,12%**	7,54%
Болашақтағы ең төменгі жалақының күтілетін жылдық өсімі	**5,00%**	5,71%
Болашақта теміржол билеттері құнының күтілетін жылдық өсуі	**2,47%**	4,60%

25. САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК ӨЗГЕ ДЕ АҒЫМДАҒЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және өзге де кредиторлық берешекке мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	2019 жыл	2018 жыл
Сауда кредиторлық берешек	**910.226**	831.895
Негізгі құралдарды жеткізу үшін кредиторлық берешек	**112.150**	135.248
Өзге де кредиторлық берешек	**23.671**	28.179
	1.046.047	995.322

Миллион теңгемен	2019 жыл	2018 жыл
Теңгемен көрсетілген сауда кредиторлық берешек	**507.937**	414.162
АҚШ долларымен көрсетілген сауда кредиторлық берешек	**326.279**	332.477
Басқа валюталарда көрсетілген сауда кредиторлық берешек	**76.010**	85.256
	910.226	831.895

31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де ағымдағы міндеттемелер мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	2019 жыл	2018 жыл
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттемелер	**299.467**	208.178
Төленуге жататын басқа салықтар	**137.789**	147.804
Қызметкерлерге төлемдер бойынша міндеттемелер	**118.657**	111.930
Клиенттердің қаражаты	**34.768**	27.688
Басқа да бағалау міндеттемелері	**19.975**	5.936
Зейнетақы және әлеуметтік аударымдар бойынша міндеттемелер	**15.805**	14.668
Әлеуметтік жобаларды қаржыландыру бойынша Акционер алдындағы міндеттемелер	**12.100**	50.072
Алынған аванстар және болашақ кезеңдердің кірістері	**11.802**	28.117
Мемлекеттік субсидиялар бойынша міндеттемелер	**7.355**	7.404
Төленуге жататын дивидендтер	**6.727**	4.030
Кепілдік шарттары бойынша міндеттемелер	**–**	11.784
Өзге де қаржылық міндеттемелер	**41.225**	94.517
Өзге де қаржылық емес міндеттемелер	**33.969**	48.476
	739.639	760.604

26. ТҮСІМ

31 желтоқсанда аяқталатын жылдардағы түсім мыналарды қамтиды:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл*
Шикі мұнай сату	**3.529.421**	3.757.436
Мұнай өнімдерін сату	**2.589.921**	2.603.428
Теміржол жүк тасымалдары	**970.096**	857.847
Қайта өңделген газ өнімін сату	**875.150**	783.070
Уран өнімін сату	**467.777**	399.998
Тазартылған алтынды өткізу	**435.835**	257.475
Телекоммуникациялық қызметтер	**432.329**	213.588
Мұнай мен газ тасымалдау	**389.464**	315.205
Авиатасымалдаулар	**331.340**	291.631
Электрлік кешен	**240.491**	277.865
Электр энергиясын тасымалдау	**222.229**	144.543
Алыс-беріс мұнайын өңдеу	**195.272**	175.112
Жолаушылар темір жол тасымалы	**86.012**	85.453
Пошта қызметтері	**46.303**	42.537
Пайыздық кіріс	**38.823**	46.167
Минус: шикі мұнай сапасының банкі	**(14.956)**	(18.118)
Минус: жанама салықтар және коммерциялық жеңілдіктер	**(586.663)**	(499.910)
Өзге де кіріс	**400.069**	383.100
	10.648.913	10.116.427

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл*
Географиялық нарық		
Қазақстан	**3.733.260**	3.129.284
Өзге де елдер	**6.915.653**	6.987.143
	10.648.913	10.116.427

27. ӨТКІЗІЛГЕН ӨНІМНІҢ ЖӘНЕ КӨРСЕТІЛГЕН ҚЫЗМЕТТЕРДІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

31 желтоқсанда аяқталған жылдарда сатылған өнім мен көрсетілген қызметтердің өзіндік құны мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл*
Материалдар мен қорлар	**4.597.447**	4.844.175
Әлеуметтік салық пен аударымдарды қоса алғанда, жалақы бойынша шығыстар	**895.307**	786.597
Тозу, таусылу және амортизация	**848.881**	698.317
Отын және энергия	**400.468**	343.189
Алынған өндірістік қызметтер	**301.679**	227.029
Жөндеу және қызмет көрсету	**244.487**	190.570
Пайдалы қазбаларды өндіруге салынатын салық	**142.825**	158.867
Әлеуметтік салық пен әлеуметтік аударымдардан басқа, салықтар	**93.694**	76.049
Жалдау	**83.059**	75.531
Пайыздық шығыстар	**69.004**	84.051
Көлік қызметтері	**49.629**	38.268
Өзгесі	**262.204**	275.932
	7.988.684	7.798.575

28. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы жалпы және әкімшілік шығыстар мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл*
Әлеуметтік салық пен аударымдарды қоса алғанда, жалақы бойынша шығыстар	**209.941**	192.020
Кеңес беру қызметтері	**39.100**	38.117
Тозу және амортизация	**36.317**	30.911
Әлеуметтік салық пен әлеуметтік аударымдардан басқа, салықтар	**34.983**	47.031
Консорциуммен сот шағымы бойынша провизия (38-ескертпе)	**34.132**	–
Сауда дебиторлық берешек пен өзге де активтер бойынша күтілетін кредиттік шығындарға резервтер	**17.475**	12.407
Іссапар шығыстары	**8.520**	7.820
Демеушілік көмек және қайырымдылық	**7.977**	7.298
Жөндеу және қызмет көрсету	**7.211**	6.049
Бөгде ұйымдардың өзге қызметтері	**6.246**	7.300
Жалдау	**5.251**	10.987
Коммуналдық шығыстар мен ғимараттарды ұстап күту	**4.641**	4.070
Көлік қызметтері	**3.717**	4.292
Кәсіби оқытуға және біліктілікті арттыруға арналған шығыстар	**3.196**	3.719
Банктердің қызметтері	**2.053**	2.448
Айыппұлдар мен өсімақылар	**(22.846)**	33.448
Өзгесі	**71.943**	80.716
	469.857	488.633

29. ТАСЫМАЛДАУ ЖӘНЕ САТУ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы тасымалдау және сату бойынша шығыстар мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл*
Тасымалдау	**426.399**	361.092
Рента салығы	**133.144**	145.523
Кедендік баж	**132.395**	132.063
Агенттерге комиссиялық сыйақылар және жарнама	**21.710**	13.627
Әлеуметтік салық пен аударымдарды қоса алғанда, жалақы бойынша шығыстар	**17.902**	19.961
Тозу және амортизация	**13.877**	12.112
Өзгесі	**34.380**	37.204
	779.807	721.582

30. ҚҰНСЫЗДАНУДАН БОЛҒАН ШЫҒЫН

31 желтоқсанда аяқталатын жылдардағы шығын мыналарды қамтиды:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл (қайта есептелгені)*
	297.693	166.723
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің құнсыздануы	**19.143**	6.357
Өтелуге жататын ҚҚС-тың құнсыздануы	**13.336**	14.000
Басқа қаржы активтері бойынша күтілетін кредиттік шығындар	**10.208**	19.477
Сатуға арналған ретінде жіктелген активтердің құнсыздануы	**4.381**	(10.216)
Кредиттік мекемелердегі қаражат бойынша күтілетін кредиттік шығындарды есептеу/(қалпына келтіру)	**436**	410
Ақша қаражаты және оның баламалары бойынша күтілетін кредиттік шығындар	**413**	(6.488)
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялардың құнсыздануы/(қалпына келтірілуі) (10-ескертпе)	**(8.924)**	(7.563)
Берілген қарыздар бойынша күтілетін кредиттік шығындардың қалпына келтірілуі (11-ескертпе)	**19.007**	14.706
Өзгесі	**355.693**	197.406

30. ҚҰНСЫЗДАНУ ШЫҒЫНЫ (жалғасы)

31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы мынадай ұзақ мерзімді активтер бойынша құнсыздану мыналарды қамтиды:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл*
«KMGI» АҚГБ	**93.587**	43.702
Қаламқас-Теңіз жобасы	**45.562**	–
«Жемчужина» жобасы	**38.180**	–
KLPE	**25.278**	–
«Сәтті» ӨКЖБҚ	**24.505**	–
«ҚазМұнайГаз» Барлау Өндіру» АҚ («ҚМГ БӨ») браунфилдтер	**18.888**	–
«Батуми мұнай терминалы» АҚГБ («БМТ»)	**12.583**	4.136
«Сұңқар» және «Бүркіт» өздігінен жүретін баржалар (Баржалар)	**11.837**	2.659
«Н» жобасы	**–**	67.897
«Сәтбаев» жобасы	**–**	34.539
Басқа	**27.273**	13.790
	297.693	166.723

«KMGI» АҚГБ

2019 жылғы 31 желтоқсандағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, ҚМГИ өзінің «Petrochemical», «Bulgaria», «Refining» және «Өзгесі» АҚГБ-ларына құнсыздану бойынша тест жүргізді. Топ құнсыздану белгілерін қарастыру кезінде басқа факторлармен қатар мұнай өңдейтін зауыттардың болжамды маржасын және өндіріс көлемдерін ескерді.

2018 және 2019 жылдары АҚГБ өтелетін құны есептен шығаруға жұмсалған шығыстарын шегере отырып, келтірілген қалдық құнына түзетілген бос ақша ағындарының келтірілген құнын білдіретін әділ құнның негізінде айқындалған болатын (FVLC), . Жоғарыда аталған АҚГБ үшін сатуға арналған шығындарды шегере отырып, әділ құнымен пайдаланылған негізгі жол берулер операциялық пайда, дисконттау мөлшерлемелері және бюджеттік кезеңнен кейін ақша ағындарын экстраполяциялау үшін пайдаланылатын өсу қарқындары болып табылады. «Petrochemical» мен «Refining» АҚГБ үшін ақша қаражаты қозғалысының болжамдарына қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі 9,6% (2018 жыл: 9,7%) болды және 5 жылдық кезең шегінен тыс ақша ағындары 1,9% өсу қарқынын пайдалана отырып экстраполяцияланды, бұл сала бойынша ұзақ мерзімді орташа өсу қарқындарына сәйкес келеді. Қалдық құны үшін пайдаланылатын капиталдану мөлшерлемесі 7,7% (2018 жылы: 7,8%) құрайды.

«Bulgaria» АҚГБ қатысты, ақша ағындары қозғалысының болжамдарына қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі 9,6% (2018 жыл: 9,8%) болды, ал 1,9% өсу қарқынын пайдалана отырып экстраполяцияланған 5 жылдық кезең шегінен тыс ақша қаражатының ағындары сала бойынша орта ұзақ мерзімді өсу қарқындарына сәйкес келеді. Қалдық құны үшін пайдаланылатын капиталдандыру мөлшерлемесі 7,6% (2018 жылы: 7,9%) құрайды.

2018 жылы «Petrochemical», «Bulgaria», «Refining» және «Басқасы» АҚГБ өтелетін құны олардың баланстық құнынан төмен болды. 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жүргізілген талдаудың нәтижелері бойынша ҚМГИ 21.195 миллион және тиісінше 22.507 миллион теңге мөлшерінде негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің құнсыздануынан болған шығынды мойындады.

2019 жылы АҚГБ өтелетін құны, «Refining» АҚГБ-ны қоспағанда, олардың тиісті баланстық мәндерінен асты. «ҚМГИ» АҚГБ құнсыздануына тест мақсаттары үшін болжамды ақша ағындары мұнай өңдейтін зауыттың болжамды маржасы мен салық салынғаннан кейін дисконттау мөлшерлемесінің төмендеуін көрсету үшін жаңартылды. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «ҚМГИ» АҚГБ 86.946 миллион теңге және тиісінше 6.641 миллион теңге мөлшерінде негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің құнсыздануынан болған шығынды мойындады.

Жорамалдардағы өзгерістерге сезімталдық

АҚГБ үшін FVLC бағалауға қатысты айтар болсақ, Топ жоғарыда аталған кез келген шешуші жорамалдардың ешқандай ақылға қонымды өзгеруі, сол үшін ағымдағы модель үшін шығынсыздық нүктесі операциялық пайданың 3,3%-ға төмендеуі кезінде қол жеткізілетін «Refining» АҚГБ қоспағанда, бірліктің материалдыққа дейінгі баланстық құны оның өтелетін құнынан асып кетуіне әкеп соқтырмас еді деп пайымдайды.

30. ҚҰНСЫЗДАНУ ШЫҒЫНЫ (жалғасы)

Қаламқас-теңіз жобасы

2019 жылғы 27 қыркүйекте Топ Қаламқас-теңіз кен орнын дамытуды ұзартпау жөнінде шешім қабылдады. Нәтижесінде 119.000 мың АҚШ доллары мөлшерінде (баламасы 45.562 миллион теңге) Каламкас-теңіз кен орнын барлау және бағалау активтері есептен шығарылды.

«Жемчужина» жобасы

«Жемчужина» жобасы 2019 жылғы 14 желтоқсанға дейін барлау сатысында болды, келесі сатыға өту үшін жоба серіктестері Даму жоспарын ұсынулары тиіс болатын. Алайда, 2019 жылдың соңына қарай «Жемчужина» жобасының серіктестері Даму жоспарын ұсынбауды шешіп, «Жемчужина» ӨБК-ке сәйкес келісімшарттық аумақтан ерікті түрде бас тартуға келісті, соның нәтижесінде 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ 38.180 миллион теңге үшін құнсызданудан болған шығынды мойындады. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ бұл жоба бойынша активтерді есептен шығарған жоқ, өйткені келісімшарттық аумақ қайтарылған жоқ.

KLPE есептен шығару резерві

2019 жылы Топ Атырау облысындағы бірінші интеграцияланған газ-химия кешенін салу жобасы бойынша аяқталмаған күрделі құрылыстың құрамына қосылған капиталға айналдырылған шығындардың құнсыздануына тест өткізді. Тест нәтижесінде Топ 24.813 миллион теңге сомаға капиталға айналдырылған шығындарды құнсыздандырып, есептен шығарды және KLPE бойынша 465 миллион теңге сомаға қосымша құнсыздануды мойындады. Топ бұл шығындар экономикалық пайда әкелмейді және жаңа техникалық-экономикалық негіздемені әзірлеу барысында пайдалануға болмайды деп есептейді.

«Сәтті» ӨКЖБҚ

«Сәтті» өзін өзі көтеретін жүзетін бұрғылау қондырғысының өтелетін құны пайдалану құндылығы әдісінің негізінде айқындалды. Пайдалану құндылығы бұрғылау қондырғысынан күтілетін келешек ақша ағындарының келтірілген құны ретінде бағаланды. Болжамды ақша ағындары Топ басшылығы 2020-2024 жылдар кезеңіне бекіткен бюджетке және 2041 жылға дейін бұрғылау қондырғысын пайдалы қолдану кезеңіндегі бағалау болжамдарына негізделген. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы талдаудың нәтижесінде, Топ басшылығы құнсызданудан болған шығынды 24.505 миллион теңге көлемінде таныды.

ҚМГ БӨ-дегі браунфилдер

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылы Топ ҚМГ БӨ жобалары бойынша 18.888 миллион теңге мөлшерінде барлау мен бағалау активтерін есептен шығарды, олардың жер қойнауын пайдалану келісімшарттары бұзылып, Үкіметке қайтарылды.

«БМТ» АҚГБ

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылы Топ БМТ АҚГБ-ға қатысты 12.583 миллион теңге мөлшерінде құнсыздану шығынын таныды.

Баржалар

Баржалардың өтелетін құны пайдаланудан болған құндылық әдісі негізінде айқындалды. Пайдаланудан болған құндылық, күтіләп отырғандай, 2021 жылы баржалық келісімшарттың қолданылу мерзімінің соңына дейін 10,05% дисконттау мөлшерлемесі бойынша баржалардан алынатын келешек ақша ағындарының келтірілген құны ретінде бағаланды. Осыған байланысты, келісімшарттарды ұзарту ықтималдығы алыс болып табылады, Топ 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы 11.837 миллион теңге мөлшеріндегі құнсызданудан болған шығынын мойындады.

«Сәтбаев» және «Н» жобалары

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ тиісінше 34.539 миллион теңге және 67.897 миллион теңге сомаға «Сәтбаев» және «Н» жобалары бойынша барлау және бағалау активтерінің құнсыздануынан болған шығынды мойындады. Құнсыздану Топтың жобалардан жоспарланған шығуына және келісімшарттық аумақтардың Үкіметке берілуіне байланысты болды. 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ бұл жоба бойынша активтерді есептен шығарған жоқ, өйткені келісімшарттық аумақ қайтарылған жоқ.

2019 жылғы 24 сәуірде Топ Үкіметтен «Сәтбаев» жобасы бойынша жер қойнауын пайдалану келісімшартын бұзу туралы хабарлама алды, тиісінше, Топ келісімшарттық аумақтан толықтай бас тартып, жобамен байланысты барлау және бағалау активтерін есептен шығарды.

31. ҚАРЖЫЛЫҚ ШЫҒЫНДАР

31 желтоқсанда аяқталатын жылдардағы қаржылық шығындар мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл*
Қарыздар және шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша пайыздар	**414.554**	380.343
Мұнай жеткізу шарты бойынша пайыздық шығыстар (21-ескертпе)	**52.644**	67.534
Облигацияларды мерзімінен бұрын өтеу бойынша қаржылық шығындар	**45.236**	89.612
Жалдау пайыздары бойынша міндеттемелер	**29.638**	6.135
Резервтер және өзге де берешектер бойынша дисконт сомасына ұлғайту	**20.447**	17.876
Қаржылық кепілдіктерді мойындау шығыстары	**18.880**	8.775
Нарықтық мөлшерлемелерден төмен мөлшерлемелер бойынша активтер бойынша дисконт	**2.845**	2.397
Өзгесі	**55.119**	60.483
	639.363	633.155

32. ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІС

31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы қаржылық кіріс мыналарды қамтиды:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл*
Қарызды есептен шығару (19-ескертпе)	**111.476**	53.714
Кредиттік мекемелердегі қаражат және ақша қаражаты мен оның баламалары бойынша сыйақы	**76.799**	90.895
Қарыздар және қаржы активтері бойынша пайыздық кіріс	**40.997**	34.797
Берілген кепілдіктер бойынша кіріс	**26.924**	7.448
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек дисконтының амортизациясы	**5.109**	2.143
Өзгесі	**19.644**	17.523
	280.949	206.520

33. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРДЫҢ ПАЙДАСЫНДАҒЫ ҮЛЕС, НЕТТО

31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы/(шығынындағы) үлесі мыналарды қамтиды:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл (қайта есептелгені)*
«Теңізшевройл» ЖШС	**414.940**	439.149
«Азиялық газқұбыры» ЖШС	**168.086**	–
Маңғыстау Инвестментс Б.В.	**81.991**	95.510
«Каспий құбыр консорциумы» АҚ	**70.869**	57.965
«Бейнеу-Шымкент газ құбыры» ЖШС	**56.194**	16.710
«Қазмырыш» ЖШС	**51.579**	46.637
«ҚазРесГаз» ЖШС	**18.091**	5.254
«Қазгермұнай БК» ЖШС	**17.561**	27.915
Forum Muider Б.В.	**12.243**	13.259
«КАТКО» БК» ЖШС	**11.938**	11.200
Sekerbank TAS	**(10.229)**	(5.090)
Petro Kazakhstan Ink	**(18.244)**	14.591
Ural Group Limited BVI	**(18.895)**	(18.822)
Өзгесі	**58.633**	50.623
	914.757	754.901

34. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

31 желтоқсанда аяқталатын жылдардағы табыс салығы бойынша шығыстар мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл*
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар		
Корпоративтік табыс салығы («КТС»)	**228.749**	223.995
Дивидендтер мен сыйақылар бойынша төлем көзінен ұсталатын салық	**19.653**	31.900
Үстеме пайда салығы	**11.291**	(1.127)
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша шығыс/(үнемділік)		
Корпоративтік табыс салығы («КТС»)	**65.351**	64.281
Дивидендтер мен сыйақылар бойынша төлем көзінен ұсталатын салық	**62.242**	92.617
Үстеме пайда салығы	**(4.904)**	(7.850)
Табыс салығы бойынша шығыстар	**382.382**	403.816

31 желтоқсанда аяқталатын жылдардағы (2019 және 2018 жылдары 20%) бухгалтерлік пайдадан бастап табыс салығы бойынша шығыстарға табыс салығының нормативтік мөлшерлемесі бойынша табыс салығын есептегенге дейін есептелген табыс салығы бойынша шығыстарды салыстыру былайша көрсетіліп отыр:

Миллион теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл*
Жалғасып отырған қызметтен болған табыс салығын есепке алғанға дейінгі пайда	**1.797.988**	1.700.926
Тоқтатылған қызметтен болған табыс салығын есепке алғанға дейінгі пайда	**–**	(2.968)
Бухгалтерлік пайда бойынша табыс салығының шығыстары	**359.598**	339.592
Есептен шығарылмайтын немесе салық салу мақсатында салық салынбайтын баптардың салықтық әсері	**87.302**	200.396
Кейінге қалдырылған салық бойынша мойындалмаған активтердегі өзгеріс	**14.169**	95.702
Корпоративтік табыс салығының әртүрлі мөлшерлемелерінің әсері	**21.047**	24.757
Үстеме пайда салығы	**6.388**	(8.978)
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың салық салынбайтын пайдадағы үлесі	**(123.559)**	(90.051)
Өзге де айырмалар	**17.437**	(157.028)
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстардың жиыны	**382.382**	404.390
Тоқтатылған қызметке жатқызылған табыс салығы бойынша үнем ескерілген	**–**	(574)
Жалғасып отырған қызметтен болған корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	**382.382**	403.816

34. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)

31 желтоқсандағы есепті күні қолданыстағы заңмен белгіленген салық мөлшерлемесін қолдану арқылы есептелген, Активтер мен міндеттемелерді есептеуге арналған салық негізі мен шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген сома арасындағы уақытша айырмаларға кейінге қалдырылған салық сальдосы мыналарды қамтиды:

	2019 жыл				2018 жыл			
Миллион теңгемен	*Корпоративтік табыс салығы*	*Үстеме пайда салығы*	*Төлем көзінен ұсталатын салық*	*Жиыны*	*Корпоративтік табыс салығы*	*Үстеме пайда салығы*	*Төлем көзінен ұсталатын салық*	*Жиыны*
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер								
Негізгі құралдар	**48.619**	**–**	**–**	**48.619**	38.348	(1.916)	–	36.432
ауыстырылған салық шығындары	**804.080**	**–**	**–**	**804.080**	784.066		–	784.066
Қызметкерлерге қатысты есептелген міндеттемелер	**16.560**	**82**	**–**	**16.642**	13.417	–	–	13.417
Қаржы активтері бойынша күтілетін кредиттік шығындар	**24.007**	**–**	**–**	**24.007**	9.204	–	–	9.204
Қоршаған ортаны ластағаны үшін міндеттемелер бойынша резерв	**39.186**	**256**	**–**	**39.442**	25.555	–	–	25.555
Өзге де есептеулер	**114.811**	**–**	**–**	**114.811**	7.974	–	–	7.974
Басқа	**68.609**	**3.893**	**–**	**72.502**	71.125	–	–	71.125
Минус: кейінге қалдырылған салық бойынша танылмаған активтер	**(570.458)**	**–**	**–**	**(570.458)**	(556.289)	–	–	(556.289)
Минус: кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелермен есепке алынған кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	**(457.658)**	**(758)**	**–**	**(458.416)**	(260.292)	–	–	(260.292)
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	**87.756**	**3.473**	**–**	**91.229**	133.108	(1.916)	–	131.192
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер								
Негізгі құралдар	**1.062.035**	**7.608**	**–**	**1.069.643**	868.366	6.365	–	874.731
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың бөлінбеген пайдасы	**–**	**–**	**356.581**	**356.581**	–	–	295.580	295.580
Өзгесі	**96.320**	**–**	**–**	**96.320**	27.100	–	–	27.100
Минус: кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелермен есепке алынған кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	**(457.658)**	**(758)**	**–**	**(458.416)**	(260.292)	–	–	(260.292)
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	**700.697**	**6.850**	**356.581**	**1.064.128**	635.174	6.365	295.580	937.119
Кейінге қалдырылған салық бойынша таза міндеттемелер	**(612.941)**	**(3.377)**	**(356.581)**	**(972.899)**	(502.066)	(8.281)	(295.580)	(805.927)

34. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)

31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы кейінге қалдырылған салық бойынша таза міндеттемелердегі өзгерістер былайша берілген:

	2019 жыл				*2018 жыл*			
Миллион теңгемен	*Корпоративтік табыс салығы*	*Үстеме пайда салығы*	*Төлем көзінен ұсталатын салық*	*Жиыны*	*Корпоративтік табыс салығы*	*Үстеме пайда салығы*	*Төлем көзінен ұсталатын салық*	*Жиыны*
1 қаңтарға сальдо (қайта есептелген)	**502.066**	**8.281**	**295.580**	**805.927**	319.134	16.129	202.904	538.167
Есептілік валютасын қайта есептеу	**(1.861)**	**–**	**–**	**(1.861)**	2.112	2	59	2.173
Өзге де жиынтық кірісте көрсетілді	**2.739**	**–**	**(1.241)**	**1.498**	(5.165)	–	–	(5.165)
Еншілес компаниялардың сатып алуы	**46.564**	**–**	**–**	**46.564**	119.118	–	–	119.118
Тоқтатылған қызмет	**(1.918)**	**–**	**–**	**(1.918)**	2.586	–	–	2.586
Пайдалар мен шығындарда көрсетілгені	**65.351**	**(4.904)**	**62.242**	**122.689**	64.281	(7.850)	92.617	149.048
31 желтоқсандағы сальдо	**612.941**	**3.377**	**356.581**	**972.899**	502.066	8.281	295.580	805.927

Кейінге қалдырылған салық активі болашақта соған қатысты актив пайдаланылуы мүмкін салық салынатын пайданың болу ықтималдығы бар дәрежеде ғана танылады. Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер оларға байланысты салық жеңілдіктері іске асырылу ықтималдығы енді болмайтын дәрежеде азайтылады. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кейінге қалдырылған салық бойынша мойындалмаған активтер, негізінен, 570.458 миллион теңге (2018 жылғы 31 желтоқсан: 556.289 миллион теңге) сомада ауыстырылған салық шығындарына жатқызылды.

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қазақстан Республикасында ауыстырылған салық шығындары салық салу мақсатында олар туындаған сәттен бастап 10 (он) жыл өткеннен кейін бітеді .

35. ШОҒЫРЛАНДЫРУ

Мына еншілес ұйымдар осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке енгізілді:

		Иелік ету үлесі	
		2019 жыл	*2018 жыл*
1	«ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ («ҚМГ» ҰК) және еншілес ұйымдары	90,42%	90,42%
2	«ҚМГ Қашаған Б.В.» ЖШЖК	100,00%	100,00%
3	«Қазақстан темір жолы» ұлттық компаниясы» АҚ («ҚТЖ» ҰК») және еншілес ұйымдары	100,00%	100,00%
4	«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ («ҚАӨ» ҰАК») және еншілес ұйымдары	81,28%	85,00%
5	«Самұрық-Энерго» АҚ («Самұрық-Энерго») және еншілес ұйымдары	100,00%	100,00%
6	«Электр желілерін басқару жөніндегі Қазақстан компаниясы» АҚ («KEGOC») және еншілес ұйымдары	90,00% + 1	90,00% + 1
7	«Қазпошта» АҚ және еншілес ұйымдары	100,00%	100,00%
8	«Қазақтелеком» АҚ («ҚТК») және еншілес ұйымдары	52,03%	52,03%
9	«Эйр Астана» АҚ («Эйр Астана») және еншілес ұйымдары	51,00%	51,00%
10	«Samruk-Kazyna Construction» ЖШС және еншілес ұйымдары	100,00%	100,00%
11	«Тау-кен Самұрық» ұлттық тау-кен компаниясы» АҚ және еншілес ұйымдары	100,00%	100,00%
12	«Біріккен химия компаниясы» ЖШС («БХК») және еншілес ұйымдары	100,00%	100,00%
13	«Самұрық-Қазына Инвест» ЖШС және еншілес ұйымдары	100,00%	100,00%
14	«Самұрық-Қазына Келісімшарт» ЖШС	100,00%	100,00%
15	«КОРЭМ» АҚ	100,00%	100,00%
16	«СҚ Бизнес Сервис» ЖШС және еншілес ұйымдары	100,00%	100,00%
17	«Qazaq Air» АҚ	100,00%	100,00%
18	«Қазақстан атом электр станциялары» АҚ	100,00%	100,00%
19	«Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ	100,00%	0,00%
20	«Атырау халықаралық әуежайы» АҚ	0,00%	100,00%
21	«Ақтөбе халықаралық әуежайы» АҚ	0,00%	100,00%
22	«Павлодар әуежайы» АҚ	0,00%	100,00%
23	«МАЭК – Қазатомөнеркәсіп» ЖШС	0,00%	100,00%

36. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР ТУРАЛЫ АҚПАРАТТЫ АШУ

24 «Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашып көрсету» БЕХС-ке сәйкес тараптар, егер бір тараптың екінші тарапты бақылауға және қаржылық немесе операциялық шешімдерді қабылдау кезінде екінші тарапқа айтарлықтай ықпал етуге мүмкіндігі болса, байланысты деп есептеледі. Әрбір байланысты тараппен ықтимал қарым-қатынастарды бағалау кезінде қарым-қатынастардың заңгерлік ресімделуіне ғана емес, сол сияқты олардың мәніне де көп көңіл бөлінеді.

Байланысты тараптар Топтың негізгі басқарушы персоналын, Топтың негізі басқарушы персоналына біршама қатысу үлесі тікелей немесе жанама түрде тиесілі ұйымды, сондай-ақ Үкімет бақылайтын өзге де кәсіпорындарды қамтиды. Байланысты тараптармен мәмілелер байланысты және үшінші тараптар үшін ұсынылатын тарифтердің негізінде берілген кейбір реттелетін қызметтерді қоспағанда, нарық міндеттемелеріне сәйкес келуі міндетті емес тараптардың арасында келісілген шарттарда жүзеге асырылды.

36. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР ТУРАЛЫ АҚПАРАТТЫ АШУ (жалғасы)

Мына кесте 31 желтоқсандағы жағдай бойынша байланысты тараптармен жасалған мәмілелердің жалпы сомасын көрсетеді:

Миллион теңгемен		*Қауымдасқан компаниялар*	*Топ қатысушы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар*	*Мемлекет бақылайтын өзге де кәсіпорындар*
Байланысты тараптардың берешегі	2019 жыл	**4.225**	**40.165**	**25.921**
	2018 жыл	20.592	36.243	22.794
Байланысты тараптарға берешек	2019 жыл	**34.212**	**186.746**	**14.946**
	2018 жыл	40.171	133.759	11.822
Тауарлар мен қызметтерді сату	2019 жыл	**115.182**	**370.651**	**506.918**
	2018 жыл	63.550	324.313	319.208
Тауарлар мен қызметтерді сатып алу	2019 жыл	**194.076**	**1.547.959**	**20.833**
	2018 жыл	171.577	1.515.461	17.162
Өзге де (шығындар)/пайда	2019 жыл	**(2.531)**	**(1.748)**	**2.342**
		16.343	47.590	(50.629)
Ақша қаражаты және оның баламалары және кредиттік мекемелердегі қаражат (активтер)	2019 жыл	**–**	**248**	**308.250**
	2018 жыл	–	–	178.664
Берілген қарыздар	2019 жыл	**66.394**	**365.017**	**5.184**
	2018 жыл	139.749	400.254	5.203
Алынған қарыздар	2019 жыл	**17.460**	**5**	**1.114.707**
	2018 жыл	1.521	5	1.276.181
Өзге де активтер	2019 жыл	**13.171**	**116.244**	**120.270**
	2018 жыл	46.305	77.489	113.246
Өзге де міндеттемелер	2019 жыл	**15.132**	**61.270**	**31.483**
	2018 жыл	14.990	45.231	65.463
Байланысты тараптарға есептелген сыйақы	2019 жыл	**11.049**	**43.425**	**10.901**
	2018 жыл	10.428	27.264	19.919
Байланысты тараптардан есептелген сыйақы	2019 жыл	**1.676**	**11.362**	**88.097**
		(1.280)	3.258	106.181

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың 51.062 миллион теңге сомасындағы (2018 жылғы 31 желтоқсан: 65.423 миллион теңге) бірқатар қарыздарына Қазақстан Республикасының Үкіметі кепілдік берді.

Негізгі басқарушы персоналға төленген, қоса берілген жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте жалпы және әкімшілік шығыстарға қосылған жалпы сыйақы сомасы 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылы 8.870 миллион теңгені құрады (2018 жылғы 31 желтоқсан: 6.145 миллион теңге). Негізгі басқарушы персоналға төленген сыйақы негізінен келісімшарттарда белгіленген жалақы бойынша шығыстардан және операциялық нәтижелерге қол жеткізуге негізделген өзге де төлемдерден тұрады.

37. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ

Топтың негізгі қаржы құралдары қарыздарды, ҚР Үкіметінен алынған қарыздарды, 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жалдау бойынша міндеттемелерді және 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жалдау бойынша міндеттемелерді, клиенттердің қаражатын, туынды құралдарды, ақша қаражатын және оның баламаларын, берілген қарыздарды, кредит мекемелеріндегі қаражатты, өзге де қаржылық активтерді, сондай-ақ дебиторлық және кредиторлық берешектерді қамтиды. Топтың қаржылық құралдары бойынша туындайтын негізі тәуекелдер – бұлар пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі, валюталық тәуекел және кредиттік тәуекел. Топ барлық қаржылық құралдары бойынша туындайтын өтімділікке байланысты тәуекелдерді де қадағалайды.

37. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, МАҚСАТТАР МЕН ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУ САЯСАТЫ (жалғасы)

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі нарықтағы сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруі нәтижесінде қаржы құралы құнының ауытқуы тәуекелін білдіреді. Топ өзінің жеке және қарыз қаражаты, сондай-ақ оның инвестициялары көрсетілген валюталар бойынша сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеруіне бақылауды жүзеге асыру арқылы пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелін шектейді.

Топтың пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекеліне бейімділігі, негізінен, Топтың пайыздық мөлшерлемелері құбылмалы ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді қарыздарына қатысты болады (19-ескертпе).

Мына кестеде Топтың табыс салығын (өзгермелі сыйақы мөлшерлемелерімен қарыздарының болуы салдарынан) есепке алғанға дейінгі (сату үшін қолда бар инвестициялардың әділ құнындағы өзгерістер салдарынан) пайдасының, барлық қалған параметрлер тұрақты шама ретінде қабылданған жағдайда LIBOR құбылмалы пайыздық мөлшерлемелердегі ықтимал өзгерістерге сезімталдығы көрсетілген.

Миллион теңгемен	*Базистік пункттердегі ұлғаю/ (азаю)**	*Табыс салығы есепке алынғанға дейінгі пайдаға және шығынға ықпалы*
2019 жыл		
АҚШ доллары	**35/(35)**	**(2.859)/2.859**
2018 жыл		
АҚШ доллары	50/(15)	(7.238)/2.171

** 1 базистік тармақ = 0,01%.*

Валюталық тәуекел

АҚШ долларында көрсетілген қарыздардың, 2018 жылғы қаржылық жалдау бойынша міндеттемелердің және 2019 жылғы жалдау бойынша міндеттемелердің, сауда кредиторлық берешектің, банктердегі салымдардың, ақша қаражаты мен олардың баламаларының, кредиттік мекемелердегі қаражаттың және дебиторлық берешектің елеулі сомасының болуы нәтижесінде Топтың шоғырландырылған қаржылық жағдайына теңгеге АҚШ долларының айырбас бағамының өзгеруі біршама әсер етуі мүмкін.

Мына кестеде Топ пайдасының барлық қалған параметрлер тұрақты шама ретінде қабылданған жағдайдағы табыс салығын есептегенге дейінгі АҚШ доллары мен евроның айырбас бағамындағы ықтимал өзгеруіне сезімталдығы көрсетілген.

Миллион теңгемен	*Айырбастау бағамдарын-дағы ұлғаю/(кему)*	*Табыс салығы есепке алынғанға дейінгі пайдаға және шығынға әсері*
2019 жыл		
АҚШ доллары	**12,00%/(9,00%)**	**(368.433)/276.518**
Еуро	**12,00%/(9,00%)**	**(9.692)/7.196**
2018 жыл		
АҚШ доллары	14,00%/(10,00%)	(389.284)/278.060
Еуро	14,00%/(10,00%)	(12.288)/8.742

37. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, МАҚСАТТАР МЕН ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУ САЯСАТЫ (жалғасы)

Кредиттік тәуекел

Контрагенттердің Топтың қаржы құралдарымен жасалған шарттардың талаптарын орындамауы нәтижесінде туындайтын кредиттік тәуекел, әдетте, контрагенттер міндеттемелерінің шамасы Топтың осы контрагенттердің алдындағы міндеттемелерінен асатын осындай жағдайлар болған кезде, сомамен шектеледі. Топ саясаты кредитті төлеуге қабілетті контрагенттермен бірге қаржы құралдарымен операциялар жасауды көздейді. Кредиттік тәуекелге бейімділіктің ең жоғарғы шамасы әрбір қаржылық активтің баланстық құнына тең.

Топ өз тәуекелінің ең жоғары шамасы есепті күні көрсетілген күтілетін кредиттік шығындардың резервтерін шегергенде, берілген қарыздар сомасында (11-ескертпе), кредиттік мекемелердегі қаражат сомасында (12 ескертпе), сауда-дебиторлық берешек пен өзге де ағымдағы активтерде (16-ескертпе), өзге де қаржы активтерінде (13-ескертпе) және ақша қаражаты мен оның баламаларында (17-ескертпе) көрсетілген деп санайды.

Кредиттік тәуекелдің шоғырлануы оларға қатысты экономикалық жағдайлардың немесе өзге де мән-жайлардың өзгеруі олардың өз міндеттемелерін орындау қабілетіне бірдей әсер етеді деп күтуге негіз бар бір қарыз алушының немесе қызмет шарттары бірдей қарыз алушылар тобы берешегінің бірнеше сомасы болған кезде туындауы мүмкін.

Топта баламалы кредиттік тарихы бар контрагенттермен мәмілелер жасасуға және белгіленген кредит беру лимиттерінен асырмауға тұрақты бақылауды көздейтін саясат қолданылады. Топ өзінің контрагенттерінің көпшілігімен алдын ала төлем негізінде жұмыс істеу фактісінің арқасында кредиттік тәуекел азаяды.

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі Топ өзінің қаржылық міндеттемелерін орындау үшін қаражат тартқан кезде қиындықтарға кездесуі мүмкіндігіне байланысты. Өтімділік тәуекелі қаржылық активті оның әділ құнына жақын құн бойынша жедел түрде сатудың мүмкін еместігі нәтижесінде туындауы мүмкін.

Өтімділікке қойылатын талаптар үнемі бақыланады және басшылық міндеттемелерді олардың туындауына қарай орындау үшін жеткілікті көлемде қаражаттың болуын қадағалайды.

Мына кестеде осы міндеттемелерді өтеу мерзімі бөлінісінде Топтың қаржылық міндеттемелері бойынша шарттық дисконтталмаған төлемдер туралы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақпарат берілген.

Миллион теңгемен	*Талап етілгенге дейін*	*1 айдан артық, бірақ 3 айдан аспайтын*	*3 айдан артық, бірақ 1 жылдан аспайтын*	*1 жылдан астам, бірақ 5 жылдан артық емес*	*5 жылдан астам*	*Жиыны*
2019 жылғы 31 желтоқсанға						
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	331	377	23.166	136.666	2.118.816	2.279.356
Қарыздар	172.546	187.028	671.439	3.466.395	7.033.406	11.530.814
Жалдау бойынша міндеттемелер	5.230	20.200	69.599	257.676	110.251	462.956
Клиенттердің қаражаты	34.762	–	7	86	–	34.855
Қаржылық кепілдіктер	22.839	23.980	76.603	414.912	110.477	648.811
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	432.641	496.024	112.264	11.135	–	1.052.064
	668.349	727.609	953.078	4.286.870	9.372.950	16.008.856
2018 жылғы 31 желтоқсанға						
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	13	24	24.295	171.370	2.298.494	2.494.196
Қарыздар	177.910	133.163	826.506	3.281.022	6.867.754	11.286.355
Қаржылық жалдау бойынша міндеттемелер	1.338	7.926	23.826	114.923	95.864	243.877
Клиенттердің қаражаты	27.682	–	5	79	–	27.766
Қаржылық кепілдіктер	27.032	21.193	40.676	414.018	311.325	814.244
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	463.087	482.877	48.825	13.764	956	1.009.509
	697.062	645.183	964.133	3.995.176	9.574.393	15.875.947

37. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, МАҚСАТТАР МЕН ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУ САЯСАТЫ (жалғасы)

Капиталды басқару

Топ өзінің капиталын негізінен өзінің еншілес ұйымдарының капиталын басқару арқылы және өзінің бақылау функцияларын іске асыра отырып, басқарады. Капиталды басқарудың басты мақсаты Топтың еншілес ұйымдары берешек пен капиталдың арақатынасын оңтайландыру арқылы Акционерге пайданы барынша көбейтумен қатар, қызметтің үздіксіздігі қағидатын ұстануды жалғастыра алатын жағдайда қамтамасыз етуін білдіреді.

Топ әрбір еншілес ұйым бизнесінің қажеттіліктері мен қызметінің ерекшелігін ескере отырып, әзірленген қызметтің белгілі бір көрсеткіштерін белгілей отырып, өзінің еншілес ұйымдарының капиталын басқарады. Топ өзінің еншілес ұйымдарының капиталын басқару үшін пайдаланатын қызметтің негізгі көрсеткіштері – бұл мына коэффициенттер: тоқтатылған және жалғасатын қызметтен болған Пайызды, Салық салуды, Тозуды және Амортизацияны Есепке алғанға дейінгі Кіріске қатысты Борыш («D/EBITDA»); және Капиталға қатысты борыш («D/E»). Борыш тиісті еншілес ұйымдардың ақша қаражаты мен олардың баламалары құнына азайтылған қарыздары, борыш қағаздары, кепілдіктері және қаржылық жалдауы бойынша міндеттемелеріне теңестіріледі. Капитал негізгі компания Акционерінің үлесіне жатқызылатын еншілес ұйымның бүкіл капиталына теңестіріледі.

Рұқсат етілген ең жоғарғы көрсеткіштер әрбір еншілес ұйымға оның бизнесінің қажеттіліктері мен айрықша ерекшеліктері негізінде мақұлданды және мынадай диапазондар шегінде өзгереді (Топ үшін қызметтің шоғырландырылған негізгі көрсеткіштері анықтама түрінде берілді, өйткені Топ шоғырландырылған деңгейде қызметтің негізгі көрсеткіштерін бақыламайды):

Қызметтің негізгі көрсеткіштері	*2019 жыл*	*2018 жыл*
D/EBITDA	**2,51**	3,00
D/E	**0,57**	0,61

Миллиард теңгемен	*2019 жыл*	*2018 жыл*
Қарыздар (19-ескертпе)	**6.841**	6.853
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары (20-ескертпе)	**628**	653
Жалдау бойынша міндеттемелер (22-ескертпе)	**424**	156
Туынды қаржы құралдары	**2**	3
Қор тобына кірмейтін компаниялардың міндеттемелері бойынша кепілдік берілетін негізгі борыштың номиналды сомасы	**321**	182
Борыш жиыны	**8.216**	7.847
Минус: ақша қаражаты мен оның баламалары	**(1.994)**	(2.488)
Таза борыш жиыны	**6.222**	5.359
EBITDA	**3.279**	2.619
Капитал жиыны	**14.337**	12.953

Қаржы құралдары мен инвестициялық жылжымайтын мүліктің әділ құны

Топ қаржы құралдарының әділ құнын анықтау және бағалау модельдері бөлінісінде ол туралы ақпаратты ашып көрсету үшін мынадай иерархияны пайдаланады:

- 1-деңгей: бірдей активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарықтағы бағалар (қандай да бір түзетулерсіз).
- 2-деңгей: барлық бастапқы деректер көрсетілетін әділ құнына елеулі ықпал ететін, нарықта не тікелей не жанама түрде байқалатын басқа да әдістер .
- 3-деңгей: бақыланатын нарықтық ақпаратқа негізделмейтін әділ құнды көрсетуге елеулі ықпал ететін бастапқы деректер қолданылатын әдістер.

37. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Қаржы құралдары мен инвестициялық жылжымайтын мүліктің әділ құны (жалғасы)

2019 және 2018 жылдарғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың қаржы құралдарының баланстық құны төмендегі қаржы құралдары үшін әділ құнына негіздемелі түрде жақындау болып табылады:

Миллион теңгемен	*1-деңгей*	*2-деңгей*	*3-деңгей*	*2019 жылғы 31 желтоқсан*
Қаржы құралдарының санаты				
Активтер				
Берілген, ПШӘҚ бойынша ескерілетін қарыздар	**–**	**–**	**214.396**	**214.396**
ӘЖКӘҚ бойынша ескерілетін қаржылық активтер	**42.577**	**10.344**	**63**	**52.984**
ПШӘҚ бойынша ескерілетін қаржылық активтер	**3.900**	**17.125**	**25.084**	**46.109**
Туынды қаржылық активтер	**–**	**952**	**543**	**1.495**

Миллион теңгемен	*1-деңгей*	*2-деңгей*	*3-деңгей*	*2018 жылғы 31 желтоқсан*
Қаржы құралдарының санаты				
Активтер				
Берілген, ПШӘҚ бойынша ескерілетін қарыздар	–	263.427	23.619	287.046
ӘЖКӘҚ бойынша ескерілетін қаржылық активтер	3.626	10.851	55	14.532
ПШӘҚ бойынша ескерілетін қаржылық активтер	–	24.165	23.391	47.556
Туынды қаржылық активтер	–	3.129	1.721	4.850

	2019 жылғы 31 желтоқсанға				
			Пайдалана отырып әділ құнды бағалау		
Миллион теңгемен	*Баланс (ағымдағы) құн*	*Әділ құны*	*Белсенді нарықтағы баға белгілеулері (1-деңгей)*	*Маңызды қадағалана-тын бастапқы деректер (2-деңгей)*	*Айтарлықтай бақылан-бай-тын бастапқы деректер (3-деңгей)*
Қаржы активтері					
Берілген, амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қарыздар және қаржылық жалдау бойынша берешек	**306.433**	**314.192**	**–**	**26.674**	**287.518**
Кредиттік мекемелердегі қаражат	**763.766**	**776.646**	**474.248**	**302.381**	**17**
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	**24.888**	**32.774**	**–**	**9.541**	**23.233**
Қаржылық міндеттемелер					
Қарыздар	**6.841.393**	**7.324.768**	**4.943.524**	**1.948.352**	**432.892**
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	**627.560**	**548.717**	**–**	**548.717**	**–**
Кепілдіктер бойынша міндеттемелер	**48.957**	**46.414**	**–**	**25.992**	**20.422**

37. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, МАҚСАТТАР МЕН ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУ САЯСАТЫ (жалғасы)

Қаржылық құралдар мен инвестициялық жылжымайтын мүліктің әділ құны (жалғасы)

	2018 жылғы 31 желтоқсанға				
			Пайдалана отырып әділ құнды бағалау		
Миллион теңгемен	*Баланс (ағымдағы) құн*	*Әділ құны*	*Белсенді нарықтағы баға белгілеулері (1-деңгей)*	*Маңызды қадағалана-тын бастапқы деректер (2-деңгей)*	*Айтарлықтай бақылан-бай-тын бастапқы деректер (3-деңгей)*
Қаржы активтері					
Берілген, амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қарыздар және қаржылық жалдау бойынша берешек	345.886	347.061	–	259.399	87.662
Кредиттік мекемелердегі қаражат	799.972	791.792	496.248	295.033	511
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	42.388	54.981	–	32.360	22.621
Қаржылық міндеттемелер					
Қарыздар	6.852.775	6.878.032	4.302.628	2.268.890	306.514
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	653.406	533.935	–	533.935	–
Кепілдіктер бойынша міндеттемелер	47.119	41.529	–	40.059	1.470

Жоғарыда көрсетілген қаржылық құралдардың әділ құны артық пайыздық мөлшерлемелер бойынша ақшалай қаражаттың күтілетін болашақтағы ағындарын дисконттау арқылы есептелген.

38. ШАРТТЫ ЖӘНЕ ШАРТТЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Операциялық орта

Қазақстанда нарықтық экономиканың талаптарына жауап беретіндей экономикалық реформа және құқықтық, салықтық және әкімшілік инфрақұрылымды дамыту жалғасуда . Болашақтағы Қазақстан экономикасының тұрақтылығы көбіне осы реформалардың барысына, сондай-ақ экономика, қаржы және ақша-кредит саясаты саласында Үкімет қабылдайтын шаралардың тиімділігіне байланысты болады.

Шикі тауарлар бағасының өзгеруі

Топ кірісінің көп бөлігі шикізат тауарларын, негізінен, шикі мұнай мен мұнай өнімдерін сатудан пайда болады. Тарихи тұрғыдан алғанда, осы өнімдердің бағасы тұрақты болмаған және ұсынысқа пен сұраныстағы өзгерістерге, нарықтық тұрлаусыздыққа, әлемдік және өңірлік экономика қызметіне және индустриялардағы циклдікке қатысты елеулі өзгерді.

Сонымен қатар бағалартарифтер мен импорттық баж салуды, биржалық алып-сатарлықты, Топтың өнімдерін негізгі нарықтарда жабдықтау мүмкіндігінің немесе артық жабдықталуының ұлғаюын қоса алғанда, үкімет жасаған әрекеттердің ықпалына бейім. Осындай сыртқы факторлар мен нарықтардағы өзгерістер болашақ бағаларды бағалауды айтарлықтай қиындатады.

Шикі тауарлар бағасындағы елеулі немесе ұзаққа созылған төмендету Топтың қызметіне, қаржылық нәтижелеріне және операциялардан болатын ақша ағындарына біршама немесе теріс әсер етуі мүмкін. Топ шикі тауарлар бағасының өзгеруі тәуекеліне өзінің бейімдігін елеулі түрде хеджирлемейді.

38. ШАРТТЫ ЖӘНЕ ШАРТТЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Трансферттік баға белгілеу бойынша бақылау

Қазақстандағы трансферттік баға белгілеу бойынша бақылаудың өте кең спектрі жоқ және тараптардың байланысты не байланысты еместігіне қарамастан, тікелей немесе жанама түрде халықаралық мәмілелермен байланысты көптеген операцияларға қолданылады. Трансферттік баға белгілеу туралы Заң операцияларға қатысты қолданылатын салықтар, қол созым қағидаты бойынша айқындалған нарықтық баға негізінде есептелуін талап етеді. Қазақстанда трансферттік баға белгілеу туралы жаңа заң 2009 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енді. Жаңа заң анық көрсетілмеген болып табылмайды және оның кейбір ережелерінің қолданылу тәжірибесі аз. Оның үстіне, заңда әзірлеу кезеңінде тұрған егжей-тегжей нұсқаулықтар жоқ.

Трансферттік баға белгілеу туралы заңды операциялардың кейбір түрлеріне қолданудың нәтижесінде Қазақстандық трансферттік баға белгілеу туралы заңмен байланысты белгісіздіктерге байланысты салық органдарының ұстанымы Топтың ұстанымынан ерекшеленуі мүмкін деген тәуекел бар деп анық белгіленбеген, бұл 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қосымша салықтар, айыппұлдар мен өсімақы сомаларына әкелуі мүмкін.

Басшылық 2019 жылғы 31 желтоқсанда трансферттік баға белгілеу бойынша қолданылатын заңнамада оны түсіндіру сәйкес келеді және Топтың трансферттік баға белгілеу жөніндегі ұстанымы расталады деген ықтималдылық бар деп санайды.

Салық салу

Қазақстандық салық заңдары мен нормативтік-құқықтық актілер үздіксіз өзгерістер мен түрлі түсіндірмелердің нысанасы болып табылады., ҚЕХС бойынша қаржылық есептіліктегі кірістерді, шығыстарды және басқа да баптарды мойындауға көзқарастарын қоса алғанда, жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдарының арасындағы пікірлерде болатын келіспеушіліктер аз емес . Қазіргі кезде қолданып отырған, Қазақстанда қолданылатын заңдардың негізінде анықталған құқық бұзушылықтар үшін қарастырылған айыппұлдар мен өсімақылар жүйесі аса қатаң болып отыр. Қазақстандық салық салу жүйесінің екіұштылығына орай салықтардың, айыппұл санкциялары мен өсімпұлдардың нақты сомасы, егер олар болса, қазіргі уақытқа дейін шығыстарға жатқызылған және 2019 жылдың 31 желтоқсанына есептелген сомадан асып кетуі мүмкін.

Басшылық 2019 жылғы 31 желтоқсанда қолданылатын заңнаманы түсіндіру сәйкес келеді және резервтер осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте есептелген немесе ашылып көрсетілген жағдайлардан басқа, Топтың салықтар жөніндегі ұстанымы расталатын ықтималдылық бар деп санайды.

«Ембімұнайгаз» АҚ (Ембімұнайгаз) экологиялық тексеру

2018 жылдан бастап Топтың еншілес кәсіпорны Ембімұнайгазда 2017 жылғы қараша мен 2018 жылғы желтоқсан аралығындағы кезеңде үш экологиялық тексеру жүргізілді. 2018 жылдың ішінде Ембімұнайгаз 34.213 миллион теңгені есептеп, 8.143 миллион теңгені төледі. Нәтижесінде, 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша резерв 2018 жылғы шоғырландырылған қаржылық есептілікте 26.070 миллион теңгені құрады.

2019 жылдың ішінде ақыны уақтылы төлемегені үшін айыппұлдарды болдырмау мақсатында Ембімұнайгаз 6.472 миллион теңгені төледі. Сондай-ақ 2019 жылы сот төленген айыппұлдың жалпы сомасын азайту жөнінде қаулы шығарды, тиісінше, Ембімұнайгаз 25.433 миллион теңгені таза күйінде кері қайтарды, , және басқа салықтар бойынша алдын ала төлем ретінде танылған 10.420 миллион теңге мөлшерінде бұрын төленген провизияларды қайтаруға арыз берді. Нәтижесінде, 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша резерв 2019 жылғы шоғырландырылған қаржылық есептілікте 4.585 миллион теңгені құрады.

Сот талқылаулары

ҚМГ еншілес компаниясы – «KMG Drilling & Services LLP» ЖШС-тің (бұдан әрі – «ҚМГ D&S») сот талқылаулары

KMG D&S (Топтың еншілес ұйымы) талап қою сомасы 192 миллион АҚШ долларына (73.501 миллион теңгеге баламалы) 2012 жылғы 5 шілдедегі өзін өзі көтеретін жүзетін бұрғылау қондырғысын (ӨЖБҚ) салу бойынша кешенді жұмыстарды сатып алу туралы шарттан туындайтын мәселелер бойынша «Ерсай Каспиан Контрактор» ЖШС мен «Caspian Offshore & Marine Construction LLP» ЖШС (бұдан әрі – «Консорциум» немесе «Талапкер») компаниясының Консорциумымен төрелік іске тартылды. Бұл төрелік іс Лондонның халықаралық төрелік сотының (LCIA) карауында.

38. ШАРТТЫ ЖӘНЕ ШАРТТЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Сот талқылаулары (жалғасы)

ҚМГ еншілес компаниясы – «KMG Drilling & Services LLP» ЖШС-тің (бұдан әрі – «ҚМГ D&S») сот талқылауы (жалғасы)

Талапкердің материалдық талаптары мыналардан тұрды:
- 140.118 мың АҚШ доллары сомасына (53.833 миллион теңгеге баламалы) Шарт құнының ұлғаюына байланысты өтемақылар (жобалық құжаттаманың кемшіліктері мен конструктивтік шешімнің өзгеруі);
- 1.383 мың АҚШ доллары мөлшерінде тұрақсыздық айыбы (баламасы 531 миллион теңге);
- 50.613 мың АҚШ доллары мөлшерінде валюталық түзету бөлігіндегі талап ету сомасы (19.446 миллион теңгеге баламалы).

Бұл ретте Талапкерлер бұл соманың шағымдарды төлеу күніне өзгеруі ықтималдығына нұсқайтынын атап өткен жөн.

2018 жылғы 11 сәуірде келіссөздерден кейін Консорциум шағымның бастапқы сомасын 140 миллион АҚШ долларына дейін қысқартты (54,3 миллиард теңгеге баламалы). 2018 және 2017 жылдарғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша болған белгісіздікке орай Топ бұл шағымға қатысты ешқандай резервтерді мойындаған жоқ. 2019 жылдың ішінде Топ LCIA-ға тараптардың диспутты бейбіт келісім арқылы шешу жайлы шешіміне орай шағымды тоқтату туралы нотаны жолдады.

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша заңгерлік кеңес берушінің пікіріне және қолданыстағы халықаралық практикаға сәйкес Топ жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте жалпы және әкімшілік шығыстарда 90.000 мың АҚШ доллары мөлшерінде (2019 жылғы 31 желтоқсанға айырбас бағамы бойынша баламасы 34.132 миллион теңге) резерв есептеді (28-ескертпе). Шоғырландырылған қаржылық есептілікті шығару сәтіне Консорциуммен келіссөздер аяқталмаған болатын.

Азаматтық талқылау (KMG International N.V.)

2016 жылғы 22 сәуірдегі қаулыға (бұдан әрі – «Қаулы») сәйкес Румынияның Прокуратурасы Ұйымдасқан қылмыспен және лаңкестікпен күрес жөніндегі департаментпен (DIICOT) бірлесіп 26 жеке тұлғаға қатысты тергеу жүргізді (олардың 14-і KMG I бұрынғы қызметкерлері болып табылады).

2016 жылғы 22 шілдеде Компания мен KMGI Румынияның Үкіметі мен Қазақстан Республикасы Үкіметінің арасындағы Келісімге, Нидерландтар Корольдігінің Үкіметі мен Румынияның Үкіметі арасындағы Келісімге және Энергетикалық Хартия Шартына негізделген инвестициялық дауды реттеу туралы хабарламаны Румынияның билігіне ұсынды. Келіссөздердің нәтижелері бойынша 2013 жылғы ақпанда Румынияның Үкіметі мен KMGI арасында Өзара түсіністік туралы меморандумға қол қойылды.

2019 жылғы 5 желтоқсанда Румынияның Прокуратурасы ескірген талап қою мерзімінің аяқталуына орай қылмыстық істі тоқтату туралы қаулыны қабылдады. Осы қаулымен 106,5 миллион АҚШ доллары мөлшеріндегі әлеуетті талаптар сомасын қамтамасыз ету үшін «Петромидия» МӨЗ бірқатар өндірістік қондырғыларын қоспағанда, Rompetrol Rafinare S.A. активтеріне 2016 жылы салынған барлық тыйымдар алынды.

2019 жылғы 27 желтоқсанда KMG I қаулыны даулап, мәні бойынша істің тоқтатылуын талап етті, бірақ ескіру талап қою мерзімі аяқталды.

Көрсетілген Румыния Прокуратурасының қаулысына 3 талапкер шағым бердіі:
1. Румынияның жекешелендіру агенттігі KMG I-дың 2013-2014 жылдары 30 миллион АҚШ доллары мөлшерінде «Петромидия» МӨЗ бен «Вега» МӨЗ міндеттемелері бойынша жекешелендіруден кейінгі талаптарын тиісті орындамауы бөлігінде;
2. Faber Invest & Trade Inc., Rompetrol Rafinare S.A. акционері ретінде KMG I-дың қылмыстық және азаматтық іс шеңберінде 55 миллион АҚШ доллары сомасына бірқатар шешімін даулау бөлігінде;
3. KMGI бұрынғы директоры болған Stephenson George Philip мырза, қылмыстық және азаматтық іс шеңберінде. Компанияның 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау сәтіне жоғарыда аталған талапкерлердің өтініштері бойынша шағымдану нәтижелері туралы ақпарат берілген жоқ.

38. ШАРТТЫ ЖӘНЕ ШАРТТЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Сот талқылаулары (жалғасы)

Қорға тиесілі Kashagan B.V. акцияларына тыйым салынуына байланысты Қор шағымы бойынша Стати мырзаға және онымен байланысты тараптарға қарсы басталған сот ісі

2017 жылғы 14 қыркүйекте Амстердам қ. соты шешімінің негізінде Қордың оған тиесілі ҚМГ Қашаған Б.В. акцияларының 50% қатысты құқықтарына бұл акцияларға билік ету бөлігінде шектеу (бұдан әрі – шектеу) салынды.

Аталған шектеу 2013 жылы Стокгольмның Сауда Палатасының Арбитраждық Институтының жанындағы Арбитраждық трибунал шығарған Қазақстан Республикасына қарсы Анатолий Статидің, Габриэль Статидің, Ascom Group SA және Terra Raf Trans Trading Ltd. ісі бойынша арбитраждық шешімнің Нидерландтарда танылуы және орындалуы бойынша шағымды қамтамасыз ету шеңберінде салынды.

Қор бастамашылық жасаған шектеуді алу туралы аралық талқылау шеңберінде Амстердам қ. соты 2018 жылғы 5 қаңтарда шектеуді сақтап қалу туралы алдын ала шешім қабылдады. Амстердам қ. сотының бұл шешімі Қордың ҚМГ Қашаған Б.В. акцияларына қатысты құқықтарына қандай да бір қосымша шектеуді жүктемейді.

2019 жылғы 7 мамырда Амстердам қаласының Апелляциялық соты құны 5,2 миллиард АҚШ доллары болатын, Қорға тиесілі, бірінші инстанция сотының Кашаган Б.В. акцияларына салынған шектеуді сақтау туралы шешімін күшінде қалдырды. Шектеу А. Стати және онымен байланысты тараптардың Қазақстанға қарсы 2013 жылы шығарылған Стокгольмның арбитраждық трибуналының шешімін орындау туралы талаптары бойынша салынды. Қазіргі уақытта Қор өз мүдделерін белгіленген тәртіппен қорғау бойынша барлық қажетті шараларды қабылдауда және өз құқықтарын қорғауды жалғастырады.

Қазақстан Республикасымен Табысты мұнай-газ шикізатын бөлу пропорциясын есептеуге қатысты даулар («ҚМГ Қарашығанақ» ЖШС)

Қарашығанақтың Өнімді бөлу туралы түпкілікті келісіміне (ӨБТК) сәйкес Қарашығанақ жобасының табысты өнімін бөлу Объективтілік индексі тетігімен реттеледі. 2014 жылдың екінші тоқсанында Қарашығанақ жобасының экономикасы Объективтілік индексі бойынша триггер «іске қосылған» деңгейге дейін жетті және табысты өнім үлесін бөлу пропорциясы (profit oil) Қазақстан Республикасының пайдасына өзгерді.

Сонымен бірге, 2014 жылғы 20 тамыздан бастап және қазіргі уақытқа дейін ҚР Экономика министрлігі тоқсан сайын ӨБТК қатысушы – Мердігерлік компанияларға (Мердігерлік компаниялар) Табысты мұнай-газ шикізатын бөлу пропорциясын есептеуге қатысты келіспеушілігі жайлы хабарлап отыр.

2017 жылғы 29 қыркүйекте «PSA» ЖШС атынан Өкілетті орган Қарашығанақ жобасының Мердігерлік компанияларының атына («ҚМГ Қарашығанақ» ЖШС қоспағанда) Объективтілік индексінің тиісті түрде есептелмеу мәселесі бойынша Арбитраждық шағым жолдады. «ҚМГ Қарашығанақ» ЖШС (ҚМГ Қарашығанақ) мүдделер қайшылығының болуына орай арбитраждық істі жүргізу процесіне тартылған жоқ.

2019 жылғы қыркүйекте Тараптардың Арбитраждағы (Париж қ.) ұстанымдары тыңдалды, бұл дау бойынша түпкілікті шешім қабылдануы 2020 жылы күтілуде.

Қазіргі уақытта Қазақстан Республикасы мен Мердігерлік компаниялар арасында заңгерлік тұрғыдан міндеттейтін Реттеу туралы келісім (РтК) жасасу бойынша келіссөздер жүргізілуде.

ҚМГ Қарашығанақ ҚМГ-мен және PSA ЖШС ұсынған құзыретті органмен бірлесіп, ҚМГ Қарашығанақты өтемақы төлеуге қатысуын болдырмауға қатысты Мердігерлік компаниялар мен Қазақстан Республикасы арасындағы ҚтК жобасына түсініктемелер дайындады. Топ басшылығының пікірінше, ҚМГ Қарашығанақ өтемақының төленуіне қатысудан алып тасталады. Тиісінше, осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте РтК ережелеріне сәйкес ешқандай резервтер көзделмеген.

Өтелетін шығындарды тексеру

Өнімді бөлу туралы келісімге («ӨБК») сәйкес мердігерлер көтерген шығындардың барлығы өтеле бермейді. Өтеуге арналған белгілі бір шығындарды Уәкілетті орган бекітуі қажет. Уәкілетті органдар өтелетін шығындарды тексеру жүргізуде. 2019 жылғы 31 желтоқсанға дейін жүргізілген шығындардың өтелуін тексеру нәтижесінде белгілі бір шығындар өтелмейтіндер ретінде жіктелген. ӨБК тараптары бұл шығындарды өтеуге қатысты келіссөздер жүргізуде.

38. ШАРТТЫ ЖӘНЕ ШАРТТЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Өтелетін шығындарды тексеру (жалғасы)

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың дауланатын шығындардағы үлесі 782.206 миллион теңгені (2018 жылғы 31 желтоқсан: 765.188 миллион теңге) құрады. Топ және оның ӨБК бойынша серіктестері Үкіметпен бұл шығындарды өтеуге қатысты келіссөздер жүргізуде.

Қазақстанның ішкі нарығына арналған жеткізілімдер бойынша міндеттемелер

Үкімет шикі мұнайды өндірумен және мұнай өнімдерін сатумен айналысатын компаниялардан жыл сайынғы негізде ішкі нарықтың энергетикалық қажеттілікті қанағаттандыру үшін, негізінен, ішкі нарықта мұнай өнімдерін жеткізу теңгерімін қолдау үшін, көктемгі және күзгі егіс науқаны барысында ауыл шаруашылығы өнімдерін өндірушілерді қолдау үшін өнімнің бір бөлігін жеткізуді талап етеді.

Ішкі нарықтағы мұнайдың бағасы экспорттық бағалардан, тіпті тәуелсіз тараптар арасындағы мәмілелерде белгіленетін ішкі нарықтағы қарапайым бағадан да айтарлықтай төмен. Егер Үкімет қазіргі уақытта Топ жеткізетін көлемнен асатын шикі мұнайдың қосымша көлемін жеткізуге міндеттеген жағдайда, мұндай жеткізілімдер нарықтық бағалар бойынша жеткізілімдерден басым болады және шикі мұнайды сатудан түсетін түсімнен әлде қайда аз түсімді өндіретін болады, бұл өз кезегінде Топ қызметіне, перспективасына, қаржылық жағдайына және қызмет нәтижелеріне елеулі және теріс әсерін тигізуі мүмкін.

2019 жылы өз міндеттемелеріне сәйкес Топ 6.223.752 тонна (2018 жылы: 6.224.344 тонна) шикі мұнайды жеткізді.

Шикі мұнайды жеткізу міндеттемелері

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың мұнайды жеткізу шарты бойынша міндеттемелері 19,2 миллион тоннаны құрады (2018 жылғы 31 желтоқсанға: 30,1 миллион тонна).

Жер қойнауын пайдалануға арналған лицензиялар мен келісімшарттар бойынша міндеттемелер

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың лицензиялар шарттарына, Үкіметпен жасалған өнімді бөлу туралыкелісімдерге және жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың талаптарына сәйкес ең аз жұмыстар бағдарламасын орындауға қатысты мынадай міндеттемелері (мың теңгемен) болды:

Жылы	*Күрделі шығындар*	*Операциялық шығыстар*
2020 жыл	332.574	170.959
2021 жыл	133.546	126.562
2022 жыл	153.475	124.653
2023 жыл	179.538	84.992
2024-2058 жылдар	3.938.084	1.503.723
Жиыны	**4.737.217**	2.010.889

Инвестициялық сипаттағы міндеттемелер

По состоянию на 31 декабря 2019 года у Группы, включая совместные предприятия и ассоциированные компании, имелись договорные обязательства по приобретению и строительству основных средств на общую сумму 2.979.596 миллионов тенге (31 декабря 2018 года: 3.741.748 миллионов тенге).

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың, бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларды қоса алғанда, жалпы сомасы 2.979.596 миллион теңге (2018 жылғы 31 желтоқсан: 3.741.748 миллион теңге) болатын негізгі құралдарды сатып алу және салу бойынша шарттық міндеттемелері болды.

Дағдарысқа қарсы қаражатты қайталама пайдалану бойынша міндеттемелер

Қордың 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша игеру міндеттемелеріне Қордың 4.284 миллион теңге мөлшеріндегі «Нұрлы жер» бағдарламасын (бұрынғы – «Қолжетімді баспана − 2020» бағдарламасы») қаржыландыру бойынша міндеттемелері және 80.637 миллион теңге мөлшерінде инвестициялық жобаларды қаржыландыру міндеттемелері кіреді, оның ішінде:

- «Атырау облысында интеграцияланған газ-химия кешенін салу. Бірінші фаза» инвестициялық жобаның іске асырылуын 80.436 миллион теңгеден артық емес мөлшерде қаржыландыру »;
- 201 миллион теңге мөлшерінде «Тараз химия паркі» арнайы экономикалық аймағын құру» жобасын қаржыландыру.

39. СЕГМЕНТТІК ЕСЕПТІЛІК

Төменде 2019 жылғы Топтың операциялық сегменттерінің пайдалары мен шығындары, активтері мен міндеттемелері туралы ақпарат берілген:

Миллион теңгемен	*Мұнай-газ*	*Тау-кен өндіруші*	*Тасымалдау*	*Коммуника-циялар*	*Энергетика*	*Өнеркәсіптік*	*Корпора-тивтік орталық*	*Өзгесі*	*Элиминаци-ялау*	*Барлығы*
Сыртқы сатып алушыларға сатудан түскен түсім	7.244.405	989.086	1.456.010	466.885	432.271	7.410	30.232	22.614	–	10.648.913
Басқа сегменттерге сатудан түскен түсім	57.701	13.973	4.835	4.521	74.971	2.940	242.417	9.509	(410.867)	–
Түсім жиыны	**7.302.106**	**1.003.059**	**1.460.845**	**471.406**	**507.242**	**10.350**	**272.649**	**32.123**	**(410.867)**	**10.648.913**
Жалпы пайда	**1.958.700**	**199.798**	**288.256**	**141.136**	**130.418**	**1.398**	**197.184**	**13.317**	**(215.190)**	**2.715.017**
Жалпы және әкімшілік шығыстар	(217.636)	(38.709)	(119.271)	(46.992)	(21.773)	(5.435)	(24.204)	(4.663)	8.826	(469.857)
Тасымалдау және сату бойынша шығыстар	(744.437)	(11.552)	(10.898)	(13.008)	(8.382)	(771)	–	–	9.241	(779.807)
Қаржылық кіріс	244.423	6.609	7.608	6.554	6.557	621	45.973	8.537	(45.933)	280.949
Қаржылық шығындар	(360.752)	(14.780)	(195.397)	(43.656)	(41.344)	(5.858)	(33.611)	(10.163)	66.198	(639.363)
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдастырылған компаниялардың табысындағы үлес	814.865	85.010	8.013	5.831	11.966	(104)	(10.825)	1	–	914.757
Бағамдық айырмадан түсетін кіріс/шығын, нетто	(6.262)	(127)	(15.671)	(1.256)	1.115	769	5.425	246	(1.053)	(16.814)
Тозу, тауысылу және амортизация	(506.491)	(64.854)	(160.386)	(98.583)	(69.973)	(3.773)	(2.052)	(1.063)	3.139	(904.036)
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің құнсыздануы	(253.523)	(14.455)	(2.681)	(1.844)	88	(25.278)	–	–	–	(297.693)
Басқа активтердің құнсыздануы	(29.866)	(464)	(18.485)	(1.035)	1.290	(2.013)	(7.042)	(1.254)	869	(58.000)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(283.726)	(34.175)	(29.020)	(9.994)	(18.224)	(89)	(3.074)	(2.332)	(1.748)	(382.382)
Бір жылдағы жалғасатын қызметтен түскен таза пайда/(шығын)	1.171.447	251.522	(91.655)	60.203	64.076	(39.236)	170.669	6.746	(178.166)	1.415.606
Тоқтатылған қызметтен жыл үшін болған таза шығын	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Таза пайданың/(шығынның) жиыны	**1.171.447**	**251.522**	**(91.655)**	**60.203**	**64.076**	**(39.236)**	**170.669**	**6.746**	**(178.166)**	**1.415.606**
Сегменттер жөнінде басқа да ақпарат										
Сегмент активтерінің жиыны	16.332.443	2.304.494	3.757.170	1.188.517	1.495.213	574.620	7.579.393	300.603	(7.127.357)	26.405.096
Сегмент міндеттемелерінің жиыны	6.587.029	460.432	2.562.000	687.057	719.878	379.654	1.563.722	180.027	(1.072.179)	12.067.620
Күмәнді берешек бойынша күтілетін кредиттік шығындардың резервтері	1.963	749	13.236	2.282	55	12	(839)	245	(228)	17.475
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар	3.532.589	582.600	33.553	–	70.559	6.428	49.473	10	(32.341)	4.242.871
Күрделі шығындар	552.017	64.000	309.134	75.417	54.828	108.255	1.131	3.530	(6.921)	1.161.391

39. СЕГМЕНТТІК ЕСЕПТІЛІК (жалғасы)

Төменде 2018 жылғы Топтың операциялық сегменттерінің пайдалары мен шығындары, активтері мен міндеттемелері туралы ақпарат берілген:

Миллион теңгемен	*Мұнай-газ*	*Тау-кен өндіруші*	*Тасымалдау*	*Коммуника-циялар*	*Энергетика*	*Өнеркәсіптік*	*Корпора-тивтік орталық*	*Өзгесі*	*Элиминаци-ялау*	*Барлығы*
Выручка от реализации внешним покупателям	7.353.474	749.778	1.323.061	257.899	376.740	5.093	33.400	16.982	–	10.116.427
Выручка от реализации другим сегментам	77.754	9.044	14.112	5.027	59.839	5.457	336.148	8.183	(515.564)	–
Итого выручка	7.431.228	758.822	1.337.173	262.926	436.579	10.550	369.548	25.165	(515.564)	10.116.427
Валовая прибыль	1.818.250	141.313	242.169	72.591	156.808	1.602	247.691	11.569	(342.924)	2.349.069
Общие и административные расходы	(245.458)	(39.508)	(118.155)	(30.980)	(29.800)	(5.285)	(25.499)	(3.407)	9.459	(488.633)
Расходы по транспортировке и реализации	(696.895)	(11.598)	(9.157)	(4.689)	(14.631)	(437)	–	(7)	15.832	(721.582)
Финансовый доход	161.400	6.365	7.069	5.039	7.297	1.031	131.439	2.547	(115.667)	206.520
Финансовые затраты	(467.078)	(14.078)	(115.922)	(7.857)	(36.326)	(4.007)	(30.008)	(1.649)	43.770	(633.155)
Доля в прибыли совместных предприятий и ассоциированных компаний	663.293	75.150	3.481	7.744	10.175	(51)	(4.902)	11	–	754.901
Доход/(убыток) от курсовой разницы, нетто	(37.274)	9.152	(118.109)	12.337	(14.641)	(18.624)	290.206	(1.479)	2.320	123.888
Износ, истощение и амортизация	(466.936)	(42.484)	(130.528)	(42.123)	(65.536)	(4.916)	(345)	(634)	3.718	(749.784)
Обесценение основных средств и нематериальных активов	(163.985)	1.120	(451)	(1.110)	(2.144)	(153)	–	–	–	(166.723)
Обесценение прочих активов	(9.034)	830	(16.990)	(3.373)	(4.570)	(58)	(4.338)	(3.576)	10.426	(30.683)
Расходы по подоходному налогу	(318.623)	(29.547)	(1.977)	(11.383)	(20.927)	(11.583)	(5.722)	(2.574)	(1.480)	(403.816)
Чистая прибыль/(убыток) за год от продолжающейся деятельности	857.955	485.419	(19.006)	43.039	65.611	(41.281)	282.916	5.920	(383.463)	1.297.110
Чистый убыток за год от прекращённой деятельности	–	–	–	–	–	(3.542)	–	–	–	(3.542)
Итого чистая прибыль/(убыток)	857.955	485.419	(19.006)	43.039	65.611	(44.823)	282.916	5.920	(383.463)	1.293.568
Прочая информация по сегментам										
Итого активы сегмента	16.464.564	2.176.219	3.437.049	873.891	1.456.134	462.137	7.467.849	305.170	(6.898.088)	25.744.925
Итого обязательства сегмента	7.786.204	486.308	2.258.520	417.045	731.287	261.837	1.622.831	206.319	(978.701)	12.791.650
Резервы под ожидаемые кредитные убытки по сомнительной задолженности	(609)	1.795	8.261	910	1.457	28	1.815	4	(1.254)	12.407
Инвестиции в совместные предприятия и ассоциированные компании	2.841.824	631.012	32.359	76.071	89.309	1.279	61.869	69	(32.341)	3.701.451
Капитальные затраты	664.188	82.217	220.714	56.791	75.302	47.167	19.439	3.115	(6.532)	1.162.401

40. ЕСЕПТІ КҮННЕН КЕЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

Еншілес ұйымдардың шығуы

2020 жылғы қаңтарда Топ үшінші тарапқа «Транстелеком» АҚ еншілес ұйымның 26% − 1 акциясын сатуды аяқтады. Сату нәтижесінде Топ еншілес ұйымды бақылаудан айырылып, қалған акциялардың 25%-ын қауымдасқан ұйымға инвестиция ретінде мойындады.

2020 жылғы наурызда Топ «KTZ Express» АҚ еншілес ұйымы арқылы түпкі Акционердің тапсырмасына сәйкес «Қорғас-Шығыс қақпасы» АЭА» БК» АҚ еншілес ұйымының 100% акциясын Алматы облысының әкімдігіне өтеусіз беруді жүзеге асырды.

Бірлескен кәсіпорындағы үлесті өткізу

2020 жылғы 17 наурыздағы жағдай бойынша Топтың «ЦОУ» АҚ-дағы 50% үлесін (минус 1 (бір) акция) бұл бірлескен кәсіпорын бойынша өз әріптесі – «ТВЭЛ» АҚ-ға сату мәмілесі аяқталған болатын. Өткізу құны 6.253 миллион рубльді құрады (2019 жылғы 31 желтоқсанда тіркелген бағам бойынша баламасы 38.518 миллион теңге).

Коронавирус пандемиясы(COVID-19) және мұнай бағасының құлдырауы мен теңге бағамы төмендеуінің ықпалы

Жақындағы коронавирус пандемиясының (COVID-19) жылдам дамуына орай көптеген елдер, Қазақстан Республикасын қоса алғанда, карантин шараларын енгізді, бұл нарыққа қатысушылардың іскерлік белсенділігінің деңгейі мен ауқымына айтарлықтай әсерін тигізді. Пандемияның өзі, сол сияқты оның салдарын азайту шаралары да түрлі салалардағы компаниялардың қызметіне әсер етуі мүмкін деп күтілуде. Топ бұл сандық әсерін қазіргі жағдайда жеткілікті деңгейде сенімділікпен бағалау мүмкін емес пандемияны есепті кезеңнен кейінгі түзетпейтін оқиға ретінде қарастырады.

2020 жылғы наурыздан бастап, мұнай бағасының түсуін және теңге бағамының АҚШ доллары мен еуроға қатысты төмендеуін қоса алғанда, қор, валюта және шикізат нарықтарында елеулі құбылмалылық байқалуда. Бұл оқиғалардың ауқымы мен ұзақтығы белгісіз болып қалып отыр, бірақ олар Топтың пайдасына, ақша ағындары мен қаржылық жағдайына әсерін тигізеді. Қазіргі уақытта сандық әсерді жеткілікті сенімділікпен бағалау мүмкін емес.

Қор мұнай, газ, теміржол жолаушылар және теміржол жүк тасымалын өткізуден түсетін кірістер төмендеуінің, сондай-ақ «Эйр Астана» АҚ әуе тасымалдарының тоқтатылуының әлеуетті құнсыздануға, қарыздар бойынша ковенанттарға, сондай-ақ Топтың өтімділігіне беретін ықтимал әсерін қадағалауды жалғастырады.